

พินิจพระคາถาชินบัญชร

(เล่ม 2)

โดย นาวาเอก ทองย้อย แสงสินชัย
เปรียญธรรม ๙ ประโยชน์
ศាសนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (กิตติมศักดิ์)

วิเคราะห์ศัพท์ฉบับที่แตกต่างได้กระจ่างชัด
ขัดปัญหาสอดโดยไม่รู้ความหมาย
ขยายความพระพุทธเจ้า ๒๘ พระองค์
พระอรหันต์ ๑๕ องค์ และพระอสีติมหาสาวก
พระสูตรพระปริตรทุกบท ที่ปรากฏในพระคາถาชินบัญชร

เล่มนี้เล่มเดียว

สวดพระคາถาชินบัญชรอ่าย่างถูกต้อง มั่นใจ ได้ปัญญา

พินิจพระคາถาชินบัญชร

โดย

นาวาเอก ทองย้อย แสงสินชัย

เปรียญธรรม ๙ ประโยชน์

ศาสตราจารุณย์บัณฑิต (กิตติมศักดิ์)

วิเคราะห์ศัพท์ฉบับที่แตกต่างได้กระจ่างซัด
ขัดปัญหาสอดโดยไม่รู้ความหมาย
ขยายความพระพุทธเจ้า ๒๘ พระองค์
พระอรหันต์ ๑๕ องค์ และพระอสีติมหาสาวก
พระสูตรพระปริตรทุกบท ที่ปรากฏในพระคາถาชินบัญชร

พิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน

พุทธศักราช ๒๕๕๔

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด

๘๔/๖๗, ๖๙, ๑๒ ซอย ๑๒ ถนนรัชฎาสนิทวงศ์
แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพ ๑๐๖๐๐

โทร. ๐-๑๕๘๖๔-๐๔๓๔-๕๕, ๐๘-๑๕๒๓-๘๘๒๕๕, ๐๘-๑๔๓๖-๘๔๘๘

โทรสาร ๐-๑๕๘๖๔-๓๕๕๐

Email : sahadham@gmail.com , sahadhammadik@gmail.com

คำนำ

เรื่อง พินิจพิจารณาชีนบัญชร ที่ท่านกำลังอ่านอยู่นี้ เดิมผมได้นำไปออกอากาศในรายการ “คุยกับคนข้างวัด” ทางสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา และพัฒนาอาชีพ ระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๕๑ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๑

สถานีวิทยุเพื่อการศึกษาและพัฒนาอาชีพนี้ ออกอากาศด้วยระบบ FM ความถี่ 105.0 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรีเป็นหน่วยงานรับผิดชอบและดำเนินการ สถานีออกอากาศก็ตั้งอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคราชบุรีนั่นเอง รายการ “คุยกับคนข้างวัด” ออกอากาศทุกวันอังคารและวันศุกร์ เวลา ๑๕๓๐

มีท่านผู้ฟังหลายท่านได้ฟังเรื่องพิจารณาชีนบัญชรแล้วก็แสดงความประسังค์จะขอเอาไปพิมพ์เป็นธรรมทาน ผมก็เรียนท่านไปว่า นอกจักตัวที่พิจารณาชีนบัญชร และประวัติย่อๆ ของพระอรหันต์ รวมทั้งเรื่องย่อๆ ของพระสูตรพระปริตรที่เอ่ยถึงในพิจารณาชีนบัญชรแล้ว ผมไม่มีต้นฉบับ เพราะเป็นการพูดสดๆ ถ้าจะพิมพ์เป็นเล่มก็คงจะต้องรวบรวมเรียบเรียง เพิ่มเติมขึ้นอีกมากจึงจะสมบูรณ์

เมื่อเรื่องพิจารณาชีนบัญชรอูกาศจบลงไปแล้ว ผมก็ได้ค้นคว้า รวบรวมประวัติพระอรหันต์ที่เอ่ยถึงในพิจารณาชีนบัญชรเพิ่มเติมขึ้น อีกจนครบทุกองค์ แล้วคัดพระสูตรพระปริตรที่ระบุไว้ในพิจารณาชีนบัญชรอูก มาจากคัมภีร์พระไตรปิฎกและจัดทำคำแปลที่คิดว่า่น่าจะอ่านเข้าใจง่ายขึ้น แล้วเขียนบท พิจารณาชีนบัญชร ขึ้นตามความรู้ความเข้าใจของผมเอง รวมเรื่องทั้งหมดที่กล่าวมานี้เข้าด้วยกันเป็นหนังสือ พิจารณาชีนบัญชร เล่มนี้

เนื้อหาของตำนานพระสูตรพระปริตรนั้นผูกคัดติดต่อนมาจากการหนังสือตำนานสาวมนต์วัดสุทัศน์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ ที่นี่ด้วย ท่านที่ต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติม โปรดศึกษาได้จากหนังสือดังกล่าว

ในส่วนประวัติพระอรหันต์นั้น ผูกคัดมาจากพระไตรปิฎกบ้าง อรรถกถาบ้าง ที่ท่านแปลเป็นภาษาไทยไว้แล้ว เพียงขัด格าสำนวนภาษาให้อ่านเข้าใจง่ายขึ้นบ้างเท่าที่จะสามารถทำได้ และบางส่วนผูกกับแปลและรวมเรียบเรียงขึ้นใหม่ เพราะฉะนั้นสำนวนภาษาที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้จึงอาจจะไม่ราบรื่นเสมอ กันไปทั้งหมด อีกประการหนึ่งที่สำคัญมากคือ บางเรื่องบางตอนได้บอกคัมภีร์อันเป็นที่มาของเรื่องไว้ให้ด้วย แต่หลาย ๆ ตอน ก็ไม่ได้บอกไว้ ทั้งนี้เป็นเจตนาของผู้ที่จะทำให้งานชิ้นนี้ดูเหมือนจะยังไม่สมบูรณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ท่านผู้อ่านท่านผู้อื่นที่มีศรัทธาอุตสาหะได้เข้ามาช่วยกันค้นคว้าต่อเติมให้สมบูรณ์ขึ้นในโอกาสต่อไป ผู้ขออนุโมทนาไว้ล่วงหน้าต่อคุณลิจิตของท่านผู้ใดก็ตามที่คิดจะช่วยกันสืบสานงานชิ้นนี้ในสมบูรณ์ บริบูรณ์ขึ้นในอนาคต

ท่านที่นิยมสวดพระคาถาชินบัญชรด้วยจิตที่มี ศรัทธา เต็มร้อย เมื่อได้อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว ผู้หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านจะสวดพระคาถาชินบัญชรด้วยจิตที่มี ปัญญา เพิ่มขึ้นบ้าง และเมื่อได้ก็ตามที่ปัญญา (คือความรู้เรื่องราว เข้าใจเหตุผลที่ถูกต้อง รู้เข้าใจว่าเรากำลังทำอะไร ทำทำไม มุ่งผลอะไร และผลนั้นจะเกิดสำเร็จขึ้นได้ด้วยเหตุอย่างไร) ของท่านเพิ่มขึ้น เต็มร้อยเท่ากับศรัทธา เมื่อนั้นท่านก็จะเข้าถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ได้ง่ายขึ้น

ถ้าท่านสวัสดพระคณาจินบัญชรแล้วก็นั่งรอให้ความศักดิ์สิทธิ์ของพระคณาจินบัญชรมาช่วยให้ท่านได้ผลที่ต้องการโดยที่ท่านไม่ต้องทำอะไรอีก ท่านก็สวัสดด้วยความหลงผิดอย่างยิ่ง

พระพุทธศาสนานี้เป็น **กรรม瓦ตี** คือสอนว่าผลสำเร็จทุกอย่างต้องมาจากการกระทำการของเราเอง ไม่ใช่มาจากการดลบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ท่านอ่านประวัติพระอรหันต์ที่ท่านเอ่ยนามในเวลาสวัสดพระคณาจินบัญชรแล้วตรวจสอบเตือนตัวเองว่า พระอรหันต์เหล่านั้นก็เป็นมนุษย์เหมือนเรา เรา ก็เป็นมนุษย์เหมือนท่านเหล่านั้น เมื่อท่านเหล่านั้นสามารถสร้างเสริมคุณธรรมความดีขึ้นมาได้ถึงเพียงนั้น ก็แล้วทำไม่เล่าเราจึงจะทำเช่นนั้นบ้างไม่ได้ และเราได้เสริมสร้างพัฒนาคุณธรรมทำงานเดียวกันนั้นให้เกิดขึ้นในตัวเองบ้างแล้วหรือยัง ถ้ายัง ก็ลงมือได้แล้วตั้งแต่วันนี้ ท่านแนใจหรือว่าพรุ่งนี้จะมีโอกาส ?

ท่านอ่านพระสูตรพระปฏิตรที่ท่านเอ่ยถึงในเวลาสวัสดพระคณาจินบัญชรแล้วตรวจสอบดูด้วยว่า ท่านได้นำเอาสาระในพระสูตรพระปฏิตรเหล่านั้นมาประพฤติปฏิปักษีบติในชีวิตจริงของท่านบ้างแล้วหรือยัง ถ้ายัง ก็ลงมือปฏิบติเสียตั้งแต่วันนี้ ถ้าปฏิบติแล้ว ก็มุ่งมั่นปฏิบติให้เข้มข้นมากขึ้นและให้ต่อเนื่องมั่นคงยิ่งๆ ขึ้นตลอดไป จนกว่าจะถึงความพ้นทุกข์คือพระนิพพาน

ถ้าท่านทำได้ดังว่ามานี้ พระคณาจินบัญชรที่ท่านสวัสดก็จะศักดิ์สิทธิ์ได้จริง – ศักดิ์สิทธิ์พระท่านทำให้ศักดิ์สิทธิ์ด้วยตัวท่านเอง

แต่ถ้าท่านเอาแต่สวัสดพระคณาจินบัญชรแล้วก็นั่งรอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์มาบันดาลความสำเร็จให้ ก็เชิญกราบให้วิวงอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์กันต่อไป แต่โปรดทราบเลิดว่า แม้ปากของท่านจะเอ่ยว่า 'นับถือพระพุทธเจ้า' แต่การกระทำของท่านส่วนทางกับคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอย่างสิ้นเชิง

(๖)

คนที่น่าสงสารอย่างยิ่ง คือมีแต่ศรัทธา แต่ขาดปัญญา จึงเชื่องมุ่นไป
ทุกอย่าง เหมือนคนที่ไม่ยอมลืมตาขึ้นเสียบ้าง

คนที่น่ากลัวอย่างยิ่ง คือมีแต่ปัญญา แต่ขาดศรัทธา จึงไม่ยอมเชื่อ
อะไรเลยสักอย่าง เหมือนคนที่ไม่ยอมหลับตาลงเสียบ้าง

ขอให้ศรัทธาและปัญญาของงามและเจริญขึ้นพร้อมๆ กัน และเท่าๆ
กันในจิตใจของทุกท่าน เทอญ

นาวาเอก ทองย้อย แสงสินชัย

กรกฎาคม ๒๕๕๗

សោរបញ្ជី

ចាំនាមា

(៣)

ព្រះគារाचិនបញ្ជីចរ(បាតី)	១
ព្រះគារाचិនបញ្ជីទាំងអស់	៣
ឈ្មោះនៃគារाचិនបញ្ជីចរ	៥
ព្រះពុទ្ធញេះ ២៨ ព្រះវងក់	៧៣
ព្រះវងក់	៨៤
ព្រះវងក់បុព្ទរ	៩៣
ព្រះវងក់ក្រុងព័ត៌មាន	៩៨
ព្រះមហាសុគ្រិតលានន	៩៦
ព្រះវងក់	១១២
ព្រះរាជទួល	១៦៨
ព្រះមហាកំសសប់	១៧៨
ព្រះមហាណាម (1)	២០៧
ព្រះមហាណាម (2)	២០៨
ព្រះសេវិតិ	២១៦
ព្រះកុមារកំសសប់	២២៦
ព្រះបុណ្យន ម៉ោងតានីបុព្ទរ (1)	២៤៣
ព្រះបុណ្យន សុនាប្រើប្រាស់ (2)	២៥៥
ព្រះវងក់	២៥៨

พระอุบาลី	២៧៣
พระน័ន្ធប (1)	២៨០
พระន័ន្ធប (2)	២៨៥
พระសីវលី	២៨៨
พระអតិថិជនបាត់	៣១៦
พระសុទ្ធផ្លែត	៣១៧
រ៉ែនសុទ្ធរ	៣១៩
ក្រណើយមេដពតសុទ្ធរ	៣២៣
ចិត្តគុណសុទ្ធរ	៣២៦
អង្គគេលប្រិទ្ធរ	៣២៨
ខ័ណ្ឌប្រិទ្ធរ	៣២៩
មូរប្រិទ្ធរ	៣២៩
ភាព្យានាក្រឹមប្រិទ្ធរ	៣៣២
តាំងនាមព្រៃនសុទ្ធផ្លែត	៤០៣
តាំងនាមរ៉ែនសុទ្ធរ	៤០៣
តាំងនាមក្រណើយមេដពតសុទ្ធរ	៤០៧
តាំងនាមចិត្តគុណសុទ្ធរ	៤១០
តាំងនាមអង្គគេលប្រិទ្ធរ	៤១៣
តាំងនាមខ័ណ្ឌប្រិទ្ធរ	៤១៥
តាំងនាមមូរប្រិទ្ធរ	៤១៧
តាំងនាមភាព្យានាក្រឹមប្រិទ្ធរ	៤២២
ពិនិត្យព្រមទាំងបំណុល	៤២៧

พระอสีติมหาสาวก

(พระอรหันต์ ๘๐ องค์)

(เรียงตามลำดับอักษร)

1 กั้งขาเรวะ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เดิมเป็นบุตรของตระกูลที่มีมังคั่ง ชาวพระนครสาวัตถี ได้ฟังพระธรรมเทศนาที่พระศาสดาทรงแสดง มีความเลื่อมใสขอบวช ต่อมาได้สำเร็จพระอรหัต ได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่า เป็นเอตทัคคะในทางเป็นผู้ยินดีในภานสามาบติ

2 กัปปะ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คนของพระมหาณพารี ที่ไปทูลถามปัญหาภากพระศาสดา ที่ปาสาณเจดีย์ กัปปามานพทูลถามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๑๐) ว่า

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ ขอพระองค์จงตรัสบอกชี้ธรรมอันเป็นที่พึงของชนทั้งหลาย ผู้อันชาและมรณะครอบงำแล้ว ดูจที่พึงของชนทั้งหลาย ผู้อยู่ในท่ามกลางสารเมื่อคลื่นเกิดแล้วมีภัยใหญ่ ฉะนั้น อนึ่ง ขอพระองค์ จงตรัสบอกที่พึงแก่ข้าพระองค์โดยอุบายที่ทุกข์นี้ไม่พึงมีอีกเกิด

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนกัปปะ เราจะบอกธรรมอันเป็นที่พึงของชนทั้งหลายผู้อันชาและมรณะครอบงำแล้ว ดูจที่พึงของชนทั้งหลายผู้อยู่ในท่ามกลางสารเมื่อคลื่นเกิดแล้วมีภัยใหญ่ แก่ท่าน ธรรมชาติไม่มีเครื่องกังวล ไม่มีความถือมั่น นี้เป็นที่พึง

อันเป็นที่สืบไปแห่งชาและมรณะว่านิพพาน ชนเหล่าไดรุนิพพานนั้นแล้ว มีสติ มีธรรมอันเห็นแล้ว ดับกิเลสได้แล้ว ชนเหล่านั้นไม่อยู่ใต้อำนาจของ นาร ไม่เดินไปในทางของnar

ก้าปมาณพังธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระมหา สาวกองค์หนึ่ง

๓ กथุทาย คำมาตร্যของพระเจ้าสุหโทโหนะ เป็นสหชาติและเป็นพระ สหายสนิทของพระโพธิสัตว์เมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ พระเจ้าสุหโทโหนะส่งไป ทูลเชิญพระศาสดาเพื่อเสด็จมากรุงกบิลพัสดุ กาพุทายไปเฝ้าพระศาสดาที่ กรุงราชคฤห์ ได้ฟังพระธรรมเทศนา บรรลุพระอรหัตผล อุปสมบทเป็นภิกษุ แล้ว ทูลเชิญพระศาสดารวมด้วยภิกษุสงฆ์เสด็จกรุงกบิลพัสดุ ท่านได้รับ ยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในบรรดาผู้ทำธรรมกูตรให้เลื่อมใส

๔ กิมพิละ เจ้าศากยะองค์หนึ่ง ออกบวชพร้อมกับพระอนุรุทธะ ได้ สำเร็จอรหัต และเป็นมหาสาวกองค์หนึ่งในจำนวน ๘๐

๕ กุการกัสสปะ พระธรรมมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรธิดาเศรษฐีใน พระนครราชคฤห์ คลอดเมื่อมารดาบวชเป็นภิกษุณีแล้ว พระเจ้าปเสนทิโกรคล ทรงเลี้ยงเป็นโอรสบุญธรรม ทารกนั้นได้นามว่า กัสสปะ ภายหลังเรียกกันว่า กุการกัสสปะ เพราะท่านเป็นเด็กสามัญ แต่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างราชกุุมาร ท่านอุปสมบทในสำนักของพระศาสดา ได้บรรลุพระอรหัต ได้รับการยกย่อง จากพระบรมศาสดาว่าเป็นเอตทัคคะในทางแสดงธรรมวิจิตร

๖ กุณฑราณ พระऐรรผู้เป็นมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรพระมหาณีใน พระนครสาวัตถี เรียนจบไตรเพทตามลักษิพราหมณ์ ต่อมา เมื่อสูงอายุแล้วได้ฟัง

พระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า เกิดความเลื่อมใสจึงบวชในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่นั้นมา ก็มีรูปหล่อคนหนึ่งติดตามตัวตลอดเวลาจนกระทั่งได้บรรลุพระอรหัต รูปนั้นจึงหายไป ท่านได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่าเป็นเอตทัคคะในการถือเอาสลากร เป็นปฐม ซึ่งของท่านในที่บางแห่งเป็น โภณฑานะ

๗ คยา กัสสปะ นักบวชชีวิลแห่งกัสสปโคตรตั้งอาศรมอยู่ที่ตำบลคยาสีสะ เป็นน้องชายคนเล็กของอุรุเวลกัสสปะ ออกบวชตามพี่ชาย พร้อมด้วยชีวิล ๒๐๐ ที่เป็นบริวาร ได้ฟังพระธรรมเทศนาอาทิตตปติรายสูตร บรรลุพระอรหัตและเป็นมหาสาวกองค์หนึ่งในอสีติมหาสาวก

๘ ควัมปติ ชื่อกุลบุตรผู้เป็นสายของพระยสະ เป็นบุตรเศรษฐีเมืองพาราณสี ได้ทราบข่าวว่า สกุลบุตรออกบวชจึงบวชตามพร้อมด้วยสายอีกสามคน คือ วิมลະ สุพาหุ ปุณณชิ ต่อมาก็ได้สำเร็จพระอรหัตทั้งหมด

๙ จุนทะ พระ恩施ผู้ใหญ่ชั้นมหาสาวก เป็นน้องชายของพระสารีบุตร เคยเป็นอุปถัมภ์รากของพระพุทธองค์ และเป็นผู้นำอัธิราชตุของพระสารีบุตรจากบ้านเกิดที่ท่านปรินิพنانมาถวายแด่พระพุทธองค์ที่พระเชตวัน

๑๐ จุพปันถก พระมหาสาวกองค์หนึ่งในอสีติมหาสาวก เป็นบุตรของชิตาเศรษฐีกรุงราชคฤห์ และเป็นน้องชายของมหาปันถก ออกบวชในพระพุทธศาสนา ปรากฏว่ามีปัญญาทึบอย่างยิ่ง พิชาญมอบคากาเพียง ๑ คากา ให้ท่องตลอดเวลา ๔ เดือน ก็ท่องไม่ได้ จึงถูกพิชาญขับไล่ เสียใจคิดจะสึกพอดีพับพระพุทธเจ้า พระองค์ตรัสปลอบแล้วประทานผ้าขาวบริสุทธิ์ให้ไปลุบคำ

พร้อมทั้งบริกรรมสั่นๆ ว่า "รโซหารณ์ ๆ" ผ้านั้นมองเพราจะมีอคลำอยู่่เสมอ ทำให้ท่านมองเห็นไตรลักษณ์ และได้สำเร็จพระอรหัต ท่านมีความชำนาญแคล้วคล่องในอภิญญา ๖ ได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในบรรดาผู้ฉลาดในเจโตวัช្យ; ชื่อท่านเรียกง่ายๆ ว่า จุพบันถก, บางแห่งเขียนเป็นจุลบันถก

11 ชตุกัณณี

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คน ของพระมหาณพาวารี ที่เป็นพุทธสามปัญหาภะพระศาสดา ที่ปาสาณเจดีย์

ชตุกัณณีมาṇพุทธสามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๑) ว่า

ข้าแต่พระองค์ผู้มีความเพียร ข้าพระองค์ได้ฟังพระองค์ผู้เมืองไคร่กาม จึงมาฝ่าเพื่อทูลถามพระองค์ผู้ล่วงหัวงน้ำคือกิเลสเสียได้ ไม่มีกาม ข้าแต่พระองค์ผู้มีพระเนตรคือพระสัพพัญญาณเกิดพร้อมแล้ว ขอพระองค์ตรัสบอกทางสันติ ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ขอพระองค์จงตรัสบอกทางสันติ นั้นแก่ข้าพระองค์ตามจริงเถิด เพราะว่าพระผู้มีพระภาคทรงมีเดช ครอบงำ ทั้งหลายเสียแล้วด้วยเดช เมื่อนพระอาทิตย์มีเดชคือรัศมี ครอบงำปฐพี ด้วยเดชไปอยู่ในอากาศจะนั้น ข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้มีปัญญาดังแผ่นดิน ขอพระองค์จงตรัสบอกรรมาเครื่องลงชาติลงทะเบ ณ ที่นี่ ที่ข้าพระองค์ควรจะรู้แจ้ง แก่ข้าพระองค์ผู้มีปัญญาน้อยเดิດ

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนชตุกัณณี ท่านได้เห็นซึ่ง เนกขัมมะโดยความเป็นธรรมอันเกشمแล้ว จงนำความกำหนดในการทั้งหลาย ออกรสเสียให้สิ้นเดิດ อนึ่ง กิเลสเครื่องกังวลที่ท่านยืดໄວ่แล้วด้วยอำนาจจตุณหา และทิฐิ ซึ่งควรจะปลดเปลืองเสีย อย่ามีแล้วแก่ท่าน กิเลสเครื่องกังวลได้ มีแล้วในกาลก่อน ท่านจงทำกิเลสเครื่องกังวลนั้นให้เหือดแห้งเสียเดิດ กิเลส

เครื่องกังวลในภายหลังอย่าได้มีแก่ท่าน ถ้าท่านจักไม่ถือเอากิเลสเครื่องกังวล ในท่ามกลางไซร์ ท่านจักเป็นผู้สงบเที่ยวไป ดูก่อนพระมหาณ์ เมื่อท่านปราศจากความกำหนดในนามและรูปแล้วโดยประการทั้งปวง อาสวะทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ไปสู่อำนาจแห่งมัจฉุราชก็ย่อมไม่มีแก่ท่าน

ชตุกัณณามานพฟังธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

๑๒ ติสสเมตเตยยะ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คน ของพระมหาณพารีที่ไปปลุกถามปัญหาภะพระศาสดาที่ป่าสาณเจดีย์

ติสสเมตเตยยามานพทุกถามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๒) ว่า

ใครซึ่ว่าผู้ยินดีในโลกนี้ ความหวั่นไหวทั้งหลายย่อมไม่มีแก่ใคร ครรภ์ส่วนทั้งสองคืออดีตกับอนาคตแล้วไม่ติดอยู่ในส่วนท่ามกลางคือปัจจุบัน ด้วยปัญญา พระองค์ตรัสสรเรศิญโคลร์ว่าเป็นมหาบุรุษ โคล่วยต้นหาเครื่องร้อยรัดในโลกนี้ได้

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนเมตเตยยะ ภิกขุเห็นโทษใน การทั้งหลายแล้วประพฤติพระธรรมจรรย์ มีต้นหาปราศไปแล้ว มีสติทุกเมื่อ พิจารณาเห็นธรรมแล้ว ดับกิเลสได้แล้ว ซึ่ว่าผู้ยินดีในโลกนี้ ความหวั่นไหว ทั้งหลายย่อมไม่มีแก่ภิกขุนั้น ภิกขุนั้นรู้ซึ่งส่วนทั้งสองแล้วไม่ติดอยู่ในส่วนท่ามกลางด้วยปัญญา เรากล่าวสรรเรศิญภิกขุนั้นว่าเป็นมหาบุรุษ ภิกขุนั้น ล่วงต้นหาเครื่องร้อยรัดในโลกนี้เสียได้

ติสสเมตเตยยามานพฟังธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

13 โตเทียะ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คน ของพระมหาณพวารีที่ไปถูกลตามปัญหาจากพระศาสดา ที่ปาสาณเจดีย์

โตเทียยมานพถูกลตามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๙) ว่า

ผู้ใดไม่มีการทั้งหลาย ไม่มีตัณหา และข้ามความสงสัยได้แล้ว ความพันวิเศษของผู้นั้นเป็นอย่างไร

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนโตเทียะ ผู้ใดไม่มีการทั้งหลาย ไม่มีตัณหา และข้ามความสงสัยได้แล้ว ความพันวิเศษอย่างอื่นของผู้นั้นไม่มี

โต. ผู้นั้นไม่มีความประณานหารือยังประณานาอยู่ ผู้นั้นเป็นผู้มีปัญญาหรือยังเป็นผู้มีปรกติกำหนดด้วยปัญญาอยู่ ข้าแต่พระองค์ผู้ศักดิ์สิทธิ์ ข้าแต่พระองค์ผู้มีพระจักษุรอบคอบ ขอพระองค์จะทรงสบอภิญญาให้แจ้งชัดแก่ข้าพระองค์เกิด

พระ. ดูก่อนโตเทียะ ผู้นั้นไม่มีความประณานา และไม่เป็นผู้ประณานาอยู่ด้วย ผู้นั้นเป็นคนมีปัญญา มิใช่เป็นผู้มีปรกติกำหนดด้วยปัญญาอยู่ด้วย ท่านจะรู้จักมุนีว่าเป็นผู้ไม่มีกิเลสเครื่องกังวลไม่ข้องอยู่แล้วในการและภาพเมื่อย่างนี้

โตเทียยมานพฟังธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

14 ทัพนมลบุตร พระเกรเมมหาสาวกองค์หนึ่งในสีติมหาสาวก เป็นพระราชโอรสของพระเจ้ามัลตราช เมื่อพระชนม์ ๗ พรรษา มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้บรรพชาเป็นสามเณร เวลาปลงผม พอมีดโกรนตัดกลุ่มผมครั้งที่ ๑ ได้บรรลุโสดาปัตติผล ครั้งที่ ๒ ได้บรรลุสักทาคามิผล ครั้งที่ ๓

ได้บรรลุอนาคตมิผล พอปลงผมเสร์จก์ได้บรรลุพระอรหัต ท่านรับภาระเป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ในตำแหน่งเสนาสนปัญญาปก (ผู้ดูแลจัดสถานที่พักอาศัยของพระ) และภัตตุเทศก์ ได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในบรรดาเสนาสนปัญญาปก

15 ໂຮຕກະ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คน ของพระมหาณัพาวรี ที่ไปถูลตามปัญหาภะพระศาสดา ที่ปาสาณเจดีย์ ໂຮตภามณพได้ถูลตามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๕) ว่า

ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ขอถูลตามพระองค์ ขอพระองค์ จงตรัสบอกข้อความนี้แก่ข้าพระองค์เกิด ข้าแต่พระองค์ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ ข้าพระองค์ปรารถนาอย่างยิ่งชื่งพระวاجาของพระองค์ ข้าพระองค์ได้ฟังพระสูตรเสียงของพระองค์แล้วพึงศึกษาธรรมเป็นเครื่องดับกิเลสของตน

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนໂຮຕກະ ถ้าเช่นนั้นท่านจะมีปัญหารักษาตน มีสติ กระทำความเพียร ในศาสนานี้เกิด ท่านจะฟังเสียงแต่สำนักของเรานี้แล้ว พึงศึกษาธรรมเป็นเครื่องดับกิเลสของตนเกิด

ธ. ข้าพระองค์เห็นพระองค์ผู้เป็นพระมหาณฑากังวลมีได้ ทรงยังพระกายให้เป็นไปอยู่ในเทวโลกและมนุษยโลก ข้าแต่พระองค์ผู้มีพระจักษุ รอบคอบ เพราะเหตุนั้น ข้าพระองค์ขอถวายบังคมพระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้ศักดิ์ ขอพระองค์ทรงปลดเปลี่ยนข้าพระองค์เสียจากความสงสัยเกิด

พระ. ดูก่อนໂຮຕກະ เราจักไม่อาจเพื่อจะปลดเปลี่ยนใจฯ ผู้ยังมีความสงสัยในโลกให้พ้นไปได้ ก็ท่านรู้ทั่วถึงธรรมอันประเสริฐอยู่ จะข้ามโวฉะนี้ได้ด้วยอาการอย่างนี้

โ. ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นพระม ขอพระองค์จงทรงพระกรุณาสั่งสอนธรรมเป็นที่สังดกิเลส ที่ข้าพระองค์ควรจะรู้แจ้ง และขอพระองค์ทรงพระกรุณาสั่งสอนไม่ให้ข้าพระองค์ขัดข้องอยู่เมื่อนอกราชภูมิ ข้าพระองค์อยู่ในที่นี่นี้แหล จะพึงเป็นผู้ไม่อ่าศัยแอบอิงเที่ยวไป

พระ. ดูก่อนໂຮตกะ เราจักแสดงธรรมเครื่องระงับกิเลสแก่ท่าน ในธรรมที่เราได้เห็นแล้วเป็นธรรมประจักษ์แก่ตน ที่บุคคลได้รู้แจ้งแล้วเป็นผู้มีสติ พึงดำเนินข้ามตันหาอันซ่านไปในอารมณ์ต่างๆ ในโลกเสียได

โ. ข้าแต่พระองค์ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ ข้าพระองค์ยินดีอย่างยิ่ง ซึ่งธรรมเป็นเครื่องระงับกิเลสอันสูงสุด ที่บุคคลได้รู้แจ้งแล้ว เป็นผู้มีสติ พึงดำเนินข้ามตันหาอันซ่านไปในอารมณ์ต่างๆ ในโลกเสียได

พระ. ดูก่อนໂຮตกะ ท่านรู้ชัดซึ่งส่วนอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งในส่วนเบื้องบน (คืออนาคต) ทั้งในส่วนเบื้องต่ำ (คืออดีต) แม้ในส่วนเบื้องขวาสถานกลาง (คือปัจจุบัน) ท่านรู้แจ้งสิ่งนั้นว่าเป็นเครื่องข้องอยู่ในโลกอย่างนี้แล้ว อย่าได้ทำตันหาเพื่อภพน้อยและภพใหญ่เลย

ໂຮตกามณพฟังธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

16 นทีกัสสปะ นักบวชชภูมิลแห่งกัสสปโคตร น้องชายของอุรุเวล-กัสสปะ พี่ชายของคยา กัสสปะ ออกบวชตามพี่ชาย พร้อมด้วยชภูมิบริหาร ๓๐๐ คน สำเร็จอรหัตด้วยฟังอาทิตตปริยาสูตร เป็นมหาสาวกองค์หนึ่งในอสีติมหาสาวก

17 นันทะ ๑ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นพระราชบุตรของพระเจ้าสุทโธทนะ และพระนางปชาบดีโคตมี ได้ออกบวชในวันมงคลสมรสกับนางชน-

ปทกัลยานี เปื้องแรกประพฤติพรหมจรรย์อยู่ด้วยความจำใจ แต่ต่อมา
พระพุทธเจ้าทรงสอนด้วยอุบาย จนพระนันทะเปลี่ยนมาตั้งใจปฏิบัติธรรม^๑
และในที่สุดก็ได้บรรลุอรหัตผล ได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในบรรดาภิกษุ
ผู้สำรวมอินทรีย์ พระนันทะมีรูปพรรณสัณฐานคล้ายพระพุทธเจ้า แต่ต่างกว่า
พระพุทธองค์ ๔ นิ้ว

18 นันทะ ๒ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖
คน ของพระมหาณีพาวรี ที่ไปบุญถวายพระศาสดา ที่ป่าสาณเดี๋ย
นันทมาṇพทุลถามปัญหาเป็นลำดับที่ ๗ (รายละเอียดของ
คำถามและคำตอบ โปรดดูในตอน ประวัติพระอรหันต์)
นันทมาṇพทุลถามปัญหาแล้ว บรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้วเป็นพระมหา
สาวกองค์หนึ่ง

19 นันทะ พระกระมหาสาวกองค์หนึ่ง เกิดในตระกูลผู้ดีมีฐานะ
ในพระนครสาวัตถี ได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระศาสดา มีความเลื่อมใส^๒
ขอว่า เจริญวิปัสสนากัมมมภูฐาน ได้สำเร็จพระอรหัต ท่านมีความสามารถในการแสดงธรรมจนเป็นที่เลื่องลือ ครั้งหนึ่งท่านแสดงธรรมแก่นางภิกษุณี^๓
ปรากฏว่า นางภิกษุณีได้สำเร็จพระอรหัตถึง ๕๐๐ องค์ ท่านได้รับยกย่องว่า^๔
เป็นเอตทัคคะในทางให้โอวาทแก่นางภิกษุณี

20 นาคิตะ พระกระมหาสาวกองค์หนึ่ง เคยเป็นอุปภูนิกของพระ-
พุทธองค์ มีพระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่ท่านเกี่ยวกับเนกขัมมสุข ปรากฏ
อยู่ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย ๒-๓ แห่ง

21 นาลักษ หลานชายของอสิตดาบส ออกบวชตามคำแนะนำของลุง และไปบำเพ็ญสมณธรรมรองการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าอยู่ในป่าหิมพานต์ ครั้นพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ได้มาทูลถามเรื่องโน้ยในยปถีปทา และกลับไปบำเพ็ญสมณธรรมในป่าหิมพานต์ ได้บรรลุอรหัตแล้ว ดำรงอายุอยู่อีก ๗ เดือน ก็ปรินิพพานในป่าหิมพานต์นั้นเอง; ท่านจัดเป็นมหาสาวกองค์หนึ่งในอสีติมหาสาวกด้วย

22 ปิงคิยะ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คนของพระมหาณัพาวรี ที่ไปทูลถามปัญหาภะพระศาสดา ที่ป่าสาณเจดีย์ ปิงคิยามณพทูลถามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๑๖) ว่า

ข้าพระองค์เป็นคนแก่แล้ว มีกำลังน้อย ผิวพรรณเคราหมอง นัยน์ตาทึ้งสองของข้าพระองค์ไม่ผ่องใส (เห็นไม่จะแจ้ง) หูสำหรับฟังก์ไม่สะอาด ขอข้าพระองค์อย่าได้เป็นคนหลง ฉิบหายเสียในระหว่างเลย ขอพระองค์จะตรัสรบกธรรมที่ข้าพระองค์ควรรู้ ซึ่งเป็นเครื่องละชาติและชราในอัตภาพนี้เสียเดด

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนปิงคิยะ ชนทึ้งหลายได้เห็นเหล่าสัตว์ผู้เดือดร้อนอยู่ เพราะรูปทึ้งหลายแล้ว ยังเป็นผู้ประมาท กิจอยยับอยู่ เพราะรูปทึ้งหลาย ดูก่อนปิงคิยะ เพราะเหตุนั้นท่านจะเป็นคนไม่ประมาท ละรูปเสียเพื่อความไม่เกิดอึก

ปิงคิยะทูลถามอีกว่า ทิศใหญ่สี่ ทิศน้อยสี่ ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องต่ำ รวมเป็นสิบทิศ สิ่งไรๆ ในโลกที่พระองค์ไม่ได้เห็น ไม่ได้ฟัง ไม่ได้ทราบหรือไม่ได้รู้แจ้งมิได้มี ขอพระองค์จะตรัสรบกธรรมที่ข้าพระองค์ควรรู้ เป็นเครื่องละชาติและชราในอัตภาพนี้เดด

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูก่อนปิงคิยะ เมื่อท่านเห็นหมู่มนุษย์ผู้ถูกตัณหาครอบงำแล้วเกิดความเดือดร้อน อันชาถึงรอบข้าง ดูก่อนปิงคิยะ เพราะเหตุนั้น ท่านจะเป็นคนไม่ประมาทละ ตัณหาเสีย เพื่อความไม่เกิดอึก

ปิงคิยามณพังธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

23 ปณโทยภารதava

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรพระมหาณมหاسาลภารதavaโคตร ในพระนครราชคฤห์ เรียนจบไตรเพท ออกบวชในพระพุทธศาสนา ได้สำเร็จพระอรหัต เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยสติ สมาริ ปัญญา มักเปล่งวาจาว่า "ผู้ใดมีความเคลื่อบแคลงสงสัยในมรรคก์ดี ผลก์ดี ขอผู้นั้นจงมาถามข้าพเจ้าเกิด" พระศาสดาทรงยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางบันลือสีหนาท, ท่านเป็นต้นบัญญัติแห่งสิกขابท ซึ่งห้ามภิกขุ มิให้แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ อันเป็นอุตตริ-มนุสสรธรรม แก่คฤหัสถ์ทั้งหลาย และสิกขابท ซึ่งห้ามภิกขุ มิให้ใช้บาร์มี (ทั้งสองสิกขابทนี้ ทรงบัญญัติในโอกาสเดียวกัน โดยทรงประภกรณีเดียวกัน วินย.๗/๓๓/๑๖)

24 ปลินวจฉะ

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เกิดในตระกูลพระมหาณวจฉะโคตร ในเมืองสาวัตถี ได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า มีศรัทธาเลื่อมใสอุบัติในพระพุทธศาสนา เจริญวิปัสสนาแล้วได้บรรลุอรหัตผล ต่อมาได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางเป็นที่รักของพากเทวดา

25 ปุณณக

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คนของพระมหาณพารี ที่ไปทูลตามปัญหาภะพระศาสดา ที่ป่าสาณเจดีย์

บุณณกามณพทูลถามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๓) ว่า

ข้าพระองค์มีความต้องการด้วยปัญหาจึงมาเฝ้าพระองค์ผู้ไม่มีความหวั่นไหว ผู้ทรงเห็นรากเง่ากุศลและอกุศล สัตว์ทั้งหลายผู้เกิดเป็นมนุษย์ในโลกนี้ คือ สามี กษัตริย์ พระมหาณ์ เป็นอันมาก อาศัยอะไรจึงบูชา�ัญแก่เทวดาทั้งหลาย ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ขอทูลถามพระองค์ ขอพระองค์จงตรัสบอกราคำข้อนี้แก่ข้าพระองค์เกิด

พระผู้มีพระภาคทรงพยากรณ์ว่า ดูก่อนบุณณกาม สัตว์ทั้งหลายผู้เกิดเป็นมนุษย์เหล่าใดเหล่านี้เป็นอันมากในโลกนี้ คือ สามี กษัตริย์ พระมหาณ์ ประราณความเป็นมนุษย์เป็นต้น อาศัยของมีชราจึงบูชา�ัญแก่เทวดาทั้งหลาย

บุณ. สัตว์ทั้งหลายผู้เกิดเป็นมนุษย์เหล่าใดเหล่านี้เป็นอันมากในโลกนี้ คือ สามี กษัตริย์ พระมหาณ์ บูชา�ัญแก่เทวดาทั้งหลาย ข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้นิรทุกข์ สัตว์ทั้งหลายผู้เกิดเป็นมนุษย์เหล่านี้เป็นคนไม่ประมาณในยัญ ข้ามพันชาติและชาрайได้บ้างแลหรือ ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ขอทูลถามพระองค์ ขอพระองค์ตรัสบอกราคำข้อนี้แก่ข้าพระองค์เกิด

พระ. ดูก่อนบุณณกาม สัตว์ทั้งหลายผู้เกิดเป็นมนุษย์เหล่านี้นี่ย่อมมุ่งหวัง ย่อมชมเชย ย่อมประราณ ย่อมบูชา ย่อมรำพันถึงกิ่เพาะอาศัยลาภ เรากล่าวว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบการบูชา ยังเป็นคนกำหนดยินดีในกพไม่ข้ามพันชาติและชาрайได้

บุณ. ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ ถ้าหากว่าสัตว์เหล่านี้ผู้ประกอบการบูชา ไม่ข้ามพันชาติและชาрайไปได้ด้วยยัญวิธิทั้งหลายไชร เมื่อเป็นเช่นนี้

ใครเล่าในเทวโลกและมนุษย์โลกข้ามพื้นชาติและชาрайไปได้ในบัดนี้ ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ขอทูลถามพระองค์ ขอพระองค์ทรงตรัสสบอความข้อนั้นแก่ข้าพระองค์เถิด

พระ ดูก่อนปุณณะ ผู้ได้มีความหวั่นไหวในโลกไหนๆ เพราะได้พิจารณาเห็นธรรมที่ยิ่งและหย่อนในโลก ผู้นั้นสงบแล้ว ไม่มีความประพฤติชั่วอันจะทำให้มัวหมองดุจคั่นไฟ ไม่มีกิเลสอันกระทบจิต หากความปรารถนามีได้ เรากล่าวว่าผู้นั้นข้ามพื้นชาติและชาрайไปได้แล้ว

ปุณณกามणพฟังธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

26 ปุณณชี

บุตรเศรษฐีเมืองพาราณสี เป็นสายของสกุลบุตรได้ทราบข่าวยสกุลบุตรออกบวช จึงได้บวชตามพร้อมด้วยสายอีก ๓ คนคือวิมล สุพาหุ และคัมปติ ได้เป็นองค์หนึ่งในอสีติมหาสาวก

27 ปุณณมันตานีบุตร

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง ได้ชื่ออย่างนี้ เพราะเดิมชื่อปุณณะ เป็นบุตรของนางมันตานี ท่านเกิดในตระกูลพระมหาศาลาในหมู่บ้านพระมหาณ์ชื่อโทกวัตถุ ไม่ไกลจากเมืองกบิลพัสดุ ในแคว้นศากยะ ที่เป็นชาติภูมิของพระพุทธเจ้า เป็นหลานของพระอัญญาโภณทัญญะ ได้บรรพชาเมื่อพระเถระผู้เป็นลุงเดินทางมาบังเมืองกบิลพัสดุ บวชแล้วไม่นาน ก็บรรลุอรหัตผล เป็นผู้ปฏิบัติตนตามหลักการวัตถุ ๑๐ และสอนศิษย์ของตนให้ปฏิบัติเช่นนั้นด้วย ท่านได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในบรรดาพระธรรมกถึก หลักธรรมเรื่องวิสุทธิ ๗ ก็เป็นภาษิตของท่าน

28 ปุณณสุนาปรัณตะ (ปุณณสุนาปรัณตกะ) พระมหาสาวกองค์หนึ่ง ในจำนวนอสีติมหาสาวก ซึ่อเดิมว่า ปุณณะ เกิดที่เมืองท่า ซึ่อ สุปารากะ ในแคว้นสุนาปรัณตะ ปรินิพพาน ณ แคว้นสุนาปรัณตะนั้น ก่อนพุทธปรินิพพาน (ดูรายละเอียดในตอน ประวัติพระอรหันต์)

29 โภศาลา พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คน ของพระมหาณัพาวรี ที่ไปถูกลตามปัญหาจากพระศาสดา ที่ปาสาณเจดีย์ โภศาลมานพถูกลตามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๑๕) ว่า

ข้าพระองค์มีความต้องการด้วยปัญหา จึงได้มามาเฝ้าพระองค์พระผู้มีพระภาคผู้ทรงแสดงอ้างสิ่งที่ล่วงไปแล้ว (พระปรีชาญาณในการอันเป็นอดีต) ไม่ทรงหวั่นไหว ทรงตัดความสงสัยได้แล้ว ทรงบรรลุถึงผ่องแห่งธรรมทั้งปวง ข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้ศักดิ์สิทธิ์ ข้าพระองค์ขอถูกลตามถึงญาณของบุคคลผู้มีความสำคัญในรูปก้าวล่วงเสียแล้ว ละรูปกายได้ทั้งหมด เห็นอยู่ว่าไม่มีอะไรน้อยหนึ่งทั้งภายในและภายนอก บุคคลเช่นนั้นควรแนะนำอย่างไร

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนโภศาลา พระตถาคตทรงรู้ยิ่งซึ่งภูมิเป็นที่ตั้งแห่งวิญญาณทั้งปวง ทรงทราบบุคคลนั้นผู้ยังดำรงอยู่ผู้น้อมไปแล้วในอาการจัญจุมญาณตนสมabaติเป็นต้น ผู้มีอาการจัญจุมญาณสมabaติเป็นต้นนั้นเป็นที่ไปในเบื้องหน้า ผู้ที่เกิดในอาการจัญจุมญาณตนสมabaติ ว่ามีความเพลิดเพลินเป็นเครื่องประกอบดังนี้แล้ว แต่นั้นย่อมเห็นแจ้งในอาการจัญจุมญาณตนสมabaตินั้น ญาณของบุคคลนั้นผู้เป็นพระมหาณ์ อยู่จะพระมหาจารย์แล้ว เป็นญาณอันถ่องแท้อย่างนี้

โภศาลมานพฟังธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

30 พากุล พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรเศรษฐีเมืองโภสัมพี มีเรื่องเล่าว่าเมื่อยังเป็นทารกขณะที่ฟีเลี้ยงนำไปอาบน้ำเล่นที่แม่น้ำ ท่านถูกปลาใหญ่กลืนลงไปอยู่ในห้อง ต่อมามาปลาน้ำถูกจับได้ที่เมืองพาราณสี และถูกขายให้แก่กรรยาเศรษฐีเมืองพาราณสี กรรยาเศรษฐีผู้ท้องปลาพบเด็กแล้วเลี้ยงไว้เป็นบุตร ฝ่ายมารดาเดิมทราบข่าวจึงขอบุตรคืน ตกลงก้นไม้ได้จนพระราชวงศ์ตัดสินให้เด็กเป็นทายาทของทั้งสองตระกูล ท่านจึงได้ชื่อว่า **พากุล** แปลว่า "คนสองตระกูล" หรือ "ผู้ที่สองตระกูลเลี้ยง" ท่านอยู่ครองเรือนมาจนอายุ ๘๐ ปี จึงได้ฟังพระศาสนาสุดาทรงแสดงพระธรรมเทศนา มีความเลื่อมใสขอบวชแล้วบำเพ็ญเพียรอยู่ ๗ วันได้บรรลุพระอรหัตได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางเป็นผู้มีอាមาน้อย คือสุขภาพดี; พักกุล ก็เรียก

31 พาหิยหารูจียะ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เกิดในครอบครัวคนมีตระกูล ในแคว้นพาหิยรูจี ลงเรือเดินทะเลเพื่อจะไปค้าขาย เรือแตกกลางทะเลรอดชีวิตໄไปได้ แต่หมดเนื้อหมดตัว ต้องแสดงตนเป็นผู้หมดกิเลสหลอกหลวงประชาชนเลี้ยงชีวิต ต่อมารับพระพุทธเจ้าทูลขอให้ทรงแสดงธรรม พระองค์ทรงแสดงวิธีปฏิบัติต่อ darmṇa ที่รับรู้ทางอายุตนะทั้งหก พожบพระธรรมเทศนา ย่นย่อนั้น พาหิยหารูจีสำเร็จอรหัต แต่ไม่ทันได้อุปสมบท กำลังเที่ยวหาบารี จีวร เพอิญถูกโโคแม่ลูกอ่อนขวิดเอาสิ่นชีวิตเสียก่อน ได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางตรัสรู้ฉบับพลัน

32 ภัคคุ เจ้าศากยะองค์หนึ่ง ที่อุกบวพร้อมกับพระอนุรุทธะ ได้บรรลุพระอรหัต และเป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง เขียน ภัคคุ ก็มี

๓๓ ภัททิยะ ๑ กษัตริย์ศากยวงศ์ โอรสของนางกาฬีโคชา สลาราช สมบัติที่มาถึงตามวาระแล้วอุกบาชพร้อมกับพระอนุรุทธะ สำเร็จรหัตผล ได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในบรรดาภิกขุผู้มารจากตระกูลสูง และจัดเป็นมหาสาวกองค์หนึ่งในจำนวน ๔๐

๓๔ ภัททิยะ ๒ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นพระกระรูปหนึ่งในคณะปัญจวัคคีย์ เป็นพระอรหันต์รุ่นแรก

๓๕ ภัทราธ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คน ของพระมหาณพาวรี ที่ไปปลุกถามปัญหาภะพระศาสนา ที่ปาสาณเจดีย์ ภัทราธมานพทุลถามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๑๗) ว่า

ข้าพระองค์ขอทูลวิงวอนพระองค์ ผู้ทรงละอาลัย ตัดตัณหาเสียได้ไม่หวั่นไหว ละความเพลิดเพลิน ข้ามหัวงน้ำคือกิเลสได้แล้ว พ้นวิเศษแล้ว ละธรรมเครื่องให้คำวิ มีพระปัญญาดี ข้าแต่พระองค์ผู้มีความเพียร ชนในชนบทต่างๆ ประสงค์จะฟังพระคำรับสั่งของพระองค์ มาพร้อมกันแล้วจากชนบททั้งหลาย ได้ฟังพระคำรับสั่งของพระองค์ผู้ประเสริฐแล้ว จักกลับไปจากที่นี่ ขอพระองค์จงตรัสพยากรณ์แก่ชนในชนบทต่างๆ เหล่านี้ให้สำเร็จประโยชน์เด็ด เพราะธรรมนี้พระองค์ทรงรู้แจ้งแล้วด้วยประการนั้น

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนภัทราธ หมู่ชนควรจะนำออกเสียซึ่งตัณหาเป็นเครื่องถือมั่นทั้งปวงในส่วนเบื้องบน เปื้องตា และในส่วนเบื้องขวา สถานกถา ให้สิ้นเชิง เพราะว่าสัตว์ทั้งหลายย่อมถือมั่นสิ่งใด ๆ ในโลก มารย่อมติตามสัตว์ได้ เพราะสิ่งนั้นแหลก เพราะเหตุนั้นภิกขุ เมื่อรู้ซัดอยู่ มาเลิ้งเห็นหมู่สัตว์ผู้ติดข้องอยู่แล้วในวัฏจักรเป็นป่วงแห่งมารนี้ว่า

เป็นหมู่สัตว์ติดข้องอยู่แล้ว เพราะการถือมั่นดังนี้ พึงเป็นผู้มีสติ ไม่ถือมั่นเครื่อง กังวลในโลกทั้งปวง

ภัตราภูมิมาṇพัง兕ธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

36 มหากัจจายนะ

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เกิดในกัจจายนโคตรที่พระนครอุชเซนี เป็นบุตรปุโรหิตของพระราชาแห่งแคว้นอวนตี เรียนจบไตรเพทแล้ว ต่อมามาได้เป็นปุโรหิตแทนบิดา พระเจ้าจันทปัชชาติตรัสสั่งให้หาทางนำพระพุทธเจ้าเสด็จมาสู่กรุงอุชเซนี กัจจายนปุโรหิตจึงเดินทางไปฝ่าพระพุทธเจ้า ได้ฟังพระธรรมเทศนาแล้ว บรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว แสดงความประสangค์ที่จะอัญเชิญเสด็จพระพุทธเจ้าสู่แคว้นอวนตี พระพุทธองค์ตรัสสั่งให้ท่านเดินทางไปเมืองท่านเดินทางไปยังกรุงอุชเซนี ประกาศธรรมยังพระเจ้าจันทปัชชาติและชาวเมืองทั้งหมดให้เลื่อมใสในพระศาสนาแล้ว จึงกลับมาฝ่าพระบรมศาสดา ต่อมามาได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางขยายความคำย่อให้พิสดาร มีเรื่องเล่าเป็นเกร็ดว่าท่านมีรูปร่างสวยงาม ผิวพรรณดังทองคำ บุตรเศรษฐีคุณหนึ่งซื้อโสเรียยะเห็นแล้วเกิดมีอกุศลจิต ต่อท่านว่าให้ได้อย่างท่านเป็นภรรยาตนหรือให้ภรรยาตนมีผิวพรรณงามอย่างท่าน เพราะอกุศลจิตนั้น เพศของโสเรียยะกล้ายเป็นหญิงไป นางสาวโสเรียยะแต่งงานมีครอบครัว มีบุตรแล้ว ต่อมามาได้พบและขอมาต่อท่าน เพศก็กลับเป็นชายตามเดิม โสเรียยะขอวชิณานักของท่าน และได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่ง; มหากัจจายนะ กีเริก

37 มหากัปปินะ

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นกษัตริย์ครองราชสมบัติในกรุงกุฎาภิไธในปัจจันตประเทศ ได้ทราบข่าวการอุบัติของพระพุทธเจ้าแล้ว

บังเกิดปิติศรัทธา สละราชสมบัติทรงม้าเดินทางไกลถี ๓๐๐ โยชน์มา
เฝ้าพระพุทธเจ้า สดับธรรมกถา บรรลุพระอรหัตแล้วได้รับอุปสมบท ส่วน
พระอัครมเหสีชื่อโณชา เมื่อทราบข่าวการอุปัตติของพระพุทธเจ้าก็เกิดปิติและ
ศรัทธาเช่นเดียวกัน พระนางทรงรถเสด็จมาเฝ้าพระพุทธเจ้า พึงธรรมบรรลุ
โสดาปตติผลแล้ว รับบรรพชาจากพระอุบลวรรณาราถีไปอยู่ในสำนักภิกษุณี
ฝ่ายมหาກปปินเถระขอบอยู่สงบสังดและมักอุทานว่า สุจริงหนอ สุจริง
หนอ ท่านสามารถแสดงธรรมให้ศิษย์บรรลุอรหัตผลได้พร้อมคราวเดียวกัน
๑,๐๐๐ องค์ พระบรมศาสดายกย่องว่าท่านเป็นเอตทัคคะในทางให้อวาท
แก่ภิกษุ

38 มหากัสสปะ

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เกิดที่หมู่บ้านพราหมณ์ชื่อ
มหาติตະในแคว้นมคร เป็นบุตรของกปิลพราหมณ์ มีชื่อเดิมว่าปิปผลimanพ
เมื่ออายุ ๒๐ ปี ได้สมรสกับนางภัททกาปีลานีตามความประสัคของมารดาบิดา
แต่ไม่มีความยินดีในชีวิตครองเรือน ต่อมาก็สามีภรรยาได้สละเรือน
นั่งห่มผ้ากาสาวะอกบัวกันเอง เดินทางออกจากบ้านแล้วแยกกันที่ทางสอง
แพร่ง ปิปผลimanพได้พบพระพุทธเจ้าที่พหุปุตตโนโครระหว่างเมืองราชคฤห์
กับเมืองนาลันทา ได้อุปสมบทด้วยอวาท ๓ ข้อ และได้ถวายผ้าสังฆภู狸ของ
ตนแลกกับจีวรเก่าของพระพุทธเจ้า แล้วสามารถธุดงค์ ครั้นบวชล่วงไปแล้ว
๓ วัน ก็ได้บรรลุพระอรหัต เป็นผู้มีปฏิปทามักน้อย สันโดษ ได้รับยกย่องว่า
เป็นเอตทัคคะในทางถือธุดงค์ เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ท่านได้เป็นผู้
ริเริ่มและเป็นประธานในปฐมสังคายนา ท่านดำรงชีวิตสืบมาจนอายุ ๑๒๐ ปี
จึงปรินิพพาน

39 มหาโกญฐิৎ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เกิดในตระกูลพระมหาณีในเมืองสาวัตถี บิดาเป็นมหาพระมหาณีซื่ออัสสลายนະ มารดาซื่อจันทวดี ท่านเรียนจบไตรเพท ได้ฟังเทศนาของพระศาสดามีความเลื่อมใส บวชแล้ว เจริญวิปัสสนา ได้บรรลุพระอรหัต ได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางเป็นผู้แทกฉานในปฏิสัมภิทา ๔

40 มหานาม พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นพระऐระรูปหนึ่งในคณะพระปัญจวัคคី เป็นพระอรหันต์รุ่นแรก

41 มหาปันถะ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรของธิดาเศรษฐี กรุงราชคฤห์ ได้ไปรัดกับเศรษฐีผู้เป็นตา ได้ฟังเทศนาของพระศาสดาอยู่่เสมอ จิตก์น้อมไปทางบรรพชา จึงบวชเป็นสามเณรตั้งแต่ยังเด็ก เมื่ออายุครบ อุปสมบท ต่อมาก็ได้สำเร็จพระอรหัต พระศาสดาทรงยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะ ทางด้านเป็นผู้ฉลาดในปัญญาวิวัฒน์ เพราะท่านชำนาญในอรูปาวัจรมานและเชี่ยวชาญทางด้านวิปัสสนา ท่านเคยรับหน้าที่เป็นภัตตุทเทสก์ คือ ผู้จัดแจกลาภของสงฆ์ด้วย, ท่านเป็นพี่ชายของพระจุลปันถะ หรือจุลปันถะ

42 มหาโมคคลานะ ชื่อพระอัครสาวกเบื้องซ้ายของพระพุทธเจ้า เกิดที่หมู่บ้านโกลิตตาม ไม่ไกลจากเมืองราชคฤห์ เป็นบุตรของพระมหาณีนายบ้านแห่งนั้น มารดาซื่อนางโมคคลีพระมหาณี เดิมเรียกชื่อว่า โกลิตะ ตามชื่อหมู่บ้านซึ่งบิดาของตนเป็นใหญ่ ต่อมารายิก โมคคลานะ เพราะเป็นบุตรของนางพระมหาณีโมคคลี หรือโมคคลานีนั้น ได้เป็นสายกับอุปติสสะ (คือพระสารีบุตร) มาแต่เด็ก ต่อมาก็สองได้ออกบวชเป็นปริพากอยู่ในสำนักของสูญชัยปริพากจนกระทั้งอุปติสสะได้พบพระอัสสชิ สายทั้งสองจึงได้มาเฝ้า

พระพุทธเจ้า บวชในพระธรรมวินัย เมื่อบวชแล้วถึงวันที่ ๗ โกลิตะ ซึ่งบัดนี้เรียกว่า มหาโมคคัลลานะ ก็ได้บรรลุอรหัตผล ท่านได้รับยกย่อง เป็นเอตทัคคะในทางมีฤทธิ์มาก ในตอนปลายพุทธกาล ท่านถูกพากใจซึ่งได้รับจ้างจากพากเดียรถี ลอบสังหารด้วยการทุบตีจนร่างแหลก พุทธเจ้าโปรดให้ก่อสรุปบรรจุอธิฐานของท่านไว้ใกล้ชั้มประตุวัดเวชุวัน ในเขตเมืองราชคฤห์, ซึ่งของท่านนิยมเรียกันง่ายๆ ว่า พระโมคคัลลาน៍

43 เมฉิยะ

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เคยเป็นอุปฐากของพระพุทธองค์ คราวหนึ่ง ได้เห็นสวนมะม่วงริมฝั่งแม่น้ำกมิการา น้ำรีนมาย จึงขอลาพระพุทธเจ้าไปบำเพ็ญเพียรที่นั่น พระพุทธเจ้าห้ามไม่放 ท่านไปบำเพ็ญเพียรถูกอกกุศลวิตกต่างๆ รบกวน ในที่สุดต้องกลับมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ได้ฟังพระธรรมเทศนาเรื่องธรรม ๕ ประการสำหรับบ่มเจโตวิมุตติ เป็นต้น ที่พระศาสดาทรงแสดงจึงได้สำเร็จพระอรหัต

44 เมตตคุ

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คน ของพระมหาณพารีที่เป็นผู้สอนปัญหาภพะพระศาสนา ณ ปางสาณเจดีย์ เมตตคุมานพทุลถามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๕) ว่า

ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ขอทุลถามพระองค์ ขอพระองค์ จงตรัสบอกข้อความนั้นแก่ข้าพระองค์ก็ได ข้าพระองค์ย้อมสำคัญพระองค์ว่า ทรงถึงเวลา มีจิตอันอบรมแล้ว ความทุกข์เหล่าใดเหล่านี้ในโลกเป็นอันมาก มีมาแล้วแต่อะไร

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนเมตตคุ ท่านได้ถามเราถึงเหตุเป็นเดนเกิดแห่งทุกข์ เราจะบอกเหตุนั้น แก่ท่านตามที่รู้ ความทุกข์เหล่า

เหล่านี้ในโลกเป็นอันมาก ย่อมเกิดเพราะอุปติเป็นเหตุ ผู้ใดไม่รู้ แจ้ง ย่อมกระทำอุปติ ผู้นั้นเป็นคนเขลา ย่อมเข้าถึงทุกข์บ่อยๆ เพราะฉะนั้น เมื่อบุคคลมารู้ชัด เห็นชาติว่าเป็นเหตุเกิดแห่งทุกข์ ไม่พึงกระทำอุปติ

เมต. ข้าพระองค์ได้ทูลถามความข้อใด พระองค์ก็ทรงแสดงความข้อนั้นแก่ข้าพระองค์แล้ว ข้าพระองค์ขอทูลถามความข้ออื่นอีก ขอเชิญพระองค์จะตรัสบอกความข้อนี้ເດิ นักประชัญหัวหลายย่อ้มข้ามโອະ คือชาติ ชาติ โสกะ และปริเทเว ได้อย่างไรหนอ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นมุนี ขอพระองค์จะตรัสพยากรณ์ธรรมอันเป็นเครื่องข้ามโອະให้สำเร็จประโยชน์แก่ ข้าพระองค์ເດิ เพราะว่าธรรมนี้พระองค์ทรงทราบชัดแล้วด้วยประการนั้น

พระ. ดูก่อนเมตตคุ ราชักแสดงธรรมแก่ท่านในธรรมที่เราได้เห็นแล้ว เป็นธรรมประจำจักรแก่ตน ที่บุคคลทราบชัดแล้วพึงเป็นผู้มีสติ ดำเนินข้ามตันหาอันซ่านไปในอารมณ์ต่างๆ ในโลกเสียได้

เมต. ข้าแต่พระองค์ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ ก็ข้าพระองค์ยินดีอย่างยิ่งชึ้นธรรมอันสูงสุดที่บุคคลทราบชัดแล้ว เป็นผู้มีสติ พึงดำเนินข้ามตันหาอันซ่านไปในอารมณ์ต่างๆ ในโลกเสียได้

พระ. ดูก่อนเมตตคุ ท่านรู้ชัดชึ่งส่วนอย่างใดอย่างหนึ่งในส่วนเบื้องบน (คืออนาคต) ในส่วนเบื้องต่ำ (คืออดีต) และแม้ในส่วนเบื้องขวาสถานกลาง (คือปัจจุบัน) จงบรรเทาความเพลิดเพลินและความยึดมั่นในส่วนเหล่านั้นเสียวิญญาณของท่านจะไม่พึงตั้งอยู่ในภพ กิจขุผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่อย่างนี้ มีสติ ไม่ประมาท ได้รู้แจ้งแล้วเที่ยไปอยู่ ละความถือมั่นว่าของเราได้แล้ว พึงลงทะเบ คือ ชาติ ชาติ โสกะ และปริเทเวในอัตภาพนี้เสีย

เมต. ข้าพระองค์ยินดีอย่างยิ่งชึ่งพระวจานี้ของพระองค์ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ ข้าแต่พระผู้มีพระภาคผู้โคตร ธรรมอันไม่มีอุปติพระองค์ทรง

แสดงขอบเล้า พระองค์ทรงลงทะเบียนได้ แน่แล้ว เพราะว่าธรรมนี้พระองค์ทรงรู้แจ้งชัดแล้วด้วยประการนั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นมุนี พระองค์พึงทรงสั่งสอนชนเหล่าได้ไม่หยุดยั้ง เม็ชนเหล่านั้นก็พึงลงทะเบียนได้เป็นแน่ ข้าแต่พระองค์ผู้ประเสริฐ เพราะเหตุนั้นข้าพระองค์จึงได้มาถวายบังคมพระองค์ด้วยคิดว่า เมื่อไ้นพระผู้มีพระภาคพึงทรงสั่งสอนข้าพระองค์ไม่หยุดหย่อนถีด

พระ ท่านพึงรู้ผู้ใดว่าเป็นพระหมณ์ผู้ถึงเวท ไม่มีกิเลสเครื่องกังวล ไม่ติดข้องอยู่ในการgap ผู้นั้นแลข้ามโอชะนี้ได้แน่แล้ว ผู้นั้นข้ามถึงฝั่งแล้ว เป็นผู้ไม่มีตะปุคือกิเลส ไม่มีความสงสัย นรชนนั้นรู้แจ้งแล้วแลเป็นผู้ถึงเวท ในศาสนานี้ สละธรรมเป็นเครื่องข้องนี้ในพน้อยและgapให้ญี่เสียได้แล้ว เป็นผู้มีตัณหาปราศไปแล้ว ไม่มีกิเลสอันกระทบจิต หาความหวังมิได้ เรากล่าวว่าผู้นั้นข้ามชาติและชาрайได้แล้ว

เมตตามานพฟังธรรมแล้วบรรลุรหัตผล อุปสมบทแล้ว ได้เป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

45 โมฆราช

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คน ของพระหมณ์พาวรี ที่ไปทูลถามปัญหาภะพระศาสนา ที่ป่าสามเจดีย์ (เป็นลำดับที่ ๑๕)

วันนั้น บริษัทที่มาถึงที่นั้นประมาณ ๑๒ โยชน์ ในระหว่างศิษย์ ๑๖ คนนั้น โมฆารามণพถือตัวว่าเป็นบัณฑิตกว่าทุกคน เขาจึงคำนิว่า อชิต-มานพนี้เป็นหัวหน้าของศิษย์ทุกคน เราไม่ควรถามปัญหา ก่อน เขาเกรงใจ อชิตมานพนั้นจึงไม่ถกก่อน เมื่ออชิตมานพถามปัญหาแล้ว โมฆารามণพ จึงขยับจะถามปัญหาเป็นคนที่สอง

พระศาสดาทรง darüberว่า โมฆาราชมานพเป็นคนถือตัว ทั้งญาณของเขาก็ยังไม่แก่เต็มที่ ควรจะนำความถือตัวของเขากลับคืนให้ก่อน จึงตรัสว่า โมฆาราช เธอจะพักไว้ ให้คนอื่น ๆ ตามปัญหา ก่อน

โมฆาราชมานพนั้นรู้สึกว่าพระศาสดามีได้ให้ความสำคัญแก่ตัวเขาเลย แม้แต่น้อย ก็ชุกคิดว่า เราอยู่มานานด้วยเข้าใจว่า ไม่มีคนที่จะเป็นบันทิต เกินกว่าเรา ธรรมดายังพุทธเจ้าทั้งหลายไม่ทรงทราบความในใจ ยอมไม่ ตรัส พระศาสดาคงจักทรงเห็นโทษในการถามของเรา คิดดังนี้จึงนิ่งอยู่

เมื่อมาณพคนที่ ๔ ตามปัญหาไปตามลำดับ (มาณพที่ถามปัญหา เป็นลำดับที่ ๔ คือเหมือน) โมฆาราชมานพก็อดกลั้นไว้ไม่ได้ ลูกขี้นอิกเพื่อจะ ถามเป็นคนที่ ๕ พระศาสดาก็ทรงยับยั้งเขาวิอิก โมฆาราชมานพก็จำต้องนิ่ง รออยู่จนมาณพคนที่ ๑๕ ทูลถามปัญหาจบแล้ว จึงคิดว่า บัดนี้เราไม่อาจจะ เป็นนากะ ผู้ใหม่ในสงฆ์ได้แล้ว จึงลูกขี้นทูลถามปัญหาเป็นคนที่ ๑๕

โมฆาราชมานพทูลถามปัญหาว่า ข้าพระองค์มีความต้องการจะถาม ปัญหา จึงมาฝ่าพระองค์ผู้เห็นธรรมอันงามอย่างนี้ ข้าพระองค์ขอทูลถามว่า บุคคลพิจารณาเห็นโลกอย่างไร มัจฉราชจึงจะไม่เห็น

ลำดับนั้น พระศาสดาทรงทราบว่าญาณของโมฆาราชมานพแก่เต็มที่ แล้วจึงทรงพยากรณ์ว่า ดูก่อนโมฆาราช ท่านจะเป็นผู้มีสติ พิจารณาเห็นโลก โดยความเป็นของสุญ (คือไม่เป็นไปในอำนาจ และเป็นของว่างเปล่า) ถอน อัตตานุทิฐิเสียแล้ว พึงข้ามพ้นมัจฉราชได้ด้วยอุบายนอย่างนี้ เมื่อบุคคล พิจารณาเห็นโลกอย่างนี้ มัจฉราชจึงไม่เห็น

เมื่อพระศาสดาทรงพยากรณ์ปัญหาจบลง โมฆาราชมานพก็บรรลุ พรyorหัตพร้อมกับชฎีล ๑,๐๐๐ คน บริวารของตน หนังเสือ ชฎา ผ้าคาดกรอง ไม้เท้า ลักษณะน้ำ ผมและหนวดของโมฆาราชมานพหายไปพร้อมกับการ

บรรลุพระอรหัต พระโมฆราชรองผ้ากาสายะเป็นบริหาร ทรงสังฆาฏิ บานตร และจีวิร นั่งประนมอัญชลีน มัสการพระผู้มีพระภาค ประกาศว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคเป็นศาสดาของข้าพระองค์ ข้าพระองค์เป็นสาวก ดังนี้

พระโมฆราชเถระนี้ทรงจีวิรประกอบด้วยความป่อน ๓ อย่าง คือ ป่อนด้วยผ้า ป่อนด้วยด้าย ป่อนด้วยเครื่องย้อม หลังจากนั้นมาพระศาสนาประทับ ณ พระเชตวัน ทรงสถาปนาพระเถระทั้งหลายไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ ตามลำดับ เมื่อจะทรงสถาปนาท่านพระโมฆราชเถระไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นยอดของเหล่าภิกษุสาวกผู้ทรงจีวิรเศรษฐีหมอง (ป่อน) จึงตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย โมฆราชเป็นยอดของเหล่าภิกษุสาวกของเราผู้ทรงจีวิรเศรษฐีหมอง

ท่านพระโมฆราชนี้ ครั้งพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมตตระ เกิดในกรุง恒สวดี ได้ฟังธรรมกถาของพระศาสนา ได้เห็นพระศาสนาทรงสถาปนาภิกษุรูปหนึ่งไว้ในตำแหน่งเป็นยอดของเหล่าภิกษุสาวกผู้ทรงจีวิรป่อน ก็ทำกุศลให้ยิ่งยวดขึ้นไปแล้วปรารถนาตำแหน่งนั้น ท่านทำกุศลจนตลอดชีวิต เวียนว่ายอยู่ในเทวดาและมนุษย์ ในครั้งศาสนาของพระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะ ถือปฏิสนธิในเรือนอ่ำมาตย์ในนครกัฐมาณฑุก่อนแต่พระพุทธเจ้าจะเสด็จอุบัติขึ้น ต่อมาเจริญวัยแล้ว รับราชการในราชสำนักพระเจ้ากัฐมาณฑุ ได้ตำแหน่งอ่ำมาตย์ เมื่อพระกัสสปทศพลเสด็จอุบัติในโลกแล้ว พระเจ้ากัฐมาณฑุทรงสืบบ่าพระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก จึงรับสั่งเรียกอ่ำมาตย์นั้นมาตรัสว่า พ่อเอ่ย พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก ไคร ๆ ไม่อาจทำนครปัจจันตประเทศนี้ให้ว่างจากเราทั้งสองพร้อม ๆ กันได้ ก่อนอื่นท่านจงไปยังมัชมิมประเทศ ไปดูให้รู้ว่าพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นแล้วและจะ

อัญเชิญพระทศพลเสด็จมายังนครปัจจันตประเทศนี้ ตรัสสั่งแล้วทรงส่งไปพร้อมด้วยบุรุษ ๑,๐๐๐ คน

สำมาตย์นั้นเดินทางไปยังสำนักพระศาสดา พังธรรมกถาแล้วเกิดศรัทธาทูลขอวายอยู่ในที่นั้น ได้บำเพ็ญสมณธรรมอยู่ถึง ๒๐,๐๐๐ ปี ส่วนบุรุษที่ไปกับสำมาตย์นั้นกลับมาสำนักพระราชาทั้งหมด

พระภรรดา (คือสำมาตย์ผู้นั้น) นี้มีศีลบริบูรณ์ เมื่อถึงแก่นรณะภาพแล้วก็เวียนว่ายอยู่ในเทวดาและมนุษย์พุทธัณฑ์นั่ง แล้วมาเกิดเป็นโมฆาราชมานพ

46 ยสະ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรเศรษฐีเมืองพาราณสี มีความเป็นอยู่อย่างสุขสมบูรณ์ วันหนึ่งเห็นสภาพในห้องนอนของตนเป็นเหมือนป่าช้า เกิดความสลดใจคิดเบื้องหน่าย จึงออกจากบ้านไปพบพระพุทธเจ้าที่ป่าอิสิปตวนมฤคทายวัน ในเวลาใกล้รุ่ง พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาอนุบุพ-พิกถา และอริยสัจโปรด ยสกุลบุตรได้ดูงตาเห็นธรรม ต่อมาก็ได้ฟังธรรมที่พระพุทธเจ้าแสดงแก่เศรษฐีบิดาของตน ก็ได้บรรลุอรหัตผลแล้วขออุปสมบท เป็นภิกษุสาวกองค์ที่ ๖ ของพระพุทธเจ้า

47 ยโสະ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรหัวหน้าชาวประมง ใกล้ประตุเมืองสาวัตถี ได้ฟังพระธรรมเทศนา กปีลสูตร ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง (ในสุตตนิบาต เรียกต่างไปว่า รัมมจริยสูตร) มีความเลื่อมใสขอบวช ต่อมาก็ได้เจริญสมณธรรมที่ฝั่งแม่น้ำวัคคคุมุทา ได้สำเร็จพระอรหัต

48 รัฐบาล พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรแห่งตระกูลหัวหน้าในถุลโกภูริ Tinim ในแคว้นกรุง ฟังธรรมแล้วมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ก

ลาบีดามารดาบวช แต่ไม่ได้รับอนุญาต เสียใจมาก และอดอาหารจะได้ ตายเสีย บิดามารดาจึงต้องอนุญาต ออกบวชแล้วไม่นานก็ได้สำเร็จพระ อรหัต ได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางบวชด้วยศรัทธา

49 ราชะ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เดิมเป็นพระหมณ์ในเมือง ราชคฤห์ เมื่อชราลงถูกบุตรทอดทิ้ง อยากจะบวชก็ไม่มีภิกษุรับบวชให้ เพราะ เห็นว่าเป็นคนแก่เฒ่า ราชะเสียใจ ร่างกายซูบซีด พระศาสดาทรงทราบเจิง ตรัสตามว่า มีเคราะลีกถึงอุปการะของราชะได้บ้าง พระสารีบุตรระลีกถึง ภิกษาทัพพีหนึ่งที่ราชะถวาย จึงรับเป็นอุปัชฌาย์ และราชะได้เป็นบุคคลแรก ที่อุปสมบทด้วยัญต์ติจตุตถกรรมวاجา ท่านบวชแล้วไม่นานก็ได้บรรลุพระ อรหัต

พระราชะเป็นผู้ว่าง่าย ตั้งใจรับฟังคำสั่งสอน มีความสุภาพอ่อนโนน เป็นตัวอย่างของภิกษุผู้บวชเมื่อแก่ ทั้งพระพุทธเจ้าและพระสารีบุตรก็ชม ท่าน ท่านเคยได้ใกล้ชิดพระพุทธเจ้า เคยทำหน้าที่เป็นพุทธอุปฐาก ได้รับ ยกย่องเป็นเอตทัคคะในทางก่อให้เกิดปฏิภัณ

50 ราชุล พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นโอรสของเจ้าชายสิทธัตถะ คราวพระพุทธเจ้า เสด็จนครกบิลพัสดุ ราชุลกุമารเข้าเฝ้าทูลขอทายาทสมบัติ ตามคำแนะนำของพระมารดา พระพุทธเจ้าจะประทานอริยทรัพย์ จึงให้พระสารีบุตรบวชราชุลเป็นสามเณร นับเป็นสามเณรองค์แรกในพระพุทธศาสนา ต่อมามาได้อุปสมบทเป็นภิกษุได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางเป็นผู้ไคร่ ต่อการศึกษา Orrรถกถาว่าพระราชุลปรินิพพานในสวรรค์ชั้นดาวดึงสก่อน พุทธปรินิพพานและก่อนการปรินิพพานของพระสารีบุตร

51 เรตุทิรวนิยม พระมหาสาวกองค์หนึ่งเป็นบุตรพระมหาณีซึ่งอวังคันทะมาрадาซื่อนางสารี เป็นน้องชายคนสุดท้องของพระสารีบุตร บวชอยู่ในสำนักของภิกขุพากอยู่ป่า (อรัญวาสี) บำเพ็ญสมณธรรมอยู่ในป่าไม้ตະเคียนประมาณ ๓ เดือนเศษ ก็ได้สำเร็จพระอรหัต ได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในทางอยู่ป่า

52 ลกุณภูภักดี พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรในตระกูลมังคั่งชาวพระนครสาวัตถี ได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระศาสดาที่พระเชตวัน มีความเลื่อมใสจึงบวชในพระพุทธศาสนา ท่านมีรูปร่างเตี้ยค่อมจนบางคนเห็นขัน วันหนึ่งมีหญิงนั่งรถผ่านมาพอเห็นท่านแล้วหัวเราะจนเห็นฟัน ท่านกำหนดฟันนั้นเป็นอารมณ์กรรมฐาน ได้สำเร็จอนาคตมิผล ต่อมาท่านได้บรรลุพระอรหัตในสำนักพระสารีบุตร แต่พระความที่มีรูปร่างเล็กเตี้ยค่อมท่านมักถูกเข้าใจผิดเป็นสามเณรบ้าง ถูกพระหนุ่มนเณรน้อยล้อเลียนบ้าง ถูกเพื่อนพระดูแคลนบ้าง แต่พระพุทธเจ้ากลับตรัสยกย่องว่าถึงท่านจะร่างเล็กแต่มีคุณธรรมอุทิราณุภาพมาก ท่านได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในทางมีเสียงไปเรราย

53 วักกลิ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรพระมหาณีชาวพระนครสาวัตถีเรียนจบไตรเพทตามลัทธิพระมหาณี บวชในพระพุทธศาสนาด้วยความอยากเห็นพระรูปพระโฉมของพระศาสดา ครั้นบวชแล้วก็ค่อยติดตามดูพระองค์ตลอดเวลา จนไม่เป็นอันเจริญ Kavanaugh พระพุทธเจ้าทรงรอเวลาให้ญาณของเรอสุกงอม ครั้นแล้วก็ตรัสเตือนเรอว่า "จะมีประโยชน์อะไรที่ได้เห็นกายเปื้อยเน่านี้ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา" ดังนี้เป็นต้น และทรง

สอนต่อไปด้วยอุบายวิธิจนในที่สุดพระวักกลิ๊กได้สำเร็จพระอรหัต และต่อมามาได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่าเป็นเอตทัคคะในทางศรัทธาวิมุตต คือหลุดพ้นด้วยศรัทธา

54 วังคีสะ

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรพระมหามนีในพระนครสาวัตถี ได้ศึกษาไตรเพทจนมีความชำนาญเป็นที่พอใจของอาจารย์ จึงได้เรียนมนตร์พิเศษซึ่อฉบับสีสมนตร์ สำหรับพิสูจน์ศีรษะชาักษพ เอาไว้เคาะหัวศพก็ทราบว่าผู้นั้นตายแล้วไปเกิดเป็นอะไร ที่ไหน ท่านมีความชำนาญในมนตร์นี้มาก ต่อมามาได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า และได้แสดงความสามารถของตนแต่เมื่อเคาะศีรษะของผู้ป่วยพิพานแล้วไม่สามารถบอกติดได้ ด้วยความอยากเรียนมนตร์เพิ่มอีก จึงขอขาวชในพระพุทธศาสนา ไม่นานก็ได้บรรลุพระอรหัต ได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางมีปฏิภัณ

55 วัปปะ

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นพระเณรรูปหนึ่งในคณะปัญจวัคคีย์ เป็นพระอรหันต์รุ่นแรก

56 วิมละ

บุตรเศรษฐีเมืองพาราณสีเป็นสายของยสกุลบุตร ได้ทราบข่าววัยสกุลบุตรออกขาว จึงได้บวชตามพร้อมด้วยสายอีก ๓ คน คือสุพาหุ ปุณณชิ และ คัมปติ จัดเป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

57 สภิยะ

พระเณรผู้ใหญ่ชั้นมหาสาวก เคยเป็นปริพากมาก่อนได้ฟังพระพุทธเจ้าพยากรณ์ปัญหาที่ตนถาม มีความเลื่อมใส ขอขาว หลังจากขาวแล้วไม่ช้าก็ได้บรรลุพระอรหัต

58 สาคตະ

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เกิดใน部落พราหมณ์ใน
พระนครสาวัตถี ได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระศาสดามีความเลื่อมใส ขอ
บวชแล้วทำความเพียรเจริญ-sama-batti ๘ ประการ จนมีความชำนาญใน sama-batti
ท่านเป็นต้นบัญญาติสุราปานสิกขากุํษา และพระเจ้ากิตติมหาราช ที่เกิดกับตนครั้งนี้ จึงเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐาน จนได้สำเร็จพระอรหัต ได้รับ^๑
ยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางเติร์กาตุ-sama-batti

59 สารีบุตร

อัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า เกิดที่หมู่บ้าน
นาลักษ (บางแห่งเรียกนาลันทะ) ไม่ไกลจากเมืองราชคฤห์ เป็นบุตรแห่ง^๒
部落หัวหน้าหมู่บ้านนั้น บิดาชื่อวังคันตพราหมณ์ มารดาชื่อสารี จึงได้นาม
ว่าสารีบุตร แต่เมื่อยังเยาว์เรียกว่า อุปติสสะ มีเพื่อนสนิทชื่อ โกลิตะ ซึ่ง
ต่อมาก้อพระมหาโมคคลานะ มีน้องชาย ๓ คนชื่อ จุนทะ อุปเสนะ และ
เรวทะ น้องหญิง ๓ คน ชื่อจลา อุปจลา และสีสุปจลา ซึ่งต่อมามาได้บวชใน
พระธรรมวินัยทั้งหมด เมื่ออุปติสสะและโกลิตะจะบวชนั้น หั้งสองคนไป
เที่ยวดูมหรสพที่ยอดเขาด้วยกัน คราวหนึ่งไปดูแล้วเกิดความสลดใจ คิด
ออกแสงหาไม่กรุณา และต่อมามาได้ไปบวชอยู่ในสำนักของสัญชาติบริพาก
แต่ก็ไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย จนวันหนึ่งอุปติสสะบริพาก พบพระอัสสชิเกระ^๓
ขณะท่านบินทาต เกิดความเลื่อมใสติดตามไปสนใจของลักษณะสอน
ได้ฟังความย่อเพียงคากาเดียว ก็ได้ดวงตาเห็นธรรม กลับไปบอกข่าวแก่
โกลิตะ แล้วพาภันไปเฝ้าพระพุทธเจ้า มีบริพากที่เป็นศิษย์ตามไปด้วยถึง^๔
๒๕๐ คน ได้รับเอหิภิกขุอุปสมบททั้งหมดที่เวชุวัน เมื่อบวชแล้วได้ ๑๕ วัน พระ^๕
สารีบุตรได้ฟังพระธรรมเทศนาเวทนาปริคคหลุตที่พระพุทธเจ้าทรง
แสดงแก่ที่มนขบริพาก ณ ถ้ำสุกราตา เขาคิชณกุฎี ก็ได้บรรลุพระอรหัตได้

รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในทางมีปัญญามาก และเป็นพระอัครสาวกฝ่ายขวา ท่านได้เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธเจ้าในการประกาศพระศาสนา และได้รับการยกย่องเป็น พระธรรมเสนาบดี คำสอนของท่านปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกเป็นอันมาก เช่น สังคิติสูตร และทสุตตรสูตร ที่เป็นแบบอย่างแห่ง การสังคายนา เป็นต้น ท่านปรินิพพานก่อนพระพุทธเจ้าไม่กี่เดือน เมื่อจวน จะปรินิพพาน ท่านเดินทางไปโปรดมารดาของท่านซึ่งยังเป็นมิจฉาทิฐิให้ มารดาได้เป็นพระโสดาบันแล้ว ปรินิพพานที่บ้านเกิด ด้วยปักขันทิการพาร หลังจากปลงศพแล้วพระจุนหนองชายของท่านนำอัฐิธาตุไปถวายพระบรม สาสدا พระองค์ตรัสว่าให้ก่อสรุปบรรจุอัฐิธาตุของท่านไว้ ณ พระเชตวัน เมืองสาวัตถี (อรรถกถาว่าท่านปรินิพพานในวันเพ็ญเดือน ๑๒ จึงเท่ากับ ๖ เดือนก่อนพุทธปรินิพพาน)

พระสารีบุตรมีคุณธรรมและจริยาจารวัตรที่เป็นแบบอย่าง exemplary ประการ เช่น เป็นผู้มีความกตัญญูสูง ดังได้แสดงออกเกี่ยวกับพระอัสสชิ (อนหัน ศีรษะไปทางที่พระอัสสชิพำนักอยู่) และราตรีมหาณ (ระลึกถึงบิณฑบาต หนึ่งทัพพีและรับเป็นอุปัชฌาย์แก่ราระ) สมบูรณ์ด้วยขันติธรรมต่อคำว่ากล่าว (ยอมรับคำแนะนำแม้มีของสามเณร ๗ ขวบ) เป็นผู้อาใจใส่อนุเคราะห์เด็ก (เช่น ช่วยเอาเด็กยากไร้มาบรรพชา มีสามเณรอยู่ในความปกครองดูแล ซึ่งเก่งกาลสามารถหลายรูป) และอาใจใส่คอยดูแลภิกษุอาพาธเป็นต้น

60 สีวี

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นพระอรสารนางสุปปวาสา ซึ่งเป็นพระราชธิดาของเจ้ากรุงโกลิยะ ปรากฏว่าตั้งแต่ท่านปฏิสนธิในครรภ์ ก็เกิดลาภสักการะแก่พระมารดาเป็นอันมาก ตามตำนานว่าอยู่ในครรภ์มารดา ถึง ๗ ปี พระมารดาเจ็บพระครรภ์ถึง ๗ วัน ครั้นประสูติแล้วก็ทำการต่างๆ

ได้ทันที ต่อมาท่านบัวชินสำนักของพระสารีบุตร ในวันที่บัวช พอมีดโgn ตัดกลุ่มพมครั้งที่ ๑ ได้บรรลุโสดาปัตติผล ครั้งที่ ๒ ได้ บรรลุสกทา- คามิผล ครั้งที่ ๓ ได้บรรลุอนาคตมิผล พอปลงผมเสร็จก็ได้สำเร็จพระอรหัต ท่านสมบูรณ์ด้วยปัจจัยลาภและทำให้ลากเกิดแก่กิจชุสงห์เป็นอันมาก ได้รับ ยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางมีลักษณะมาก

61 สุพาหุ บุตรเศรษฐีเมืองพารานสี เป็นสหายของสกุลบุตร ได้ ทราบข่าวอย่างสกุลบุตรออกแบบ จึงได้บัวชตามพร้อมด้วยสหายอีก ๓ คน คือ วิมละ ปุณณซิ และควัมปติ ได้เป็นสาวกรุ่นแรกที่พระพุทธเจ้าส่งไปประกาศ พระศาสนา

62 สุภติ พระมหาสาวกองค์หนึ่งเป็นบุตรสุมนเศรษฐี ในพระนคร สาวัตถี ได้ไปร่วมงานฉลองวัดเชตวันของท่านอนาคตบิณฑิกเศรษฐี ได้ฟัง พระธรรมเทศนาของพระศาสดา มีความเลื่อมใสบัวชในพระพุทธศาสนา ต่อมาเจริญวิปัสสนา ทำเมตตามานให้เป็นบท ได้สำเร็จพระอรหัต พระ ศาสดาทรงยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะ ๒ ทาง คือในทางอรณวิหาร (เจริญ paran ประกอบด้วยเมตตา) และเป็นทักษิณายบุคคล

63 เสละ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เกิดในตระกูลพระมหาหมณ์ ใน อังคุตตราปะ เรียนจบไตรเพท เป็นคณาจารย์สอนศิษย์ ๓๐๐ คน ได้พบ พระพุทธเจ้าที่อาปณนิคม เห็นว่าพระองค์สมบูรณ์ด้วยมหาปุริสลักษณะครบ ถ้วนและได้ทุกตามปัญหาต่างๆ เมื่อฟังพระคำธรรมสอนแล้ว มีความเลื่อมใส ขอบัวช ต่อมามีเช้ากีได้บรรลุพระอรหัต

64 โสณกุฎีกัณณะ พระมหาสาวกองค์หนึ่งเป็นบุตรของอุบาสิกา ชื่อ ก้าพี ซึ่งเป็นพระโสดาบัน เกิดที่บ้านเดิมของมารดาในเมืองราชคฤห์แล้วกลับไปอยู่ในตระกูลบิดาที่แคว้นอวันตี ทักษิณานาถ พระมหากัจจายนะให้บรรพชา เป็นสามเณรแล้วรอต่อมาอีก ๓ ปี เมื่อท่านหาภิกษุได้ ๑๐ รูปแล้วจึงให้อุปสมบทเป็นภิกษุ บวชแล้วไม่นานก็สำเร็จพระอรหัต ต่อมา ท่านได้เดินทางมาฝึกพระศาสนาที่เมืองสาวัตถีพร้อมทั้งนำความที่พระอุปัชฌาย์สั่งมากราบ ทูลขอพระพุทธานุญาตด้วยรวม ๘ ข้อ ทำให้เกิดมีพระพุทธานุญาตพิเศษ สำหรับปัจจันตชนบท เช่น ให้สังฆมีภิกษุ ๕ รูปให้อุปสมบทได้ ให้ใช้รองเท้า หนnahลายชี้นได้ ให้อบกัน้ำได้ตลอดทุกเวลา เป็นต้น ท่านแสดงธรรมมีเสียง ไพเราะแจ่มใสชัดเจน จึงได้รับยกย่องจากพระศาสนาว่าเป็นเอตทัคคะ ในทางกล่าวก็ลักษณพจน์

65 โสณโกพิวิเศษ พระมหาสาวกองค์หนึ่งเดิมเป็นกุลบุตรชื่อโสณะ ตระกูลโกพิวิเศษ เป็นบุตรของอุสภเศรษฐี แห่งวรรณะแพศย ในเมืองกาฬ-จัมปากะ แคว้นอังคะ โสณกุลบุตรมีลักษณะพิเศษในร่างกาย คือ มีฝ่ามือ ฝ่าเท้าอ่อนนุ่ม และมีขนอ่อนขึ้นภายใน อีกทั้งมีความเป็นอยู่อย่างดี ได้รับ การบำรุงบำรุงทุกประการ อยู่ในปราสาท ๓ ฤดู จึงได้สมญาว่าเป็น สุขุมาล โสณะ ต่อมาพระเจ้าพิมพิสารทรงสั่งให้ฝ่ามือฝ่าเท้าให้ทอดพระเนตร คราวนั้นโสณะมีโอกาส ได้ไปฝึกพระพุทธเจ้า ได้สั่งให้ฝ่ามือฝ่าเท้าให้ทอดพระเนตร คราวนั้นโสณะมีโอกาส ได้ไปฝึกพระพุทธเจ้า ได้สั่งให้ฝ่ามือฝ่าเท้าให้ทอดพระเนตร เกิดความเลื่อมใสขอบวช ท่านทำ ความเพียรอย่างแรงกล้าจนเท้าแตกและเริ่มหักแทบ พระพุทธเจ้าจึง ทรงประทานโอวาทด้วยข้ออุปมาเรื่องพินسامสาย ท่านปฏิบัติตาม ไม่ช้าก็ได้ สำเร็จพระอรหัต พระศาสนาทรงยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางประภาความ เพียร

๖๖ โสภิตะ

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เกิดในตระกูลพระมหาณ ใน
พระนครสาวัตถี ต่อมามาได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระศาสดา มีความเลื่อมใส^๑
ขอว่า ไม่ซักก์บรรลุพระอรหัต ได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางบุพเพ-
นิวานุสสติญาณ

๖๗ เหมกะ

พระมหาสาวกรูปหนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน
๑๖ คน ของพระมหาณพาวรี ที่ไปปลุกตามปัญหาภะพระศาสดา ที่ปาสานเจดีย์
เหมกมานพทุลตามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๙) ว่า

ก่อนแต่ศาสนาของพระโคดม อาจารย์เหล่าได้ได้พยากรณ์แล้วว่า
ตนแก่ข้าพระองค์ ในกาลก่อนว่า เหตุนี้ได้เป็นมาแล้วอย่างนี้ๆ จักเป็นอย่างนี้ๆ
คำพยากรณ์ทั้งหมดของอาจารย์เหล่านั้นไม่ประจักษ์แก่ตน คำพยากรณ์
ทั้งหมดนั้นเป็นเครื่องทำความตรึกให้ทวีมากขึ้น ข้าพระองค์ไม่ยินดีในคำ
พยากรณ์นั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นมุนี ขอพระองค์จงตรัสบอกรรมเป็น
เครื่องกำจัดตัณหาอันซ่านไปในอารมณ์ต่างๆ ในโลกแก่ข้าพระองค์เกิด

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนเหมกะ ชนเหล่าได้ได้รู้ทั่วถึง
บทคือนิพพาน อันไม่แปรผัน เป็นที่บรรเทาฉันทราคในรูปที่ได้เห็น เสียงที่
ได้ฟัง และสิ่งที่ได้ทราบ อันน่ารัก ณ ที่นี้ เป็นผู้มีสติ มีธรรมอันเห็นแล้ว ดับ
กิเลสได้แล้ว ชนเหล่านั้นสงบระจับแล้ว มีสติ ข้ามตัณหาอันซ่านไปในอารมณ์
ต่างๆ ในโลกได้แล้ว

เหมกมานพฟังธรรมแล้ว บรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้วเป็นพระ
มหาสาวกองค์หนึ่ง

๖๘ องคุลิมาล

พระมหาสาวกองค์หนึ่งของพระพุทธเจ้า เคยเป็น
มหาโจโรได้ดัง เป็นบุตรของภักดิคพราหมณ์ ผู้เป็นปูโรหิตของพระเจ้าโกศล

มารดาซึ่องนางมันตานีพราหมณ์ เดิมชื่อหิงสกุ (แปลว่า "ผู้ไม่เบียดเบี้ยน") ไปศึกษาศิลปศาสตร์ในสำนักอาจารย์ทิศาปาโมกข์ เมืองตักสิลา มีความรู้และความประพฤติดี เพื่อนศิษย์ด้วยกันริชยา ยุวอาจารย์ให้กำจัดเสีย อาจารย์ลงอุบายให้ไปฆ่าคนครบหนึ่งพันแล้วจะมอบวิชาไวเช繇อย่างหนึ่งให้ จึงกล้ายไปเป็นมหาโจรสู้หดร้ายหารุณ ตัดนิ้วมือคนที่ตนฆ่าตายแล้ว ร้อยเป็นพวงมาลัย จึงได้ชื่อว่า องคุลิมาล (แปลว่า "มีนิ้วเป็นพวงมาลัย") ภายหลังพระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดกลับใจได้ ขอว่า ต่อมาก็ได้สำเร็จพระอรหัตท่านเป็นต้นแห่งพุทธบัญญัติไม่ให้บวชโกรที่ขึ้นชื่อด่องดัง

๖๙ อุชิตะ พระมหาสาวกรูปหนึ่ง เป็นหัวหน้าศิษย์ ๑๖ คนของพราหมณ์พาวรี ที่ไปทูลถามปัญหาภพพระศาสนา ที่ป่าสาณเจดีย์ (เป็นลำดับที่ ๑)

พระอุชิตะระยะเกิดในตระกูลพราหมณ์ ณ กรุงสาวัตถี เมื่อมีอายุพหเศกษาศิลปวิทยาแล้ว บิดามารดาจึงนำไปฝึกเป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวนศิษย์ ๑๖ คนของพราหมณ์พาวรี ผู้เป็นปูโรหิตาจารย์ของพระเจ้าปเสนที-โภศล ต่อมาราหมณ์พาวรีเกิดเบื้องหน่ายในพระราชสวัสดิ์ ได้ถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งแล้วออกบวชเป็นชภีล ที่แรกอาศัยอยู่ที่พระอุทยานหลวงต่อมาได้ไปตั้งอาศรมอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำโคโร瓦รี อันเป็นพรມแดนแคว้นอัสสกุล และแคว้นมัลละ อุชิตามณพและศิษย์คนอื่นๆ ได้ออกบวชติดตามด้วย

เมื่อทราบข่าวว่าพระพุทธเจ้าได้เสด็จอุบัติขึ้นในโลกแล้ว พราหมณ์พาวรีอยาจจะทราบความจริง จึงแต่งปัญหาให้ศิษย์ ๑๖ คน มีอุชิตามณพเป็นหัวหน้าไปทูลถามพระองค์ อุชิตามณพจึงพาคณะนำปัญหาไปเฝ้าทูลถามปัญหากับพระพุทธเจ้าที่ป่าสาณเจดีย์ตามคำขอร้องของอาจารย์

อชิตมานพได้เห็นมหาปูริสลักษณะอันบริบูรณ์ ในพระกายของพระผู้มีพระภาคนั้น มีความร่าเริงยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ได้นឹกทูลถามขึ้น ในใจว่า ขอพระองค์จะตรัสบอกถึงชาติกำเนิด อายุ โคตร พร้อมทั้งลักษณะ และความสำเร็จในมนต์ทั้งหลายแห่งอาจารย์ของข้าพระองค์ເถີດ พระมหาณົ້ມື່เป็นอาจารย์ของข้าพระองค์ຍ່ອມບອກມනຕີແກ່ศິ່ງມີປະມານເທົ່າໄຣ ພຣະເຈົ້າຂ້າ

พระผู้มีพระภาคทรงทราบความคิดของอชิตมานพ จึงตรัสตอบว่า พระมหาณົ້ມື່ເປັນอาจารย์ของท่านนั้นมีอายุร้อยปี สิบปี ชื่อພาวරີໂດຍโคตรลักษณะพิเศษในกายของพระมหาณົ້ມື່ພວຣີນັ້ນມີ ๓ ประการ พระมหาณົ້ມື່ພວຣີນັ້ນเรียนจบไตรเพท ในตำราทำนายมหาปูริสลักษณะ คือ คັ້ມກົງ ອີຕິຫາສ ພຣ້ອມທັງคັ້ມກົງນິ້ມັນຖາສຕ໌ ແລະ ເກູ້ວາສຕ໌ ຄຶ້ງສິ່ງຄວາມສໍາເຮົາໃນຮຽນ ແທ່ງพระมหาณົ້ມື່ຂອງตน ຍ່ອມບອກມනຕີແກ່ມານພ ๔๐๐

อชิตมานพทูลถามในใจต่อไปว่า ข้าแต่พระองค์ผู้สูงสุดกว่าวนรชน ขอพระองค์จะค้นคว้าลักษณะทั้งหลายของพระมหาณົ້ມື່ພວຣີ ขอทรงประกาศ ตัดความเทอทะยาน อย่าให้ข้าพระองค์มีความสงสัยເຄີດ

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ดูก่อนมาນพ พระมหาณົ້ມື່ພວຣີນັ້ນຍ່ອມປົກປິດມຸ່ນາລຸດ້ວຍຈິວຫາໄດ້ (ແລບລິ່ນປິດໜ້າໄດ້) ມີອຸນາໂລມชาຕີໃນระหว่าง គື້ ແລະ ມີຄຸຍຫຽວນອຍໍໃນຝຶກ ທ່ານຈະຮູ້ຍ່າງນີ້ເຄີດ

คนทั้งหลายในที่นั้นไม่ได้ยินเสียงครொ ตามเลย ได้ฟังแต่ที่พระผู้มีพระภาคทรงพยากรณ์แล้วต่างนึกคิดพิศวงอยู่ เกิดความโสมนัส พากันน้อมประนಮอัญชลีสรรเสริฐว่า พระผู้มีพระภาคเป็นครหنو ເປັນເຫວາຫຣີອເປັນພຣມ ທຣີອເປັນທ້າວສຸ້ໜັບດີຈົມເທີ ເມື່ອປັນຫາອັນຝູ້ຄາມນີ້ຄາມອຍໍໃນໃຈແທ້ໆ ຂໍປັນຫານັ້ນໄຈນມາແຈ່ນແຈ້ງແກ່พระผู้ມีพระภาคໄດ້

อชิตมานพทูลถามด้วยใจต่อไปว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ท่านพระમณີພາວິຄາມถຶງຮຽມເປັນສີຣະ ແລະ ຮຽມເປັນເຫດຸໃຫ້ສີຣະຕກໄປ ຂອພຣະອງຄໍຕຣສພຍາກຣນີຂອນນັ້ນກຳຈັດຄວາມສັງສິຍຂອງພວກຂ້າພຣະອງຄໍຜູ້ເປັນຖານີເສີຍເຄີດ

พระผู้มีพระภาคຕຣສພຍາກຣນີວ່າ ท่านຈະຮູ້ເຄີດວ່າ ອົງຈາຊື່ວ່າຮຽມເປັນສີຣະ ວິຈາປະກອບດ້ວຍສຽ່ງທາ ສຕີ ສມາຈີ ຈັ້ນທະ ແລະ ວິຣີຍະ ປື້ນວ່າ ຮຽມເຫດຸໃຫ້ສີຣະຕກໄປ

ลำดับນັ້ນ อชิตมานพມີຄວາມໂສມນັ້ນສເປັນອັນມາກ ເບີກບານໃຈ ກະທໍາໜັນເສື່ອເຫຼືອງແຈ້ວຍປ່າຂ້າງໜຶ່ງ ໝມອບລົງແທບພຣະບາທຢຸຄລດ້ວຍເຕີຍຮເກລ້າ ກຣາບທຸລວ່າ ข້າແຕ່ພຣະອງຄໍ ຜູ້ນິຣທຸກໆ ຜູ້ມີພຣະຈັກໆ ພຣະມະນີພາວິຜູ້ເຈີຢູ່ມີຈິຕເບີກບານ ດີໃຈ ພຣ້ອມດ້ວຍສີ່ຍໍທີ່ໜ້າຍຂອ່ໄວ້ພຣະບາທຢຸຄລຂອງພຣະຜູ້ມີພຣະການ

พระຜູ້ມີພຣະການຕຣ້ສວ່າ ດູກ່ອນມານພ ພຣະມະນີພາວິພຣ້ອມດ້ວຍສີ່ຍໍທີ່ໜ້າຍຈະເປັນຜູ້ຄືງຄວາມສຸຂເຄີດ ແມ່ຕ້ວທ່ານກີ່ຈະເປັນຜູ້ຄືງຄວາມສຸຂ ຈະເປັນອຸ່່ສິ້ນກາລນາເຄີດ ກີ່ທ່ານທີ່ໜ້າຍອັນເຮົາໃຫ້ໂກສແລ້ວ ໄຈປຣານຈະຄາມປ່າຍຫຼາຍຂ້ອໃຂ້ອໜຶ່ງ ກີ່ຈະຄາມຄວາມສັງສິຍທຸກໆ ອຍ່າງຂອງພຣະມະນີພາວິ ທີ່ຂອງທ່ານທີ່ປວງເຄີດ

อชิตมานพ ອັນພຣະຜູ້ມີພຣະການປະທານໂອກສດັ້ນນີ້ແລ້ວ ນັ້ນລົງປະນມອັນຍຸ້ລື ທຸລາມປ່າຍຫາເປັນຄົນແຮກກະພຣະຕາຄຕ ລັ ທີ່ນັ້ນ ດັ່ງຕ່ອໄປນີ້ -

ໂລກຄື່ອໜູ່ສ້າງວ່ອນອະໄຮ້ໜຸ້ມ໌່ວ່າ ໂລຍ່ອມໄມ່ແຈ່ມແຈ້ງພຣະອະໄຣພຣະອງຄໍຕຣສອະໄຮວ່າ ເປັນເຄື່ອງຈາບທາໂລກໄວ້ ອະໄຣເປັນກັຍໃໝ່ຂອງໂລກນັ້ນ

พระຜູ້ມີພຣະການຕຣສພຍາກຣນີວ່າ ດູກ່ອນອົງຈາຊື່ ໂລກອັນວິຈາຫຼຸ້ມ໌່ວ່າ

ไว้ โลกไม่แจ่มแจ้ง เพราะความประมาท เรากล่าวตัณหา ว่าเป็นเครื่องฉบับทา โลกไว้ ทุกข์เป็นภัยใหญ่ของโลกนั้น

อชิต. กระเสถั่งหลายย่อมให้ลับในอารมณ์ทั้งปวง อะไรเป็นเครื่องกันกระเสถั่งหลาย ขอพระองค์จงตรัสบอกเครื่องกันกระเสถั่งหลาย กระเสถั่งหลายอันบันทิตย์ย่อมปิดได้ด้วยธรรมอะไร

พระ. ดูก่อนอชิตะ สติเป็นเครื่องกันกระเสในโลก เรากล่าวสติว่า เป็นเครื่องกันกระเสถั่งหลาย กระเสเหล่านี้อันบันทิตย์ย่อมปิดได้ด้วยปัญญา

อชิต. ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ ปัญญา สติ และนามรูป ธรรมทั้งหมดนี้ย่อมดับไป ณ ที่ไหน พระองค์อันข้าพระองค์ทูลถามแล้วขอจงตรัสบอกปัญหาข้อนี้แก่ข้าพระองค์เถิด

พระ. ดูก่อนอชิตะ เราจะบอกปัญหาที่ท่านได้ถามแล้วแก่ท่าน นามและรูปย่อมดับไปไม่มีส่วนเหลือ ณ ที่ใด สติและปัญญานี้ย่อมดับไป ณ ที่นั้น เพราะความดับแห่งวิญญาณ

อชิต. ชนเหล่าได้ผู้มีธรรมอันพิจารณาเห็นแล้ว และชนเหล่าได้ผู้ยังต้องศึกษาอยู่เป็นอันมาก มีอยู่ในโลกนี้ ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ พระองค์ผู้มีปัญหารักษาตน อันข้าพระองค์ทูลถามแล้ว ขอจงตรัสบอกราความเป็นไปของชนเหล่านี้แก่ข้าพระองค์เถิด

พระ. กิกขุไม่กำหนดยินดีในการทั้งหลาย มีใจไม่ชุ่นมัว ฉลาดในธรรมทั้งปวง มีสติ พึงเว้นรอบ

ในที่สุดแห่งการตรัสพยากรณ์ปัญหา อชิตมานพก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ พร้อมด้วยอันเตواسิก ๑,๐๐๐ คน แล้วได้อุปสมบทในพระพุทธศาสนา ได้เป็นพระมหาสาวกองค์หนึ่ง

ในบรรดาอังคุตตรนิกาย กล่าวว่า อชิตมานพเป็นหลานของพระมหาณ์พาวรี และว่าพระมหาณ์พาวรีได้ขอร้องอชิตมานพให้นำข่าวการเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พร้อมทั้งคุณวิเศษที่ได้จากการเข้าเฝ้านั้นมาแจ้งให้ทราบโดยเฉพาะ

ในสังยุตตนิกาย ปรากฏว่าพระพุทธองค์ทรงนำ อชิตปัญหา ไปตรัสเล่าแก่พระสารีบุตรและอีกครั้งหนึ่ง

70 อนุรุทธะ พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นเจ้าชายในศากยวงศ์ เป็นโอรสของเจ้าสุกโภทนะ (นี้ว่าตาม ม.อ.๑/๓๔๔; วินย.ภี. ๓/๓๔๙ เป็นต้น แต่ว่าตาม อง.อ.๑/๑๗๑ และ พุทธ.อ.๔๕ ซึ่งขัดกับที่อื่นๆ และว่าตาม หนังสือเรียน เป็นโอรสของเจ้าออมโภทนะ) และเป็นอนุชาของเจ้ามานามະ ภายหลังออกบวชพร้อมกับเจ้าชายอานันท์ เป็นต้น เรียนกรรมฐานในสำนักของพระสารีบุตร ได้บรรลุพระอรหัตที่ป้าป้าจีนวังสหายวัน ในแคว้นเจตี พระศาสนาทรงยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางทิพยจักร

71 อัญญาโภณทัญญะ พระมหาสาวกผู้เป็นปฐมสาวกของพระพุทธเจ้า เป็นรูปหนึ่งในคณะพระปัญจวัคคีย์ เป็นบุตรพระมหาศาลา กิດที่หมู่บ้านโทณวัตถุ ไม่ไกลจากกรุงบิลพัสดุ เดิมชื่อ โภณทัญญะ เป็นพระมหาณ์หนุ่ม ที่สุดในบรรดาพระมหาณ์ ๘ คน ผู้ทำนายลักษณะของสิทธิ์ตถกุมาร และเป็นผู้เดียวที่ทำนายว่า พระกุมารจะทรงออกบรพชาได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัม-พุทธเจ้ายอย่างแน่นอน มีคติเป็นอย่างเดียว ต่อมาท่านออกบวชตามเสด็จพระ สิทธิ์ตถะ ขณะบำเพ็ญทุกรกิริยา เป็นหัวหน้าพระเบญจวัคคีย์ และได้นำคณะหลานนี้ไป เมื่อพระมหาบุรุษเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา กลับเสวยพระกระยา

หาร ต่อมามีอพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วเสด็จไปโปรด ท่านสดับปฐม เทศนาได้ดูงตาเห็นธรรม ขอบรรพชาอุปสมบทเป็นปฐมสาวกของพระ-พุทธเจ้า

โภณทัญญะ ที่ได้ชื่อว่า อัญญาโภณทัญญะ เพราะเมื่อท่านฟังปฐม เทศนาของพระพุทธเจ้า และได้ธรรมจักขุ พระพุทธเจ้าทรงเปล่งอุทานว่า "อัลมาสิ วต โภ โภณทัญญะ" (โภณทัญญะได้รู้แล้วหนอๆ) คำว่า อัญญา จึงมารวมเข้ากับชื่อของท่าน ต่อมาท่านได้สำเร็จอรหัตด้วยฟังอนัตตลักษณ-สูตร ได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในทางรัตตัญญู (รู้รากศรีน คือ บวชนาน รู้เห็นเหตุการณ์มากมาแต่ต้น) ท่านทูลลาพระพุทธเจ้าไปอยู่ที่ปั้งสรระมันทาง กินี ในป่าฉัพท์ทันตวัน แคนหิมพานต์ อยู่ ณ ที่นั้น ๑๒ ปี ก็ปรินิพพานก่อน พุทธปรินิพพาน

72 อัสสชี พระมหาสาวกองค์หนึ่งเป็นพระเถระรูปหนึ่งในคณะ ปัญจวัคคีย์ เป็นพระอรหันต์รุ่นแรกและเป็นอาจารย์ของพระสารีบุตร

73 อาනท พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นเจ้าชายในศากยวงศ์ เป็น ออรสของเจ้า อมิตาทะ (นี้ว่าตาม ม.อ.๑/๓๔๔; วินย.ภี. ๓/๓๔๙ เป็นต้น แต่ที่เรียนกันมามักว่าเป็นออรสของเจ้าสุกโภทะ) ซึ่งเป็นพระเจ้าอาของ เจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อพระโพธิสัตว์ออกผนวชและต่อมามาได้ตรัสรู้แล้ว ถึง พระชาที ๒ แห่งพุทธกิจ พระพุทธเจ้าได้เสด็จมาโปรดพระประยูรัญญาติที่ พระนครกบิลพัสดุ (เช่น อง.อ.๑/ ๑๗๑) เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จออกจากเมือง กบิลพัสดุแล้ว ได้ทรงแวงประทับที่อนุปิยอัมพวัน ในอนุปิยนิคม แห่งแคว้น มัลละ ครั้งนั้น พระเจ้าสุกโภทะได้ทรงประชุมเจ้าศากยะทั้งหลาย และทรง

ขอให้บรรดาเจ้าศากยะมอเบื้าชายอกบัวชตามเสด็จพระพุทธเจ้าครอบครัว
ลงทะเบียนองค์ ได้มีเจ้าชายศากยะอกบัวจำนวนมาก รวมทั้งเจ้าชายอานันท์
ด้วย เจ้าชายอานันท์ได้เดินทางไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าและทรงบัวให้ที่
อนุปิยอัมพวัน (วินย.๗/๓๔๑/๑๕๙) พร้อมกับเจ้าชายอื่น ๕ องค์ (กัททิยะ
อนุรุทธะ ภาคุ กิมพิลະ เทวทัต) รวมเป็น ๗ กับทั้งกัลบกชีอว่าอุบาลี พระ
อานันท์มีพระอุปัชฌาย์ชื่อว่าพระเพลี้ยภูรีสีสะ (เช่น วินย. ๕/๓๔/๔๓;

ในระยะต้นพุทธกาล พระภิกษุที่บัวแล้วยังไม่มีอุปัชฌาย์ จึงได้
ตรัสให้ถืออุปัชฌาย์ คือพระผู้ทำหน้าที่ดูแลฝึกอบรมพระใหม่ในการศึกษา
เบื้องต้น ตามพระพุทธานุญาตใน วินย.๔/๘๐/๘๒ ต่อมาจึงทรงบัญญัติใน
วินย.๔/๑๓๓/๑๘๐ ให้อุปสมบทผู้ที่มีอุปัชฌาย์พร้อมไว้แล้ว) ท่านบรรลุ
โสดาปัตติผลเมื่อได้ฟังธรรมกถาของพระบุณณมันตานีบุตร (ส.ข.๗/๑๙๓
/๑๒๔) เมื่อพระพุทธบิดา คือพระเจ้าสุหโระหนะ ประชวร ทรงฟังธรรมได้
บรรลุอรหัตผลและดับขันธปรินิพพาน ในพระชาที ๕ แห่งพุทธกิจแล้ว
พระนางมหาปชาบดี ได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า และทูลขอให้สตรีได้บรรพชา แต่
ยังไม่สำเร็จ (วินย.๗/๕๓๓/ ๓๒๐) จนกระทั่งต่อมาได้อาศัยพระอานันท์ช่วย
ทูลขอ พระนางและสาวกยานีทั้งหลายจึงได้บัว เป็นจุดเริ่มกำหนดภิกษุณีสงฆ์
พระอานันท์ได้เป็นอุปัชฌากรับใช้พระพุทธเจ้าตามโอกาส เช่นเดียวกับพระ
กระแสอื่นมากท่าน จนกระทั่งในพระชาที ๒๐ แห่งพุทธกิจ ท่านได้รับเลือก
ให้เป็นพระอุปัชฌากประจำพระองค์ (นิพทธุปัชฌาก) ของพระพุทธเจ้า (เช่น
ท.อ. ๒/๑๔) ซึ่งท่านตกลงรับหน้าที่ด้วยการทูลขอพร ๔ ประการ ท่านได้รับ
ยกย่องเป็นเอตทัคคะหลายด้าน คือ เป็นพหุสูต เป็นผู้มีสติ มีคติ มีธิติ
และเป็นอุปัชฌากที่ยอดเยี่ยม ท่านบรรลุพระอรหัตหลังจากพระพุทธเจ้า
ปรินิพพานแล้ว ๓ เดือน เป็นกำลังสำคัญในคราวทำปฐมสังคายนา คือ เป็น

ผู้วิสัชนาพระธรรม (ซึ่งต่อมาแบ่งเป็นพระสูตรและพระอภิธรรม) พระอานันท์ ดำเนินชีวิตสืบมานานอายุได้ ๑๒๐ ปี จึงปรินิพพานในอากาศ เหนือแม่น้ำโรหิณี ซึ่งเป็นเส้นกั้นแดนระหว่างแคว้นของพระญาติทั้งสองฝ่าย คือ ศากยะ และ โภลิยะ

74 อุทัย

พระมหาสาวกรูปหนึ่ง เป็นศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คนของพระมหาณพาวารี ที่ไปทูลถามปัญหาแก่พระศาสดา ที่ปาสาณเจดีย์ อุทัยมานพทูลถามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๓) ว่า

ข้าพระองค์มีความต้องการปัญหา จึงมาເຟพระองค์ผู้เพ่งมาน ปราศจากธุลี ทรงนั่งโดยปกติ ทรงทำกิจเสร็จแล้ว ไม่มีอาสava ทรงถึงฝั่ง แห่งธรรมทั้งปวง ขอพระองค์จะตรัสสอนธรรมอันเป็นเครื่องพันที่ควรรู้ทั่วถึง สำหรับทำลายอวิชชาได

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนอุทัย เรากล่าวธรรมเป็น เครื่องละความพอใจในการ และโทมนัสทั้งสองอย่างเป็นเครื่องบรรเทา ความง่วงเหงา เป็นเครื่องห้ามความรำคาญ บริสุทธิ์ดี เพราะอุเบกษาและสติ มีความตรึกถึงธรรมแล่นไปในเบื้องหน้า ว่าเป็นธรรมเครื่องพันที่ควรรู้ทั่วถึง สำหรับทำลายอวิชชา

อุทัย. โลกมีธรรมอะไรรัดรึงไว้ ธรรมชาติอะไรเป็นเครื่องพิจารณา (เครื่องสัญจร) ของโลกนั้น เพราะธรรมอะไรได้เด็ดขาด ท่านจึงกล่าวว่า นิพพาน

พระ. โลกมีความเพลิดเพลินรัดรึงไว้ ความตรึกไปต่างๆ เป็น เครื่องพิจารณา (เครื่องสัญจร) ของโลกนั้น เพราะลงทะเบียนหาได้เด็ดขาด ท่าน จึงกล่าวว่า นิพพาน

อุทัย. เมื่อบุคคลระลึกอย่างไรเที่ยวนไปอยู่ วิญญาณจึงจะดับ ข้าพระองค์ทั้งหลายมาฝ่าเพื่อทูลถามพระองค์ ข้าพระองค์ทั้งหลายขอฟังพระธรรมรัสรของพระองค์

พระ. เมื่อบุคคลไม่เพลิดเพลินเวทนา ทั้งภายในและภายนอกจะลึกอย่างนี้เที่ยวนไปอยู่ วิญญาณจึงจะดับ

อุทัยมานพฟังธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระมหาสาวกขององค์หนึ่ง

75 อุทัย (มหาอุทัย)

พระเถระผู้ใหญ่องค์หนึ่ง เป็นบุตรพระมหาณในเมืองกบิลพัสดุ เกิดความเลือมใส่ในพระพุทธเจ้าเมื่อคราวที่พระองค์เสด็จไปโปรดพระญาติ จึงออกบวชและได้สำเร็จอรหัตผล ท่านเป็นพระธรรมกิติกองค์หนึ่ง มีเรื่องเกี่ยวกับการที่ท่านแสดงธรรมบ้าง สนทนารธรรมบ้าง ปราถในพระไตรปิฎกหลายแห่ง คราวหนึ่งพระอานันท์เห็นท่านนั่งแสดงธรรมอยู่ มีคฤหัสถ์ล้อมฟังอยู่เป็นชุมนุมใหญ่ จึงได้กราบทูลเล่าถวายพระพุทธเจ้าเป็นข้อประภากให้พระองค์ทรงแสดง ธรรมเทศกธรรม หรือองค์คุณของธรรมกิติก ๕ ประการคือ

๑. แสดงธรรมไปโดยลำดับ ไม่ตัดลัดให้ขาดความ
๒. อ้างเหตุผลให้ผู้ฟังเข้าใจ
๓. มีจิตเมตตาปรารถนาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง
๔. ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลักษณะ
๕. ไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่น

76 อุบาลี

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เดิมเป็นกัลบกของเจ้าศากยะ ได้ออกบวชที่อนุปิยอัมพวัน พร้อมกับพระอานันท์และพระอนุรุทธะ เป็น

ต้น มีอุปัชฌาย์ชื่อพระกับปิตก ครั้นบวชแล้ว เรียนกรรมฐาน จะไปอยู่ป่าพระพุทธเจ้าไม่ทรงอนุญาต ท่านเล่าเรียนและเจริญวิปัสสนาไม่ซักสำเร็จพระอรหัต เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเชี่ยวชาญในพระวินัยมาก จนพระพุทธเจ้าทรงยกย่องว่า เป็นเอตทัคคะในบรรดาภิกขุผู้ทรงพระวินัย (วินัยธร) พระอุบาลีเป็นกำลังสำคัญในคราวทำปฐมสังคายนา คือ เป็นผู้วิสัชนาพระวินัย

77 อุป瓦ณะ

พระมหาสาวกองค์หนึ่งเกิดในตระกูลพระมหาณຸມ່ວັງຄົ່ງในนครสาวัตถี ได้เห็นพระพุทธองค์ในพิธีถวายวัดพระเชตวัน เกิดความเลื่อมใส จึงได้มาบวชในพระศาสนาและได้บรรลุอรหัตผล ท่านเคยเป็นอุปถัมภกของพระพุทธองค์ แม้ในวันปรินิพพานพระอุปวณະก็ถวายงานพัดอยู่เฉพาะพระพักตร์ เรื่องราวเกี่ยวกับท่านปรากฏในพระไตรปิฎก ๔-๕ แห่ง เช่นเรื่องที่ท่านสนทนากับพระสารีบุตรเกี่ยวกับโพชmonk ๗ ประการ เป็นต้น

78 อุปสีวะ

ศิษย์คนหนึ่งในจำนวน ๑๖ คนของพระมหาณຸພວရີ ที่ไปทูลถามปัญหาภะพระศาสนา ที่ป่าสามเจดีย์

อุปสีวามณพทุลถามปัญหา (เป็นลำดับที่ ๖) ว่า

ข้าแต่พระองค์ผู้ศักดิ์สิทธิ์ ข้าพระองค์ผู้เดียวไม่มีอาศัยธรรมหรือบุคคลอะไรแล้ว ไม่สามารถจะข้ามหัวน้ำใหญ่คือกิเลสได้ ข้าแต่พระองค์ผู้สมันต์ จักขุ ขอพระองค์จงตรัสบอกที่หน่วงเหนี่ยวอันข้าพระองค์พึงอาศัยข้ามหัวน้ำคือกิเลสนี้ แก่ข้าพระองค์ได

พระผู้มีพระภาคตรัสพยากรณ์ว่า ดูก่อนอุปสีวะ ท่านจะเป็นผู้มีสติเพ่งจิตญัติญาณสมบัติ อาศัยอารมณ์ว่า ไม่มี ดังนี้แล้วข้ามหัวน้ำคือ

กิเลสเสียເດີດ ທ່ານຈະລະກາມທັງຫລາຍເສີຍ ເປັນຜູ້ເວັນຈາກຄວາມສົງສັຍ ເທັນ ດຣມເປັນທີ່ສິ້ນໄປແຮ່ງຕົນຫາໃຫ້ແຈ່ມແຈ້ງທັກລາງວັນກລາງຄືນເຄີດ

ອຸບ. ຜູ້ໄດ້ປະຈາກຄວາມກຳຫັດຍິນດີໃນການທັງປະລະສາບຕີ ອື່ນເສີຍ ອາສີຍອາກິญຸຈັ້ນຢາຍຕນສາບຕີ ນົມໃຈລົງໃນສັງຢາວິໂມກໍ (ຄືອ ອາກິญຸຈັ້ນຢາຍຕນສາບຕີ ດຣມເປັນເລື່ອງສັງຢາ) ເປັນອຍ່າງຍິ່ງ ຜູ້ນັ້ນເປັນຜູ້ໄມ່ ລວ່າໄວ ພຶກຕັ້ງອູ້ໃນອາກິญຸຈັ້ນຢາຍຕນພຣມໂລກນັ້ນແລ້ວຮູ້ອ່ານ

พระ. ດຸກ່ອນອຸປສົວ ຜູ້ໄດ້ປະຈາກຄວາມກຳຫັດຍິນດີໃນການທັງປະລະສາບຕີ ອື່ນເສີຍ ອາສີຍອາກິญຸຈັ້ນຢາຍຕນສາບຕີ ນົມໃຈລົງໃນສັງຢາວິໂມກໍເປັນອຍ່າງຍິ່ງ ຜູ້ນັ້ນເປັນຜູ້ໄມ່ ລວ່າໄວພຶກຕັ້ງອູ້ໃນອາກິญຸຈັ້ນຢາຍຕນພຣມໂລກນັ້ນ

ອຸບ. ຂ້າແຕ່ພຣະອງຄູ່ມືສມັນຕັກຊຸ ດ້ວຍຜູ້ນັ້ນເປັນຜູ້ໄມ່ ລວ່າໄວ ພຶກຕັ້ງອູ້ໃນອາກິญຸຈັ້ນຢາຍຕນພຣມໂລກນັ້ນສິ້ນປີແມ້ມາກໃຫ້ຮ່າ ຜູ້ນັ້ນພຶກພັນຈາກທຸກໆຕ່າງໆ ໃນອາກິญຸຈັ້ນຢາຍຕນພຣມໂລກນັ້ນແລະ ພຶກເປັນຜູ້ເຍືອເຍັນ ຮູ້ອ່ານວ່າວິນຸ້າມຂອງຜູ້ເຊັ່ນນັ້ນພຶກຕັ້ງອູ້ໃນອາກິญຸຈັ້ນຢາຍຕນພຣມໂລກນັ້ນ

พระ. ດຸກ່ອນອຸປສົວ ມຸນີພັນແລ້ວຈາກນາມກາຍຍ່ອມຄືງການທັງອູ້ໄມ້ໄດ້ ໄນຄືງການນັບ ເປົ້າມ່ວນເປົ້າໄວ້ວັນຖຸກຳລັງລມພັດໄປແລ້ວຍ່ອມຄືງການທັງອູ້ໄມ້ໄດ້ ໄນຄືງການນັບ ລະນັ້ນ

ອຸບ. ທ່ານຜູ້ນັ້ນຄື່ງຄວາມຕັ້ງອູ້ໄມ້ໄດ້ ທ່ານຜູ້ນັ້ນໄມ້ມີ ຮູ້ວ່າທ່ານຜູ້ນັ້ນເປັນຜູ້ໄມ້ມີໂຮຄ ດ້ວຍຄວາມເປັນຜູ້ເທິຍ ຂ້າແຕ່ພຣະອງຄູ່ເປັນມຸນີ ຂອພຣະອງຈົງຕັ້ງສພາກຮົມຄວາມຂອ້ນນັ້ນໃຫ້ສໍາເຮົາຈປະໂຍ່ໝ່ນແກ່ຂ້າພຣະອງຄົດເພົ່າວ່າດຣມນັ້ນພຣະອງຄົດຮຽ້ງແຈ້ງແລ້ວດ້ວຍປະການນັ້ນ

พระ. ດຸກ່ອນອຸປສົວ ທ່ານຜູ້ຄື່ງຄວາມຕັ້ງອູ້ໄມ້ໄດ້ ໄນມີປະມານ ຊນທັງຫລາຍຈະພຶກລ່າວທ່ານຜູ້ນັ້ນດ້ວຍກິເລສມີຣາຄະເປັນຕົ້ນໄດ້ ກິເລສມີຣາຄະເປັນຕົ້ນນັ້ນ

ของท่านไม่มี เมื่อธรรม (มีขันธ์เป็นต้น) ทั้งปวงท่านเพิกถอนขึ้นได้แล้ว
แม้ทางแห่งถ้อยคำทั้งหมดก็เป็นอันท่านเพิกถอนขึ้นได้แล้ว

อุปสีวามานพังธรรมแล้วบรรลุอรหัตผล อุปสมบทแล้ว เป็นพระ
มหาสาวกองค์หนึ่ง

79 อุปเสนวังคันตบุตร

พระมหาสาวกองค์หนึ่ง เป็นบุตรพระมหาณีชื่อ
วังคันตะ มารดาชื่อนางสารี เป็นน้องชายของพระสารีบุตร เกิดที่หมู่บ้าน
นาลักษ เติบโตขึ้น เรียนไตรเพทจบแล้ว ต่อมาได้ฟังธรรม มีความเลื่อมใส
จึงบวชในพระพุทธศาสนา หลังจากบวชได้ ๒ พรรษา จึงสำเร็จพระอรหัต
ท่านออกบวชจากตระกูลใหญ่ มีคนรู้จักมากและทั้งเป็นนักเทศก์ที่สามารถ
จึงมีกุลบุตรเลื่อมใสมาขอวัดด้วยจำนวนมาก ตัวท่านเองเป็นผู้ถือธุดงค์
และสอนให้สัทธิวิหาริกถือธุดงค์ด้วย ปรากฏว่าทั้งตัวท่านและบริษัทของท่าน^๑
เป็นที่เลื่อมใสของคนทั่วไปหมด จึงได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางทำให้
เกิดความเลื่อมใสทั่วทุกด้าน (คือไม่เฉพาะตนเองน่าเลื่อมใส แม้คณะศิษย์
ก็น่าเลื่อมใสไปหมด); อุปเสนะวังคันตบุตร ก็เขียน

80 อุรุเวลกัสสปะ

พระมหาสาวกองค์หนึ่งเคยเป็นนักบวชประเภท
ชภูมิ นับถือลัทธิบูชาไฟ ถือตัวว่าเป็นพระอรหันต์ สร้างอาศรมสั่งสอนลัทธิ
ของตนอยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลา เพราะเหตุที่เป็นชาวแก๊สสป
โโคตรและอยู่ณ ตำบลอุรุเวลา จึงได้ชื่อว่า อุรุเวลกัสสป ท่านผู้นี้เป็นคนา-
จารย์ใหญ่ที่ชาวราชคฤห์นับถือมาก มีน้องสองคน คนหนึ่งชื่อนทึกสป อีก
คนหนึ่งชื่อ คยาแก๊สสป ล้วนเป็นหัวหน้าชภูมิตั้งอาศรมอยู่ถัดกันไปบนฝั่ง
แม่น้ำเนรัญชรา ไม่ห่างไกลจากอาศรมของพี่ชายใหญ่ ต่อมาระพุทธเจ้าได้เสด็จ

มาทรงทราบอุรุเวลกัสสปด้วยอิทธิปักษีหาริย์ต่างๆ จนท่านชภิลใหญ่
คลายพยศ ยอมมอบตัวเป็นพุทธสาวก ขอบรรพชา ทำให้ชภิลผู้นองหงส์
พร้อมด้วยบริวารออกบวชตามด้วยหงส์ ครั้นบวชแล้วได้ฟังเทศนา
อาทิตตยปริยาสูตร จากพระพุทธเจ้า ก็ได้สำเร็จพระอรหัตทั้งสามพื่นอง
พร้อมด้วยบริวารทั้งหมดหนึ่งพันองค์ พระอุรุเวลกัสสปได้รับยกย่องเป็น
เอตทัคคะในทางมีบริษัทใหญ่ คือ มีบริวารมาก

พระสูตรพระปริตร

เริ่มรัตนสูตร

ปะณิธานะโต ปีปฏิฐานะ ตະถາຄະตໍສສະ ທະສະ ປາຮະມີໂຍ ທະສະ
ອຸປະປະປະມີໂຍ ທະສະ ປະຮມັດຄະປະປະມີໂຍຕີ ສະນະຕິງສະ ປະມີໂຍ ປູເຕວາ
ປັງຈະ ມະຫາປະຮົງຈາເຄ ຕີສໂສ ຈະຮີຍາ ປັຈີມມັພກະເວ ຄັກວັກກັນຕິງ ທາຕິງ
ອະກິນິກຂະມະນັງ ປະຮານະຈະຮີຍັງ ໂພຣີບລັງເກ ມາຮະວິຈະຍັງ ສັພພັນຸຕະ-
ງານັບປະດູເວັງ ຮັ້ມມະຈັກກັບປະວັດຕະນັງ ນະວະໂລກຸຕະຮະຮັ້ມເມຕີ ສັພເພ-
ປົມ ພຸທະຄຸແນ ອາວັ້ນຊືຕວາ ເວສາລີຍາ ຕີສຸ ປາກເຮັນຕະເຮສຸ ຕີຍາມະຮັດຕິງ
ປະຮິຕັດ ກະໂຮນໂຕ ອາຍັສມາ ອານັນທັດເກໂຣ ວິຍະ ກາຮຸໝູໝະຈິຕັດ ອຸປະດູແປຕວາ

ເຮົາທັງໝາຍຈັງຕັ້ງຈິຕອັນປະກອບດ້ວຍຄວາມກຽມາໃນສັຕົວທັງໝາຍ
ດັ່ງທ່ານພຣະອານນທເຄຣະຣະລຶກຄື່ງພຣະຄຸນທັງໝາຍທັງປົງຂອງພຣະຕົກຕເຈົ້າ
ຈຳເດີມແຕ່ປຣາຣາພຸທຮກຸມິມາ ຄື່ອ ທຽບບຳເພື່ອບາມມີ ၃၀ ທັສ ກລ່າວຄື່ອ
ບາມມີ ၁၀ ອຸປບາມມີ ၁၀ ປົມມັດບາມມີ ၁၀ ມາຫາບຣິຈາກ ៥ ຈະຮີຍາ ၃ ເສດີຈ
ລົງສູ່ຄັ້ງໂກທຣີໃນພຣະชาຕິສຸດທ້າຍ ປະສູຕີ ເສດີຈອກມາກິນເນັຂຮມນົ ບຳເພື່ອ
ທຸກກິຣີຍາ ຊະນະມາຮ ຕຣ້ສຽ້ພຣະສັພພັນຸຕະງານ ລ ໂພຣີບລັງກໍ ໂລກຸຕຣຮຣມ
៥ ດັ່ງນີ້ແລ້ວ ກຣະທຳພຣະປຣີຕລອດຮາຕຣີທັງ ၃ ຍາມ ກາຍໃນກຳແພ ၃ ຜັ້ນ
ໃນເມືອງເວສາລີ

ໂກງົງສະຫະສະຫັບເສດຖ
ຍັສສານັມປະງົງຄົນທັນຕີ
ໂຮຄາມະນຸສະຫຼຸພົກຂະ-
ໜີປະມັນຕະຮະຮາເປີ

ຈັກກະວາເພສູ ເທວະຕາ
ຍັນຈະ ເວສາລີຍັນປຸເຮ
ສັນກູດັນຕິວິຫັນກະຍັງ
ປະຣີຕັນຕົມກະຄານະ ເຫັນ

ເທວດໃນແສນໂກງົງຈັກຮວາລ
ຍ່ອມຮັບເອົາສຶ່ງອຳນາຈແໜ່ງພຣະປຣົບທິດ
ອນື່ງ ພຣະປຣົບທິດ ຍັງກັຍ ຕ ປຣກາ
ອັນເກີດຈາກໂຮຄະບາດ ອມນຸ່ຫຍໍ ແລະ ຂ້າວຍາກໝາກແພັງ
ໃນເມືອງເວສາລີ ໃຫ້ອັນຕຽນໄປໂດຍເຮົວພັນ
ເຮົາທັ້ງໜ້າຍຈົງສວດພຣະປຣົບທິດ

ຮັດນສູຕຣ

ຢານີຮະ ກູດານີ ສະມາຄະຕານີ
ກຸມມານີ ວາ ຢານີວະ ອັນຕະລິກເບ
ສັພເພວະ ກູດາ ສຸມະນາ ກະວັນຕຸ
ອະໂຄປີ ສັກກັຈະ ສຸນັນຕຸ ກາສີຕັງ
ກູດເຫຼຳໄດ ປະໜຸມກັນແລ້ວໃນປະເທດນີ້ກີດ
ຫີ່ອກຸມເທວດເຫຼຳໄດປະໜຸມກັນແລ້ວໃນອາກາສີກີດ
ຂອໜູ່ກູດທັ້ງປົງຈົງເປັນຜູ້ມາຈິດ
ແລະຈົງຟິງກາເຊີຕໂດຍເຄຣພ
ຕໍ່ສມາ ຫີ ກູດາ ນິສາມະຄະ ສັພເພ
ເມຕັ້ງ ກະໂຮຄະ ມານຸສີຍາ ປະຫຍະ

ທິວາ ຈະ ຮັດໂຕ ຈະ ອະຮັນຕີ ເຢ ພະສິງ
ຕໍ່ສມາ ທີ ແນ ຮັກຂະຄະ ວັບປະມັດຕາ ၁

ດູກ່ອນກຸດທັງປວງ ເພຣະເຫດຸນັ້ນແລ ທ່ານທັງໝາຍຈົງຕັ້ງໃຈຟັງ
ຂອງຈັງແຜ່ມ່າຕາຈີຕໄປໃນໜູ່ມຸນນຸ່ມຍໍປະຊາສັຕ່ວ
ມຸນນຸ່ມຍໍເຫຼຳໄດ ທຳພລີກຣມທັງກລາງວັນທັງກລາງຄືນ
ເພຣະເຫດຸນັ້ນແລ ທ່ານທັງໝາຍຈົງຮັກຂາມນຸ່ມຍໍເຫຼຳນັ້ນ ອຢ່າໄດ້
ປະມາຫ

ຍັງກີ່ມີ ວິຕັ້ງ ອີຮະ ວາ ທຸຮັງ ວາ
ສະເຄສຸ ວາ ຍັງ ຮະຕະນັ້ນ ປະນີຕັ້ງ
ນະ ໂນ ສະມັງ ວັດທີ ຕະຄາຄະເຕະນະ
ອີທັນປີ ພຸທເຮ ຮະຕະນັ້ນ ປະນີຕັ້ງ
ເອເຕະນະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດທີ ໂທຸ ၁

ທຮພົມເຄື່ອງປິ້ມໃຈອ່າງໃດອ່າງໜຶ່ງໃນໂລກນີ້ ທີ່ ອີໃນໂລກອື່ນ
ທີ່ ອີຮັດນະໄດ້ອັນປະນີຕີໃນສວຽບ
ທຮພົມແລະ ອັດນະນັ້ນທີ່ ຈະເສມວດ້ວຍພຣະຕາຄຕໄມ່ມີເລຍ
ພຸທ່ອຮັດນະແມ່ນີ້ເປັນອັດນະອັນລໍາເລີສ
ດ້ວຍສ້າງຈານນີ້ ຂອງຄວາມສວັສດີຈຶ່ງມີແກ່ປວງປະຊາ

ຂະຍັງ ວິຣາກັງ ອະນະຕັ້ງ ປະນີຕັ້ງ
ຍະທັ້ງພະຄາ ສັກຍະນຸ່ມນີ້ ສະມາຫຼີຕ
ນະ ເຕະນະ ທັນແມນະ ສະນັດທີ ກີ່ມີ
ອີທັນປີ ທັນແມ ຮະຕະນັ້ນ ປະນີຕັ້ງ
ເອເຕະນະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດທີ ໂທຸ ၁

พระศาภายมุนีพระฤทธิ์ทัยดำรงมั่น ได้บรรลุธรรมอันได้
เป็นที่สื้นกิเลส เป็นที่สำรอกกิเลส เป็น omnibutธรรมอันล้ำเลิศ
สิ่งไรๆ ที่จะเสมอตัวด้วยพระธรรมนั้นย่อมไม่มี
ธรรมรัตนะแม้นี้เป็นรัตนะอันล้ำเลิศ
ด้วยสัจจานี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ปวงประชา

ยัมพุทธะสภูโฐ ประวัณณะยี สุจิ
สะมาอิมานันตะริกัญญาழมาหุ
สะมาอินา เตนะ สะโม นะ วิชชาติ
อิหัมปิ ซัมเม ระตะนัง ปะณีตัง
ເອເຕະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດທີ ໂຫດໆ

พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดทรงสรรเสริญแล้วซึ่งสามารถได้
ว่าเป็นธรรมอันสะอาด
บัณฑิตทั้งหลายกล่าวซึ่งสามารถได้ ว่าให้ผลโดยลำดับ
สามารถอื่นที่จะเสมอตัวด้วยสามารถนั้นย่อมไม่มี
ธรรมรัตนะแม้นี้เป็นรัตนะอันล้ำเลิศ
ด้วยสัจจานี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ปวงประชา

යෙ ප්‍රක්කලා තුළුණා ජත්තා ප්‍රස්ව්‍යා
ජත්තාරි ඝොනා යුකානි තොන්ති
ເශ තැක්මෑයියා ඩුක්ත්ස්සං සාර්වගා
ເශෙසු තින්නානි මහප්පලානි
අහ්මපි සංමේ රෘත්තන් ප්‍රස්ව්‍යා
ເອເຕະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດທີ ໂຫດໆ

บุคคล ๔ จำพวก ๔ คู่ อันสัตบุรุษทั้งหลายสรรเสริญแล้ว
 บุคคลเหล่านั้นเป็นสาวกของพระตถาคต ควรแก่ทักษิณาน
 ทานทีบุคคลถวายแล้วในท่านเหล่านั้น ย่อมมีผลมาก
 สังฆรัตนะแม่นี้เป็นรัตนะอันล้ำเลิศ
 ด้วยสัจจานี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ปวงประชา

เย สุปะยุตตา มະนะสา ทັພເຫະ
 ນິກກາມມືໂນ ໂຄຕະມະສາສະນັມທີ
 ເຕ ປັດຕິປັດຕາ ອະມະຕັງ ວິຂໍຍະ
 ລັຫາ ມຸຫາ ນິພພຸດິງ ກຸລູ້ຈະມານາ
 ອິທັມປີ ສັງເໝ ຮະຕະນັງ ປະໜີຕັງ
 ເອ ເຫະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດທີ ໂທຖ້າ

พระอริยบุคคลเหล่าได ในศาสนากองพระโคดม
 ประกอบดีแล้ว (ด้วยกายและวาจาอันบริสุทธิ์) มีใจมั่นคง
 เป็นผู้ไม่มีความห่วงใย (ในร่างกายและชีวิต)
 พระอริยบุคคลเหล่านั้นบรรลุธรรมที่ควรบรรลุแล้ว
 หยั่งลงสู่อุ่มนิพพาน ได้มาเปล่าฯ ซึ่งความดับกิเลส เสวยผลอยู่
 สังฆรัตนะแม่นี้เป็นรัตนะอันล้ำเลิศ
 ด้วยสัจจานี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ปวงประชา

ຍະຄືນທະໜີໄລ ປະຫຼະວົງ ສີໂຕ ສີຍາ
 ຈະຕຸພກີ ວາເຕີ ອະສັມປະກົມປົໄຍ
 ຕະຖູປະມັງ ສັບປຸງສັງ ວະທານີ
 ໂຍ ອະຮີຍະສັຈານີ ອະເວຈະ ປັສະຕີ

ອີທັນປີ ສັງເມື ຮະຕະນັ້ງ ປະນີຕັ້ງ

ເອເຫະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດົ ໂທຖໍາ

ເສາເຂື່ອນທີ່ໄຟລົງດິນໄມ່ແວ່ນໃໝ່ເພຣະລົມທັ້ງສີທີສ ຂັ້ນໄດ
ຜູ້ທີ່ເຮົາເຮີຍກວ່າສັດບຸຽບ ພິຈາຣາເຫັນອຣີຍສັຈທັ້ງຫລາຍ
ກີມໄມ່ແວ່ນໃໝ່ເພຣະໂລກຮຽມ ມີອຸປະມາຈັນນັ້ນ
ສັງຊຽດຕະນີ້ເປັນຮັດຕະອັນລຳເລີສ
ດ້ວຍສັຈຈາຈານີ້ ຂອຄວາມສວັສດີຈຶງມີແກ່ປວງປະປາ

ເຢ ອະຣີຍະສັຈຈານ ວິກາວະຍັນຕີ

ຄົມກົະປະປັບປຸງເຫຼຸນະ ສຸເທສີຕານີ

ກົມຈາປີ ເຕ ໂທດ ກຸສັປະມັດຕາ

ນະ ເຕ ກະວັງ ອັກຫຼະມະມາທີຍັນຕີ

ອີທັນປີ ສັງເມື ຮະຕະນັ້ງ ປະນີຕັ້ງ

ເອເຫະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດົ ໂທຖໍາ

ພຣະອຣີຍບຸຄຄລ່າດີ ທຳໃຫ້ແຈ້ງໜຶ່ງອຣີຍສັຈທັ້ງຫລາຍ
ອັນພຣະສາສດາຜູ້ມີພຣະປັບປຸງລົກໜຶ່ງທຽງແສດງໄວ້ດີແລ້ວ
ພຣະອຣີຍບຸຄຄລ່າດີນັ້ນ ຍັງເປັນຜູ້ປະມາຫຍຸ່ບ້າງກີຈິງ
ຄົງກະນັນ (ອຍ່າງມາກທີ່ສຸດ) ທ່ານກີຈະໄມ່ເກີດເປັນຫາຕີທີ່ ນ
ສັງຊຽດຕະແມ່ນີ້ເປັນຮັດຕະອັນລຳເລີສ
ດ້ວຍສັຈຈາຈານີ້ ຂອຄວາມສວັສດີຈຶງມີແກ່ປວງປະປາ

ສະຫວັສສະ ທັສສະນະສັມປະທາຍະ

ຕະຍັ້ສສຸ ຮັ້ມມາ ຈະທິຕາ ກະວັນຕຸ

ສັກກາຍະທິກູ້ສູ ວິຈິກິຈນິຕັ້ງຈະ

ສීລັພພະຕັ ວາປີ ຍະທັດຄິກູຈີ
ຈະຕູຫະປາຍ໌ ຈະ ວີປະມຸຕໂຕ
ອະ ຈາກິຮູານານີ ອະກັບໂພ ກາຕຸງ
ອີທັນປີ ສັງເໜ ຮະຕະນັງ ປະນືຕັງ
ເອເຕະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດ ໂທຖ້າ

ສັກໄຍທີ່ງໝູງ ແລະ ວິຈິກິຈຈາ ຕລອດຈົນສීລັພພົດປຣາມາສ ອັນໄດ້ອັນໜຶ່ງທີ່ມີຢູ່
ຮຽມເໜ່ານັ້ນ ອັນພຣະອຣີຍບຸຄຄລນັ້ນລະໄດ້ແລ້ວ ພຣ້ອມໆ ກັບທັສນສັມປາ
(ຄືວຄວາມຄຶງພຣ້ອມແໜ່ງກາຮ່ານີ້ພັນ) ທີ່ເດືອນ
ອົ່ນິ່ງ ພຣະອຣີຍບຸຄຄລນັ້ນເປັນຜູ້ພັນແລ້ວຈາກອບາຍທັ້ງ ៥
ທັ້ງໄມ່ຄວາມເພື່ອຈະທຳອກິຮູານທັ້ງ ៦ (ຄືວອນນັຕຣີຍກຣມ ៥ ແລະ ກາຮ່າຣີຕ)
ສັງໝົວຕະນະແມ່ນີ້ເປັນຮັຕະນະອັນລ້າເລີສ
ດ້ວຍສ້ຈວາຈານີ້ ຂອງຄວາມສວັສດີຈົງມີແກ່ປ່ວງປະຊາກ

ກູຈີຈາປີ ໂສ ກົມັງ ກະໂຣຕີ ປາປະກັງ
ກາຍෙນະ ວາຈາຍຸທະ ເຈະສາ ວາ
ອະກັບໂພ ໂສ ຕັສສະ ປະກູຈີຈະທາຍະ
ອະກັບພະຫາ ທີ່ງະປະທັສສະ ວຸຕາ
ອີທັນປີ ສັງເໜ ຮະຕະນັງ ປະນືຕັງ
ເອເຕະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດ ໂທຖ້າ

ພຣະອຣີຍບຸຄຄລນັ້ນຢັ້ງທຳກຣມທີ່ໄມ່ດີ ດ້ວຍກາຍ ວາຈາ ຮີ່ວິໄລ ກົງຈິງ
ຄືງກະນັ້ນ ທ່ານກີ່ຈະໄມ່ປົກປິດກຣມທີ່ໄມ່ດີອັນນັ້ນ
ກາຮ່ານີ້ຜູ້ເຫັນນີ້ພັນໄມ່ປົກປິດກຣມທີ່ໄມ່ດີນັ້ນພຣະຜູ້ມີພຣະກາຄຕັ້ງສໍໄວ້
ສັງໝົວຕະນະແມ່ນີ້ເປັນຮັຕະນະອັນລ້າເລີສ
ດ້ວຍສ້ຈວາຈານີ້ ຂອງຄວາມສວັສດີຈົງມີແກ່ປ່ວງປະຊາກ

ວະນັປະຄຸມເພ ຍະຕາ ຜຸສສີຕົກເຈ
ຄິມຫານະມາເສ ປະຫຼະມ້ສມິງ ຄິມເທ
ຕະຖູປະມັງ ຂັ້ນມະວະຮັງ ອະເທເສຍ
ນິພພານະຄາມິງ ປະຮມັງ ຫີຕາຍະ
ອີທຳມີ ພຸທເຮ ຮະຕະນັງ ປະນືຕັ້ງ
ເອເຕະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດີ ໂທຸ ၁

ພຸ່ມໄມ້ໃນປໍາມີຍອດບານສະພັ່ງໃນເດືອນແຮກແທ່ງຄິມຫັນຕາດູ ຈັນໄດ
ພຣະຜູ້ມີພຣະກາຄໄດ້ທຽງແສດງຮຣມອັນປຣະເສຣີຈູ້ຍຶ່ງ ໃຫ້ຝຶ່ງນິພພານ
ເພື່ອປະໂຍ້ຍ໌ເກື້ອກຸລແກ່ເວົ່າຍສັຫວົວ (ໃຫ້ເບັກບານ) ມີອຸປະມາຈັນນັ້ນ
ພຸທຮຣັຕນະແມ່ນີ້ເປັນຮັຕນະອັນລໍາເລີສ
ດ້ວຍສັຈຈາຈານີ້ ຂອຄວາມສວັສດີຈີງມີແກ່ປ່ວງປະປາ

ວະໂຮ ວະຮັງຢູ່ ວະຮະໂທ ວະຮາຮໂຮ
ອະນຸຕະໂຮ ຂັ້ນມະວະຮັງ ອະເທເສຍ
ອີທຳມີ ພຸທເຮ ຮະຕະນັງ ປະນືຕັ້ງ
ເອເຕະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດີ ໂທຸ ၁

ພຣະພຸທຮເຈົ້າຜູ້ປຣະເສຣີຈູ້ ຕຣັ້ສຽງຮຣມອັນປຣະເສຣີຈູ້
ທຽງປະທານຮຣມອັນປຣະເສຣີຈູ້ ທຽງໜໍ່ມາຊື່ງຮຣມອັນປຣະເສຣີຈູ້
ພຣະອົງຄົ້ມີມີຜູ້ຍຶ່ງໄປກວ່າໄດ້ທຽງແສດງຮຣມອັນປຣະເສຣີຈູ້
ພຸທຮຣັຕນະແມ່ນີ້ເປັນຮັຕນະອັນລໍາເລີສ
ດ້ວຍສັຈຈາຈານີ້ ຂອຄວາມສວັສດີຈີງມີແກ່ປ່ວງປະປາ

ຈີນັງ ປຸရານັງ ນະວັງ ນັຕິ ສັມກະວັງ
ວິຮັຕະຈິຕາຍະຕິເກ ກະວັສມິງ

ເຕ ຂີ່ພື້ນ ອະວິຽພທິນທາ
ນິພັນຕີ ຮີຣາ ຍະຄາຍັມປະທຶປ
ອິທັນປີ ສັງເນ ຮະຕະນັງ ປະລິຕັງ
ເອເຕະ ສັຈເຈນະ ສຸວັດຖີ ໂຫດ ແກ້ໄຂ

พระອຣີຍບຸຄຄລເຫຼຳໄດ ມີຈີຕອັນໜ່າຍແລ້ວໃນກພຕ່ອໄປ
ກຮມເກົ່າສິ້ນໄປ ກຮມໃໝ່ທີ່ຈະທຳໃຫ້ເກີດອີກກີໄມ້ມີ
พระອຣີຍບຸຄຄລເຫຼຳນັ້ນສິ້ນພື້ນຖຸແລ້ວ ຄວາມຕິດໃຈກີໄມ່ອີກຊັ້ນອີກແລ້ວ
ນັກປາຈຸ່ນຢ່ອມດັບສນິທ ເໜືອນປະທີປດວງນີ້ອັນດັບໄປ ຂະນັ້ນ
ສັງໝົດຕະນະແມ່ນີ້ເປັນຮັດນະອັນລ້າເລີສ
ດ້ວຍສັຈຈານີ້ ຂອງຄວາມສວັສດີຈີງມີແກ່ປ່ວງປະຊາກ

ຍານີຣະ ຖູຕານີ ສະມາຄະຕານີ
ກຸມມານີ ວາ ຍານິວະ ອັນຕະລິກເຂ
ຕະຄາຄະຕັງ ເຫວະນະນຸສສະບູ້ຈີຕັງ
ພຸທອັງ ນະມັສສາມະ ສຸວັດຖີ ໂຫດ ແກ້ໄຂ

ຖູດເຫຼຳໄດປະໜຸນກັນແລ້ວໃນປະເທດນີ້ກີດ
ຫີ່ອກຸມເຫວາດເຫຼຳໄດປະໜຸນກັນແລ້ວໃນອາກາສກີດ
ເຮົາທີ່ໜ້າຍຈົນມັສກາຣພຣຸທຣເຈົ້າຜູ້ເປັນໄປແລ້ວຍ່າງນັ້ນ
ອັນເຫວາດແລະມຸນຸ່ງຍໍ່ທີ່ໜ້າຍບູ້ຈາແລ້ວ
ຂອງຄວາມສວັສດີຈີງມີແກ່ສັຕິງເຫຼຳນີ້

ຍານີຣະ ຖູຕານີ ສະມາຄະຕານີ
ກຸມມານີ ວາ ຍານິວະ ອັນຕະລິກເຂ

ະຕະຄະຕັ້ງ ເທວະນະນຸສສະບູ້ທັ້ງ
ພຸທົ່ງ ນະມັສສານະ ສູວັດທີ ໂຫວຸ່າ
ກູດເຫຼຳໄດ້ປະຈຸນກັນແລ້ວໃນປະເທດນີ້ດີ
ຫີ່ອກຸມເຫວາດເຫຼຳໄດ້ປະຈຸນກັນແລ້ວໃນອາກະກີດີ
ເຮົາທັ້ງໝາຍຈົນມັສກາຣພຣະພຸທຣເຈົ້າຜູ້ເປັນໄປແລ້ວຍ່າງນັ້ນ
ອັນເຫວາແລ້ມນຸ່ຍໍທັ້ງໝາຍບູ້ຈາແລ້ວ
ຂອຄວາມສວັສດີຈຶ່ງມີແກ່ສັດວິເຫຼຳນີ້

ຢານີຣະ ກູຕານີ ສະມາຄະຕານີ
ກຸມານີ ວາ ຢານີວະ ອັນຕະລິກເບ
ະຕະຄະຕັ້ງ ເທວະນະນຸສສະບູ້ທັ້ງ
ຮັມມັງ ນະມັສສານະ ສູວັດທີ ໂຫວຸ່າ
ກູດເຫຼຳໄດ້ປະຈຸນກັນແລ້ວໃນປະເທດນີ້ດີ
ຫີ່ອກຸມເຫວາດເຫຼຳໄດ້ປະຈຸນກັນແລ້ວໃນອາກະກີດີ
ເຮົາທັ້ງໝາຍຈົນມັສກາຣພຣະຕາຄຕຮຣມ
ອັນເຫວາແລ້ມນຸ່ຍໍທັ້ງໝາຍບູ້ຈາແລ້ວ
ຂອຄວາມສວັສດີຈຶ່ງມີແກ່ສັດວິເຫຼຳນີ້

ຊຸທທກນິກາຍ ຊຸທທກປາຽ ພຣະໄຕຣປິກູກ ເລີ່ມ ۲۵ ຊົ້ວ ۷
ຊຸທທກນິກາຍ ສຸຕຕົນບາຕ ພຣະໄຕຣປິກູກ ເລີ່ມ ۲۵ ຊົ້ວ ۳၈၉

เริ่มการณีຍเมຕຕສුතර

ຢັ້ງສານນຸກວະໂຕ ຍັກຫາ
ຢັ້ງທີ ເຈວນນຸ່ມູ້ບັນໂຕ

ແນວະ ທັສເສນຕີ ກິງສະນັງ
ຮັດຕິນທິວະມະຕັນທິໂຕ

ເພຣະອານຸກາພແທ່ງພຣະປຣິຕຣບທິດ
ຍັກຫັ້ງຫລາຍຍ່ອມໄມ່ແສດງອາການນ່າພຣັນພຣິງ
ແລະບຸຄຄລູ່ໄມ່ເກີຍຈົກຮ້ານທັ້ງກລາງວັນກລາງຄືນ
ຝັກໄຟ່ອຍູ່ໃນພຣະປຣິຕຣບທິດ

ສຸຂັ້ນ ສຸປະຕີ ສຸຕໂຕ ຈະ
ເອວະນາທິຄຸນູເປັດຕັ້ງ

ປາປັ້ງ ກິລູຈີ ນະ ປໍສະສະຕີ
ປະຮິຕັນຕັ້ນຕັ້ນກະນາມະ ເທ ແກ

ບຸຄຄລູ່ເຊັ່ນນັ້ນຈະຫລັບກີເປັນສຸຂ
ຫລັບແລ້ວກີໄມ່ຝຶນຮ້າຍໃດໆ
ເຊື້ອງເຮົາທັ້ງຫລາຍສວດພຣະປຣິຕຣບທັນ
ອັນປະກອບດ້ວຍຄຸນດັ່ງທີ່ວ່າມາເປັນຕ້ວອຍ່າງນີ້ ເຖອນ

ກຣະນີຍເມຕຕສුතර

ກຣະນີຍະມັຕຄະກຸສະເລະນະ ຍັນຕັ້ງ ສັນຕັ້ງ ປະທັງ ອະກິສະເມຈະ
ກິຈອັນໄດ ອັນພຣະອຣິຍເຈ້າບຣລຸບທອັນຮັງບກະທຳແລ້ວ ກິຈນັ້ນອັນກຸລຸບຸຕຣ
ຜູ້ລາດໃນປະໂຍ່ນ໌ ພຶກກະທຳ

ສັກໂກ ອຸ໇ ຈະ ສຸຫຸ໇ ຈະ ສຸວະໂຈ ຈັສສະ ມຸຖຸ ອະນະຕິມານີ
ກຸລຸບຸຕຣນັ້ນພຶກເປັນຜູ້ກລ້າຫາຍູ ແລະ ຜູ້ອຕຽງດີ ເປັນຜູ້ວ່າງ່າຍ ອ່ອນໂຍນ ໄມມີ

ອຕິມານະ

สันตุสสะโภ จะ สุภะโโร จะ อัปปะกิจโjo จะ สักละหุกะวุตดิ
เป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย เป็นผู้มีกิจธุระน้อย ประพฤติเบากายเบาจิต
สันตินทริโย จะ นิปะโภ จะ อัปปะคัพโภ ถูเลสุ อะนะนุคิทโญ
มีอินทรีย์อันระจับแล้ว มีปัญญารักษาตน เป็นผู้ไม่คบหนอง ไม่พัวพันใน
สกุลทั้งหลาย

นะ จะ บุททัง สะมาจะเร กิญจิ เยนະ วิญญุ ประ อุปะะเทယยุง
วิญญุชนติเตียนชนทั้งหลายอื่นได้ด้วยกรรมอันใด ไม่พึงประพฤติกรรม
อันนั้นเลย (พึงแฝไม่ตรีจิตไปในหมู่สรรพสัตว์ว่า)

สุขโน วา เบนโน โนหนุ สัพเพ สัตตา ภวันตุ สุขิตตตา
ขอสัตว์ทั้งปวงจะเป็นผู้มีสุข มีความเก Herm มีตนถึงความสุขเดิม
เย เกจิ ปานะภูตตติ ตะสา วา ဓาวรา วา อະนะະເສາ
สัตว์มีชีวิตทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่งมีอยู่ ยังเป็นผู้สะอาดดุ้ง (คือมีต้นหา)
หรือเป็นผู้มั่นคง (ไม่มีต้นหา) ทั้งหมดไม่มีเหลือ

ที่มา วา เย มะหันตา วา มัขณิมา รัสสะกา อະณุกะฐา
จะเป็นเหล่าสัตว์ที่ยาวก์ตาม ใหญก์ตาม ปานกลางก์ตาม สั้นก์ตาม ผอม
หรือพิก์ตาม

ทិភ្ជាត วา เย จะ ឧបិភ្ជាត เย จะ ុទ្ទ វាស្ថាគិ ឧវិុទ្ទ
จะเป็นเหล่าสัตว์ที่ได้เห็นแล้วก์ตาม ไม่ได้เห็นก์ตาม อยู่ไกลក់ตาม อยู่
ไกลក់ตาม

រូតា วา សំភារេសី วา สัพเพ สัตตา ภវនតុ สុខិត្តតា
ทិកិດແລគក់ตาม កាម៉ែងហានិកិດក់ตาม ขอสัตว์ทั้งปวงเหล่าน័ងเป็นผู้มี
ตนถึงความสุขเดิม

นะ ปะໂຮ ປະຮັງ ນິກຸພເພະ ນາຕີມັງຢູ່ແນະ ກົດຄະຈີ ນັ້ນ ກີບູຈີ
ສັຕົວອື່ນອຍ່າພຶ່ງຂໍ່ມ່າເຫັນສັຕົວອື່ນ ອຍ່າພຶ່ງດູ່ມືນວ່າໄຮ່າ ເຂົາ ໃນທີ່ໄຮ່າ ເລຍ
ພຍາໂຮສະນາ ປະກີ້ມະສັງຄູາ ນາງຢູ່ມັງຢູ່ສະ ຖຸກຂະມີຈະເຍຍະ
ໄມ່ຄວາມປරາດນາທຸກໆແກ່ກັນແລະກັນພෙຣະຄວາມກົ້ວໂກຣຣະແລະຄວາມຄຸມ

ແຄັນ

ມາຕາ ຍະຄາ ນິຍັງ ປຸຕັກ ອາຍຸສາ ເອກະປຸຕະມະນຸຮັກເຂົ
ມາຮາດາຄານອມບຸຕຽນດີເວັງຂອງຕົນ ດ້ວຍຍອມພຣາຊີວິຕໄດ້ ຈັນໄດ
ເວັນປີ ສັພພະງູເຕັສູ ມານະສັມກວະເຍ ອະປະຮົມານັ້ນ
ພຶ່ງເຈີຢູ່ເມືຕຕາມີໃນໄຈໄມ່ມີປະມານໃນສັຕົວທັງປວງ ແມ່ຈັນນັ້ນ
ເມືຕຕັງຈະ ສັພພະໂລກສົມີ ມານະສັມກວະເຍ ອະປະຮົມານັ້ນ
ບຸຄຄລົງເຈີຢູ່ເມືຕຕາມີໃນໄຈໄມ່ມີປະມານໄປໃນໂລກທັງສິ້ນ
ອຸທຮັງ ອະໂຮ ຈະ ຕິຣີຢູ່ຈະ ອະສັນພາຮັງ ອະເວຮັງ ອະສະປັດຕັກ
ພຶ່ງເຈີຢູ່ເມືຕຕາວັນໄມ່ຄັບແຄບ ໄມ່ມີເວຣ ໄມ່ມີສັຕູ ທັງເບື້ອງບນ ເບື້ອງຕໍ່າ
ເບື້ອງຂວາງ

ຕິກູ້ຮູ້ຢູ່ຈະຮັງ ນິສິນໂນ ວາ ສະຍາໂນ ວາ ຍາວະຕີສະ ວິຄະຕະມີໂຮ
ຈະຢືນ ເດີນ ນັ້ນ ທ້ຽວອນອົກຕາມ ເມື່ອຍັງໄມ່ງ່ວງຈຸນອູ່ເພີຍໃດ
ເອດັກ ສະຕິງ ອະຈິກເຫຼືຍະ ພຣັ້ມະເມຕັກ ວິຫາຮັງ ອີະມາຫຸ
ກີ່ພຶ່ງຕັ້ງສຕີວັນນັ້ນໄວ້ເພີຍນັ້ນ ນີ້ເຮີຍກວ່າກາຮອຍູ່ອ່າງປະເສຣີໃນພະ
ສາສນານີ້

ທິກູ້ຮູ້ຢູ່ຈະ ອະນຸປະຄົມມະ ສີລະວາ ທັສະແນະ ສັນປັນໂນ
ຜູ້ເຈີຢູ່ເມືຕຕາໄມ່ຂໍ້ອງແວກວາມເຫັນຜິດ ມີສີລ ລົງພຣ້ອມແລ້ວດ້ວຍທັກ ນະ
(ຄືອມຮຽນຄົມ)

gameสุ วินัยยะ เครัง นะ หิ ชาตุ คัพภะเสย়ং পুনঃরেতিতি ।
พึงกำจัดความหมกมุ่นในการทั้งหลายเสียได้ ย่อมไม่ต้องกลับเข้าอนใน
ครรภ์ (คือไม่ต้องเกิด) อีกด้วยแท้ที่เดียวแล

ขุททกนิกาย ขุททกป้าฐานะ พระไตรปิฎก เล่ม ๒๕ ข้อ ๑๐
ขุททกนิกาย สุตตนินิบาต พระไตรปิฎก เล่ม ๒๕ ข้อ ๓๐

เริ่มรชคคสูตร

ยั้สานุสสรณะเนนาป
ประติวัชร์มะธิคัจฉันติ
สัพพปททะวชาลัมหา
คงนะนา นະ จะ มุตตานัง

อันตะลิกເຂປີ ປາລົມໂນ
ງົມຍັງ ວິຍະ ສັພພະທາ
ຍັກຂະໂຈຣາທີສັນກະວາ
ປະຮິຕິຕັນຕົມກະນາມະ ເທ ໆ

ແມ້ເພີຍກາຣະລຶກຶດິພຣະປຣົບທິດ
ສັຕົວທັ້ງຫລາຍແມ້ທີ່ອູ້ໃນທ້ອງຟ້າ
ກີຍັງໄດ້ທີ່ພຶ່ງ (ທີ່ສໍາຫຼັບເຫີຍບົນຍືນຍັນ)
ເໜືອນກັບອູ້ບຸນພື້ນດິນທຸກເມື່ອ
ແລະຜູ້ທີ່ພັນຈາກຂ່າຍຄືອຸປ່າທະທັ້ງປົງ
ອັນເກີດຈາກຍັກໝົງແລະໂຈເປັນຕັນ ມີອູ້ນັບໄມ່ດ້ວນ
ເຮົາທັ້ງຫລາຍຈົງສວດພຣະປຣົບທັນ ແຫວງ

ຮັບຮັດສູດ

ເວັມເມ ສຸຕັງ ໑ ຂັພເຈົ້າໄດ້ສັດບມາຍ່າງນີ້

ເອກັງ ສະມະຍັງ ກະຄະວາ ສາວຕິຍັງ ວິຫະຮະຕີ ເຊຕະວະເນ ອະນາຄະປິນທິກໍສະ
ອາຮາມ ໑ ສມ້ຍໜຶນີ້ ພຣະຜູ້ມີພຣະກາຄປຣະທັບອູ້ ດັ ພຣະວິຫາຣເຊຕວັນ ອາຮາມ
ຂອງທ່ານອນາຄົມທິກົມທາເສຣະໜີ ເຂດພຣະນຄສາວຕິ
ຕັຕະ ໂກ ກະຄະວາ ກີກູ້ ອາມັນເຕີ ກີກຂະໂວຕີ ໑ ໃນກາລນັ້ນແລ ພຣະຜູ້ມີພຣະ
ກາຄຕຣສເຮີຍກີກູ້ທັ້ງຫລາຍມາວ່າ ດູກ່ອນກີກູ້ທັ້ງຫລາຍ

กะทันเตติ เต กิกขุ กะคงະໂຕ ปັຈສສිສුງ ຈ ກິກຂູແລ້ນໜຸງຮັບພຣະດຳຮສ
ຂອງພຣະຜູ້ມີພຣະກາຄວ່າ ພຣະເຈົ້າຂໍາ

ກະຄະວາ ເອຕະທະໄວຈະ ຈ ພຣະຜູ້ມີພຣະກາຄຕຣສພຣະພຸທຣພຈນີ້ວ່າ

ງູຖະປຸພພັງ ກິກຂະເວ ແຫວາສຸຮະສັງຄາໂມ ສະມຸປໍພຍຸພໂທ ອະໂໂສີ ຈ
ດູກ່ອນກິກຂູທັ້ງໝາຍ ເຮືອງເຄຍມື້ມາແລ້ວ ສົງຄຣາມຮ່ວ່າງເຫວດາກັບອສູງປະຊິດ
ກັນແລ້ວ

ອະຄະໂໄ ກິກຂະເວ ສັກໂກ ແຫວານະມິນໂທ ແຫວ ຕາວະຕິງເສ ອາມັນເຕີສີ ດູກ່ອນ
ກິກຂູທັ້ງໝາຍ ຄຣັງນັ້ນແລ້ວວັນສັກກະຜູ້ເປັນຈອມແໜ່ງເຫວດາຕຣສເຮີຍກເຫວດາໜັ້ນ
ດາວດຶງສົ່ມາສັ່ງວ່າ

ສະເຈ ມາຮີສາ ແຫວນັ້ນ ສັງຄາມະຄະຕານັ້ນ ອຸປະໜ່ຍຍະ ກະຍັງ ວ ຜັມກິຕັດ
ຕັ້ງ ວ ໂລມະໜັ້ງໂສ ວ ແນ່່ທ່ານຜູ້ນິຮຸກຂົ້ງທັ້ງໝາຍ ມາກຄວາມກລັກົດີ ຄວາມ
ໜວາດເສີຍກົດີ ຄວາມຂນພອງສຍອງເກລັກົດີ ຈະພຶງເກີດຂຶ້ນແກ່ພວກເຫວດາຜູ້ໄປໃນ
ສົງຄຣາມ

ມະເມວະ ຕັ້ສົມີ ສະມະເຍ ຮະຊັກຄັງ ອຸລໂລເກຍຍາຄະ ສມ້ຍັ້ນພວກທ່ານພຶງແລດູ
ຍອດຮົງຂອງເຮົາທີ່ເດືອງ

ມະມັງ ທີ ໂ ຮະຊັກຄັງ ອຸລໂລກຍະຕັ້ງ ຍັນກະວິສສະຕີ ກະຍັງ ວ ຜັມກິຕັດຕັ້ງ
ວາ ໂລມະໜັ້ງໂສ ວ ໂສ ປະທິຍິສສະຕີ ເພຣະວ່າເມື່ອພວກທ່ານແລດູຍອດຮົງຂອງ
ເຮົາຍູ່ ຄວາມກລັກົດີ ຄວາມໜວາດສະດຸງກົດີ ຄວາມຂນພອງສຍອງເກລັກົດີ ທີ່ຈັກມີຂຶ້ນ
ກົດັກຫາຍໄປ

ໂນ ເ ເ ເ ຮະຊັກຄັງ ອຸລໂລເກຍຍາຄະ ອະຄະ ປະຈາປະຕິສສະ ແຫວຣາ-
ໜສສະ ຮະຊັກຄັງ ອຸລໂລເກຍຍາຄະ ລ້າພວກທ່ານໄມ່ແລດູຍອດຮົງຂອງເຮົາ ທີ່ນັ້ນພວກ
ທ່ານພຶງແລດູຍອດຮົງຂອງທ່າວປ່າບດີເຫວຣາຊເກີດ

ปะชาปะติสสะ หิ โว เทwareาซःสสะ ยะชัคคং อุลโลกาภยংতং য়মঘবিসঘতি
ঘযং বা ঘ়মঘিততং বা লোমহংসি বা সি প্ৰহিয়িসঘতি প্ৰেৰাবাৰ্মেৰ
প্ৰগতান্তেন্দুয়োদৰং হৰ্ষাপ্ৰচাৰদী ত্ৰেৱাচৰোয়ু কৰ্মকলাঙ্গী কৰ্মহৰাদশং
গী কৰ্মখনপোস্যোগেলাঙ্গী তীজকমীছিন্গীজকহায়ৈ

নৈ জে প্ৰচাৰপতিসঘ ত্ৰেৱাচৰো য়মঘৰে ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ
ঘৰ্য্যাষ ত্ৰেৱাচৰো য়মঘৰে ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ
যোদৰং হৰ্ষাপ্ৰচাৰদী ত্ৰেৱাচৰ তীন্নপ্ৰগতান্তেন্দুয়োদৰং হৰ্ষাপ্ৰচাৰ
ত্ৰেৱাচৰে

ঘৰ্য্যাষ হি ৰো ত্ৰেৱাচৰো য়মঘৰে ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ
ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ
যোদৰং হৰ্ষাপ্ৰচাৰদী ত্ৰেৱাচৰোয়ু কৰ্মকলাঙ্গী কৰ্মহৰাদশংগী কৰ্ম
খনপোস্যোগেলাঙ্গী তীজকমীছিন্গীজকহায়ৈ

নৈ জে ঘৰ্য্যাষ ত্ৰেৱাচৰো য়মঘৰে ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ
ওৰিসান্ন ত্ৰেৱাচৰো য়মঘৰে ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ
যোদৰং হৰ্ষাপ্ৰচাৰদী ত্ৰেৱাচৰ তীন্নপ্ৰগতান্তেন্দুয়োদৰং হৰ্ষাপ্ৰচাৰ
ত্ৰেৱাচৰে

ওৰিসান্ন হি ৰো ত্ৰেৱাচৰো য়মঘৰে ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ
ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ
যোদৰং হৰ্ষাপ্ৰচাৰদী ত্ৰেৱাচৰোয়ু কৰ্মকলাঙ্গী কৰ্মহৰাদশংগী কৰ্ম
খনপোস্যোগেলাঙ্গী তীজকমীছিন্গীজকহায়ৈ

তং খি প্ৰনন্দ গীক্ষণে সঁক্ষণ বা ত্ৰেৱাচৰো য়মঘৰে ঘৰ্য্যাষ
ওৰিলোকযংতং প্ৰচাৰপতিসঘ বা ত্ৰেৱাচৰো য়মঘৰে ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ ঘৰ্য্যাষ

วะรุณสสะ วา เทwareาซสสะ ະซັດຄັງ ອຸລໂລກະຍະຕັ້ງ ອີສານສสะ วา
ເທwareາຊສະ ະຊັດຄັງ ອຸລໂລກະຍະຕັ້ງ ດູກ່ອນກິກຊູທັ້ງຫລາຍ ເມື່ອພວກເຫວດາ
ແລດູຍອດຮົງຂອງທ້າວສັກກະຜູ້ເປັນຈົມແໜ່ງເຫວດາກີ່ດີ ແລດູຍອດຮົງຂອງທ້າວ
ປັບດີເທwareາຊອຍຸ່ກີ່ດີ ແລດູຍອດຮົງຂອງທ້າວວຽນເທwareາຊອຍຸ່ກີ່ດີ ແລດູຍອດຮົງ
ຂອງທ້າວອີສານເທwareາຊອຍຸ່ກີ່ດີ

ຢັນກະວິສສະຕີ ກະຍັງ วา ຂັ້ນກິຕົດຕັ້ງ วา ໂລມະໜ້າສີ ວາ ສີ ປະທິຍເຄາປີ
ໂນປີ ປະທິຍເຄະ ຄວາມກລັວກີ່ດີ ຄວາມຫວາດສະດຸງກີ່ດີ ຄວາມຂນພອງສຍອງເກລັກກີ່ດີ
ທີ່ຈັກມີເຂື້ນ ພຶ້ງໝາຍໄປໄດ້ບ້າງ ໄມໍໄດ້ບ້າງ

ຕັ້ງ ກິສສະ ແຫຼຸ ຂັ້ນນັ້ນເປັນພຣະເຫຼຸອະໄຮ

ສັກໂກ ທີ ກິກຂະເວ ເທວະນະມິນໂຖ ອະວີຕະຣາໂຄ ອະວີຕະໂທໂສ ອະວີຕະໂມໂທ
ກິຽ ຂັ້ນກີ ອຸຕຣາສີ ປະລາຍືຕີ ฯ ດູກ່ອນກິກຊູທັ້ງຫລາຍ ແຫຼວ່າທ້າວສັກກະຜູ້ເປັນ
ຈົມແໜ່ງເຫວດາ ຍັງເປັນຜູ້ໄໝປຣາຈາກຮາຄະ ໄມໍປຣາຈາກໂທສະ ໄມໍປຣາຈາກ
ໂມහະ ຍັງເປັນຜູ້ກລັວ ມາດສະດຸງ ໜີໄປອູ່

ອະຫຼຸຈະ ໂຂ ກິກຂະເວ ເອວັງ ວະທາມີ ດູກ່ອນກິກຊູທັ້ງຫລາຍ ສ່ວນເຮາ
ແລກລ່າວອຍ່າງນີ້ວ່າ

ສະເຈ ຕຸມຫາກັ້ງ ກິກຂະເວ ອະຮັ້ນງູນະຄະຕານັ້ນ วา ຮຸກຂະນູລະຄະຕານັ້ນ วา
ສຸ່ງໆງາມຄະຕານັ້ນ วา ອຸປະໜ່ຍຍະ ກະຍັງ วา ຂັ້ນກິຕົດຕັ້ງ วา ໂລມະໜ້າສີ
วา ດູກ່ອນກິກຊູທັ້ງຫລາຍ ມາກຄວາມ ກລັວກີ່ດີ ຄວາມຫວາດສະດຸງກີ່ດີ ຄວາມຂນ
ພອງສຍອງເກລັກກີ່ດີພຶ້ງບັງເກີດແກ່ພວກເຮອຜູ້ອູ້ໃນປາກີ່ດີ ອູ້ທີ່ໂຄນໄມ້ກີ່ດີ ອູ້
ໃນເຮືອນທີ່ວ່າງເປົ່າກີ່ດີ

ມະເມວະ ຕັ້ສມິງ ສະມະເຍ ອະນຸສະເຮຍາຄະ ຄຣານັ້ນພວກເຮອພຶ້ງຕາມຮັກຄື້ນ
ເຮານີ້ແລະວ່າ

อติปิ ໄສ ภะគະວາ อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน
สุคະໂຕ ໂຄະວິຖູ ອະນຸຕະທະໂຣ ປຸຮີສະທັມມະສາරະຄີ ສັຕາ ເຫວະນຸສສານັ້ນ
ພຸທໂຣ ภະគະວາຕີ ແມ່ເພຣະເຫດຸນີ້ໆ ພຣະຜູ້ມືພຣະກາຄພຣະອງຄົນນີ້ເປັນພຣະ
ອຣහັນຕີ ເປັນຜູ້ຕັຮສຽງໂດຍຂອບ ເປັນຜູ້ຄຶງພຣັອມດ້ວຍວິຈຶ່າແລະຈຣະນະ ເສົ່ຈ
ໄປດີແລ້ວ ເປັນຜູ້ຮູ້ແຈ້ງໂລກ ເປັນສາຣີຝຶກບຸຮຸຮູທີ່ຄວາມຝຶກໄມ່ມີຜູ້ອື່ນຈະຢຶ່ງໄປກວ່າ
ເປັນສາສັດາຂອງເຫວາດແລະມນຸ່ຫຍໍ່ທັງໜ້າ ເປັນຜູ້ຕື່ນແລ້ວ ເປັນຜູ້ຈຳແນກຮຣມ
ດັ່ງນີ້

ມະມັງ ທີ ໂວ ກິກຂະເວ ອະນຸສສະຮະຕັ້ງ ດູກ່ອນກິກຊຸທັງໜ້າ ເພຣະວ່າ
ເມື່ອພວກເຮອຕາມຮລືກຄືງເຮົາອູ່

ຢັນກະວິສສະຕີ ກະຍັງ ວາ ຈົ້ມກິຕົຕັ້ງ ວາ ໂລມະໜັງໄສ ວາ ໄສ ປະທິຍີ
ຄວາມກລັວກົດີ ຄວາມຫວາດສະດຸງກົດີ ຄວາມຂນພອງສຍອງເກລ້າກົດີ ທີ່ຈັກມີຂຶ້ນກົດັກ
ຫາຍໄປ

ໂນ ເຈ ມັງ ອະນຸສສະເຮຍຍາຄະ ອະຄະ ຈົ້ມມັງ ອະນຸສສະເຮຍຍາຄະ
ຫາກພວກເຮອໄມ່ຕາມຮລືກຄືງເຮົາ ທີ່ນັ້ນພວກເຮອພຶ້ງຕາມຮລືກຄືງພຣະຮຣມວ່າ

ສາກຫາໂຕ ກະគະວາຕາ ຈົ້ມໂມ ສັນທິງງົງໂກ ອະກາລິໂກ ເອທີປະສົງໂກ
ໂອປະນະຍີໂກ ປັຈັດຕັ້ງ ເວທີຕັພໂພ ວິໝູງໝູທີ ພຣະຮຣມອັນພຣະຜູ້ມືພຣະກາຄ
ຕັຮສົດີແລ້ວ ຜູ້ປົງປົງບັດືພຶ້ງເຫັນໄດ້ເອງ ປົງປົງບັດືໄດ້ແລະໃຫ້ຜລໄດ້ໄມ່ຈຳກັດດ້ວຍກາລ
ຄວາມເຮັດວຽກໃຫ້ມາດູໃດ ຄວາມນ້ອມເຂົ້າມາໃນຕົນ ອັນວິໝູງໝູໜຶ່ງຮູ້ແຈ້ງໄດ້ເລີ່ມຕົກ
ດັ່ງນີ້

ຈົ້ມມັງ ທີ ໂວ ກິກຂະເວ ອະນຸສສະຮະຕັ້ງ ດູກ່ອນກິກຊຸທັງໜ້າ ເພຣະວ່າ
ເມື່ອພວກເຮອຕາມຮລືກຄືງພຣະຮຣມອູ່

ຢັນກະວິສສະຕີ ກະຍັງ ວາ ຈົ້ມກິຕົຕັ້ງ ວາ ໂລມະໜັງໄສ ວາ ໄສ ປະທິຍີ
ສະຕີ ຄວາມກລັວກົດີ ຄວາມຫວາດສະດຸງກົດີ ຄວາມຂນພອງສຍອງເກລ້າກົດີ ທີ່ຈັກມີຂຶ້ນ
ກົດັກຫາຍໄປ

โน เเจ ចัมมัง อะนุสสะเรยยาถะ อะถะ สังฆัง อะนุสสะเรยยาถะ หากพวกเรอไม่ตามระลึกถึงพระธรรม ที่นั้นพวกเรอพึงตามระลึกถึงพระ-สัมมาว่า

สุปฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังໂໄ ឧបປະปฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังໂໄ ณายະປະปฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังໂໄ สามีจิປະปฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังໂໄ พระสัมมาวากของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติ ดีแล้ว เป็นผู้ปฏิบัติตรง เป็นผู้ปฏิบัติเป็นธรรม เป็นผู้ปฏิบัติชอบยิ่ง ยะทิหัง จัตたり ปริສະຍุคานิ อັກົ້າ ปริສະບຸຄຄລາ ເສະ ภะคะวะโต สาวะ-กะสังໂໄ พระสัมมนັນຄີອໄຮຣໄດ້ແກ່ຄູ່ແໜ່ງບຸຮຸ່ຊື່ຄູ່ รวมเป็นບຸຮຸ່ບຸຄຄລແປດ ນີ້ຄີອ พระสัมมาวากของพระผู้มีพระภาค อาทุเนຍໂຍ ປາຫຸເນຍໂຍ ທັກຂີເນຍໂຍ ອັນຈະລຶກຮະນີໂຍ ອະນຸຕະຮັງ ປຸ່ມຄູ່ກເຫດຕັ້ງ ໂກສສາຕີ ເປັນຜູ້ຄວຮແກ່ສັກກະຣະທີ່ເຂົານຳມາບູ້ຈາ ເປັນຜູ້ຄວຮແກ່ ສັກກະຣະທີ່ເຂົາຈັດໄວ້ຕ້ອນຮັບ ເປັນຜູ້ຄວຮແກ່ທັກຂີ່າ ເປັນຜູ້ຄວຮແກ່ກາຣທຳອັນຈີ່ ເປັນບຸ່ນເຫດຂອງໂລກ ໄມມີບຸ່ນເຫດອື່ນຍິ່ງໄປກວ່າ ດັ່ງນີ້

สังฆัง හີ ໂ ກີກຂະເວ ອະນຸສະຮະຕັ້ງ ເພຣະວ່າ ເມື່ອພວກເຮອຕາມະລຶກ ຄື່ງພຣະສົມ່ວູ່

ຢັ້ນກະວິສສະຕີ ກະຍັງ ວາ ຄົ້ມກີຕັ້ງ ວາ ໂລມະທັງໂສ ວາ ໂສ ປະທິຍິສສະຕີ ຄວາມກລັກກົດີ ຄວາມຫວາດສະດຸງກົດີ ຄວາມຂນພອງສຍອງເກລັກກົດີ ທີ່ຈັກມີຂຶ້ນກົດັກ ພາຍໄປ

ຕັ້ງ ກີສສະ ແຫຼຸ ຂັ້ນນັ້ນເປັນພຣະເຫຼວອ່ໄຮ

ຕະຖາຄະໂຕ ທີ ກີກຂະເວ ອະຮະທັງ ສັມມາສັມພຸທໂຣ ວິຕະຣາໂຄ ວິຕະໂໂສ ວິຕະໂມໂທ ອະກົຽ ອັຈໝັກ ອະນຸຕຣາສີ ອະປະລາຍືຕິ ເພຣະວ່າພຣະຕາຄຕ ອຣ້ຫນຕສັມມາສັມພຸທຣເຈົ້າເປັນຜູ້ປຣາຈາກຮາຄະ ປຣາສຈາກໂທສະ ປຣາສຈາກ ໂມ໌ທະ ໄມເປັນຜູ້ກລັວ ໄມ່ຫວາດ ໄມສະດຸງ ໄມ່ໜີໄປ

อิทัมมะโวจะ ภะคงวา อิหัง วัตวนะ สุคะโต อะถานะรัง เอตະทะโว
จะ สัตถा พระผู้มีพระภาคผู้สุคตศาสดา ครั้นได้ตรัสไวยากรณ์ภาษิตนี้
จบลงแล้ว จึงได้ตรัสคถาประพันธ์ต่อไปอีกว่า

อะรัญญา รุกขะมูเล วา สุญญَاคาระ ภิกขะโว
อะนุสสะเรณ สมพุทธัง ภะยัง ตุมหาภะ โน สิยา
ดูก่อนภิกขุทั้งหลาย เเรอทั้งหลายอยู่ในป่าก็ดี
อยู่ที่โคนไม้ก็ดี อยู่ในเรือนว่างเปล่าก็ดี
พึงระลึกถึงพระสัมพุทธเจ้าเดิด
ความกลัวไม่พึงมีแก่เรอทั้งหลาย

โน เจ พุทธัง สะ雷ยยาถะ โลกาเชภูรัง นะราสะภัง^๑
อะถะ รัมมัง สะ雷ยยาถะ นิยานิกัง สุเหลตัง^๒
ถ้าว่าเรอทั้งหลายไม่พึงระลึกถึงพระพุทธเจ้า
ผู้เจริญที่สุดในโลก ผู้องอาจกว่านรชน
ทีนั้นเรอทั้งหลายพึงระลึกถึงพระธรรม
อันนำออกจากทุกข อันพระพุทธเจ้าทรงแสดงดีแล้ว

โน เจ รัมมัง สะ雷ยยาถะ นิยานิกัง สุเหลตัง^๒
อะถะ สังฆัง สะ雷ยยาถะ ปุณณกเขตตัง อะนุตตะรัง^๓
ถ้าเรอทั้งหลายไม่พึงระลึกถึงพระธรรม
อันนำออกจากทุกข อันพระพุทธเจ้าทรงแสดงดีแล้ว
ทีนั้น เเรอทั้งหลายพึงระลึกถึงพระสงฆ์
ผู้เป็นบุญเขต ไม่มีบุญเขตอื่นยิ่งไปกว่า

ເວັມພຸທອັງ ສະຮັນຕານັງ
ກະຍັງ ວາ ຄົມກິຕຕັ້ງ ວາ
ດູກ່ອນກີກຊຸ່ທັງໝາຍ ເມື່ອເຮອທັງໝາຍຮະລຶກຄື່ງ
ພຣະພຸທຣເຈົ້າ ພຣະຮຣມ ແລະ ພຣະສົງຫຼ້ອຍໆ
ຄວາມກລ້ວກົດີ ຄວາມຫວາດສະດຸງກົດີ
ຄວາມຂນພອງສຍອງເກລັກົດີ ຈັກໄມ່ມີເລຍ

ຮ໇້ນຄຄສູຕຣ ສັງຢຸຕຕົນກາຍ ສຄາດວຣຄ
ພຣະໄຕຣປິງກເລ່ມ ເຕ ຊົວ ແວຕ - ແວວ

เริ่มอังคุลิมาลปริตร

ประตติตั้ง ยัมภะณันต์สสะ	นิสินนภูฐานะโร旺นัง
อุทก์กมปี วินาเสติ	สัพพะเม wah ประสัสเสย়ং
โสตถินา คัพภะวৃষ্ণานং	ย়ঘ়জ সাৰেতি তংখাণে
ເରସଙ୍ଗକୁଲିମାଳସଙ୍ଗ	ଲୋକନାଗେନଃ ଗାତିତଂ
କପପ୍ରକ୍ଷୟାଯିମହାତେଜଂ	ପ୍ରତିତନିତମଗମନଃ ହେ ।

พระปริตรบทได้ แม้แต่น้ำชำระที่นั่งของพระกระผุ้สวัดอยู่
ก็ยังสามารถทำให้อันตรายบำรุงไปได้หมดสิ้น
อนึ่ง พระปริตรบทไดสามารถทำให้การคลอดสำเร็จได้
โดยปลอดภัยในเร็วพลัน
เราทั้งหลายจะสวัดพระปริตรอันพระโลกนาถตรัสรสให้แก่
พระองคุลิมาลกระ มีมหาเดชะตั้งอยู่ตลอดกับ บหన্ন เท olu

อังคุลิมาลปริตร

ยะໂຕହଙ୍ଗ ଗଚନି ଓରିଯାଯି ଚାତିଆ ଚାତୋ
ନାଵିଧାନମି ଶ୍ଵରୁଜିଜଜ ପାଣଙ୍ଗ ଶିଵିତା ଓରୋପେତା
ତେନଃ ସାଜେନଃ ସୋତି ତେ ହୋତୁ ସୋତି କପଗସଙ୍ଗ

ดูก่อนน้องหญิง ตั้งแต่เราเกิดแล้วในอริยชาติ
ไม่ได้เคยคิดที่จะแกล้งฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเลย
ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่เรอ
ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ครรภ์ของเรอ

ยะໂຕහັງ ກະຄົນ ອະຮິຍາຍະ ທາຕີຍາ ທາໂຕ
ນາກິຫານາມີ ສັບຈິຈະ ປານັ້ນ ຜົວໂປເປາ
ເທັນະ ສັຈເຈນະ ໂສຕົມ ເຕ ໂທຖ້າ ໂສຕົມ ຄັພກັສສະ

ດູກ່ອນນ້ອງໝູງ ຕັ້ງແຕ່ເຮົາເກີດແລ້ວໃນອຣີຍ່າຕີ
ມີໄດ້ເຄີຍຄືດທີ່ຈະແກລັ້ງໜ່າສັຕິວົດຊື່ວິຕເລຍ
ດ້ວຍຄຳສັຕຍົນ໌ ຂອຄວາມສວັສດີຈຶ່ງມີແກ່ເຮວ
ຂອຄວາມສວັສດີຈຶ່ງມີແກ່ຄ່ຽງໆຂອງເຮວ

ยะໂຕහັງ ກະຄົນ ອະຮິຍາຍະ ທາຕີຍາ ທາໂຕ
ນາກິຫານາມີ ສັບຈິຈະ ປານັ້ນ ຜົວໂປເປາ
ເທັນະ ສັຈເຈນະ ໂສຕົມ ເຕ ໂທຖ້າ ໂສຕົມ ຄັພກັສສະ ၅

ດູກ່ອນນ້ອງໝູງ ຕັ້ງແຕ່ເຮົາເກີດແລ້ວໃນອຣີຍ່າຕີ
ມີໄດ້ເຄີຍຄືດທີ່ຈະແກລັ້ງໜ່າສັຕິວົດຊື່ວິຕເລຍ
ດ້ວຍຄຳສັຕຍົນ໌ ຂອຄວາມສວັສດີຈຶ່ງມີແກ່ເຮວ
ຂອຄວາມສວັສດີຈຶ່ງມີແກ່ຄ່ຽງໆຂອງເຮວ

เริ่มขันธปริตร

สัพพาสีวิสชาตินัง

ทิพพะมันตaculaทัง วิยะ

ยันนาเสติ วิสัง ໂມรัง

เสสัญญาปี ປະริສສະย়াং

อาณักเขตตัมหิ สัพพัตตะ

สัพพะทา สัพพะปาณিন়

สัพพะໂສປি นิวารেติ

ประติตันตัมภণามะ เห ฯ

พระปริตรบทไดย่อમทำลายพิษร้ายแห่งญร้ายทั้งหลายได
ประดุจยาไวเศษอันประกอบด้วยมนต์ทิพย
แม้อันตรายที่เหลือก็ห้ามกันได้โดยประการทั้งปวง^๔
ให้แก่สรรพสัตว์ในเขตอำนาจแห่งพระปริตร
ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ^๕
เราทั้งหลายจะสวัสดพระปริตรบทนั้น เทอนู

ขันธปริตร

วิรูปักษ์เหติ เม เมตตัง

เมตตัง เօราປະເທີ เม

ฉัพยาปุตเตหิ เม เมตตัง

เมตตัง ກັນຫາໂຄຕະມະເກີ ຈະ

ความเป็นมิตรของเราจะมีกับพญาทั้งหลาย ศกุลวิรูปักษ์

ความเป็นมิตรของเราจะมีกับพญาทั้งหลาย ศกุลօරາບຄ

ความเป็นมิตรของเราจะมีกับพญาทั้งหลาย ศกุลฉัพยาบุตร

ความเป็นมิตรของเราจะมีกับพญาทั้งหลาย ศกุลກັນຫາໂຄຕະ

อะปะทะเกหิ เม เมตตัง เมตตัง ทิปะทะเกหิ เม
 จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง เมตตัง พะหุปปะเทหิ เม
 ความเป็นมิตรของเรางมีกับสัตว์ทั้งหลายที่ไม่มีเท้า
 ความเป็นมิตรของเรางมีกับสัตว์จำพวกสองเท้า
 ความเป็นมิตรของเรางมีกับสัตว์จำพวกสี่เท้า
 ความเป็นมิตรของเรางมีกับสัตว์จำพวกมีเท้ามาก

มา มัง อะปะทะໂກ หิงສิ มา มัง หิงສิ ทิปะทะໂກ
 มา มัง จะตุปปะໂໂ หิงສิ มา มัง หิงສิ พะหุปปะໂໂ
 สัตว์ไม่มีเท้าอย่าเบียดเบียนเรา
 สัตว์สองเท้าอย่าเบียดเบียนเรา
 สัตว์สี่เท้าอย่าเบียดเบียนเรา
 สัตว์มีเท้ามากอย่าเบียดเบียนเรา

สัพเพ สัตตา สัพเพ ปานา สัพเพ ภูต้า จะ เกเวลา
 สัพเพ ภัทran尼 ปัสสันตุ มา กิญจิ ปาปะมาคະมา
 ขอสรรพสัตว์ สรรพชีวิต
 สรรพภูต ทุกหมู่เหล่า
 จงได้พบเห็นความเจริญทุกสิ่งทุกประการ
 อย่างได้ไปพะพานโโพธอันชั่วชาสักน้อยหนึ่งเลย

อัปปะมาโน พุทธो อัปปะมาโน ชัมโม อัปปะมาโน สังโน
 พระพุทธเจ้ามีพระคุณหาประมาณมิได้
 พระธรรมมีคุณหาประมาณมิได้
 พระสงฆ์มีคุณหาประมาณมิได้

ប្រមាណជាវណ្ឌានិ សិរុងសម្រាប់បានិ

ឧបាទិ វិជ្ជិកា សម្រាប់បានិ អុណាមានាកិ សម្រាប់បានិ មួយិកា

ឯ មេលងបំបង ចាប់មេលងមុន ពីកកេ ហុង
ស៉តវ់លើយគាល់នៅលើពីកកេ មេលងបំបង
(មិនមែនគឺមេលងបំបង)

កភពា មេ រក្សា កភពា មេ ប័រិទពា
គម្រោងរក្សាហីនុយករារបានិ កភពា
គម្រោងរក្សាហីនុយករារបានិ កភពា

ប្រជិកកភពា មេ ប័រិទពា
ខោមុនស៉តវ់ ពីកកេ មេលងបំបង

សិរុង នេះមើ កភពគោទោ នេះមើ ស៉តតុងនៅ សំមាសំមុទរាន់ ។
នោនៃកភពគោទោ នេះមើ ពីកកេ មេលងបំបង
កភពគោទោ នេះមើ សំមាសំមុទរាន់ ។

ចុលគរគរ ភាគ ២ វិនិយិក្សុក ព្រះពីរបីក្សុក លេខ ៣ ខែ ២៧
អងគេត្រូវឱ្យ ចាត់កកិនបាត ព្រះពីរបីក្សុក លេខ ២១ ខែ ៦៧
ខុំទកិនឱ្យ ចាត់កកិនបាត ព្រះពីរបីក្សុក លេខ ២៧ ខែ ២៥៥

เริ่มโมรปริตร

ปูเรนตัมโพธิสัมภาร

เยนะ สังวิทารักษ

จิรัสสัง วายะมันตาป

พรหமะมันตันติ อักขاتัง

นิพัตตัง โมระโยนิยং

มหาสัตตัง วาเน ใจรา

เนวะ สักขิงสุ คันธิৎ

ประตตันตัมภะณามะ เท ฯ

พระมหาสัตว์บำเพ็ญโพธิสัมภาร เกิดในกำเนิดนกยุง

จัดแขงรักษาตนดีแล้ว ด้วยพระปริตรบทได

พวงพرانไพรเมพยาภยามอยู่ช้านานก็ไม่สามารถจะจับได

เราทั้งหลายจะสวัดพระปริตรอันเรียกขานกันว่า “พระหมมนต์”

บทนี้ เทอญ

โมรปริตร

อุเทตะยัญจกขุมา เอกราชา

hare sasavamno ปะჟะวิปปะภาส

พระอาทิตย์เป็นดวงตาของโลก เป็นเอกสาร มีสีเพียงดังสีแห่งทอง

ยังพื้นปฐพให้สว่าง อุทัยขึ้นมา

ตั้ง ตั้ง นะมัสสามิ hare sasavamno ปะჟะวิปปะภาส

เพราะเหตุนั้น ข้าขออนบอนน้อมพระอาทิตย์นั้น ซึ่งมีสีเพียงดังสีแห่ง

ทอง ส่องพื้นปฐพให้สว่าง

ពະយ័ម្យ គុណធតា វិហេរុ ទិវាមសៀ
ខ្ញាប់ខ្លាយអ៊ែនអានគុំគរែល៉ែវិនាទី ធម៌យូរៈបែនសុខតាងុយុណ្ឌ

ឱ ព្រាហមេនា វេទេគុ ស៉ិដិច្ចុមេ
ពេ មេ នេមេ ពេ ជ ម៉ា បាលេយ៉ានុ
ព្រាហមនៃខោខ្លាយឡោកាតិ ដូចតឹងចិងវេទិនិន្ធរមនៃខោបំបង
ព្រាហមនៃខោខ្លាយឡោកាន់នៅក្រោមនុយោង និងរៀបគមនុយោងខ្លាយ
និង ព្រាហមនៃខោខ្លាយឡោកាន់នៅក្រោមគុំគរែល៉ែវិនាទី

នេម៉តុ ឬុទាន៉ នេម៉តុ ពិចិយា
នេមេ ិមុតាន៉ នេមេ ិមុតិយា
គមនុយោងខ្លាយជាសម្រាប់ព្រោះពុទ្ធភាពខោខ្លាយ
គមនុយោងខ្លាយជាសម្រាប់ព្រោះពិចិយាលាន
គមនុយោងខ្លាយជាសម្រាប់ពាក្យដូចតឹងខោខ្លាយ
គមនុយោងខ្លាយជាសម្រាប់ពិចិយាលាន (រមនៃពិចិយាលាន)

ឯម៉ តិ បារិតិច កោតវា មិនិ ជារិតិ ខេសនា ។
នកូយុងន័ៃនឹងក្រោមបុរិទន៍អ៊ែនិល៉ែវិនាទី ដើម្បីបង្កើតរឿងអាហារ

ឧបេព្យិយ័ណ្ឌឱ្យុមា កោករាជា
ខេរិសសេវណិន បារុបិបេរាស៊ិ
ព្រោះភីទិញន័ៃបានគុំគរែល៉ែវិនាទី ដើម្បីបង្កើតរឿងអាហារ
យ៉ាងពីរុបិបេរាស៊ិ ដើម្បីបង្កើតរឿងអាហារ

ตั้ง ตั้ง นะมัสสามิ หะริสสะวันณัง ปะჟະวิປະภาสং
 เพราเตหตุนน় ขাখอนอบน้อມพระอาทิตย়ন্ন ซึ่งมีสีเพียงดังสีแห่ง
 ทอง ส่องพื้นปูร্ণพีให้สว่าง

ตะย়চছะ คุตตา วิহะเรมุ รัตตিং
 ข้าทึ้งหลายอันท่านคุ้มครองแล้วในวันนี้ พึงอยู่เป็นสุขตลอดศีน

เย พรามะณา เวทะคุ สัพพะচ্চমে
 เต เม นะโม เต จะ มัง ปalaຍ়ন্তু
 พระમন্ত্বহ়গ্রামে পুঁজি চী়ঁও বেই ইরোম হ়গ্রাম
 พระমন্ত্বহ়গ্রামে লান্ন জৰুৰ কৰণ নোম অবনোম আৰু
 অনেঁ প্ৰামণ্ত্বহ়গ্রামে লান্ন জৰুৰ কুমি কুমি রক্ষা আৰু দায়ি

นะমতু พุธন় นะমতু โพธিয়া
 นะমো বিমুত্তান় นะমো বিমুত্তিয়া
 ความนอบน้อมของข้างมีเดพระพุทธเจ้าทึ้งหลาย
 ความนอบน้อมของข้างมีเดพระโพธิญาณ
 ความนอบน้อมของข้างมีเดท่านผู้พันแล้วทึ้งหลาย
 ความนอบน้อมของข้างมีเดวิมুตติธรรม (ธรรมเป็นเครื่องหลุดพัน)

อิมং সি পৰিতং গত্বা মিৰি বাসমং গৰ্পয়িতি ।
 নগ্ন্যন্ন দীক্ষা পৰিত্ব অন্ন লেৱ জিং দীক্ষা নকোয় এল

เริ่มอาภานาจិយប្រុទ្ទ

อัปປະស៉នេហិ នាគត់សេស
ឧមេនុសេហិ ចំណោះហិ
ប្រិសានឃ្មោះ ព័ត៌ស៉ននេ-
យ៉ានេសេតិ មេខាវីវិរោះ

សាសនេ សាចុសំមេទេ
សេទាតា កិពិសេការិភិ
មេងសាយេ ចុ គុតិយា
ប្រិតុនតំរែងរោមេ ហ៊ៗ

พระพុទ្ធខោះដូរកំឡុងថ្លឹងបានដាក់ទេរងេសេដែលបានប្រើប្រាស់
ដើម្បីប្រើប្រាស់ពេលវេលាដែលមានអំពីភាពជាហិរញ្ញវត្ថុដែលបានប្រើប្រាស់
សេដ្ឋកិច្ចនៃក្រុងប្រជាពលរដ្ឋបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបានប្រើប្រាស់
ដើម្បីប្រើប្រាស់ពេលវេលាដែលមានអំពីភាពជាហិរញ្ញវត្ថុដែលបានប្រើប្រាស់
សេដ្ឋកិច្ចនៃក្រុងប្រជាពលរដ្ឋបានប្រើប្រាស់ដើម្បីប្រើប្រាស់

អាមុនាវិយប្រុទ្ទ

វិបៀតិសេសេ នមេត្តុ ឈុយ
តិមិសេសេ នមេត្តុ ឈុយ
ឈុយឈុយឈុយឈុយឈុយឈុយ
ឈុយឈុយឈុយឈុយឈុយឈុយឈុយ
ឈុយឈុយឈុយឈុយឈុយឈុយឈុយឈុយ

វេសេសេរេសេ នមេត្តុ
នមេត្តុ រេសេរេសេ

នហាទកសេសេ ពេបេសេនេ
មារេសេបេបេមេទិនេ

ขอนอบน้อมแด่พระเวสสภูพุทธเจ้า

ผู้ทรงชำราภิเลส มีความเพียร

ขอนอบน้อมแด่พระกุสันธพุทธเจ้า

ผู้ทรงย้ำยึดมารและเสนามาการ

โภนาคธรรมนัสสะ นะมัตฤ

พระมหาณัสนะ วุสีມະໂຕ

กัสสะปัสสะ นะมัตฤ

วิปปะມุตตสสะ สัพພະຈີ

อังคีระสัสสะ นะมัตฤ

ສักຍະປຸຕตสสะ ສົຣິມະໂຕ

ขอนอบน้อมแด่พระโภนาคมนົพุทธเจ้า

ผู้มีบาปอันลอยแล้ว อยู่่จบรหမຈරຍ

ขอนอบน้อมแด่พระກัสສປພຸທົງເຈົ້າ

ผู้ພັນພິເສະແລ້ວໃນຮຽມທັງປວງ

ขอนอบน้อมแด่พระอังคີສພຸທົງເຈົ້າ

ผู้ศากຍບຸຕຣ ຜູມືພຣະສີ

ໂຍ ອິມັງ ຂັ້ມະນະເທເສີ

ສັພພະທຸກຂາປະນູທະນັງ

ເຢ ຈາປີ ນີພພຸຕາ ໂໄກ

ຍະຄາງູຕັ້ງ ວິປະສລິສຸງ

ເຕ ທະນາ ອະປີສຸນາ

ມະຫັນຕາ ວິຕະສາຣະຫາ

พระພຸທົງເຈົ້າພຣອງຄົດໄດ້ທຽງແສດງຮຽມນີ້

ອັນເປັນເຄື່ອງບຳບັດທຸກໆທັງປວງ

ອນິ່ງ ພຣພຸທົງເຈົ້າແລ່າໄດ ຜູ້ດັບແລ້ວໃນໂລກ

ທຽງເຫັນແຈ້ງແລ້ວຕາມເປັນຈິງ

ພຣພຸທົງເຈົ້າແລ່ານັ້ນ ເປັນຜູ້ມີເສື່ອເສີຍດ

ເປັນຜູ້ຍິ່ງໃໝ່ ປຣາຈາກຄວາມຄົ່ນຄ້າມ

พิตัง เทเวมະນุสสานัง
วิชาจะระณะสัมปันนัง^๑
วิชาจะระณะสัมปันนัง^๒

ยัง นะมัสสันติ โโคตະมัง^๓
มะหันตัง วีตະสาระหัง^๔
พุธัง วันทามะ โโคตະมันติ ฯ^๕

เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายนอบน้อมพระพุทธเจ้า
พระองค์ได ผู้โคตมโคตร
ผู้ทรงเกื้อกูลแก่ทวยเทพและมนุษย์
ทรงถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ^๖
เป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครั้นครรัม^๗
เราทั้งหลายขอภิวัทพระพุทธเจ้าผู้โคตมโคตร
ผู้ทรงถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ พระองค์นั้น

นะโม เม สัพพะพุทธานัง
ตัณหัgangะโร มະหาวีโร^๘
สาระณังกะโร โลกะหົໂຕ^๙
ໂගນທູ່ມູນ ຈະນະປາມໂກໂຂ^{๑๐}
ສຸມະໂນ ສຸມະໂນ ອືຣ^{๑๑}
ໄສວິໂຕ ອຸນະສັມປັນໂນ^{๑๒}
ປະຖຸໂມ ໂກະປ້່ອໂຕ^{๑๓}
ປະທຸມຸຕະໂຮ ສັດຕະສາໂຮ^{๑๔}
ສຸ່ຫາໂຕ ສັພພະໄລກັກໂຄ^{๑๕}
ອັຕະທັສສີ ກາຮູ້ນິໂກ^{๑๖}
ສີທຮັດໂຄ ອະສະໂມ ໂລເກ^{๑๗}
ປຸ່ສໂສ ຈະ ວະຮະໂທ ພຸທໂຣ^{๑๘}

อุปปັນนานัง ມະເຫສີນ^{๑๙}
ກະໂຣ ມະຫາຍະໂສ^{๒๐}
ທີປັງກະໂຣ ທຸດິນຮະໂຣ^{๒๑}
ມັງຄະໄລ ປຸ່ຮັສະໂກ^{๒๒}
ເຮວໂຕ ຮະຕິວັດຜະໂນ^{๒๓}
ອະໂນມະທັສສີ ຈະນຸຕະໂມ^{๒๔}
ນາຮະໂທ ວະຮະສາຮະຄື^{๒๕}
ສຸມເໂຮ ອັບປະງົງປຸ່ຄະໄລ^{๒๖}
ປີຍະທັສສີ ນະຮາສະໂກ^{๒๗}
ຮັມມະທັສສີ ຕະໂມນຸໂທ^{๒๘}
ຕິສໂສ ຈະ ວະທະຕັງ ວະໂຣ^{๒๙}
ວິປັສສີ ຈະ ອະນຸປະໂມ^{๓๐}

ສີ່ ສັພພະທິໂຕ ສັຕຄາ
ກະກຸສັນໂຣ ສັຕຄະວາໂທ
ກັສສະໂປ ສີຣີສັມປັນໂນ

ເວສສະກູ ສຸຂະຫາຍະໂກ
ໂກນາຄະມະໂນ ຮະນັງຈະໂທ
ໂຄຕະໂມ ສັກຍະປຸງຄະໂໄ ।

ເອເຕ ຈັນແນ ຈະ ສັນພຸທຮາ ອນເກະສະຕະໂກງະໂຍ
ສັພເພ ພຸທຮາ ອະສະມະສະມາ ສັພເພ ພຸທຮາ ມະທີທີກາ
ພຣະພຸທຮເຈົ້າເຫຼຳນັ້ນກີດ ເຫຼຳອື່ນກີດ ພລາຍຮ້ອຍໂກງິ
ພຣະພຸທຮເຈົ້າເຫຼຳນັ້ນທັງໝາດລ້ວນເສມອກັບຜູ້ທີ່ໄມ່ມີໂຄຮເສມອ
ພຣະພຸທຮເຈົ້າທັງໝາດລ້ວນມີຖື່ມົກມົກ

ສັພເພ ທະສະພະລູເປົາ ເວສາຮ້າເຫຼຸ່ມປາຄະຕາ
ສັພເພ ເຕ ປະງິຈານນັດ ອາສະກັນຫຼານະມຸຕະມັງ
ທຸກພຣະອອງຄັ້ງລ້ວນປະກອບໄປດ້ວຍທສພລ່ຽນ
ປະກອບໄປດ້ວຍເວສາຮ້າໜ່ຽນ
ພຣະພຸທຮເຈົ້າເຫຼຳນັ້ນທຸກພຣະອອງຄັ້ງລ້ວນຕັ້ງສຽງ
ຈຶ່ງຫຼານະແໜ່ງຜູ້ຢືນໃຫຍ່ສູງສຸດ

ສີ່ທະນາທັງ ນະທັນເຕເຕ ປະຣີສາສຸ ວິສາຮະຫາ
ພຣະມະຈັກກັງ ປະວັດເຕັນຕີ ໂລເກ ອັປປະງິວຕິຍັງ
ພຣະພຸທຮເຈົ້າເຫຼຳນັ້ນເປັນຜູ້ອງອາຈໄມ່ຄົ່ນຄ້ານ
ບັນລືອສີ່ທະນາໃນບຣີຫັກທັງໝາຍ
ຍັງພຣະມະຈັກອັນໄຣໆ ຍັງໄມ່ເຄຍໝູນໄດ້
ໃຫ້ພັດຜັນໄປໃນໂລກ

อุเปตา พุทธะธัมเมหิ
ทวัตติงสะลักษณ์เปตา-
พยามปปะภายะ สุปปะภา
พระพุทธเจ้าผู้นำโลก
ทรงประกอบด้วยพุทธธรรม ๑๙ ประการ
มหาบูรุษลักษณะ ๓๒ ประการ
ทรงไว้ซึ่งอนุพยัญชนา ๘๐ ประการ
มีพระรัศมีอันงามผุดผ่องประมาณวานนึงเป็นปริมาณthal
ทุกพระองค์ทรงเป็นพระมุนีผู้ประเสริฐ
ปานว่าพญาภูษารชาติอันมีตระกูล

พุทธา สัพพัญญโน เอเต
มะหัปปะภา มะหาเตชา
พระพุทธเจ้าเหล่านี้ล้วนเป็นพระสัพพัญญู
ผู้สื้นแส้วซึ่งกิเลสาสวะชำนาคมาร
มีพระรัศมีตระการเป็นมหาเดช
ทั้งพระปัญญา กิเวศแห่ง平原ภาพมาก

มหาการณิกา ธีรา
ทีปา นาถा ปะติภูษา จะ
ทั้งพระกรุณา ก็หลายหลากระเป็นปราชญ์ทรงปรีชา
ทรงนำสุขมาแก่สัตว์โลกทั้งปวง
เป็นเกาะแก้วกลางทะเลหลวงให้ได้พึ่งพักอาศัย
เป็นที่ปกป้องหลบภัยแก่ปวงสัตว์

คงตี พันธุ์ มหาสสาสา
สะเทเวกสสະ โลกสสະ

เป็นทางดำเนินนัดประหนึ่งว่าพวกพ้องผ่อนสุขสบาย
เป็นที่ระลึกแล้วมิawayแสวงสิ่งเป็นหิตานุหิตประโยชน์
ทุกพระองค์ยังทรงโปรดเป็นที่พึงไปพึงถึงในเบื้องหน้า
ของชาโภกตลอดสรรค์ชั้นฟ้าทุกโลกธาตุ

เตสาหঁ สিরাসা ป่าເທ
ວະຈະສາ ມະນະສາ ເຈວະ

ข้าขอນ้อมเกล้าถวายอภิวัทพระบาทยุคล
แห่งพระทศพลเหล่านั้น
และขออภิวันทน์ด้วยวาราแผลดวงจิต
ถวายพระธรรมสามิศตภาคเจ้า
ผู้เป็นอุดมบุรุษทั้งหลายเหล่านั้นแล

สะยะเน อาสะเน ฐาน
สะทา สุเขนະ รักขันตุ

พระพุทธเจ้าผู้ทรงกระทำสันติคือพระนิพพาน
จรักษาท่านให้มีความสุขทุกเมื่อ
ทั้งในยามนอนยามนั่งกระทั้งยืนเดิน
ตลอดกาลทุกเมื่อเถิด

เหติ ตัว รักขิโต สันโต
สัพพะໂຮຄວິນມູຕໂຕ
ສັພພະເວຣະມະຕິກັນໂຕ

สาระณา จะ ທີເຫສືໂນ
ສັພເພ ເອເຕ ປະຍະນາ

เป็นทางดำเนินนัดประหนึ่งว่าพวกพ้องผ่อนสุขสบาย
เป็นที่ระลึกแล้วมิawayแสวงสิ่งเป็นหิตานุหิตประโยชน์
ทุกพระองค์ยังทรงโปรดเป็นที่พึงไปพึงถึงในเบื้องหน้า
ของชาโภกตลอดสรรค์ชั้นฟ้าทุกโลกธาตุ

ວັນທານີ ບຸຮີສຸຕະເມ
ວັນທາມເຕ ຕະຄາຄະເຕ

ข้าขอນ้อมเกล้าถวายอภิวัทพระบาทยุคล
แห่งพระทศพลเหล่านั้น
และขออภิวันทน์ด้วยวาราแผลดวงจิต
ถวายพระธรรมสามิศตภาคเจ้า
ผู้เป็นอุดมบุรุษทั้งหลายเหล่านั้นแล

ຄະມະນີ ຈາປີ ສັພພະຫາ
ພຸທາ ສັນຕິກະຣາ ຕຸວັງ

มູຕໂຕ ສັພພະກະເຍນະ ຈະ
ສັພພະສັນຕາປະວັ້ນຈີໂຕ
ນິພຸໂຕ ຈະ ຕຸວັງ ກະວະ ฯ

ตัวท่านอันพระพุทธเจ้าทั้งหลายรักษาแล้วจะเป็นผู้ส่งบ
ปลดพันแล้วจากป่วงภัย
รอดพันไปจากโรคพาธ
เว้นขาดจากความเดือดร้อนทั้งปวง
ล่วงพันจากการผูกพันกับผองเรว
และจะดับเย็นสิ่นทุกข์ทั้งมวล เทອญ

เตสัง สจเจนะ สีเลนະ
เตปิ ตุมเห อะนุรักษ์นตุ
ปุรัตถิมัสมิง ทิสากาเค
เตปิ ตุมเห อะนุรักษ์นตุ
หักขินัสมิง ทิสากาเค
เตปิ ตุมเห อะนุรักษ์นตุ
ปจฉิมัสมิง ทิสากาเค
เตปิ ตุมเห อะนุรักษ์นตุ
อุตตะรัสมิง ทิสา ภาเค
เตปิ ตุมเห อะนุรักษ์นตุ
ปุริมะทิสัง ยะตะรรภโถ^๑
ปจฉิเมนະ วิรูปักษ
จัตตาโร เต มະหาราชา
เตปิ ตุมเห อะนุรักษ์นตุ
อากาสสกูจَا จะ ภูมมภูจَا
เตปิ ตุมเห อะนุรักษ์นตุ

ขันติเมตตาพะเลนະ จะ
อาโรคเยนະ สุเขนະ จะ ฯ
สันติ ภูต้า มະหิทธิกा
อาโรคเยนະ สุเขนະ จะ
สันติ เทวา มະหิทธิกा
อาโรคเยนະ สุเขนະ จะ
สันติ นาคा มະหิทธิกा
อาโรคเยนະ สุเขนະ จะ
สันติ ยักขา มະหิทธิกा
อาโรคเยนະ สุเขนະ จะ
หักขิเณนະ วิรุพหะໂກ^๒
กุเวโร อุตตะรัง ทิสัง^๓
โลกะปala ยะสสสโน^๔
อาโรคเยนະ สุเขนະ จะ
เทวา นาคा มະหิทธิกा
อาโรคเยนະ สุเขนະ จะ ฯ

นัตถิ เม สาระณัง อัญญัง
ເວເຕະນະ ສັຈະວັຊເໜະ ພຸທໂຣ ເມ ສະຮະณັງ ວະຮັງ
ທີ່ພຶ່ງອັນອື່ນມີໄດ້ມີແກ່ຂ້າພເຈ້າເລຍ
ພຣະພຸທຣເຈ້າເປັນທີ່ພຶ່ງອັນປຣະເສຣີຫຼູຂອງຂ້າພເຈ້າ
ດ້ວຍກາຣກລ່າວຄໍາສັຕຍົນ໌
ຂອໜ້າມັນຄົງຈົງມີແກ່ທ່ານ

ນัตถิ เม สารະณັງ อັນຍັງ ຂັ້ມໂມ ເມ ສະຮະໝັງ ວະຮັງ
ເວເຕະນະ ສັຈະວັຊເໜະ ໂທຖ ເຕ ຊະຍະມັນຄະລັງ
ທີ່ພຶ່ງອັນອື່ນມີໄດ້ມີແກ່ຂ້າພເຈ້າເລຍ
ພຣະຮຣມເປັນທີ່ພຶ່ງອັນປຣະເສຣີຫຼູຂອງຂ້າພເຈ້າ
ດ້ວຍກາຣກລ່າວຄໍາສັຕຍົນ໌
ຂອໜ້າມັນຄົງຈົງມີແກ່ທ່ານ

ນัตถิ เม สารະณັງ อັນຍັງ ສັ້ນໂມ ເມ ສະຮະໝັງ ວະຮັງ
ເວເຕະນະ ສັຈະວັຊເໜະ ໂທຖ ເຕ ຊະຍະມັນຄະລັງ ฯ
ທີ່ພຶ່ງອັນອື່ນມີໄດ້ມີແກ່ຂ້າພເຈ້າເລຍ
ພຣະສົງຫຼົບເປັນທີ່ພຶ່ງອັນປຣະເສຣີຫຼູຂອງຂ້າພເຈ້າ
ດ້ວຍກາຣກລ່າວຄໍາສັຕຍົນ໌
ຂອໜ້າມັນຄົງຈົງມີແກ່ທ່ານ

ຍັງກິດູຈີ ຮະຕະນັງ ໂລເກ
ຮະຕະນັງ ພຸທຣະສະມັງ ນັຕົ ວິຈະະຕີ ວິວັງ ປຸດ
ຕັສມາ ໂສຕົ ກະວັນຕຸ ເຕ

รัตนะอย่างโดย่างหนึ่งมีอยู่หลายหลากรากามายในโลก
แต่รัตนะที่จะเสมอ กับพระพุทธเจ้า นั้น หมายไม่
ด้วยเหตุดังนั้น ขอความสวัสดิ์ จึงมีแก่ท่าน

ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก วิชชะติ วิวัธง ปุณ
ระตะนัง ขัมมะสะมัง นัตถิ ตisma โสตถี ภวันตุ เต
รัตนะอย่างโดย่างหนึ่งมีอยู่หลายหลากรากามายในโลก
แต่รัตนะที่จะเสมอ กับพระธรรมนั้น หมายไม่
ด้วยเหตุดังนั้น ขอความสวัสดิ์ จึงมีแก่ท่าน

ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก วิชชะติ วิวัธง ปุณ
ระตะนัง สังฆะสะมัง นัตถิ ตisma โสตถี ภวันตุ เต ฯ
รัตนะอย่างโดย่างหนึ่งมีอยู่หลายหลากรากามายในโลก
แต่รัตนะที่จะเสมอ กับพระสังฆ์นั้น หมายไม่
ด้วยเหตุดังนั้น ขอความสวัสดิ์ จึงมีแก่ท่าน

สักก์ตวา พุทธะระตะนัง	โอสะถัง อุตตะมัง วงศ์
หิตัง เทเวะนุสานัง	พุทธะเตเซนะ โสตถินา
นัสสันตุปัททะวา สัพเพ	ทุกขา วุปะสะเมนตุ เต

เพราะกระทำสักการะพระพุทธรัตนะ^๑
อันเป็นประดุจโอสตประเสริฐสูงสุด
อำนาจประโยชน์แก่เทพยดาและมนุษย์ทั้งหลาย
ด้วยเดชแห่งพระพุทธเจ้า

ขอสรรพอุปัทวันตรายจงบำรุง
ขอทุกข์ของท่านจงสงบปรำงับ โดยสวัสดีเดิม

สักกตวา รัมมะระตะนัง	ໂອສະং অৃতৎমাং বৰং
ประพิพาহুປະສະມະনং	রামাতেচেনাঃ সিতলিনা
নাস্সান্তুপ্তথবা স্পে	গৱ্যা বুপ্সসমেনতু তে

เพรากระทำสักการะพระธรรมรัตนะ^๔
อันเป็นประดุจโอลปะประเสริฐสูงสุด
อelmanวยประโยชน์แก่เทพยดาและมนุษย์ทั้งหลาย
ด้วยเดชแห่งพระธรรมเจ้า

ขอสรรพอุปัทวันตรายจงบำรุง
ขอภัยของท่านจงสงบปรำงับ โดยสวัสดีเดิม

สักกตวา สংশম্বৰতনং	ໂອສະং অৃতৎমাং বৰং
อาহুনেয়ং পাহুনেয়ং	সংশম্বৰতনঃ সিতলিনা
নাস্সান্তুপ্তথবা স্পে	রোকা বুপ্সসমেনতু তে ।

เพรากระทำสักการะพระสংশৰতনะ^৫
อันเป็นประดุจโอลปะประเสริฐสูงสุด
อelmanวยประযোচন্তেแก่เทพยดาและมนุษ্যেরทั้งหลาย
ด้วยเดชแห่งพระสংশৰে

ขอสรรพอุปัทวันตรายจงบำรุง
ขอโรคของท่านจงสงบปรำงับ โดยสวัสดีเดิม

สัพพีติโย วิวัชชันตุ
มา เต ภะวัตวันตะราโย
ความจัญไรทึ้งปวงจงบำรасไป
โรคทึ้งปวงของท่านจงหาย
อันตรายอย่ามีแก่ท่าน
ขอท่านจงเป็นผู้มีความสุข มีอายุยืน

อะภิวัฒนะสีลิสสะ
จัตตาโร ธัมมา วัตตนติ
ธรรม ๔ ประการ
คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ
ย้อมเจริญแก่บุคคลผู้มีปกติให้วักราบ
มีปกติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่เป็นนิตย์

ขุททกนิกาย ชาดก ทุกนิบท
พระไตรปิฎก เล่ม ๒๗ ข้อ ๑๖๗

ตำนานพระสูตรพระปริตร

ตำนานรัตนสูตร

บทขั้ดรัตนสูตรเป็นบทเชื้อเชิญให้ตั้งการธุณจิตเพื่อกระทำการสวดพระปริตร ที่เหล่าเทวดาในแสนโภภิจักรวาลยังยอมรับເเอกสารามศักดิ์สิทธิ์ และที่ทำให้ภัยทั้ง ๓ ประการ คือ ภัยเกิดจากโรคระบาด ๑ ภัยเกิดจาก omnuz ๑ ภัยเกิดจากความฝีดเคืองเรื่องอาหาร ๑ ในเมืองเวสาลีอันตรธานไปอย่างรวดเร็ว (เวลาสวด) ตั้งใจสวดให้เหมือนกับท่านพระอานนท์เจ้า นิอกถึงพระพุทธคุณทั้งปวงของพระตถาคตเจ้า ตั้งแต่พระองค์โปรด้านเป็นพระพุทธเจ้าเป็นต้นมา คือ บารมี ๑๐ อุปบารมี ๑๐ ปรมตถบารมี ๑๐ มหาบริจาค ๕ จริยา ๓ การเสด็จลงพระครรภ์ในพัสตุทัย การประสูติ การเสด็จออกบรรพชา การบำเพ็ญความเพียรอันยิ่งใหญ่ การชนชามารณ์ โพธิบัลลังก์ การตรัสรู้พระสัพพัญญุตญาณ และโลกุตรธรรม ๙ ประการ แล้ว สวดพระปริตรตลอดราตรีทั้ง ๓ ยาม ภายในกำแพง ๓ ชั้นของเมืองเวสาลี

บทรัตนสูตรเป็นบทที่ว่าด้วย **คุณค่าและอนุภาพแห่งพระรัตนตรัย** คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ กล่าวถึงพระสูตรที่พระพุทธเจ้าประทานแก่ชาวเมืองไฟสาลี เมื่อคราวประสบภัยตกรัตน์ต่างๆ เนื้อหากล่าวถึงคุณพระรัตนตรัยซึ่งเป็นที่พึงทางใจอันงาม และเน้นคุณธรรมที่สามารถน้อมนำลึกถึงและปฏิบัติตามได้ คือลดละกิเลสตัณหาให้จางคลายไปโดยลำดับ

โดยนำเอาพระคุณที่อยู่ในพระรัตนตรัยมาเป็นแนวทางและเป้าหมายในการปฏิบัติ เช่น สามาริคุณอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้า และการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ที่ส่งบเรียบง่ายไม่มีบากให้ปกปิด บทรัตนสูตรนี้แสดงให้เห็นว่า ชีวิตที่มีคุณค่าตามหลักพุทธศาสนานั้นต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยมีสาระอยู่ที่การดับความเห็นแก่ตัวเองโดยลำดับจนหมดสิ้น จึงจะบรรลุนิพพาน อันเป็นคุณค่าสูงสุดได้ อนึ่ง ชีวิตที่อุดมด้วยคุณค่าดังกล่าววนั้นได้มามาเปล่า โดยไม่ต้องซื้อหา ดังข้อความในรัตนสูตรว่า “**ลัทธา มุชา นิพพุตting ภৃষณะ นิพพานได้มามาเปล่าไม่ต้องซื้อ**”

บทรัตนสูตรนี้มีคำสาดขึ้นต้นว่า “**ยานียะ ภูตานิ สะมาคตานิ ...**” เป็นต้น พระสูตรนี้เป็นสูตรที่แสดงอานุภาพของพระรัตนตรัยโดยตรง เมื่อเทวดาและมนุษย์รู้คุณค่าของพระรัตนตรัย ยอมรับนับถือบุชาพระรัตนตรัย เป็นที่พึงที่ระลึกแล้ว ย่อมก่อให้เกิดพลังใจในการต่อสู้ฟันฝ่าเพื่อชัยชนะต่อ อุปสรรค ปัญหา ตลอดจนภัยทั้งหลายทั้งปวงได้

รัตนสูตรนี้มีตำนานมาว่า

ครั้งหนึ่งในเมืองไฟสาลีเกิดทุพภิกขภัย ฝนแล้งข้าวแห้ง ผู้คนล้มตาย กันเป็นอันมาก เพราะความอดอยาก เมื่อตายแล้วก็นำศพไปท่อหีงไว้นอก เมือง กลินเหม็นตอบไปทั่วเมือง ไม่ซักก็เกิดอหิวาตกรโคขึ้น ชาวเมืองต้องล้มตายกันมากขึ้น ทำให้บ้านเมืองเกลื่อนไปด้วยชา枯ศพ พากภูตผีปีศาจ ก็เที่ยวหลอกหลอนรบกวน ชาวเมืองจึงพากันไปเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน แล้วกราบทูลว่า แต่ก่อนแต่ไรไม่เคยเป็นอย่างนี้ ชั่ร้ายพระองค์จักไม่ทรงตั้งอยู่ ในธรรมกระมัง พระเจ้าแผ่นดินทรงอนุญาตให้ชาวเมืองตรวจดูว่า พระองค์ทรงประพฤติไม่ดีอย่างไร ก็ให้กล่าวโทษขึ้น ชาวเมืองไม่สามารถกล่าวได้ว่าพระ-

เจ้าแผ่นดินประพฤติไม่เป็นธรรมอย่างไร จึงพากันคิดจะระงับภัยอันนี้โดยหาผู้ที่ประเสริฐมาระงับ จึงตกลงพา กันไปอาราธนาสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจากเมืองราชคฤห์มายังเมืองไฟสาลี

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับอาราธนาแล้วเสด็จไปเมืองไฟสาลีพร้อมด้วยพระสาวก ๕๐๐ รูป ระหว่างเมืองไฟสาลีกับเมืองราชคฤห์นั้นมีแม่น้ำกว้างใหญ่เป็นเขตกัน สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงเสด็จลงสู่น้ำว่าข้ามไปใช้เวลา ๘ วัน จึงถึงเมืองไฟสาลี ครั้นเสด็จถึงแล้วได้มีฝนตกลงมาห่าใหญ่น้ำท่วมพื้นที่จนถึงหัวเข่า พัดพาเอาชาภพลอยไปในแม่น้ำ ครั้นนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกหาพระอานනท์ แล้วตรัสว่า อานනท์ เรอจ เรียนเอารัตนสูตรนี้แล้วจงไปสวดในกำแพงเมือง ฝ่ายพระอานනท์เมื่อเรียนรัตนสูตรจากสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ถืออาบทรัพน้ำมนต์ของพระผู้มีพระภาคเจ้าไปยืนอยู่ที่ประตูพระนคร แล้วรำลีกถึงพระพุทธคุณ ต่อจากนั้นก็เที่ยวประพรบน้ำมนต์สดไปทั่วพระนคร น้ำมนต์ที่พระอานනท์สดไปนั้นได้ไปตกถูกพวงภูตผีปีศาจในขณะที่กล่าวคำว่า “ยังกิญจิ” พวงภูตผีปีศาจก็หนีไปสิ้น พอกล่าวคำว่า “ยานียะ ภูตานิ” หยุดน้ำมนต์ก็ตกไปถูกพวงมนุษย์ที่กำลังเจ็บไข้ ในทันใดนั้นโรคก็หายไปสิ้น ตั้งแต่นั้นมาชาวเมืองก็อยู่กันโดยปราศจากโรคภัยเบ็ดเบี้ยน ความเจริญสิริสวัสดิ์ก็เกิดมีแก่ราชตรัฐและชาวเมือง

อนึ่ง พระสูตรนี้ถือว่าเป็นเครื่องปัดเป่าอุปทานตรายให้หมดสิ้นไป การที่พระพุทธองค์รับคำถูลเชิญและเสด็จไปเมืองไฟสาลี ถือว่าเป็นการให้กำลังใจประชาชนต่อสู้กับภัยต่างๆ เลวร้าย นับเป็นการสอนให้ประชาชนปลูกศรัทธาเชื่อมั่นในสิ่งดีงามและมีศรัทธาในการปฏิบัติธรรม มุ่งมั่นนำเอาวิริยะอุตสาหะมาใช้ต่อสู้กับสถานการณ์ที่เลวร้าย และสอนให้ชาว

ชาวเมืองได้เสียสละความสุขเล็กน้อยของตนเพื่อความสุขอันไฟบุลย์ หรือ สละความสุขเล็กน้อยของตนเพื่อความสุขของส่วนรวม จนทำให้เมืองไฟสาลี พื้นกลับคืนสู่สภาพเดิม

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า รัตนะสูตรนี้มีเนื้อหาที่บรรณนาคุณของพระรัตนะร้ายทั้งหมด คือ พุทธรัตนะ อันเป็นรัตนะประเสริฐสุด เพราะไม่มีผู้เปรียบเทียบพระองค์ได้ในเรื่องคุณธรรม คือ ศีล สมาริ ปัญญา เพราะยกนักที่จะบังเกิดในโลก ความเป็นพุทธะนั้นต้องใช้เวลาบำเพ็ญบารมีตลอด一生 ไปยกปัป ธรรมรัตนะ เป็นรัตนะประเสริฐสุด เพราะพระธรรมเป็นที่สิ้นกิเลสปราศจากราก สงฆรัตนะ เป็นรัตนะประเสริฐสุด เพราะพระสงฆ์เป็นผู้รู้แจ้งธรรมตามพระพุทธเจ้า และเป็นบุญเขตที่ให้ทักษิณานมีผลมากแก่บุคคลผู้ถวาย

ในการเจริญพระพุทธมนต์ทุกแห่ง แต่เดิมนั้นจะสวัดเต็มสูตรภายในหลังเห็นว่าเวลามากเกินไป จึงลดลงเหลือสวัดแต่เพียงบทสำคัญๆ เท่านั้น รัตนะสูตรนี้ปัจจุบันนิยมเรียกว่า “สูตรน้ำมนต์” เพราะถ้าจะทำน้ำพุทธมนต์ จะขาดบทนี้ไม่ได้ บางตำรากล่าวว่าวนิยมให้พระเคราะหยอดหยดเทียนน้ำมนต์ในพระสูตรนี้ และเมื่อจะดับเทียนน้ำมนต์ก็ให้ดับในท้ายสูตรนี้ด้วย ดังนั้นในการเจริญพระพุทธมนต์ทุกครั้งจึงขาดบทนี้ไม่ได้ เพราะเป็นบทที่กล่าวถึงคุณพระรัตนะร้าย และมีประวัติความเป็นมาที่แสดงให้เห็นว่า รัตนะสูตรนี้เป็นที่พึงแก่ประชาชนยามเมื่อมีสถานการณ์ที่เลวร้าย ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตำนานกรณีเมตตาสูตร

บทขัดกรณีเมตตาสูตรเป็นบทเชื้อเชิญให้สาวดพระปริตรอันประกอบด้วยคุณเป็นต้นว่า มีอานุภาพที่ทำให้เทวดาไม่แสดงอาการอันน่าสะพรึงกลัว และทำให้ผู้ที่ไม่เกียจคร้านหมั่นเจริญทั้งกลางวันและกลางคืน หลับก็เป็นสุข และจะไม่ฝันร้ายเลย

บทกรณีเมตตาสูตรเป็นบทที่ว่าด้วยการเจริญเมตตา และอานุภาพแห่งเมตตา กล่าวถึงคุณสมบัติที่ควรฝึกให้มีในตน เช่น ความเป็นผู้องอาจ พากเพียร ซื่อตรง อ่อนโยน เป็นต้น และสอนให้แผ่เมตตาไปยังสรรพสัตว์ โดยไม่มีประมาณ ให้มีจิตประกอบด้วยเมตตาอยู่เสมอ เมตตามีอานิสงส์ยิ่งใหญ่ ทำให้บุคคลข้ามพันมิจฉาทิภูมิ และเป็นหนทางนำไปสู่ความเป็นพระอริยบุคคลผู้หมวดสิ่นกิเลสตัณหาในที่สุด

บทกรณีเมตตาสูตรนี้มีคำสาดขึ้นต้นว่า กะระณียะมัตตะกุสะเลนะ ยันตัง สันตัง ... พระสูตรนี้มีตำนานมาว่า

กิกขุ ๕๐ รูปเรียนເօພະກຣມฐานຈາກສຳນັກຂອງพระຜູ້ມີพระภาคເຈົ້າແລ້ວ ຄິດອຍາກຈະບຳເພື່ອສົນຮຽນໃນສັນຕິພາບ ຈຶ່ງພາກັນເດີນທາງໄປຄື່ງໜຸ່ງບ້ານແຮ່ງໜຶ່ງ ຕາມປົກຕິປະຈຳນິ້ນໃນໜຸ່ງບ້ານນັ້ນກີ່ເປັນຜູ້ມີຄວາມເລື່ອມໄສຍູ່ແລ້ວ ຍິ່ງໄດ້ພບເຫັນກົງຫຼາຍໆ ຍິ່ງເກີດປີຕິໂສມນ້າສາກົ່ານພະຍາກທີ່ຈະໄດ້ເຫັນກົງຫຼາຍໆ ຈຶ່ງໄດ້ນິນົມຕີໃຫ້ເຂົ້າໄປພັກໃນໜຸ່ງບ້ານ ແລ້ວ ທ່ວຍກັນຈັດແຈງອາຫາມາຄວາຍ ຈາກນັ້ນກີ່ພາກັນວິວວອນຂອງໃຫ້ກົງຫຼຸ້ງທັງ ๕๐ ຮູບພໍານັກຍູ່ໃນທີ່ນັ້ນຕົວດ ๓ ເດືອນ ແລ້ວທ່ວຍກັນສ້າງກຸງສໍາຫຼັບເປັນທີ່ບຳເພື່ອສົນຮຽນ ๕๐ ພັດ ຕັ້ງນໍ້າຜັນນໍ້າໃຫ້ໄວ້ສໍາຫຼັບກຸງນັ້ນ ၅ ແລ້ວເຫົວດາທີ່ສົດຕອງຢູ່

ที่นั้นพากันเดือดร้อน เพราะผู้มีศีลมาอยู่ บางตนต้องระเหร่องหาที่อยู่ใหม่ จึงคิดที่จะทำให้ภิกษุเหล่านั้นหัวดกลัว บางพวกก์แสดงไม่มีหัว บางพวกก์แสดงให้เห็นเพียงครึ่งตัว บางพวกก์ทำเสียงเยือกเย็นโดยหวนน่าหัวดเสียว

เมื่อภิกษุทั้งหลายได้ยินได้เห็นดังนั้น ก็เกิดความหวาดกลัว ต่างมีร่างกายซูบซิดเกร้าหอมองมองเหลือง ไม่อาจทำจิตให้แน่แน่นั่งได้ จึงพากันไปเฝ้าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า กราบทูลให้ทรงทราบถึงอารมณ์ที่น่ากลัวจนไม่สามารถที่จะบำเพ็ญสมณธรรมได้ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงประทานอาสาให้ภิกษุเหล่านั้นสำหรับป้องกันตัว อาสาที่คือ “กรณียเมตตาสูตร” นี้เอง อันมีเนื้อความขอให้บุคคลเป็นผู้อาจหาญ ชี้อตรง ว่าง่าย อ่อนโนน ไม่เย่อหยิ่ง มีสันโดษ เลี้ยงง่าย ไม่堪นอง ไม่ประกอบกรรมที่ผู้รู้ติเตียน แผ่เมตตาไปในหมู่สัตว์ทั้งหลาย ขอให้เขามีความสุข อย่าข่มเหงเบียดเบียน กัน อย่าดูหมิ่นกัน อย่าหากุขให้กัน เป็นต้น พระองค์ทรงให้ภิกษุเหล่านั้นสารยายพระสูตรนี้เสมอๆ แล้วตรัสให้ภิกษุเหล่านั้นกลับไปบำเพ็ญสมณธรรม ณ ที่เดิมนั้นอีก ภิกษุทั้งหลายกราบทวยบังคมลา แล้วกลับไปสารยายพระสูตรนี้ตั้งแต่นอกวัดจนถึงในวัด เหล่าเทวดาที่เกิดเมตตา มิได้แสดงอาการที่น่าหวาดเสียวนั้นอีกต่อไป ภิกษุเหล่านั้นจึงบำเพ็ญสมณธรรมได้อย่างเต็มที่

พระสูตรนี้ถือกันว่าทำให้ภูตผีปีศาจรักใคร่ ไม่มาربกวน

กรณียเมตตาสูตรนี้มีเนื้อหาแสดงถึงการแผ่เมตตาโดยเฉพาะ กล่าว สอนให้แผ่เมตตา หรือแผ่ความรักความปราณາดีไปยังสรรพสัตว์ ตลอดถึงเทวดาภูตผีปีศาจต่างๆ อย่างไม่มีประมาณ หรือแผ่เมตตาไปโดยไม่มีขอบเขต สอนให้อยู่กันด้วยเมตตา เว้นจากการเบียดเบียนกันในระดับต่างๆ ไม่ว่า

จะทำกิจการใดๆ ก็ต้องมีเมตตาเอื้อเพื่อประโยชน์สุขแก่กันและกัน โบราณอาจารย์จึงสอนว่า ก่อนนอนให้แผ่เมตตา จะไม่ฝันร้าย ภูตผีเทวดาจะคุ้มครองรักษา นอนหลับอย่างสบาย อนึ่ง กรณีymे�ตตสูตรนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “พุทธราหุ” คืออาวุธที่พระพุทธเจ้าประทานแก่พระสาวกดังที่กล่าวไว้ในตำนานแล้ว

ดังนั้น กรณีymे�ตตสูตรท่านจึงให้สวดเมื่อจำเป็นต้องเดินทางผ่านเทวสถาน ศาลเจ้า หรือเจ้าป่าเจ้าเขาที่แห่งใดแห่งหนึ่ง เป็นที่ทราบกันว่าเมื่อสวดบทนี้แล้ว เหล่าเทวดาเจ้าป่าเจ้าเขาจะไม่ทำอันตรายใดๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวพระสงฆ์จึงสวดกรณีymेतตสูตรทุกๆ ครั้งที่มีพิธีเจริญพระพุทธมนต์ เพื่อเป็นสิ่งรักษาคุ้มครองพุทธศาสนา และตักเตือนให้ปฏิบัติต่องกันด้วยเมตตา เป็นสิริมงคลแก่ตนเองและผู้อื่นสืบไป

ตำนานธัชคคสูตร

บทขั้ดรัชคคปริตรหรือธัชคคสูตรเป็นบทที่เชื่อเชิญให้สวดพระปริตรที่แม้เพียงระลึกถึงก็ทำให้สิ่งที่สถิตในอากาศคือเทวดา และสัตว์ในพื้นดินคือมนุษย์ ได้ที่พึงเมื่อนอก (หายหาดกล้า) ทุกเมื่อ และเพียงแต่ระลึกถึงพระปริตรก็ทำให้สัตว์ทั้งหลายรอดพ้นจากข่ายคืออันตรายทั้งปวง ที่เกิดจากพวยกักษ์และพวงโจรเป็นต้น

ธัชคคปริตรหรือธัชคคสูตรเป็นบทที่ว่าด้วยยอดธง คืออานุภาพของพระรัตนตรัยที่สามารถทรงบุคลาภิเษกความสะดุงหัวดกล้วงได้ และมีอานุภาพยิ่งกว่าที่พึงอื่นใดในโลก ผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึงจะสามารถปฏิบัติภิกจต่างๆ ของตนให้สำเร็จลุล่วงได้โดยสวัสดิ์ ตำนานของธัชคคปริตรหรือธัชคคสูตร มีความว่า

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าได้เสด็จประทับอยู่ที่พระเขตวันวิหาร อันเป็นอารามที่อนาคตบิณฑิกเศรษฐีสร้างถาวรในเมืองสาวัตถี ครั้งนั้นพระองค์ได้ตรัสเตือนภิกษุทั้งหลายว่า ภิกษุทั้งหลาย ในอดีตได้เกิดสังคมาระหว่างเทวดากับอสูรขึ้น ครั้งนั้นท้าวสักกเทราชาผู้เป็นจอมแห่งเทวดาได้เรียกหมู่เทวดาในชั้นดาวดึงส์มาสั่งว่า ท่านผู้นี้รุกข์ทั้งหลาย เวลาที่พวงเราเข้าสู่สังคม หากเกิดความกลัว หัวดสะดุง ขนพองสยองเกล้า ขอได้แลดูยอดธงของเราถีด เพราะว่าเมื่อพวงท่านแลดูยอดธงของพวงเรา ความกลัว ความสะดุง ขนพองสยองเกล้าที่มีอยู่จะหายไป หรือถ้าไม่แลดูยอดธงของเรา ก็ให้แลดูยอดธงของปชาบดีเทราชา หรือถ้าไม่แลดูยอดธงของปชาบดีเทราชา ก็ให้แลดูยอดธงของ วรุณเทราชา หรือถ้าไม่แลดูยอดธงของวรุณเทราชา

ก็ให้แลดูยอดธงของ อิสานเทราชา เพาะเมื่อพวกร่านแลดูแล้ว ความกลัว ความสะดุ้ง ขนพองสยองเกล้าที่มีอยู่ก็จักหายไป ซึ่งเมื่อเทวดาทั้งหลายได้ ทำการดังนั้นแล้ว ความกลัว ความสะดุ้ง ขนพองสยองเกล้าที่มีอยู่ก็หายไป ได้บ้าง ไม่หายบ้าง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าท้าวสักกเทราชาผู้เป็นจอมแห่งเทวดา ก็ตี เทราชาองค์อื่นๆ ก็ตี ยังไม่สิ้นราคະ ໂທສະ และโมหะ ยังเป็นผู้กลัว ผู้หวาดสะดุ้ง และยังเป็นผู้ต้องหนี

จากนั้น พระพุทธองค์ก็ตรัสสอนภิกษุต่อไปอีกว่า ภิกษุทั้งหลาย ใน เวลาที่พวกรเรอยู่ในป่า อยู่โคนต้นไม้ อยู่ในที่ว่างห่างจากบ้านเรือน หรือจะ ที่ใดก็ตาม แล้วเกิดความกลัว ความสะดุ้ง ขนพองสยองเกล้าขึ้นมา ขอให้ พวกรเรอะระลึกถึงเราตถาคต เพราะเมื่อพวกรเรอะระลึกถึงแล้ว ความกลัว ความสะดุ้ง ขนพองสยองเกล้าที่มีอยู่ก็จักหายไป แต่หากพวกรเรอไม่ระลึกถึง เราตถาคต ก็พึงระลึกถึง พระธรรม แต่ถ้าพวกรเรอไม่ระลึกถึงพระธรรม ก็พึงระลึกถึง พระสงฆ์ เพราะเมื่อพวกรเรอะระลึกถึงแล้ว ความกลัว ความ สะดุ้ง ขนพองสยองเกล้าที่มีอยู่ก็จักหายไป ที่เป็นเช่นนี้ เพราะเหตุว่าตถาคต- เจ้าเป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า หมดสิ้นราคະแล้ว หมดสิ้นໂທສະแล้ว หมดสิ้นโมหะแล้ว เป็นผู้หมดความกลัว หมดความหวาด หมดความสะดุ้ง และเป็นผู้ไม่ต้องหนีอีกด้อไปแล้ว

เรื่องเทวาสุรสองคราม (สุกรรมระหว่างเทวดากับสุร) ได้มีเล่าไว้ใน คัมภีร์ชั้นบาลีหลายแห่ง แต่เรื่องที่มีชื่อเสียงมากและนำมาใช้สอดเป็นพระ ปริตร คืออรหัคคสูตรนี้เอง

พระสูตรนี้มีข้อน่าสังเกตว่า มีคำขึ้นต้นว่า เรื่องเคยมีมาแล้ว (**กฎะ ปุพัง**) ใช้ขึ้นต้นเมื่อจะเล่าเรื่องแต่อดีตที่ล่วงนานแล้ว แสดงว่าเป็นเรื่อง ที่เล่ากันนานนั้น และการนำเรื่องเก่ามาเล่าในคัมภีร์ชั้นบาลีทุกแห่ง จะเป็นเรื่องนี้

หรือเรื่องอื่นก็ตาม ก็เพื่อสาอกรธรรม ดังที่เรียกว่า นิทานสุภาษิต ในเรื่องนี้ก็เช่นเดียวกัน นำเรื่องเทวासুรสองครามตอนนี้มาเล่าก็เพื่อสอนให้รัลิกถึงพระรัตนตรัยในเมื่อเกิดความกลัวขึ้น เช่นเดียวกับพวกเทพที่เมื่อเข้าสองครามกับอสูร เกิดความกลัวขึ้นก็ดูยอดงของพระอินทร์ หรือของเทราชารองลงมาทั้งหลาย (พระยอดงน่าจะสร้างขึ้นตามนัยพระสูตรนี้)

พระสูตรนี้มีเนื้อหามาก ปัจจุบันเวลาเจริญพระพุทธมนต์ทำบุญบ้านเป็นต้น ไม่นิยมสาดเต็มสูตร ตัดสาดเฉพาะพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ส่วนการสาดเต็มสูตรนิยมสาดเฉพาะภัยในวัดในเวลาเข้าพรรษา ซึ่งนิยมเวียนสาดพระสูตรที่มีเนื้อหามากสลับกันไปหลังทำวัตรเข้าเย็น ทั้งนี้เพราะมีเวลามาก อนึ่ง **พระธรรมโกศลารย์** (ขอบ อนุจารีเถระ) กล่าวไว้ว่า “ตามประเพณีไทยที่มีการแสดงธง พระสวادนายสวัสดรชัคคปริตรชัคคสูตร ซึ่งแปลว่า สูตรยอดงหรือชายธง ในสมัยเมื่อมีการสถาบันธงหรือฉลองธงประจำกองที่ได้รับพระราชทานใหม่”

มนต์บพนี้เมื่อสาดแล้วถือกันว่ากำจัดความกลัว ความหวาดสะดึง ขนพองสยองเกล้า ให้หายไปได้อย่างดีนักแล

ตำนานอังคุลิมาลปริตร

บทขัดอังคุลิมาลปริตรนี้เป็นบทที่เชื่อเป็นเรื่องจริงในประวัติศาสตร์ของไทย มีความยาวประมาณ ๕๐๐ คำ แต่เนื้อร้องนั้นง่ายๆ ไม่ซับซ้อน ทำให้เด็กๆ สามารถฟังและจำได้ดี บทนี้เล่าเรื่องราวของพระอังคุลิมาลที่เป็นเครื่องรางที่มีอำนาจมาก สามารถช่วยให้คนหาย病 หรือช่วยให้คนมีภัยพิบัติ บทนี้มีความหมายลึกซึ้ง ทำให้เด็กๆ ได้เรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และความเชื่อของชาวไทย

อังคุลิมาลปริตรเป็นบทที่ว่าด้วยมนต์ของพระอังคุลิมาล กล่าวถึงความเชื่อในเรื่องของพระอังคุลิมาลที่มีอำนาจมาก สามารถช่วยให้คนหาย病 หรือช่วยให้คนมีภัยพิบัติ บทนี้มีความหมายลึกซึ้ง ทำให้เด็กๆ ได้เรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และความเชื่อของชาวไทย

ตำนานอังคุลิมาลปริตร โปรดศึกษาจากประวัติพระอังคุลิมาล

อังคุลิมาลปริตรนี้ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงสอนให้พระอังคุลิมาลเพื่ออนุเคราะห์พระภาระให้ล้ำกัดด้วยอาหารเท่านั้น ด้วยเหตุว่าในคราวนั้นคนทั้งหลายได้เห็นพระเตรเจ้าแล้วก็พากันวิ่งหนี พระเตรเจ้าล้ำกัดด้วยอาหารก็ไม่สามารถทำสมณธรรมได้ พระพุทธองค์จึงทรงเลือกเห็นว่า ถ้าพระอังคุลิมาลทำสักจิริยาแล้ว คนทั้งหลายก็จะกล้าเข้าไปใกล้ด้วยเห็นว่าท่านมีจิตเมตตาต่อคนทั้งหลายแล้ว ดังนั้นพุทธมนต์บันทวนี้จึงถือกันว่า ทำให้เกิดความสวัสดิ์และคลอดลูกง่าย

ในคัมภีร์มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ พระสูตตันตปิฎก กล่าวถึงวิธีการใช้มนต์บันทวนี้ไว้ว่า “ยะโตหัง” นั้นคือพระพุทธมนต์ ผู้อื่นก็ใช้ได้ แต่ผู้ที่จะใช้นั้นต้องทำตนให้ตั้งอยู่ในอธิษฐานคือศีล ๕ ก่อน และจึงว่า ยะโตหังกล่าวคือ ถ้าผู้จะเสก ยะโตหัง นั้นเป็นมราวาส ต้องตั้งใจสมาทานศีล ๕ และนีก

ว่า บัดนี้เราได้เกิดเป็นชาติอริยะแล้ว นับแต่เราได้สามารถศีล ๕ มาแล้ว นี้เรายังไม่ได้ฆ่าสัตว์เลย เมื่อนึกในใจอย่างนี้สัก ๒ - ๓ เที่ยวจนมั่นใจดีแล้ว จึงว่า ยะโตหัง ขึ้นในที่ใกล้ หลุյงจะคลอดบุตรได้โดยสะดวก หรือผู้ที่จะว่า นั้นให้นึกสมมุติว่า เวลาหนึ่นตัวเป็นผู้แทนพระองคุลิมาลก์ได้ จะเสก ยะโตหัง ใส่น้ำให้หลุยงกินบ้าง ตอบศีรษะบ้าง ด้วยน้อมนึกเอาว่า เป็นน้ำมนต์พระองคุลิมาลก์ได้ แต่ผู้นั้นต้องเข้าใจคำแปล ยะโตหัง พร้อมทั้งคำอธิบายโดยละเอียด จึงจะศักดิ์สิทธิ์ดังพระองคุลิมาล อนึ่ง อังคุลิมาลปริตรนี้ พระโบราณอาจารย์กล่าวเอาไว้ว่า “กับปัฏฐิติปภวิหารย์” คือ มีอำนาจภาพตั้งอยู่ตลอดกับเช่นเดียว กับ วัญญาณปริตร

สาระที่ได้จากพุทธมนต์บันทึก ในคัมภีร์มัชณิกาย มัชณิมปัณณาสก์ พระสูตรตันตปิฎก ได้ให้ข้อคิดไว้ว่า ผู้ใดประมาทในเบื้องต้น แต่ต่อมานไม่ ประมาท ผู้นั้นยอมทำให้โลกนี้สว่างเหมือนพระจันทร์พ้นจากกลีบเมฆฉะนั้น ข้อนี้หมายความว่า ผู้ที่ได้ทำความชั่วซ้ำมามาก่อนแล้ว แต่เวลาปัจจุบัน ทำตัวดีขึ้นจนกระทั้งได้สำเร็จพระอรหันต์ ผู้นั้นซึ่งอ้วกว่าทำโลกนี้ คือโลกร่างกายนี้ให้สว่างเหมือนกับพระจันทร์พ้นจากกลีบเมฆฉะนั้น และผู้ใดทำบารมีไว้แล้ว ปิดเสียด้วยกุศล ผู้นั้นยอมทำให้โลกนี้สว่าง หมายความว่า ผู้ใดทำบารมีไว้แล้วจึงได้สำเร็จมรรคผลต่อภายหลัง ผู้นั้นซึ่งอ้วปิดบารมมนั้นไว้ด้วยกุศลอันเป็นโลกุตรกุศล คือ ถ้าผู้นั้นได้สำเร็จอรหัตมรรค อรหัตผลแล้ว บำบัดที่ทำไว้นั้นก็ไม่ให้ผลต่อไป ผู้นั้นก็ได้แลเห็นโลกคือ ร่างกายจิตใจอันนี้ได้สว่างไสวเหมือนพระจันทร์พ้นจากกลีบเมฆฉะนั้น

การสาดบทอังคุลิมาลปริตร ในเจ็ดตำนานและสิบสองตำนาน จะสอดต่อกัน คือในเจ็ดตำนานสาดแค่จบเดียว หรือสาดครึ่งเดียว แต่ใน สิบสองตำนานสาด ๓ จบ หรือสาด ๓ ครึ่ง ส่วนบทขัดใช้บทเดียวกัน

ตำนานขันธปริตร

บทขัดขันธปริตรเป็นบทเชื้อเชิญให้สวดพระปริตรที่ทำให้พิษร้ายแห่งอสรพิษทุกชนิดหายไป ดุจมนต์ทิพย์โวสดทำให้โรคหายไป ทั้งยังป้องกันอันตรายอื่นๆ แก่สรรพสัตว์ที่อยู่ในเขตอำนาจพระปริตร ทุกสถานที่ ทุกเมือง โดยประการทั้งปวง

ขันธปริตรเป็นบทที่ว่าด้วย **มนต์สำหรับป้องกันตัว** กล่าวถึงวิธีปฏิบัติต่อสัตว์ร้ายนานาชนิด โดยการประสานมิตรไมตรีให้เกิดขึ้นระหว่างคนกับสัตว์ และน้อมเอาคุณพระรัตนตรัยไว้ในใจแล้วแผ่เมตตาไปให้ ไม่สนับสนุนการเบียดเบี้ยนกันทุกวิถีทาง โดยนัยนี้ อนุภาพของเมตตาจะปกป้องผู้ที่มีเมตตาเองโดยอัตโนมัติ

บทขันธปริตรนี้มีคำสวดขึ้นต้นว่า “**วิรูปักษี เม เมตตัง เมตตัง เอราปเศhi เม ...**” พระปริตรนี้มีตำนานมาว่า

กิกชุรูปหนึ่งถูกงูกัดที่นิ้วเท้า ทนกำลังพิษไม่ไหวจึงมรณภาพลง กิกชุเหล่าอื่นจึงได้ประชุมสนทนาหารือเรื่องที่กิกชุถูกงูกัดแล้วมรณภาพ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเสด็จมาที่นั้น ทรงทราบเรื่องทั้งหมดแล้วจึงตรัสว่า กิกชุทั้งหลาย จะรอยเรอจะไม่ได้แผ่เมตตาไปในสกุลพญาทั้ง ๔ คือ พญา วิรูปักษ์ ๑ พญา erulebat ๑ พญา ฉพยาบุตร ๑ พญา กัณหาโคตมะ ๑ ถ้า เรอแผ่เมตตาไปในสกุลพญาทั้ง ๔ ภูก็จะไม่ขบเรอเลย เพราะฉะนั้นตั้งแต่ นี้ไปเร่องพากันเจริญเมตตาไปในสกุลพญาทั้ง ๔

ครั้นแล้วพระองค์จึงตรัสขันธปริตร อันมีเนื้อความว่า “ไมตรีของเรา จงมีแก่สกุลพญา วิรูปักษ์ พญาerulebat พญา ฉพยาบุตร พญา กัณหาโคตมะ

ตลอดทั้งสัตว์ไม่มีเท้า สัตว์สองเท้า สี่เท้า เท้ามาก อย่าเบียดเบี้ยนเรา พระพุทธ พระธรรม พระสังฆ ทรงพระคุณไม่มีประมาณ สัตว์ทั้งหลาย เช่น งู แมลงป่อง ตะเข็บตะขับเป็นต้น มีประมาณไม่มากเหมือนคุณพระรัตนตรัย เราทำการสอนน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้าอยู่ ขอให้สัตว์ทั้งหลายจงหลีกไป ฉะนี้”

พระปริตรบทนี้ถือกันว่าป้องกันภัยจากอสรพิษได้เป็นอย่างดี

ขันธปริตรเป็นมนต์ป้องกันตัว และเป็นนิคมคากา (คากาลงท้าย) ที่มาในบาลีอหิราชสูตร ขันธปริตรนี้จะสาดต่อจากการนើយเมตตาสูตร จาก คำนันดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า เป็นเรื่องที่สอนให้แผ่เมตตาไปในอสรพิษ คือ งูที่มีพิษดุร้าย เป็นการเตือนให้เรารู้ว่า การอยู่ด้วยเมตตาจิตจะไม่ได้รับ อันตรายจากสัตว์ร้าย (ดังอานิสงส์ของการแผ่เมตตาข้อหนึ่งว่า ผู้มีเมตตาจิต จะเป็นที่รักของ omnibhaya และสัตว์เดียร์จวนทั่วไป) ดังนั้นขันธปริตรนี้จึงถือ กันว่าเป็นมนต์ศักดิ์สิทธิ์ ป้องกันอันตรายจากเหล่าอสรพิษ สอนให้มีจิต ประกอบด้วยเมตตา อันแสดงให้เห็นถึงวิธีการแก้ปัญหาแบบพุทธศาสนาที่ เริ่มต้นด้วยเมตตาจิตก่อน ไม่ทำร้ายหรือไม่ทำลายแม้แต่สัตว์ที่มีพิษ แต่ สอนให้อยู่ด้วยเมตตา

อย่างไรก็ตาม สำหรับสัตว์ที่มีพิษ นอกจากจะสอนให้มีเมตตาแล้ว ก็สอนมิให้ประมาณและให้รู้จักการป้องกันด้วย

ตำนานโมรปริตร

บทขัดโมรปริตรเป็นการเชื้อเชิญให้สวดพระปริตรที่เรียกว่า “พระมนต์” ซึ่งเป็นพระปริตรที่พระมหาสัตว์ ผู้เสวยชาติเป็นนกยุง กำลังบำเพ็ญโภชสมการ ใช้สารยาやりรักษาตัว ทำให้พากพราวนไฟรแม้มพยายามอยู่ เป็นเวลานาน ก็ไม่สามารถจะจับตัวได้

บทโมรปริตรเป็นบทที่ว่าด้วย **มนต์ของพญาณกยุงทอง** กล่าวถึงความเคารพน้อมต่อพระอาทิตย์ที่ทอแสงมายังโลก มีส่วนก่อให้เกิดสรรพสิ่งขึ้น นอบน้อมต่อท่านผู้ชายรูสรพสิ่ง คือพระพุทธเจ้า และพระโพธิญาณ ตลอดถึงนอบน้อมต่อความหลุดพ้นอันเป็นธรรมสูงสุดด้วย ผู้มีความน้อมต่อสิ่งสูงสุดดังกล่าว จะแคล้วคลາดปลดภัยเสมอ โมรปริตรมีตำนานมาว่า

ในรัชสมัยพระเจ้าพรหมทัตครองราชสมบัติในพระนครพาราณสี ครั้งอดีตกาล พระโพธิสัตว์เกิดเป็นนกยุง มีสีเหมือนสีทอง งดงามน่ารัก มีริ้วสีแดงเป็นเส้นงามอยู่ใต้ปีกทั้งสอง อาศัยอยู่ณ ที่ราบบนภูเขาทันทก-หิรัญเทือกเขางามที่ ๔ ตั้งอยู่ในคงลึกเลยเทือกเขารื่นเข้าไป ๓ ลูก นกยุงทองนี้นั้นร่วงรักษาชีวิตของตนเป็นอย่างดี และเพื่อคุ้มครองป้องกันตัวในขณะออกหาอาหารในกลางวัน ทุกๆ รุ่งเช้า นกยุงทองจะขึ้นไปบนยอดเขาสูง ฝ่ามองดูดวงอาทิตย์กำลังขึ้น แล้วผูกพระปริตรเป็นพระมนต์ขึ้นกล่าว นมัสการพระอาทิตย์กำลังอุทัย และกล่าวนมัสการพระพุทธเจ้าทั้งหลายซึ่งเสด็จปรินิพพานแล้ว พร้อมทั้งพระคุณของพระองค์ด้วย เสร็จแล้วจึงออกเที่ยวหาอาหาร เมื่อเที่ยวหาอาหารไปตลอดวัน ครั้นตกเย็น นกยุงทองนี้น จะกลับมาและขึ้นไปอยู่บนยอดเขาสูง ฝ่ามองดูดวงอาทิตย์กำลังตก แล้วผูกพระ-

มนต์ขี้นนมัสการพระอาทิตย์กำลังอัสดง และกล่าวนมัสการพระพุทธเจ้าทั้งหลายซึ่งเสด็จปรินิพพานแล้ว พร้อมทั้งพระคุณของพระองค์ด้วยแล้วก็เข้าพักนอน ด้วยอานุภาพพระปริตรที่กล่าวนมัสการอยู่ทุกเช้าทุกเย็น เช่นนี้ นกยูงทองก็อยู่เป็นสุขและปลดภัยมาช้านาน

ครั้นภายหลัง มีนายพرانผู้หนึ่งอยู่ในหมู่บ้านพرانใกล้พระนครพาราณสี ท่องเที่ยวไปในป่าหิมพานต์ ได้ไปเห็นนกยูงทองบนภูเขาทันทก-หิรัญนั้น เมื่อกลับมาบ้านจึงเล่าให้ลูกชายของตนฟัง ต่อมาระนางเขามาเมี้ยงของพระเจ้าพาราณสีทรงพระสุบินเห็นนกยูงทองแสดงธรรมถวายแก่พระนาง ครั้นตื่นบรรทมก็กราบทูลพระเจ้าพาราณสีให้ทรงทราบ แล้วกราบทูลวิงวอนว่าพระนางประทานจะได้สดับธรรมของนกยูงทองเหมือนดังในความฝัน

พระเจ้าพาราณสีจึงโปรดให้ประชุมหมู่อAMILYแล้วตรัสตาม พากอAMILYกราบทูลว่า เรื่องนี้พากพราหมณ์คงจะทราบ จึงตรัสตามพากพราหมณ์ พากพราหมณ์ก็กราบทูลว่า เคยได้ยินว่า่นกยูงทองนั้นมีอยู่ แต่อยู่ที่ไหนนั้นพวกนายพرانคงจะทราบ

พระเจ้าพาราณสีจึงตรัสสั่งให้เรียกพากพرانมาประชุมแล้วทรงมีพระราชดำรัสตาม บุตรชายของนายพرانผู้กราบทูลเรื่องจึงกราบทูลว่า “ขอเดชะ นกยูงทองนั้นอาศัยอยู่บนภูเขาทันทกหิรัญพะยะค่ะ”

พระเจ้าพาราณสีจึงตรัสสั่งให้ไปจับเป็นมา อย่าแห่ให้ตาย นายพرانก็ไปทอดบ่่วงดักตามสถานที่นกยูงทองออกหากิน แต่แม้ว่านกยูงทองจะเหยียบบ่่วงที่นายพرانดักไว้ บ่่วงก็ไม่คล้องเท้า นายพرانพยายามอยู่ถึง๗ปี ก็จับนกยูงทองไม่ได้ จนตัวเองตายอยู่ในป่า พระนางเขมาก็มิได้ทรงสดับธรรม จนสิ้นพระชนม์

พระเจ้าพาราณสีจึงทรงอழາตัวว่า พระมเหศีของพระองค์ต้องสิ้นพระชนม์ เพราะนกยูง จึงโปรดให้จารีกอักขระลงланทองไว้ว่า “ในประเทศบ้านพานต์ มีภูเขาซึ่อทัณฑกหริรัญ มีนกยูงทองอาศัยอยู่ที่ภูเขานั้น ผู้ใดได้กินเนื้อของนกยูงทองผู้นั้นจะไม่แก่ไม่ตายและมีอายุยืน” แล้วโปรดให้บรรจุ lan ทองจารีกนั้นใส่ในผอบสุวรรณเก็บรักษาไว้

เมื่อพระเจ้าพาราณสีพระองค์นั้นสิ้นพระชนม์แล้ว พระราชาองค์อื่นสืบราชสมบัติต่อมา ได้ทรงอ่านจารีก lan ทองนั้น ก็มีพระราชนะสังเคราะห์ไม่แก่ไม่ตายบ้าง จึงโปรดให้ส่งนายพรานอีกคนหนึ่งไปจับนกยูงทอง พรานผู้นั้นไปพยายามจับอยู่หลายปี ก็จับไม่ได้ จนตัวตายอยู่ในป่า เป็นดังนี้สืบมาถึง ๖ ชั่วพระราชา ก็จับนกยูงทองไม่ได้

ครั้นมาถึงรัชกาลของพระเจ้าพาราณสีองค์ที่ ๗ ก็โปรดส่งนายพรานอีกคนหนึ่งไปจับ นายพรานผู้นี้รู้เรื่องที่ว่า่นกยูงทองเหียบบ่่วงแล้วไม่คล้องขา และรู้ด้วยว่า่นกยูงทองร้ายพระปริตรป้องกันตัวก่อนออกหากิน นายพรานจึงจับนกยูงตัวเมียมานั่ง เอามาฝึกหัดให้ฟ้อนรำขับร้องชำนาญดีแล้วก็นำเอาไปด้วย พอรุ่งเช้าก่อนที่นกยูงทองจะร้ายพระปริตร นายพรานได้ปักหลักทodor บ่่วงไว้เสร็จ แล้วให้นางนกยูงขับร้องขึ้น ฝ่ายนกยูงทองได้ยินเสียงมาตุความก็มีใจเราร้อนด้วยกิเลส มีสามารถจะร้ายพระปริตรได้เช่นเคยแล่นกลันเข้าไปหา เลยติดบ่่วง นายพรานจึงจับตัวได้ พาไปถวายพระเจ้าพาราณสี พระเจ้าพาราณสีทอดพระเนตรเห็นรูปสมบัติก็ชอบพระทัย โปรดให้จัดอาสนะประทานแก่นกยูงทอง

พระโพธิสัตว์ขึ้นบนอาสนะที่จัดไว้แล้วทูลถามว่า “มหาราชชะ เหตุไรพระองค์จึงตรัสสั่งให้จับข้าพเจ้ามา?”

พระเจ้าพาราณสีตรัสว่า “เขาว่าผู้ใดได้กินเนื้อของท่าน ผู้นั้นจะไม่แก่ไม่ตาย เพราะฉะนั้นฉันก็อยากจะกินเนื้อของท่านแล้วไม่แก่ไม่ตายบ้าง จึงให้จับเอาท่านมา” นกยูงจึงทูลว่า “ผู้ที่กินเนื้อของข้าพเจ้าแล้วไม่แก่ไม่ตาย แต่ตัวข้าพเจ้าต้องตาย”

พระราชารัสรสว่า “ถูกแล้ว ท่านต้องตาย”

นกยูงท่องจึงว่า “ก็เมื่อข้าพเจ้าเออยังตาย แล้วทำไม่คนที่กินเนื้อข้าพเจ้าจักไม่ตาย?”

พระราชารัสรสว่า “เพราะท่านมีสีเหมือนทอง คนที่กินเนื้อของท่านแล้วจักไม่ตาย”

นกยูงท่องทูลว่า “มหาราชชะ การที่ข้าพเจ้าเกิดมา มีสีเหมือนทองนั้น มิใช่จะไม่มีเหตุผล ในชาติก่อนข้าพเจ้าเคยเป็นพระเจ้าจักรพรรดิอยู่ในพระนครนี้ แหลก ตัวข้าพเจ้าเออยังรักษาศีล ๕ และชักชวนประชาชนหัวทึ้งจักรวาลให้รักษาศีล ๕ ด้วย ครั้นตายแล้วข้าพเจ้าไปเกิดในภพดาวดึงส์จนตลอดอายุ จึงจุติจากนั้น ด้วยอกุศลกรรมบางอย่าง จึงมาเกิดเป็นนกยูง แต่ด้วยอาນุภาพของศีล ๕ ในครั้งก่อนจึงมีสีเหมือนสีทอง”

พระเจ้าพาราณสีจึงตรัสว่า “ที่ท่านพูดว่าท่านเคยเป็นพระเจ้าจักรพรรดิรักษาศีล ๕ แล้วมาเกิดเป็นนกยูง มีสีเหมือนสีทองด้วยผลของศีล ๕ นั้น เราจะเชื่อได้อย่างไร? มีครรเป็นพยานบ้าง?”

นกยูงท่องทูลว่า “มีสมหาราชชะ”

“คือใคร?”

“มหาราชชะ เมื่อข้าพเจ้าเป็นพระเจ้าจักรพรรดินั้น เคยนั่งรถประดับด้วยรัตนะ ๗ ประการท่องเที่ยวไปในอากาศ รถคันนั้นเวลาอีฟองอยู่ใต้สารมงคลโภก chrณี โปรดให้ขุดขึ้นมาจะได้เป็นสักขีพยานของข้าพเจ้า”

พระเจ้าพาราณสีจึงตรัสสั่งให้เขียนข้ออุกาสระแล้วให้นำเอารณัณ
ขึ้นมา ครั้นพระราชาได้ทอดพระเนตรเห็นก็ทรงเชื่อคำพระโพธิสัตว์ พระ^๕
โพธิสัตว์จึงแสดงธรรมถวายแก่พระเจ้าพาราณสีเป็นความว่า “ดูก่อนมหาราชจะ
ออกจากอุโมทมนิพพานแล้ว สิ่งทั้งหลายนอกนั้นล้วนเป็นสิ่งผสมปนอยู่แต่
ขึ้น เป็นของไม่ยั่งยืนถาวร เพราะมีขึ้นแล้วก็หายไป เป็นของสิ้นไปเสื่อมไป
โดยธรรมชาติ” แล้วทูลให้พระเจ้าพาราณสีทรงรักษาศีล

พระเจ้าพาราณสีจึงทรงยกราชสมบัติมอบให้แก่พระโพธิสัตว์ แล้ว
ทรงทำสักการะแก่พระโพธิสัตว์เป็นการใหญ่ พระโพธิสัตว์รับราชสมบัติไว้
แล้วกลับถวายคืนแก่พระเจ้าพาราณสี พักอยู่สองสามราตรีแล้วถวายโหรอา^๖
กำชับว่า “ขอพระองค์อย่าทรงประมาท” แล้วบินขึ้นสู่อากาศกลับไปยังภูเขา
ทันทกหิรัญตามเดิม

(จากหนังสือสวดมนต์เจ็ดตำนานแปล ฉบับสหธรรมิก)

ตำนานอาภานภูมิยปริตร

บทขัดอาภานภูมิยปริตรเป็นบทเชื้อเชิญให้สวดพระปริตรที่พระพุทธเจ้าผู้เป็นมหาบุรุษผู้แกล้วกล้าทรงแสดงไว้เพื่อคุ้มกันบริษัททั้งสี่ มิให้ถูกเบี้ยดเบี้ยนจากพากออมนุษย์ที่ดุร้ายสันดานหยาบช้า ไม่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาซึ่งวิญญาณต่างยอมรับกันว่าดี

อาภานภูมิยปริตรเป็นบทที่ว่าด้วยพระนครที่มีพระพุทธคุณคุ้มครองพระปริตรบพทนี้เกิดขึ้นที่เมืองอาภานภูมินคร จึงได้ชื่อว่าอาภานภูมิยปริตร กล่าวถึงการอน้อมต่อพระพุทธเจ้าหlaysพระองค์ มีพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสีเป็นต้น กล่าวถึงพระพุทธคุณและอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง ผู้ที่กราบไหว้บูชาพระพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่านั้นจะประสบแต่ความสุขความเจริญทุกเมื่อ

อาภานภูมิยปริตรมีคำขึ้นต้นว่า “**วิปัสสิสสะ นะมัตตุ จักขุมันตส
สะ สิริมະโต ...**” มีตำนานมาว่า

ครั้งหนึ่ง ท้าวมหา自在ทั้งสี่ คือ ท้าวอตตรฐ ท้าววิรุพหก ท้าววิรูปักษ และท้าวเวสสวัณ ตั้งใจจะพา กันไปฝ่าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าซึ่งประทับอยู่ ณ เขากิมชกุฎ เมืองราชคฤห์ แต่เมหานาครลึกถึงดาวดึงสพิภพ เกรงไปว่าถ้าพากอสูรรู้ว่าไม่มีใครอยู่ก็จะพา กันมารบกวน ถ้ากลับไม่ทันก็จะเสีย การ จึงจัดตั้งกองทหาร ๔ กองไว้รักษาทิศทั้ง ๔ ท้าวอตตรฐ ตั้งคนธรรพ์แสนหนึ่งไว้รักษาทิศตะวันออก ท้าววิรุพหกตั้งกุณภัณฑ์แสนหนึ่งไว้รักษาทิศใต้ ท้าววิรูปักษ์ตั้งนาคแสนหนึ่งไว้รักษาทิศตะวันตก ท้าวเวสสวัณตั้งยักษ์แสนหนึ่งไว้รักษาทิศเหนือ

เมื่อจัดกองทหารไว้ป้องกันเรียบร้อยแล้วจึงพาภันไปฝ่าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมด้วยบริวารเป็นอันมาก เหล่าบริวารที่มาฝ่านั้นแสดงอาการต่างๆ กัน บางพวกรถวายอภิวั� บางพວกประกาศชื่อของตน บางพวกก็นิ่งเสีย ท้าวเวสสวัณจึงประคองอัญชลีนอบน้อมกราบทูลว่า ข้าแต่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า บรรดาผู้ที่มาประชุมฝ่าพระองค์วันนี้ บางพวกก์เลื่อมใสในพระรัตนตรัย บางพวกก์ไม่เลื่อมใส ผู้ที่เลื่อมใสมีน้อย ที่ไม่เลื่อมใส่มีมาก เพราะพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมล้วนแต่จะให้ตั้งอยู่ในศีล ๕ บางพวกก์ชอบใจ บางพวกก์ไม่ชอบใจ ทั้งนี้เป็นเหตุให้บรรดาสาวกของพระองค์ที่ไม่เป็นเพญสมณธรรมตามป้าที่สังดไม่มีความสบายนะ พวกยักษ์ผีปีศาจที่ไม่เลื่อมใสในพระศาสนาอยเบียดเบียนหลอกหลอนให้เจ็บไข้เป็นอันตรายต่างๆ ข้าแต่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ตั้งแต่นี้เป็นต้นไปขอพระองค์ทรงรับอาภานาจภูยปริตรนี้ไว้ประทานแก่สาวกของพระองค์ และให้เจริญไว้เสมอๆ เลิด ยักษ์ผีปีศาจจักได้ไม่รบกวน อำนาจพระปริตรนี้สามารถป้องกันอุปทัณฑ์รายหั้งปวงได้

เมื่อท้าวเวสสวัณกราบทูลขอการโ㎏าสให้พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับเอาพระปริตรนี้แล้ว เห็นว่าพระพุทธองค์ทรงเปิดโอกาสรับด้วยพระอาการนิ่งอยู่ จึงแสดงอาภานาจภูยปริตรถวาย มีคำว่า “**วิปัสสิสสะ นะมัตตุ**” เป็นต้น อันมีเนื้อความสรรเสริญพระคุณของพระพุทธเจ้า ๗ พระองค์ คือพระวิปัสสี ๑ พระสิขี ๑ พระเวสสภู ๑ พระกุสันธะ ๑ พระโภนาคมนະ ๑ พระกัสสปะ ๑ พระอังคีรศศากยบุตร (คือพระบรมศาสดาของเราทั้งหลายในบัดนี้) ๑ และ nobn้อมพระพุทธเจ้าเหล่านั้นด้วยวาจาและใจ ทั้งในเวลาอนุ เวลาນั่ง เวลายืน และเวลาเดิน ขอให้พระพุทธเจ้าเหล่านั้นคุ้มครองให้พ้นภัย ให้พ้นโรค ให้พ้นความเดือดร้อน หมดเวรหมดจัญไร มีแต่ความสุขตลอดไป

จะเห็นได้ว่า อาภานาฎิยปริตรนี้มีจุดมุ่งหมายในการสวดเพื่อขับไล่ภูตผีปีศาจที่ดุร้าย ไม่รักษาประชาชนและบ้านเมือง หรือพวกผีที่ให้โทษไม่ให้คุณ นิยมเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ภานยักษ์” ซึ่งแปลว่า “ยักษ์กล่าว” คือห้าวเวสวัณได้กล่าวหรือได้สวดอาภานาฎิยปริตรนี้ถวายแด่พระพุทธเจ้าเพื่อให้พุทธบริษัทเรียนรู้ไว้นำไปป้องกันตนเอง ไม่ให้ภูกพวยยักษ์และภูตผีปีศาจเบียดเบียนในสถานที่ต่างๆ

พระธรรมโภศอาจารย์ (ขอบ อนุจารีเกระ) (อ้างในหนังสือ **เจ็ดตำนานกับจริยธรรมไทย** โดย มนต์ ranee. โรงพิมพ์เลียงเชียง, ๒๕๔๗) อธิบายไว้ว่า ตามประเพณีไทยโบราณ นิยมสวดในพระราชพิธีตรุษหลวง (เป็นพระราชพิธีเดือน๔ เรียกว่า พระราชพิธีสัมพัจฉนิท คือตัดปี หรือสิ้นปี เป็นพระราชพิธีในปลายเดือน๔ ขึ้นเดือน๕ ซึ่งนับว่าเป็นต้นปี) ซึ่งมีพระราชนิยมจัดทำที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทและพระที่นั่งอมรินทร์วนิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง (ปัจจุบันพระราชพิธีนี้ได้ยกเลิกไปแล้ว) พระสงฆ์สวดภานยักษ์เป็นพระราชพิธี สำรับละ ๔ รูป ผลัดกันสวด พระราชพิธีนี้ถือว่าเป็นพระสมณศักดิ์ ดำรงตำแหน่งพระพิธีหลวง พระผู้ได้รับแต่งตั้งจะต้องมีคุณสมบัติเป็นพิเศษในการสวด เช่น มีเสียงเพราะ มีความรู้การสวดตามแบบท่านอง แปลว่าสวดเป็นศิษย์มีครู โดยได้รับการฝึกมาดีแล้ว

พระราชพิธีสำหรับสวดภานยักษ์ต้องมีคุณสมบัติพิเศษเพิ่มอีกประการหนึ่ง คือเสียงดัง พระราชพิธีนี้ไม่มีทุกวัด แม้จะเป็นพระอารามหลวง ปกติจะมีเฉพาะอารามหลวงที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการสวดภานยักษ์ได้แพร่ไปยังวัดต่างๆ ทั่วประเทศไม่ว่าจะเป็นอารามหลวงหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นพระราชพิตรนี้จึงถือว่าถ้าผู้ใดหมั่นเจริญอยู่เป็นนิจ ยักษ์ผีปีศาจก็จะช่วยคุ้มครองให้มีแต่ความสุขความเจริญ

ท้าวเวสสวัณได้กล่าวอาภูนาภัยปริตรนี้ถวายแด่พระพุทธเจ้าให้ทรงรับไว้เป็นพระปริตร ต่อมากายหลังท่านได้ย่อมาเป็นบทสรดในเจ็ดคำนานโดยเริ่มต้นตั้งแต่คำว่า **วิปัสสิสสะ นะมัตตุ** ไปจนถึงคำว่า **พุทธัง วันatham โคตะมัณติ** และข้ามไปสวัดต่อตั้งแต่ **ເອເຕ ຈັນຍ ຈະ ສັນພຸທຮາ ອະເນກະ-ສະຕະໂກງະໂຍ** ฯเปฯ อายุ **ວັນໂນ ສຸ້ຫັງ ພະລັງ**

ส่วนในสิบสองคำนานจะเริ่มตั้งแต่คำว่า **วิปัสสิสสะ นะมัตตุ** ไปจนถึงคำว่า **ວິຈຊະຈະຮະສັນປັນນັງ ມະຫັນຕັ້ງ ວິຕະສາຣະທັງ** และข้ามไปสวัดต่อตั้งแต่ **ະໂມ ເມ ສັພພຸທຮານັງ ອຸປປັນນັງ** ฯเปฯ อายุ **ວັນໂນ ສຸ້ຫັງ ພະລັງ** อาภูนาภัยปริตรในสิบสองคำนานนี้ส่วนหนึ่งเป็นบทที่ประพันธ์เพิ่มเติมในภายหลัง ซึ่งแสดงพระนามพระพุทธเจ้า ๒๘ พระองค์ อีกประการหนึ่ง ในคัมภีร์แสดงพระนามพระพุทธเจ้าซึ่งบังเกิดขึ้นในกัปต่างๆ หลายจำนวน เช่น ในกาณยกษัตริย์ ภานพะ แสดงไว้ ๗ พระองค์ ในที่อื่นเช่นในคัมภีร์ชั้นอรรถกถาแสดงย้อนหลังไปอีกมาก รวมกันถึง ๒๘ พระองค์ก็มี หรือที่ระบุจำนวนไว้มากยิ่งกว่า **ນັ້ນກົມື** ดังในบทสรด **ສັນພຸທເຮ ມືນາກຄົງ** ๓,๕๘๔,๑๙๒ พระองค์ (แต่งตามคติของฝ่ายมหายาน)

อาภูนาภัยปริตรท่อนหลังมีบทที่ควรทำความเข้าใจอยู่หลายบท คือ
บทว่า **ນັດຕີ ເມ ສະຮະນັງ ອັບຢູ່ງ** ฯเปฯ **ໂຫດ ເຕ ງະຍະມັງຄະລັງ**
บทนี้เป็นบทที่กล่าวสรรเสริญถึงคุณพระรัตนตรัยว่า เป็นสรรณะที่พึงที่ระลึกไม่มี
สรรณะอื่นจะยิ่งไปกว่า และเป็นบทที่สรดประกาศเพื่อปฏิญาณตนว่าเป็น
พุทธามกະ คือผู้น้อมรับเอารัตนตรัยมาเป็นที่พึงที่ระลึกตลอดชีวิต ผู้ที่
สรดพระคາถาเนื้อยุ่งเป็นนิจจะบังเกิดชั่ยมงคลแก่ชีวิตตลอดไป

บทว่า **ຍັງກິງຈີ ຮະຕະນັງ ໂລເກ** ฯเปฯ **ຕໍສາ ໂສຕີ ກະວັນຕຸ ເຕ**
บทนี้เป็นบทที่สรดประกาศให้ทราบโดยทั่วกันว่า ในโลกนี้มีรัตนะมากมายหลาย

อย่าง แต่ไม่มีรัตนะอันใดเลยที่จะเสมอเทียบเท่ากับพระรัตนตรัย คือ พระ-พุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และพระสังฆรัตนะ ผู้บูชาโดยการปฏิบัติตาม ย่อมเกิดความของงามไฟบุลย์

บทว่า สักกตวา พุทธะระตะนัง โօສະถัง อุตตะมัง วะรัง ๆ เปฯ โรค วุปะสะเมณตุ เต บทนี้เป็นคากาป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ เป็นพระคากาที่ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทานให้เทพบุตรอุณหิสวิชัยได้เล่าบ่น จึงได้มีอายุอยู่ในสวรรค์ต่อไปได้อีก ผู้ใดหนึ่นสาวดพระคากานี้จะระงับโรคภัย ไข้เจ็บ ทั้งอายุก็จะยืนยาว ใช้เสกยา กินแก้โรคก็ได้ และถ้าหากผู้ใดสาวดเจริญ อยู่เป็นนิจนอกจากจะปราศจากโรคภัยไข้เจ็บรบกวนแล้ว ยังแคล้วคลາด จากภัยต่างๆ เช่น ราชภัย โจรภัย เป็นต้น

ข้อควรทราบอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการสาวดอาภานาภิยปริตร คือ ในเจ็ดตำนานและสิบสองตำนานจะไม่เหมือนกัน ในเจ็ดตำนานมีจำนวน คากาทั้งหมด ๑๙ คากากิ่ง แต่ในสิบสองตำนานมีคากาทั้งหมด ๔๕ คากา ส่วนบทขัดทั้งในเจ็ดตำนานและสิบสองตำนานใช้บทเดียวกัน

พินิจพระคາถาชินบัญชร

พระ คາถาชินบัญชรที่นิยมสวดสารยายกันนั้นมีผู้พิมพ์เผยแพร่อยู่ทั่วไปหลายสำนัก ถ้อยคำสำนวนตรงกันมาก ต่างกันก็มี จึงมักเกิดคำถามว่า คำไหนถูก คำไหนผิด ในที่นี้จะขอพินิจเฉพาะถ้อยคำที่แตกต่างกันอย่างที่ว่า ฉบับนั้นว่าอย่างนี้ ฉบับนี้ว่าอย่างโน้น เพื่อให้เห็นว่าต่างกันอย่างไร ทำไมจึงต่างกัน และที่ถูกควรเป็นอย่างไร

ข้อมูลเบื้องต้นที่ควรทราบเกี่ยวกับพระคາถาชินบัญชร คือ

- พระคາถาชินบัญชรเป็นภาษาบาลี และภาษาบาลีนั้นมีหลักไวยากรณ์ที่สามารถใช้ตรวจสอบถ้อยคำได้แน่นอนว่าถูกผิดเป็นอย่างไร หมายความว่า ใช้หลักไวยากรณ์เป็นเครื่องตัดสินภาษา ไม่ยึดเอาความเคยชินความเชื่อ หรือคำบอกเล่าของท่านผู้ได้ครุฑ์หนึ่ง หรือแม้แต่การอ้างว่า ต้นฉบับหรือคำจาเริกที่นั่นที่โน่นว่าไว้อย่างนั้นอย่างนี้

- พระคາถาชินบัญชรแต่งเป็นคัมภลอน ที่ในภาษาบาลีเรียกว่า **ฉันท์** หรือ **คາถา** (ที่เรียกว่า “พระคາถาชินบัญชร” ก็ เพราะเหตุนี้ด้วย) คາถา หรือ ฉันท์ หรือกลอน ที่ใช้แต่งนี้ เป็นกลอนที่ พожะเรียกแบบไทยๆ ได้ว่า กลอน แปด คือวรรคหนึ่ง มี ๘ พยางค์ (เปล่งเสียงครั้งหนึ่งนับเป็น ๑ พยางค์) ๔ วรรคเป็น ๑ บท หรือ ๑ คາถา (ในแต่ละวรรคจะมีกฏเกณฑ์ที่เรียกว่า **ฉันท์ลักษณ์** กำหนดว่าพยางค์ที่เท่าไรต้องใช้คำนิดไหน) ในภาษาบาลีเรียกชื่อ กลอนชนิดนี้ว่า **ป្រម្យยวัตรฉันท์** บางที่จะเรียกว่า **สามัญคາถา** ก็ได้ แต่มีอยู่บท

บทหนึ่ง (หมายเลขอ ๑๔ ในฉบับนี้) แต่งเป็น อินทริเซียรฉันท์ ถ้าเทียบกับกลอนไทยก็คือ กាលปัญยานี ๑๐

- การลงหมายเลขกำกับพระคາถาแต่ละบทนั้น โดยปกติขึ้นต้นพระคາถาหนึ่งบทคือ ๔ บาท หรือ ๔ วรรค ใช้หมายเลขครึ่งหนึ่ง เริ่มตั้งแต่ ชาวยาสະนะຄະຕາ พุทธາ เป็นบทที่ ๑ นับไป ๔ บาท ขึ้นต้นบทต่อไปว่า ตัณหังกระราทะโย พุทธາ เป็นบทที่ ๒ แต่พระคາถาบางบทมีใจความเกิน ๔ บาทไปอีก ๒ บาท จึงต้องรวมบาทที่เกินเข้ามาอยู่ในหมายเลขเดียวกัน ด้วย กรณีเช่นนี้ก็คือบทที่ ๙, ๑๖, ๓๓ และ ๑๔ ท่านที่มีฉบับซึ่งแบ่งบทไม่ตรงกัน ขอได้โปรดพิจารณาให้แน่ใจด้วยว่า ควรแบ่งบทตามฉบับไหน

- มีพระคາถาชินบัญชรหลายฉบับที่พิมพ์ในระยะหลังๆ ได้เพิ่มเติม ข้อความเข้าไว้ต่อนต้นว่า

เพื่อให้เกิดอานุภาพยิ่งขึ้น ก่อนเจริญการนาชินบัญชร ตั้งนะโม
๓ จบ แล้วระลึกถึง และบูชาเจ้าประคุณสมเด็จด้วยคากาบูชาสมเด็จ
พระพุฒาจารย์ว่า

บุตตะกาโมโลภู่ตั้ง ยะนาโมโลภะนัง
อัตถิกายะภัยะ เทวนังปิยะตั้งสุตตะวา

(บางฉบับมีต่อไปอีกว่า)

อติปิโสภะคะ瓦 ยมราชาโน ท้าเวสสุวัณโน^๑
มรณะสุขัง อะระหังสุคะโต นะโมพุทธายะ

คำภาษาบาลีเหล่านี้ เขียนตามที่ปรากฏ ซึ่งไม่ได้แยกศัพท์ให้ถูกต้อง ตามวิธีเขียนคำบาลี แต่ที่สำคัญคือแปลได้ใจความสมบูรณ์เพียง ๒ วรรค แรกเท่านั้น คือ ปุตตะกามะโลภุตตัง (ปุตตะกามะ ละภะ ปุตตัง) แปลว่า ผู้อยากได้บุตรพึงได้บุตร ระยะกามะโลภะนัง (ระยะกามะ ละภะ ระยะ) ผู้อยากได้ทรัพย์พึงได้ทรัพย์

ต่อจากนี้แปลเป็นคำๆ ได้ แต่ไม่ได้ใจความ คือ อัตถิกाय (เขียนแยกศัพท์ว่า อัตถิ กाय) แปลว่า มือญในกาย (ไม่ทราบว่าอะไรมือญ) กายะ-ญายะ ดูตามรูปศัพท์แล้ว ยังไม่ได้ประกอบวิภาคติปัจจัยตามหลักไวยากรณ์ เช่น พاتตัวศัพท์แปลว่า รูักษ์ (ไม่ทราบว่าจะพูดถึงอะไร) เมื่อจะรวมกันทั้งวรรค แปลว่า มือญในกายรูักษ์ ก็ยังไม่ทราบอยู่นั้นเองว่าพูดถึงอะไร

เหวนัง แปลว่า แห่งเหวดาทั้งหลาย ปิยะตัง แปลว่า ความเป็นที่รัก รวมสองคำนี้พอได้ใจความว่า ความเป็นที่รักแห่งเหวดาทั้งหลาย

สุตตะวา คำนี้เขียนไม่ถูก คำบาลีที่ออกเสียงแบบนี้มี ๒ คำ คือ สุตวา เป็นคำกริยา แปลว่า พังแล้ว เขียนแบบคำอ่านว่า สุตวา (ไม่ใช้อ่านว่า สุด - วา หรือ สุด - ตະ - วา แต่อ่านว่า สุด - ต瓦 คือ ๑ เต่า เป็นตัวสะกดด้วย และออกเสียงครึ่งหนึ่งควบกับ ว แห่งนั้นด้วย โปรดลองออกเสียงคำไทยว่า สุดตัว นั้นแหล่ะคือเสียงอ่านคำว่า สุตวา)

อิกคำหนึ่งเขียนแบบบาลีว่า สุตวา (ไม่มีจุดใต้ ๑) เป็นคำนาม แปลว่า ผู้ได้สตั卜ตรับฟัง (หมายถึงผู้ที่ได้ศึกษาเข้าใจเรื่องนั้นๆ มาแล้ว) เขียนแบบคำอ่านว่า สุตตะวา อ่านเรียงพยางค์ตรงตัวว่า สุ - ตະ - วา

ที่นี่ คำที่ปรากฏในข้อความซึ่งอ้างว่าเป็นคานธินบูชาสมเด็จพระพุฒา- จารย์นั้นเขียนว่า สุตตะวา ถ้าเขียนอย่างนี้ คำบาลีจะต้องเป็น สุตตวา ซึ่งไม่

ปรากฏว่ามีคำเช่นนี้ในภาษาบาลี และจะแปลว่าอะไรไม่ได้ด้วย ถ้าจะดันทุรังแยกศัพท์ให้จงได้ ก็ต้องบอกว่ามาจาก สุตต + วา = สุตตวา

สุตต แปลว่า สูตร หรือ เส้นด้าย วา มาจาก วนตุ แปลว่า ผู้มี
สุตต + วนตุ = **สุตตวนตุ** จากรูปเป็นปุ่งลิงค์ ปฐมาวิกัตติ เอกวจนะ เป็น
สุตตวา แปลว่า ผู้มีสูตร หรือ ผู้มีเส้นด้าย

แม้จะแยกศัพท์ได้ แต่ก็ยังติดขัดที่ความหมาย เพราะไม่ทราบว่า หมายถึงอะไร เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระพุฒาจารย์ตรองใหญ่ และคำแบบนี้จะมี ที่ใช้อยู่ในคัมภีร์เล่มไหนก็ไม่ทราบ

แต่เมื่อดูตามเจตนาของผู้ที่อ้างข้อความเช่นนี้ขึ้นมา ก็เดาได้ว่าคง ต้องการจะพูดคำว่า **สุตวา** ที่แปลว่า พังแล้ว นั่นเอง และเมื่อเขียนตามเสียง อ่านแบบสะกดลิ้นไทย ก็เลยเขียนไปว่า **สุตตะวา**

แท้ไม่ว่าจะเป็น **สุตวา** (สุด – ตวา) พังแล้ว หรือ **สุตตะวา** (สุด – ตะ – วา) ผู้มีสูตร ก็ตาม เมื่อร่วมกับคำอื่นๆ คือ **เหวนังปียะตังสุตตะวา** = **เหวนัง ปียะตัง สุตตะวา** แปลว่า พังแล้วซึ่งความเป็นที่รักแห่งเทวดาทั้งหลาย หรือ ความเป็นที่รักแห่งเทวดาทั้งหลาย / ผู้มีสูตร ก็ยังไม่ได้ใจความอยู่นั่นเองว่า กำลังพูดถึงอะไร

ในหนังสือ **พิธีสวัสดิภาพเคราะห์ด้วยตนเอง และ บทมนต์ วิเศษต่างๆ สำหรับสวัสดิภาพตน** เรียบเรียงโดย พระครูวิสุทธิคุณาราร วัดพระยาสัง พิมพ์ครั้งที่ ๑ โรงพิมพ์เพื่องอักษร พระนคร พ.ศ.๒๕๑๐ หัวข้อ **มนต์บทสวัสดิภาพมนต์** ในหน้า ๗๘ มีข้อความเป็นค้าว่า

ปุตตากโนม ลග ปุตต
อธิการ ลเกยധ

ธนกโนม ลග ธນ
เหวน ปียต สา

คานา ๒ บทแรกตรงกันกับที่มีผู้ใส่เสริมเข้ามาในเบื้องต้นของพระคานาชินบัญชร

ส่วนคานา ๒ บทสุดท้าย อธิการ ลเกยยาห์ เทวนะ ปิต์ สถา แปลว่า ข้าพเจ้าพึงได้อธิการ (ความดี ความยิ่งใหญ่ บุญบารมี) (และ) ความเป็นที่รักของเทพยดาทั้งหลายทุกเมื่อ

ก็ได้ความเรียบร้อยดี จึงน่าจะเป็นข้อความที่ถูกต้อง

ถ้าเอาข้อความที่ว่า อัตถิกายะภัยะเทวนะปิตัง-สุตตะวา มาเทียบกันดู จะเห็นได้ว่าความคลาดเคลื่อนน่าจะเกิดจากการท่องจำต่อจากปาก ที่เรียกว่า มุขปาฐะ คือพึงเสียงแล้วก็จำเอ้าไว้โดยมิได้เห็นตัวหนังสือ เมื่อถ่ายทอดคำพูดต่อๆ กันไป เสียงที่ได้ฟังมาก็ย่อมมีโอกาสคลาดเคลื่อนได้ง่ายมาก ขอให้ลองเทียบดูคำต่อคำในตำแหน่งที่ตรงกัน

อธิการ กับ อัตถิกายะ อธิ เพี้ยนเป็น อัตถิ แన่อน ไม่ต้องสงสัย การ ก็สามารถเพี้ยนเป็น กายะ ได้ด้วย

ต่อไป ลเกยยาห์ กับ กายะภัยะ ลเกย กับ กายะ เพี้ยนไปไกลมาก จนเดาไม่ถูกว่าไปได้อย่างไร นอกจากจะหาเหตุผลกันที่ตัวอักษร คือ มิใช่เพียงแค่ผิดเพี้ยน เพราะพึงเสียงคลาดเคลื่อนอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากการคัดลอกต่อกันมาแบบผิดๆ ด้วย ลเกย กับ กาย อักษร ย อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน น่าจะเป็นไปได้ แต่ ลเกย กับ กา ในอักษรขอมก็ไม่ใกล้เคียงกัน แต่ ยา กับ ญา นั้นตำแหน่งตรงกันพอดี

ส่วน ห กับ ย (ยาห์ กับ ญา) อักษรขอมมีทางเพี้ยนกันได้ เพราะ ห กับ ย ในอักษรของมีบางส่วนที่คล้ายกันมาก

หลักสำคัญอย่างหนึ่งคือ ภาษาบาลีนั้นมีประกอบเข้าเป็นรูปประโยคจะต้องประกอบวิภาคติดปัจจัยให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และแต่ละศัพท์จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทั้งนั้น จะเอ่ยขึ้นมาโดยๆ loy ๆ หาได้ไม่

ข้อความท่อนห้ายเริ่มตั้งแต่ อิติปิโสภะคภา ยังมีคำไทยเข้าไปปนอยู่ด้วย เป็นลีลาของคณาจารย์คือคำหวานเพื่อให้เกิดความคลังศักสิทธิ์ไปแล้ว ไม่ใช่ถ้อยคำที่กล่าวเพื่อระลึกถึงสมเด็จพระพุฒาจารย์ดังที่ อ้างแต่อย่างใดเลย

การพินิจในที่นี้ จึงขอข้ามหรือตัดเรื่องนี้ออกไป เพราะเห็นว่าเป็นส่วนที่งอกออกมาก ไม่ใช่ตัวบทของพระคາถาชินบัญชร ท่านผู้โดยอาจจะท่องบ่นหวานตามคำซักชวนนั้นก็เช่น ขอให้คติแต่เพียงว่า จะท่องบ่นอะไรคราว มีสติปัญญารู้ความหมายของถ้อยคำนั้นๆ การที่มีผู้หลับตาเดินตามไปย่อมเป็นทางให้เกิดการต่อเติมอะไรต่อมิอะไรเข้าไปเรื่อยๆ ถ้าไม่ค่อยมีสติก็กำกับไว้ต่อไปพระคາถาชินบัญชรอาจจะมีอะไรงอกออกมากอีกรุ่งรังไปหมดก็เป็นได้

การพินิจพระคາถาชินบัญชรต่อไปนี้ขอใช้ตัวบทตามที่ปรากฏในเล่มนี้ เป็นหลักเพื่อสะđวกแก่การอ้างอิง และขอเขียนคำบาลีแบบบาลีไทย หรือแบบเขียนคำอ่าน คือมีสรระอะ และมีไม้หันอากาศ เพื่อสะđวกแก่การอ่านออกเสียง แต่ก็ได้จัดทำส่วนที่เขียนตามแบบภาษาบาลีอักษรไทยที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบันนี้พิมพ์ไว้เป็นอีกส่วนหนึ่งด้วยแล้ว

๑. ฉะยาสະนะคຕາ พุทธາ

จะตุสংজ্ঞাসংগং রসং

เซต瓦 มารং স্বাধৃনং

য়ে পিংসু নৰাসগা

ชະยาສະนะគະຕາ พุทธา (๑)

วรรคแรกในบทที่ ๑ มีແຕກຕ່າງກັນຫລາຍສໍານວນ ຄືອ

ชະยาສະนะគະຕາ พุทธา

ชະยาສະນາគະຕາ พุทธา

ชະยาສະນະກະຕາ พุทธา

ชະยาສະນາກະຕາ พุทธา

ចີຍາສະนะគະຕາ พุทธา

ចີຍາສະນາគະຕາ พุทธา

ចີຍາສະນະກະຕາ พุทธา

ចີຍາສະນາກະຕາ พุทธา

ចີຍາສະຮາກະຕາ พุทธา

ถ້າສັງເກຕົກຈະເຫັນວ່າ ຄຳທີ່ເໝືອນກັນທຸກສໍານວນຄືອ ຍາ ສະ ຕາ ພຸතຫາ
ຄຳທີ່ແຕກຕ່າງກັນຄືອ ທະ ກັບ ທີ ນະ ກັບ ນາ ອີ່ວີ່ ຮາ ຄະ ກັບ ກະ
ເມື່ອພິນີຈທຸກສໍານວນແລ້ວ ສາມາດຮັບແຜກສັພົກໄດ້ດັ່ງນີ້

ຫະຢະ = ຂໍຢັນນະ

ຫີຍາ = ສາຍຮູນ

ອະສະນະ = ລູກຮູນ, ຕັ້ນໂພຣີ

ອາສະນະ = ທີ່ນັ່ງ

ສວ = ສຽ, ຜູນ

ຄະຕະ = ໄປ ລຶ້ງ ອູ່

ອາຄະຕະ = ມາ

ກະຕະ = ກຣທຳ (ຖູກກຣທຳ)

ອະກະຕະ = ມີໄດ້ກຣທຳ (ມີໄດ້ຖູກກຣທຳ)

เมื่อเห็นศัพท์และรู้ความหมายแล้วก็จะพินิจได้ง่ายขึ้นว่าคำที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร

1 ชา ya สะ นะ คะ ตา แยกศัพท์ได้ดังนี้

ชา ยะ + อ่า สะ นะ + คะ ตา = ชัย ชนะ / ที่ นั่ง / ไป ถึง อยู่

หรือ ชา ยะ + อะ สะ นะ + คะ ตา = ชัย ชนะ / ลู ก ร น ္ ú (ตันโพธิ) /

ไป ถึง อยู่

ผสมความตามศัพท์ได้ว่า

ไปด้วยที่นั่งแห่งชัยชนะ / ถึงด้วยที่นั่งแห่งชัยชนะ / อยู่ด้วยที่นั่งแห่งชัยชนะ / อยู่บนที่นั่งแห่งชัยชนะ

ไปด้วยลูกรนุแห่งชัยชนะ / ถึงด้วยลูกรนุแห่งชัยชนะ / อยู่ด้วยลูกรนุแห่งชัยชนะ

ไปที่ตันโพธิแห่งชัยชนะ / ถึงที่ตันโพธิแห่งชัยชนะ / อยู่ที่ตันโพธิแห่งชัยชนะ

2 ชา ya สะ นา คะ ตา แยกศัพท์ได้ดังนี้

ชา ยะ + อ่า สะ นา + คะ ตา = ชัย ชนะ / ที่ นั่ง / มา

หรือ ชา ยะ + อะ สะ นา + คะ ตา = ชัย ชนะ/ลู ก ร น ္ ú (ตันโพธิ) / มา

ผสมความตามศัพท์ได้ว่า

มาด้วยที่นั่งแห่งชัยชนะ / มาบนที่นั่งแห่งชัยชนะ

มาด้วยลูกรนุแห่งชัยชนะ / มาที่ตันโพธิแห่งชัยชนะ

3 ชา ya สะ นะ กะ ตา แยกศัพท์ได้ดังนี้

ชา ยะ + อ่า สะ นะ + กะ ตา = ชัย ชนะ / ที่ นั่ง / กระทำ

หรือ ชะยะ + อะสะนะ + กะตา = ชัยชนะ / ลูกธนู (ตันโพธิ) /
กระทำ

สมความตามศัพท์ได้ว่า
กระทำที่นั่งแห่งชัยชนะ / กระทำลูกธนูแห่งชัยชนะ / กระทำตันโพธิ
แห่งชัยชนะ

4 ชาญชนะนากะตา แยกศัพท์ได้ดังนี้

ชะยะ + อาสะนะ + อะกะตา = ชัยชนะ / ที่นั่ง / มีได้กระทำ
หรือ ชะยะ + อะสะนะ + อะกะตา = ชัยชนะ / ลูกธนู (ตันโพธิ) /
มีได้กระทำ

สมความตามศัพท์ได้ว่า
มีได้กระทำที่นั่งแห่งชัยชนะ / มีได้กระทำลูกธนูแห่งชัยชนะ / มีได้
กระทำตันโพธิแห่งชัยชนะ

5 ชัยชนะคงตา แยกศัพท์ได้ดังนี้

ชิยา + อาสะนะ + คงตา = สายธนู / ที่นั่ง / ไป ถึง อยู่
หรือ ชิยา + อะสะนะ + คงตา = สายธนู / ลูกธนู (ตันโพธิ) / ไป
ถึง อยู่

สมความตามศัพท์ได้ว่า
ไปด้วยสายธนูและที่นั่ง / ถึงด้วยสายธนูและที่นั่ง / อยู่ด้วยสายธนู
และที่นั่ง / อยู่บนสายธนูและที่นั่ง
ไปด้วยสายธนูและลูกธนู / ถึงด้วยสายธนูและลูกธนู / อยู่ด้วยสาย
ธนูและลูกธนู

ไปด้วยสายธนูและตันโพธิ์ / ถึงด้วยสายธนูและตันโพธิ์ / อยุ่ด้วย
สายธนูและตันโพธิ์

6 ชิยาสະนาڪະຕາ ແຍກສັພທີໄດ້ດັ່ງນີ້

ชີຢາ + ອາສະນະ + ອາຄະຕາ = ສາຍຮນູ / ທີ່ນັ້ນ / ມາ

ຫີ່ອ ທີ່ຢາ + ອະສະນະ + ອາຄະຕາ = ສາຍຮນູ / ລູກຮນູ (ຕັນໂພທີ) / ມາ
ຜສມຄວາມຕາມສັພທີໄດ້ວ່າ

ມາດ້ວຍສາຍຮນູແລະທີ່ນັ້ນ / ມາບນສາຍຮນູແລະທີ່ນັ້ນ

ມາດ້ວຍສາຍຮນູແລະລູກຮນູ / ມາດ້ວຍສາຍຮນູແລະຕັນໂພທີ

7 ชີຢາສະນະກະຕາ ແຍກສັພທີໄດ້ດັ່ງນີ້

ທີ່ຢາ + ອາສະນະ + ກະຕາ = ສາຍຮນູ / ທີ່ນັ້ນ / ກຣະທຳ

ຫີ່ອ ທີ່ຢາ+ອະສະນະ+ ກະຕາ = ສາຍຮນູ / ລູກຮນູ (ຕັນໂພທີ) / ກຣະທຳ
ຜສມຄວາມຕາມສັພທີໄດ້ວ່າ

ກຣະທຳສາຍຮນູແລະທີ່ນັ້ນ / ກຣະທຳສາຍຮນູແລະລູກຮນູ / ກຣະທຳສາຍຮນູ

ແລະຕັນໂພທີ

8 ชີຢາສະນະກະຕາ ແຍກສັພທີໄດ້ດັ່ງນີ້

ທີ່ຢາ + ອາສະນະ + ອະກະຕາ = ສາຍຮນູ / ທີ່ນັ້ນ / ມີໄດ້ກຣະທຳ

ຫີ່ອ ທີ່ຢາ + ອະສະນະ + ອະກະຕາ = ສາຍຮນູ / ລູກຮນູ (ຕັນໂພທີ) /

ມີໄດ້ກຣະທຳ

ຜສມຄວາມຕາມສັພທີໄດ້ວ່າ

ມີໄດ້ກຣະທຳສາຍຮນູແລະທີ່ນັ້ນ / ມີໄດ້ກຣະທຳສາຍຮນູແລະລູກຮນູ / ມີໄດ້
ກຣະທຳສາຍຮນູແລະຕັນໂພທີ

๙ ชียาสสะราภตा แยกศัพท์ได้ดังนี้

ชียา + สะระ + อະภต = สายธนุ / ธนุ / มีได้กระทำ

ผสมความตามศัพท์ได้ว่า มีได้กระทำสายธนุและธนุ

ที่แยกศัพท์ให้เห็นมากหมายหลายความหมายนี้มีได้หมายความว่า ทุกคำถูกต้องตรงตามที่ท่านผู้รู้จนพระคานาชินบัญชรมุ่งหมาย แต่ต้องการให้ท่านผู้สาวดสารイヤพึงตระหนักว่า การสวัสดตามหนังสือไปโดยไม่รู้ความหมายนั้น คำที่สาวอาจผิดเพี้ยนไม่ตรงกับความมุ่งหมายไปได้ตั้งมากมาย

เป็นอย่างว่าต้องการจะพูดอย่างหนึ่ง แต่พูดออกไปแล้วความหมายกล้ายเป็นอีกอย่างหนึ่ง

ถ้าจะถามว่า แล้วคำไหนถูกต้อง คำตอบก็คือ ผู้สาวต้องการสวัดด้วยความหมายอย่างไร คำนั้นก็ถูกต้องสำหรับผู้นั้น แต่ถ้าถามว่า ความหมายที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร ก็เป็นเรื่องที่ควรพินิจ

ความหมายต่างๆ ตามที่แยกศัพท์ไว้ให้ดูข้างต้นนี้ เป็นความหมายที่เกิดจากการเอาศัพท์ที่แยกได้มาสมกันตามแต่ความจะพำไป ซึ่งบางความหมายก็เห็นได้ว่าไม่ได้ความ คือไม่รู้ว่าจะให้มีความหมายว่าอะไร เช่น อยู่บนสายธนุและทันนั้ง หรือ มีได้กระทำสายธนุและต้นโพธิ์ เป็นต้น เพราะฉะนั้นพึงเข้าใจว่าแม้ศัพท์ภาษาบาลีจะแปลเช่นนี้ได้ แต่ก็ย่อมจะไม่ใช่ความหมายที่ต้องการ จึงต้องกลั่นกรองไปเรื่อยๆ จนเหลือแต่ความหมายที่ต้องการหรือความหมายที่เป็นไปได้จริงๆ

เท่าที่ได้สั่งความเห็นของท่านผู้รู้ ก็เห็นว่าท่านแปลความหมายกันอยู่ ๒ อย่าง คือ

๑ พระพุทธเจ้าทั้งหลายประทับบนชัยบลลังก์ พิชิตพญา Mara อิราชผู้รังพร้อมด้วยไฟร์พลได้

ถ้าหมายความอย่างนี้ พระคາถาชินบัญชรวรรณนี้จะต้องเป็น ชาเย-สະนะคະตา พุทธา (ตามหมายเลข 1)

๒ พระพุทธเจ้าทั้งหลายมีได้ทรงทำสายธนูและลูกธนู ก์ทรงพิชิตพญา Mara อิราชผู้รังพร้อมด้วยไฟร์พลได้

ถ้าหมายความอย่างนี้ พระคາถาชินบัญชรวรรณนี้จะต้องเป็น ชิยา-สະนาກະตา พุทธา (ตามหมายเลข 8)

ความหมายที่ ๑ พระพุทธเจ้าทั้งหลายประทับบนชัยบลลังก์ พิชิตพญา Mara อิราชผู้รังพร้อมด้วยไฟร์พลได้

มีคำอธิบายว่า พระคາถาชินบัญชรบท่านนี้ เป็นการกล่าวถึงพระพุทธเจ้าและสภาพความเป็นจริงของพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่จะต้องทรงชนะกิเลสทั้งปวง ที่ท่านเปรียบเหมือนพญา Mara พร้อมทั้งนิสัยสันดานที่อยู่ในกันบึงของจิตใจซึ่งภาษาพระเรียกว่า “วาสนา” ที่ท่านเปรียบเหมือนไฟร์พลของพญา Mara ได้เด็ดขาดสิ้นเชิง

สถานที่ที่ทรงชนะมารจนได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้านั้น มีคำเรียกที่รู้กันทั่วไปว่า **โพธิบลลังก์** ซึ่งแปลว่า อาสนะที่ประทับตรัสรู้

โพธิ คือ การตรัสรู้

ตรัสรู้ก็คือ รู้ความจริงชัดแจ้งจนกำจัดกิเลสได้หมดสิ้น

กำจัดกิเลสได้หมดสิ้น ก็คือชนะมารพร้อมทั้งไฟร์พล

พระฉะนั้น **โพธิ** คือตรัสรู้ กับ ชนะมาร จึงมีความหมายตรงกัน

คำว่า **ชนะ** ภาษาบาลีว่า **ชย** (ชะยะ) **โพธิ** จึงเท่ากับ **ชย** ส่วน **บัลลังก์** นั้นแปลว่า ที่นั่ง ตรงกับคำว่า **อาสน** (อาสนะ) อยู่แล้ว

ชย บางกับ **อาสน** เป็น **ชยาสน** (ชายาสนะ) **โพธิบัลลังก์** กับ **ชยาสน** จึงมีความหมายตรงกัน

อีกคำหนึ่งคือ **คต** (คงตะ) โดยปกติแปลกันว่า ไป แต่คำนี้แปลว่า อยู่ ก็ได้ เช่นคำว่า **รหโคต** แปลว่า อยู่ในที่ลับ หมายถึงอยู่ในที่ไม่มีคน พลุกพล่าน หรืออยู่ในที่ส่วนตัว **หตถินธรวรคโต** (อรรถกถาธรรมบท ภาค ๕ เรื่องสันตติมหาอมาตย์) คำนี้จะแปลว่า ไปบนคอช้าง ไม่ได้ ต้องแปลว่า อยู่บนคอช้าง

ชยาสนคตา (**ชายาสนะคตตา**) จึงแปลว่า อยู่บนที่นั่งแห่งชัยชนะ ใช้สำหรับพระพุทธเจ้าก็มีความหมายว่า ประทับบนชัยบัลลังก์

เมื่อจะบรรณนาถึงพระพุทธเจ้าชนะการในวันตรัสรู้ ท่านจึงผูกเป็น คตากือคอกлонว่า **ชายาสนะคตตา พุทธา** แปลว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ประทับบนชัยบัลลังก์ ด้วยประการจะนี้

ความหมายที่ ๒ พระพุทธเจ้าทั้งหลายมิได้ทรงทำสายธนูและลูกธนู ก็ทรงพิชิตพญามารธิราชผู้ทรงพร้อมด้วยไฟร์พลได้

มีคำอธิบายว่า การจะเอาชนะข้าศึกนั้นก็ต้องรบกัน ในการรบนั้นก็ ต้องใช้อาวุธยุทธปกรณ์เข้าสู้กัน อาวุธที่ใช้ในการรบสมัยโบราณที่ชินตกันดี ก็มีดาบ หอก ธนู เป็นพื้น (ดาบ หอก ใช้ระยะประชิด ธนูใช้ระยะไกล) พระพุทธเจ้าทรงชนะกิเลส ท่านเปรียบเหมือนทรงชนะพญามาร จะชนะได้ ก็ต้องรบกัน จึงเกิดเป็นภาพในห้วงนี้กว่า พระพุทธเจ้ารบกับพญามาร พญา- มารมีอาวุธมากมาย ที่ท่านบรรณน่าว่าเเนรมิตແ xen tั้งพัน มีอาวุธครบครัน

แล้วอาวุธของพระพุทธเจ้าคืออะไร ?

ผู้จนาพระคາถาชินบัญชราดภาพให้เห็นด้วยถ้อยคำที่ว่า ชิยา-
สะนาภกตา ซึ่งประกอบด้วยคำว่า ชิยา = สายธนู + อสัน (อะสะนะ) =
ลูกธนู เป็น ชิยาสน (ชิยาอะสะนะ) + อกต (อะภกตะ) = มีได้กระทำ รวมกัน
เป็น ชิยาสนากต (ชิยาอะสะนาภกตะ)

ชิยาอะสะนาภกตา พุทธา จึงแปลว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลายมีได้ทรง
ทำสายธนูและลูกธนู หมายความว่า พระองค์ไม่มีสายธนู ไม่มีลูกธนู นั่นก็คือ¹
มีได้ทรงใช้อาวุธในการรบกับพญาamar แต่กระนั้นพระองค์ก็ทรงเอาชนะ
พญาamarได้ จึงเป็นชัยชนะที่น่าอัศจรรย

คำว่า มีได้ทรงทำสายธนูและลูกธนู จึงเป็นการใช้ถ้อยคำในเชิง
จินตนาการให้เห็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ของพระพุทธองค์

ตามว่า ระหว่าง ชะยาอะสะนะภกตา ประทับบนชัยบลลังก์ กับ ชิยา-
อะสะนาภกตา (รวมทั้ง ชิยาอะราภกตา ซึ่งมีความหมายเท่ากับ ชิยาอะสะนาภกตา)
มีได้ทรงทำสายธนูและลูกธนู ความหมายไหนจะถูกต้องกว่ากัน

คำตอบก็คือ ถูกต้องทั้งสองความหมาย แต่มีข้อสังเกตที่แตกต่าง
กันอยู่บ้าง ดังนี้

ชะยาอะสะนะภกตา ประทับบนชัยบลลังก์ ไม่มีข้อกังขาสำนวนโบราณ
ที่ผู้รู้แต่ปางก่อนท่านใช้กันมาในทำนองนี้ก็มี เช่นในบทชั้ดรัตนสูตรที่ว่า

ปะณิธานะโต ปัฏฐายะ ... โพธิบลลังก์ มา_rate_ วิชัยัง สัพพัญญา-
ญาณปะปฏิเวชิ ... พุทธะคุณ อาวัชชิตวา

แปลว่า ระยะถึงพระพุทธคุณจำเดิมแต่ประธานาพุทธภูมิ จนชนะ
มารตรสุรีพระสัพพัญญาณ ณ โพธิบลลังก์

ชาญยาสະนະຄະຕາ พຸທຮາ ເຫດວາ ມາຮັງ ສະວາຫະນັງ ພຣະພູທອເຈົ້າ
ທັ່ງໝາຍປະກາດທີ່ບັນຫຍຸບລັ້ງກໍ ພິຈິຕພູມາມາຮາຊີຣາຊຸ່ພົ່ງພຣັ້ມດ້ວຍໄພຣ່ລ

ໂພຣິປັລັງເກ ມາຮະວິຈະຍັງ ສັພພື້ນຸ່ຫະຍານປະປະກົງເຈັ້ງ ຜະນາມາຮ
ຕຣສຽງພຣະສັພພື້ນຸ່ຫະຍານ ໂພຣິບັລັງກໍ

ເປັນກາພເດີຍກັນໂດຍໄມ່ມີຂໍອສົງສັຍ ແລະ ຕາມຄວາມເປັນຈິງກີ່ເປັນເຫັນ
ນັ້ນໄດ້ໄດຍໄມ່ມີຂໍອສົງສັຍເຫັນກັນ

ແຕ່ ຂີຍາສະນາກະຕາ ມີໄດ້ທຽງທຳສາຍຮູນແລະ ລູກຮູນ ນັ້ນ ຕ້ອງບໍ່ຄວາມ
ໝາຍຫລາຍໜັ້ນ ແລະ ແຕ່ລະໜັ້ນມີຄໍາຖາມທີ່ຍັງຕອບໄດ້ໄມ່ຈັດອູ່ດ້ວຍ ເຫັນ

1 ຮູນໜັ້ນຢ່ອມປະກອບດ້ວຍຄັນຮູນແລະ ລູກຮູນ ຄັນຮູນກີ່ມີຄັນກັບສາຍ
ທຳໄມ່ໃນທີ່ນີ້ຈຶ່ງພູດເຂພາະສາຍຮູນກັບລູກຮູນ ແຕ່ໄມ່ເວ່ຍຄື່ງຄັນຮູນ ທີ່ນ່າຈະເປັນ
ສ່ວນສຳຄັນທີ່ມອງເຫັນໄດ້ເດັ່ນຈັດກວ່າ ເມື່ອຈະຈຳແນກແຍກສ່ວນປະກອບກັນແລ້ວ
ກີ່ຄວາມຈະເວ່ຍຄື່ງໃຫ້ຄຽບຄ້ວນ ພູດຈຳແນກແຍກໄມ່ຄຽບເຫັນນີ້ ພັງດູກຮະໄຣອູ່

ຄ້າຈະອ້າງວ່າ ພູດໃຫ້ຄຽບໄມ່ໄດ້ເພຣະຈຳກັດດ້ວຍຈຳນວນຄຳໃນທັນທີ່
ກີ່ຈະເປັນການພ້ອງວ່າກວິຜູ້ຈະນາພຣະຄາถาຈີນບັນຫຍຸ່ຈະນັ້ນ ດ້ວຍຄວາມສາມາດ ເພຣະ-
ຈະນັ້ນກີ່ອ້າງເຫັນນັ້ນໄມ້ໄດ້

2 ຕ່າງວ່າຍອມໃຫ້ອ້າງໄດ້ ກີ່ຍັງມີຄໍາຖາມທີ່ຈະຄາມຮູກເຂົາໄປອີກວ່າ ເມື່ອ
ເວ່ຍຄື່ງສ່ວນປະກອບຂອງຮູນໄດ້ໄມ່ຄຽບເພຣະຈຳກັດດ້ວຍຈຳນວນຄຳເຫັນນັ້ນແລ້ວ
ທຳໄມ່ຈຶ່ງຕ້ອງໄປແຍກສ່ວນປະກອບຂອງຮູນໄຫ້ເປັນຄ້ອຍຄໍາ ພູດເຂພາະຄຳວ່າ
ຮູນ ອຣີ ສຣ (ສຣ) ຄຳເດີຍກີ່ເຂົາໄຈໄດ້ອູ່ແລ້ວ ຄື່ອພູດວ່າ ມີໄດ້ທຽງທຳຮູນ ເທົ່ານີ້
ກີ່ພອແລ້ວ ເພຣະຄຳວ່າ ຮູນ ຍ່ອມຈະໝາຍຮົມທັ່ງຄັນຮູນ ສາຍຮູນ ແລະ ລູກຮູນ
ພຣ້ອມເສັ້ນຈອງຢູ່ໃນຄຳເດີຍວາ ອີກປະກາຮນີ້ສັບສົນວ່າ ຂີຍາ (ສາຍຮູນ) ແລະ ອສນ
(ລູກຮູນ) ກີ່ອກຈະລຶກລັບໄມ່ສູ້ຈະຄຸ້ນຕາ ປະກອບກັບພູດໄມ່ຄຽບທຸກສ່ວນເຂົາອີກ
ດ້ວຍ ຈຶ່ງນ່າສົງສັຍວ່າ ກວິທ່ານຕັ້ງໃຈຈະພູດຄື່ງຮູນແນ່ຮູ້ອີ?

3 ถ้ายืนยันว่าพูดถึงธนูแน่ ก็ยังจะต้องถามต่อไปอีกว่า ทำไมใช้ศัพท์ว่า “ทำ” ในเมื่อกำลังเอ่ยถึงการรอบกับพญาแมร กำลังรอบกันอยู่จะไปมัว “ทำ” สายธนูและลูกธนูอยู่ได้อย่างไร น่าจะใช้คำว่า “ใช้” หรือ “ยิง” หรือ “ปล่อย” อะไรทำนองนี้มากกว่า

4 แม้จะไม่ติดใจคำว่า “ทำ” คือยอมให้หมายความว่ามิได้ทรงเตรียม “ทำ” ไว้ล่วงหน้า เพราะไม่มีความจำเป็นจะต้องใช้ธนู ก็ยังไม่หมดข้อสงสัย คือเมื่อพูดว่า มิได้ทรงทำสายธนูและลูกธนู ซึ่งหมายถึงว่ามิได้ทรงใช้ธนู ก็ย่อมจะตีความได้ว่า อาจทรงใช้อาวุธชนิดอื่น เช่น หอก ดาบ แหลม หลาว ก็ได้มิใช่หรือ เพราะในการรอบกันนั้นมิได้มีหลักเกณฑ์ว่าจะชนะกันเด็ดขาดได้ด้วยธนูแต่อย่างใดเลย การเอ่ยถึงธนูจึงไม่พ้นข้อสงสัยดังว่านี้

5 ถ้าบอกว่า การเอ่ยถึงธนู เป็นเพียงสัญลักษณ์ คือใช้คำว่า **ธนู** แทนอาวุธทุกชนิด ก็คือจะพูดว่า มิได้ทรงใช้อาวุธชนิดใดๆ เลย นั่นเอง ก็จะต้องถามว่า ถ้าต้องการจะให้มีหมายความเช่นนั้น ทำไมไม่ใช้คำว่า **อาวุธ** ตรงๆ เสียเลย เช่นแต่งว่า **นานาอาวุธากษา พุทธา** พระพุทธเจ้าทั้งหลายมิได้ทรงทำอาวุธต่างๆ ดังนี้เป็นต้น ก็จะชัดเจนตรงตัว ไม่ต้องตีความหลายชั้น จะต้องพูดอ้อมไปถึงสายธนูและลูกธนูให้เกิดปัญหาน่าสงสัยทำไม

6 แต่ถ้าต้องการจะให้มีหมายความว่า 在การรอบกับพญาแมร มิได้ทรงใช้อาวุธชนิดใดๆ ก็จะผิดความจริงไปอีก เพราะความจริงก็คือทรงใช้อาวุธ เพียงแต่มิใช้อาวุธที่เป็นวัตถุ หากแต่เป็นธรรมะ ซึ่งอาจจะเรียกด้วยศัพท์ว่า **ธรรมชาตุ**

ในคัมภีร์ **ปฐมสมโพธิกถา** ตอน **มารวิชัยบริวัต尼** กล่าวถึงพญาแมรยกไฟร์พลมาขึ้นไล่รุกรับ พระพุทธองค์ทรงเรียกบามีธรรมะทั้งสิบมาให้ช่วยรอบกับพญาแมร ท่านแต่งเป็นคากาความว่า

อายนตุ โภนโต อิช ทานสีลา
 เนกขุมปณฑ สาหิริยชนติ
 สจจาธิภูฐานา สมเมตตุเปกขา
 ยุทธาย โน คณฑ อวุธานี.
 งามในที่นีเดิดชาวเราอย ทาน ศีล
 เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ
 สจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา
 ท่านทึ่งหลายจงจับอวุธเข้ารบเดิด

เพราะฉะนั้น จะบอกว่าพระพุทธองค์มิได้ทรงใช้อวุธรบกับพญาการนั้น ก็ไม่ถูกต้องอยู่นั้นเอง

7 เป็นอันว่า แนวคิดที่ว่าพระพุทธองค์มิได้ทรงใช้อวุธรบกับพญาการนั้นผิดความจริง ความจริงคือทรงใช้ธรรมเป็นอาวุธ การบอกว่า มิได้ทรงทำสายธูและลูกธู ก็เท่ากับบอกว่า มิได้ทรงใช้อวุธที่เป็นวัตถุธรรมดा คือหอกดาบธูแหลกหลวงเท่านั้นเอง แต่การบอกเช่นนี้ถ้าคิดต่อไป ก็จะเห็นว่าเป็นปัญหาอีก

8 ปัญหาที่จะเป็นก็คือ พญาการนั้นเป็นบุคลาริษฐานของกิเลส อันว่ากิเลสนั้นจะใช้หอกดาบธูแหลกหลวงไปทำลายย่อมไม่ได้อยู่แล้ว การพูดว่า มิได้ทรงทำสายธูและลูกธู ก็เหมือนกับมองแพทย์พูดว่า ข้าพเจ้า จะรบกับโรคพยาธิ แต่ข้าพเจ้าจะไม่ใช้หอกดาบธูแหลกหลวงหารอกันจะใช้ยาแทน จะต้องพูดอย่างนี้ทำไมในเมื่อเรื่องมันจะต้องเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว เท่ากับเป็นการพูdreื่องปกติธรรมดารื่องหนึ่งนั้นเอง ไม่เป็นการอัศจรรย์อะไรเลย ใช่หรือไม่

๙ ถ้าอ้างว่า ตอนพูดถึงกิเลสนี้เป็นการพูดสมมุติให้กิเลสเป็นพญา-
มา คือเป็นพวกที่อาจใช้หอกดาบธนูแหลกหลวงทำลายได้ ถ้าอ้างอย่างนี้
ทำไม่ตอนพูดถึงวิธีปราบหรือวิธีทำลายกิเลสจึงพูดอย่างเป็นวิธีจริงๆ คือการ
ทำลายกิเลสไม่ต้องใช้หอกดาบธนูแหลกหลวงอยู่แล้ว แต่ต้องใช้ธรรมะ
ทำไม่ไม่พูดวิธีทำลายกิเลสแบบสมมุติด้วย จะได้สอดคล้องกับการพูดสมมุติ
ให้กิเลสเป็นพญา-

ถ้าผู้ที่จะต้องถูกปราบนั้นเป็นบุคคลที่อาจปราบได้ด้วยอาวุธ แล้วมี
ผู้สามารถปราบผู้นั้นลงได้โดยไม่ต้องใช้อาวุธ อย่างนี้จึงสมควรแก่การที่จะ
กล่าวว่า มีได้ทำสายธนูและลูกธนูก็สามารถเอาชนะได้ และถือได้ว่าเป็นเรื่อง
น่าอัศจรรย์จริง ดังกรณีที่พระพุทธองค์ทรงปราบโจรองคุลิมานนั้นเป็นต้น

โจรองคุลิมานนั้นพระเจ้ากรุงสาวัตถีกำลังยกกองทัพออกไปปราบ
เตรียมกำลังคนและอาวุธยุทโธปกรณ์ไปเป็นจำนวนมหาศาล ซึ่งก็ยังรับ
ประกันไม่ได้ว่าจะปราบได้หรือเปล่า แต่พระพุทธองค์มิต้องทรงใช้ทหาร
แม้มแต่คนเดียว มิต้องทรงใช้อาวุธแม้แต่ชิ้นเดียว ก็สามารถปราบได้รับคำบ
จากเจ้าใจเหี้ยมกล้ายเป็นพระอหันต์ได้ อย่างนี้สิ่งควรจะใช้สำนวนโวหาร
ว่า มีได้ทรงทำสายธนูและลูกธนูก็สามารถเอาชนะได้

แต่พญาマーคือกิเลสเป็นสิ่งที่จะใช้สายธนูและลูกธนูเข้าไปปราบ
ไม่ได้อยู่แล้ว การใช้สำนวนโวหารว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลายมีได้ทรงทำสายธนู
และลูกธนู ก็ทรงพิชิตพญาマーราธิราชผู้พรั่งพร้อมด้วยไฟร์พลได้ จึงฟังดู
ไม่ค่อยสนิทแนบเนียนกลมกลืนเอาเสียเลย

คงเหลือทางเดียวที่จะยอมรับสำนวนโวหานี้ได้ คือ ต้องสร้าง
จินตนาการว่า กิเลสที่สมมุติให้เป็นพญาマーนั้นเป็นสิ่งที่อาจจะปราบได้ด้วย
อาวุธคือหอกดาบธนูแหลกหลวงนี่แหละ แต่พระพุทธองค์มีได้ทรงใช้อาวุธแบบ

นั้นเลย ทรงใช้แต่บารมีธรรมเท่านั้นก็สามารถปราบพญามาได้ จึงเป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์

ใจมันเชื่อว่า กวีผู้รุจนาพระคานชาตินบัญชรท่านตั้งใจจะแต่งว่า ชายาสะนะกะตา พุทธ พระพุทธเจ้าทั้งหลายประทับบนชัยบลังก์ แต่สมัยก่อนในการเขียนหนังสือให้อ่านยังไม่แพร่หลาย การถ่ายทอดบทสวดมนต์จากปากสู่ปาก ที่เรียกว่า **มุขbaññ** ทำได้ง่ายกว่า คำว่า ชายาสะนะกะตา ถ้าฟังแต่เสียง ไม่เห็นตัวอักษร ก็ย่อมมีโอกาสเพี้ยนได้ง่ายมาก

ชายา เพี้ยนเป็น ชิยา ได้ง่าย

ชายาสะนะ เพี้ยนเป็น ชิยาสะนา ได้ง่าย

กะตา ก์เพี้ยนเป็น กะตา ได้ง่าย

ครรไม่เชือกข้อให้ลองท่องหรือลองออกเสียงดูเกิด

เมื่อฟังจากปาก ได้ยินแต่เสียงโดยไม่ได้เห็นตัวอักษร แล้วก็ท่องจำไว้ตามเสียงที่ได้ยินมา ความผิดเพี้ยนก็เกิดขึ้นได้ง่าย ครั้นพอเอาคำที่ท่องนั้นมาเขียนเป็นตัวอักษร ก็เขียนกันไปตามที่แต่ละคนท่องกันมา ชายาสะนะกะตา จึงกลายเป็น ชิยาสะนากะตา แล้วก็กลายเป็นอื่นๆ อีกหลายแบบดังที่ยกมาให้ดูตัวต่อตัวนั้นโน่น และยังจะมีอีกบางคำซึ่งจะกล่าวถึงข้างหน้า

ครรนพอเป็น ชิยาสะนากะตา แล้ว ครรวนี้ก็จำจะต้องแยกสัพห์เพื่อหาคำแปล จะบังเอิญหรืออะไรก็ตาม พอดีคำนี้แยกได้เป็น **ชิยา + อะสะนะ + อะกะตา** แล้วก็แปลได้เข้าเค้าอยู่ พอสมควร ก็เลยตีความกันไปตามที่ปรากฏนั้น แล้วก็มีข้อสงสัยดังที่ได้พินิจมาข้างต้น

๒. ตัณหังกระราทโย พุทธา	อภิญญาวีสะติ นายยะกา
สัพเพ ประติภูมิتا มัยหัง	มัตตะเก เต มุนิสสรา
๓. สีเส ประติภูมิโต มัยหัง	พุทธโร รัมโน ทวีโลจจะเน
สังโขาว ประติภูมิโต มัยหัง	อุเร สัพพะคุณากะโร

ประติภูมิโต - ประติภูมิตา (๒, ๓)

ในบทที่ ๒ ตรงคำว่า สัพเพ ประติภูมิตา มัยหัง บางฉบับเป็น สัพเพ ประติภูมิโต มัยหัง และในบทที่ ๓ ตรงคำว่า สีเส ประติภูมิโต มัยหัง บางฉบับเป็น สีเส ประติภูมิตา มัยหัง

ตามว่า ประติภูมิตา กับ ประติภูมิโต คำไหนถูกกันแน่
คำตอบก็คือ ถูกทั้งสองคำ แต่ต้องอยู่ถูกที่ คือ

สัพเพ ประติภูมิตา ถูกต้อง เพราะคำนามในประโยคนี้ทุกคำ คือ พุทธา นายยะกา สัพเพ มุนิสสรา เป็นพหุຈนะ (ที่คนเรียนภาษาอังกฤษนิยมใช้คำว่า พหุพจน์) กิริยา (ในทางไวยากรณ์ ใช้คำว่า กิริยา) จึงต้องเป็น ประติภูมิตา ซึ่งเป็นรูปของพหุຈนะ ส่วน สีเส ประติภูมิโต นั้นผิด เพราะ สีเส เป็นพหุຈนะ แต่ ประติภูมิโต เป็นเอกຈนะ (เอกพจน์) คำนามกับคำกิริยาต้องมีวจนะตรงกัน

สีเส ประติภูมิโต ถูกต้อง เพราะคำนามในประโยคนี้คือ พุทธโร เป็นเอกຈนะ ประติภูมิโต เป็นเอกຈนะตรงกัน

จำง่ายๆ โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักไวยากรณ์ให้ยุ่งยาก ก็คือ สัพเพ ต้อง ประติภูมิตา และ สีเส ต้อง ประติภูมิโต

มุนิสสะรา - มະນຸສສະရາ (๒)

คำนี้เคยเห็นบางฉบับเป็น มະນຸສສະရາ และมีคำอธิบายว่า แปลว่า เป็น จอมมุนុษย์ หรือ มุนុษย์ผู้ประเสริฐ อะไรทำนองนี้ ถ้าเป็นอย่างที่อธิบาย นี้ คำนี้ก็ต้องมาจากคำว่า **ມະນຸສສະ + ຮາ** **ມະນຸສສະ** (มนุสส) แปลว่า **มนุษย์** นั้นถูกต้อง แต่ **ຮາ** ไม่ทราบว่าแปลว่าอะไร คันในพจนานุกรมภาษาบาลี ก็ ไม่พบคำนี้ **ມະນຸສສະරາ** จึงนำจะคลาดเคลื่อน

ມຸນິສສະຣາ มาจาก **ມຸນີ** (ມຸນີ, ຜູ້ຮັກ) + **ວິສສະຣະ** (ວິສສະຣ) (ຜູ້ເປັນໃຫຍ່) แปลรวมว่า **ມຸນີຜູ້ເປັນໃຫຍ່** หรือ จอมมุนີ มีคำเทียบคือ **ມຸນິນທະ** (ມຸນິນຸທ) มาจาก **ມຸນີ + ອິນທະ** (ອິນຸທ) **ອິນທະ** แปลว่า **ຜູ້ເປັນໃຫຍ່** ตรงกันกับ **ວິສສະຣະ** **ມຸນິນທະ** แปลว่า จอมมุนີ ที่คุ้นหูกันดีก็คือในบทพากung มีคำว่า **ມຸນິໂທ** อຢູ່ ດ ບທ ເພຣະລະນິ້ນ **ມຸນິສສະຣະ** (ພຫວຈະເປັນ **ມຸນິສສະຣາ**) กີ່ເທົກກັບ **ມຸນິນທະ** ນັ້ນเอง

ມະນຸສສະຣາ จึงคลาดเคลื่อนແນ່ນອນ

ສීເສ - ສීເລ (๓)

คำนี้เคยเห็นบางฉบับ เป็น **ສීເල** (ເລ ລ ລິງ) และมีคำอธิบายว่าเป็น คำจำกัดความหมายภาษาปาก คำพื้นเมือง หรือคำเก่าแก่อะไรสักอย่าง **ສීເල** แปลว่า **ศීල** ที่จะต้องดูแล ຜູ້ອธิบายอ้างว่าได้คำอธิบายนี้มาจากการเข้าทรงติดต่อกับ สมเด็จพระพุฒาจารย์โต ໂດຍท่านยืนยันว่าต้องเป็น **ສීເල** ไม่ใช่ **ສීເස**

ในภาษาบาลี (กรุณาอย่าลืมว่าพินิพาระภาษาชินบัญชรนั้นท่านแต่งเป็น ภาษาบาลี) **ສීເລ** แปลว่า **ศීල** දີ ແປລຕາມහັກກາຣແຈກວິກັດຕີ ກີ່ແປລວ່າ **ໃນສීລ** **ສීເລ** ໄນມີທາງທີ່ຈະແປລວ່າ **ศීල** ທີ່ຈະຕັດຕູແລ ດັ່ງທີ່คำອธิบายວ່າໄວ ແຕ່ເປັນໄປໄດ້ທີ່

ผู้อธิบายจะลากເອາເສີຍ ແລ້ວໄປພັດວັນເຂົ້າກັບ ແລ້ວໃນภาษาໄທຍ ແລ້ວລາກເຂົ້າກັບເຂົ້າພັດຕ່ອໄປວ່າ **ສືເລ** ແປລວ່າ ສີລືທີ່ຈະຕ້ອງດູແລ

ทำນองเดียวกับคำว่า **ສຸນັກຫັດຕັ້ງ** ທີ່ນັກຄິດຕາມສາລາວັດໃນສົມຍົກອນບາງທ່ານອົບຍາຍວ່າ ມີອະໄຣເຫຼືອກົກວຽທ້ານແກ່ **ສຸນັກ** ບ້າງ (ເອາເສີຍໃນคำว่าສຸນັກຫັດຕັ້ງ ມາຕີຄວາມຕາມຄວາມຄິດຂອງຕ້າວເອງ) ອະຍົມກະທັນຕາ ອົບຍາຍວ່າທຳບາປກຮົມໄວ້ ກຽມໃຫ້ຜລ **ທັນຕາ** ເහັນ (ເອາເສີຍ **ທັນຕາ** ມາໃຫ້ຄວາມໝາຍຕາມພາກສາໄທ)

ພຣະລະນັ້ນ ຂອຍືນຍັນວ່າ ຄຳນີ້ເປັນ **ສືເສ** (ເສ ສ ເສືອ) ແນ່ນອນ **ສືເສ** **ປະຕິກູ້ໂຕ** ມັຍໜັງ **ພຸຖໂຮ** ແປລວ່າ ສມເຕີຈພຣະສົມມາສົມພຸຖຮເຈົ້າປະຕິຫຼູນອູ່ທີ່ສີຮະ ຢ້ອ ທີ່ໜ້ວ ຂ້ອພິສູງນົກື້ອີ້ວ ຄຳອົກສອງຄຳໃນຊຸດເດືອກກັນ ອື້ນ

ຮັມໂມ **ທວໄລຈະເນ** (**ປະຕິກູ້ໂຕ**) ພຣະຮຣມປະຕິຫຼູນທີ່ດົງຕາຫັ້ງສອງ

ສັງໂໄ **ປະຕິກູ້ໂຕ** ມັຍໜັງ **ອຸຮ** ພຣະສົງໝໍປະຕິຫຼູນອູ່ທີ່ອຸຮະຂອງໜ້າພເຈົ້າຈະເຫັນໄດ້ວ່າ **ທວໄລຈະເນ** (**ທວໄລຈະເນ**) ແປລວ່າ ທີ່ດົງຕາຫັ້ງສອງ ແລະ **ອຸຮ** ແປລວ່າ ທີ່ອຸກ ເຂົ້າຊຸດກັບ **ສືເສ** ຊຶ່ງແປລວ່າ ທີ່ສີຮະ ລັກຄຳນີ້ເປັນ **ສືເລ** ຊຶ່ງຈະຕ້ອງແປລວ່າ ໃນສີລ ຢ້ອ ທີ່ສີລ ກີ່ຍ່ອມເຫັນໄດ້ຂ້າວ່າຜິດເຮືອງຜິດຊຸດກັນໄກລ

๔. ຮະຫະເຍ ເມ ອະນຸຮໂຮ ສາຮີປຸຕໂຕ ຈະ ຖັກຂີເນ ໂກນທຸ່ມໂຄ ປຸພພະກາຄສົມີ ໂມຄຄລາໂນ ຈະ ວາມະເກ

ຮະຫະເຍ ເມ ອະນຸຮໂຮ (၄)

ບາງຈັບເປັນ **ຮະຫະເຍ** **ຈະ** **ອະນຸຮໂຮ** ຄຳທີ່ແຕກຕ່າງອີ້ວ **ເມ** ກັບ ຈະ **ເມ** ແປລວ່າ ຂອງໜ້າພເຈົ້າ ສ່ວນ ຈະ ແປລວ່າ ແລະ **ກໍ** ອັນິ່ງ ດ້ວຍ (ດ້ວຍ ໃນທີ່ໜ້າຍດຶງ ດ້ວຍ ດ້ວຍ ດ້ວຍ ດ້ວຍ ດ້ວຍ ດ້ວຍ ດ້ວຍ) ພຣະລະນັ້ນ ຈະເປັນ **ເມ**

หรือ จะ ก็คงได้เนื้อหาสาระเท่ากัน

วรรคที่ว่า โภณทัญญู ปุพพະภาคสミง นั้น ในฉบับทั่วไปจะเป็น
โภณทัญญู ปัญหิภาคสミง

ปัญหิภาคสミง แปลว่า ที่ส่วนเบื้องหลัง (ขอเชิญพระอัญญาโภณทัญญู
มาประดิษฐานอยู่ที่เบื้องหลัง) ส่วน ปุพพະภาคสミง แปลว่า ที่ส่วนเบื้องหน้า
เป็นทิศทางที่ตรงกันข้าม

ผมเคยฉงนมาตลดอดว่า พระอัญญาโภณทัญญะนั้นเป็นปฐมสาวก
จัดลำดับอาวุโสกันแล้วก็คือหมายเลข ๑ ถ้ามองเป็นภาพพระอรหันต์สาวก
เหล่านี้ท่านเดินเรียงແ夸กันมา พระอัญญาโภณทัญญะก็ต้องเดินนำหน้า แต่
ในในพระคາถาชินบัญชรจึงอาราธนาให้ท่านมาประดิษฐานอยู่ที่เบื้องหลัง ?

แล้วถ้าดูต่อไปในคากาหมายเลข ๖ มีข้อความว่า

เกเศโต ปัญหิภาคสミง	สุริโย วา ปะกังกะโร
นิสินโน ສิริสัมปันโน	ສิวิโต มุนิปุংকষ্ণ

แปลว่า ขอเชิญพระสิวิตະจอมมุนี ผู้มีแสงสว่างเพียงดังดวงอาทิตย์
สมบูรณ์ด้วยสิริ จงสถิตอยู่ ที่ส่วนเบื้องหลังจากเส้นผม คือที่ห้ายทอยของ
ข้าพเจ้า

จะเห็นได้ว่าในบทนี้ก็มีคำว่า ปัญหิภาคสミง อีก แม้จะระบุเจาะจงว่า
ที่ส่วนเบื้องหลังจากเส้นผม คือที่ห้ายทอย แต่ก็เป็นส่วนเบื้องหลังเหมือนกัน
นั่นเอง และมีพระอรหันต์ที่เชิญมาประดิษฐานคือพระสิวิตະ เท่ากับว่าที่
ส่วนเบื้องหลังนี้มีพระอรหันต์มาสถิตซ้อนกันอยู่ ๒ องค์

แต่เมื่อไปพบพระคາถาชินบัญชรในหนังสือ พิธีสาดสะเดาณพเคราะห์
ด้วยตนเอง และ บทมนต์วิเศษต่างๆ สำหรับสวัสดิjaพะตun เรียบเรียงโดย พระ-

ครุวิสุทธิคุณาร วัดพระยาบียง พิมพ์ครั้งที่ ๑ โรงพิมพ์เพื่องอักษร พระนคร พ.ศ.๒๕๑๐ (อ้างแล้วข้างต้น) ตรงบทนี้เป็น โภณทัญญู ปุพพะภาคสมิง ซึ่งแปลว่า ขอเชิญพระอัญญาโภณทัญญะมาประดิษฐานอยู่ที่เบื้องหน้า ก็แนใจได้ทันทีว่านี่คือข้อความที่ถูกต้อง

ทำไม ปุพพะภาคสมิง จึงกลายเป็น ปภวิภาคสมิง ก็คงเป็นเหตุผลเดียวกันกับในที่อื่นๆ คือฟังเสียง ปุพพะ ผิดเพี้ยนไปเป็น ปภวิ และเมื่อมีการเขียนหรือพิมพ์เป็นตัวอักษรก็อาจไม่ได้ตรวจสอบให้ถี่ถ้วน

อิกเหตุหนึ่งก็คือ สำหรับท่านที่ไม่รู้ภาษาบาลีและความหมายในคำแปล การมีคำว่า ปภวิภาคสมิง ช้ำกัน ๒ แห่ง ก็อาจกลายเป็นเครื่องยืนยันความถูกต้องไปได้ คือคิดว่าเมื่อตรงนั้นเป็น ปภวิภาคสมิง ได้ ตรงนี้ก็ต้องเป็น ปภวิภาคสมิง ด้วย เพราะเป็นคำเดียวกันเหมือนกัน เทียบง่ายๆ อย่างเช่นเมื่อกล่าวว่า พุทธัง สาระณัง คัจฉามิ พอถัง ธัมมัง ก็ต้องเป็น สาระณัง คัจฉามิ เมื่อกัน อะไรทำนองนี้

แต่เมื่อตรวจสอบความหมาย ประกอบกับประวัติพระอรหันต์แต่ละองค์ที่อัญเชิญมาสกิต ณ ส่วนต่างๆ ของร่างกาย หรือในทิศทางต่างๆ โดยมีร่างกายเป็นศูนย์กลางแล้ว จะเห็นได้ว่า โภณทัญญู ปุพพะภาคสมิง ขอเชิญพระอัญญาโภณทัญญะมาประดิษฐานอยู่ที่เบื้องหน้า ถูกต้องตามเหตุผลที่ควรจะเป็นมากกว่า โภณทัญญู ปภวิภาคสมิง ขอเชิญพระอัญญาโภณทัญญะมาประดิษฐานอยู่ที่เบื้องหลัง ด้วยประการทั้งปวง

๕. ทักษิณ สะวะเน มัยหัง อาสุง อาనันทะราหุลา
กัสสะโป จะ มะหานโน อุภาสุ วามะโลเตะเก

อาสุง وانั้นทะราหุลา - ราชุโล (๕)

คำนี้เท่าที่เห็นมาส่วนมากจะเป็น อาสุง وانั้นทะราหุโล มีคำแปลว่า พระอานันท์กับพระราหุล ศัพท์ว่า -ราชุโล เป็นเอกวจนะ (เอกพจน์) แต่ ศัพท์กิริยาในประโยชน์นี้ คือ อาสุง (แปลว่า มีแล้ว เป็นแล้ว) เป็นพหุจนะ (พหุพจน์)

ตามหลักบาลีไวยากรณ์ ศัพท์ที่เป็นประдан กับ กิริยา ต้องมีวจนะ ตรงกัน ถ้าจะแก้คำนามให้มีวจนะตรงกับกิริยา وانั้นทะราหุโล ก็ต้องเป็น وانั้นทะราหุลา และถ้าจะแก้คำกิริยาให้มีวจนะตรงกับนาม อาสุง ก็ต้องเป็น อสี หรือ อสิ

พุดเต็มๆ ว่า ถ้า อาสุง ต้องเป็น وانั้นทะราหุลา (อาสุง وانั้นทะ-
ราหุลา) แต่ถ้า وانั้นทะราหุโล ก็ต้องเป็น อสี (อสี وانั้นทะราหุโล)

ถามว่า ระหว่าง -ราชุโล เป็น -ราชุลา กับ อาสุง เป็น อสี นั้น หาก
จะมีการเขียนผิดเพี้ยนพลังเพลอเกิดขึ้น อย่างไหนมีความเป็นไปได้มาก
กว่ากัน

พินิจตามตัวอักษรแล้วจะเห็นว่า อ เป็น อา และยังต้องทำให้ สิ เป็น
สุ อีกด้วยนั้น ยากกว่า ลา เป็น โล ไม่ว่าคนเขียนจะมาหรือง่วงขนาดไหน
ก็ตาม พุดในทางกลับกัน เพลอเขียน ลา เป็น โล นั้นง่ายกว่าเพลอเขียน อสี
เป็น อาสุง

และถ้านึกถึงความเป็นจริงที่ว่า พระคາถาชินบัญชรนั้นต้นฉบับเดิม
เขียนเป็นอักษรขอม ก็จะหายสงสัยทันทีว่าทำไม ลา จึงเป็น โล ได้ง่ายๆ

คือ คำที่ประกอบด้วยเสียงสระ โอ เช่น ໂຄ ໂສ ອີ່ວ້ອ ໂລ ນັ້ນ เมื่อ
เขียนตามอักษรวิธีของอักษรขอม จะประกอบด้วยสระ ເອ กับ ສະ ອາ คือ

๑-๑ แล้วมีพยัญชนะตัวนั้นๆ อญ্ত์ตรงกลาง เช่น เค้า อ่านว่า ໄກ ເສາ อ่านว่า ໄສ ເລາ อ่านว่า ໄໄ

คำที่เขียนว่า ເລາ ซึ่งจะต้องอ่านว่า ໄໄ ອາຈາກລາຍເປັນ ລາ ທີ່ອ ເລ
ໄດ້ງ່າຍມາກ ຄ້າລັບສະ ເວ ກົກລາຍເປັນ ລາ ຄ້າລັບສະ ອາ ກົກລາຍເປັນ ເລ
ແລະດ້ວຍເຫດຜູ້ຜົດເດືອກັນນີ້ คำว่า ລາ ທີ່ອ ເລ ກົກລາຍເປັນ ໄໄ
ໄດ້ງ່າຍມາກ ຄື່ອ ຄ້າເພລອເຕີມສະ ເວ ເຂົ້າໄປຂ້າງໜ້າ ລາ ກົບເປັນ ເລາ ທີ່ອເຕີມ
ສະ ອາ ເຂົ້າໄປຂ້າງໜ້າ ເລ ກົບເປັນ ເລາ ອີກເຊັ່ນກັນ ແລະ ເລາ ກື່ອ ໄໄ
ພຽງຈະນີ້ -ຮາຫຸລາ ຈຶ່ງລາຍເປັນ -ຮາຫຸໄ ໄດ້ງ່າຍດ້ວຍປະກາດ
ຈະນີ້

ส่วน ອສີ ທີ່ຈະລາຍເປັນ ອາສູງ ຕາມວິທີເຂັ້ມງວດຂອມນີ້ເປັນໄປໄດ້
ຢາກມາກ

ທີ່ວ່າມານີ້ເປັນເຫດຜູ້ຜົດໃນທາງໜັກການເຂັ້ມງວດຕ້ອງກົກຊະວົນ ແຕ່ຄ້າເວົາ
ໜັກບາລີໄວຍາກຮົນເຂົ້າມາຈັບດ້ວຍແລ້ວກີ່ຈະແນ່ນອນຍິ່ງຂຶ້ນ ກລ່າວຄື່ອ ຄຳນາມ
ຕັ້ງແຕ່ ๒ ຄຳຂຶ້ນໄປເມື່ອນຳມາສມາສັກນ ຈະຕັ້ງເປັນພຸ່ງຈະເສມອ ໃນທີ່ນີ້ຄຳນາມ
ຄື່ອ ອານນຸໂທ (ອານນົ່ວ) ແລະ ຮາຫຸໄ (ຮາຫຸລ) ເປັນເອກງຈະ ເມື່ອເຄົາມຮວມກັນ
ພຸດຕາມໜັກບາລີໄວຍາກຮົນວ່າ ອານນຸໂທ ຈ ຮາຫຸໄ ຈ ອານນຸຮາຫຸລາ ແປລວ່າ
ພຣອານທີ່ດ້ວຍ ພຣຮາຫຸລດ້ວຍ ຂໍ້ວ່າ ອານນຸຮາຫຸລາ (ພຣອານທີ່ແລະພຣ
ຮາຫຸລ) คำว่า ອານນຸຮາຫຸລາ ເປັນພຸ່ງຈະ

ພຸດເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈຍິ່ງຂຶ້ນອີກວ່າ ພຣອານທີ່ອົງຄົດເດືອກ ກາຫຼາບາລີຈະຕັ້ງ
ເປັນ ອານນຸໂທ ຈະເປັນ ອານນຸທາ ໄນໄດ້ ພຣຮາຫຸລອົງຄົດເດືອກ ກາຫຼາບາລີຈະຕັ້ງ
ເປັນ ຮາຫຸໄ ຈະເປັນ ຮາຫຸລາ ໄນໄດ້ ແຕ່ເມື່ອກລ່າວລຶງພຣອານທີ່ແລະພຣຮາຫຸລ
ຮວມໃນຄຳເດືອກັນ ອານນຸໂທ ຈະຕັ້ງເປັນ ອານນຸທ ຕາມກົງເກີນທີ່ຂອງບາລີ
ໄວຍາກຮົນ ແລະໄປຮົມກັບ ຮາຫຸໄ ເປັນ ອານນຸຮາຫຸໄ ຄຣາວນີ້ໄມ້ໃໝ່ແຕ່
ພຣຮາຫຸລອົງຄົດເດືອກ ແຕ່ມີພຣອານທີ່ດ້ວຍ ດັ່ງນີ້ ຮາຫຸໄ ຈະຄົງເປັນ ຮາຫຸໄ

อยู่ไม่ได้ ถ้าเป็น ราชุโล ก็จะหมายถึงพระราหูลองค์เดียว ผิดความเป็นจริง เพราะมีคำว่า อานุท รวมอยู่ข้างหน้าด้วย จึงต้องเป็น ราชุลา เพราะฉะนั้น ศัพท์ที่ถูกต้องตามหลักบาลีไวยากรณ์ก็คือ อานุตราหุลา ซึ่งเป็นรูปพหุพจน์ คำกริยา อาสุ ที่เป็นพหุพจน์ก็เป็นการยืนยันอยู่แล้วในตัว

๖. เกษโトイ ปภูธิภาคัสมิง นิสินโน สิริสัมปันโน	สุริโย วา ประภังกะโร ^๑ โสภิโต มุนิปุঁগ়কেৰো
---	---

เกษโトイ - เกสันเต (๖)

ศัพท์ว่า เกษโトイ แปลว่า จากเส้นผม บางฉบับเป็น เกสันเต แปลว่า ที่สุดแห่งเส้นผม เมื่อรวมกับ ปภูธิภาคัสมิง ซึ่งแปลว่า ที่ส่วนเบื้องหลัง ก็จะ ได้ความว่า ที่ส่วนเบื้องหลังจากเส้นผม หรือ ที่ส่วนเบื้องหลังที่สุดแห่งเส้นผม ซึ่งหมายถึง ห้ายหอย ตรงกัน เพราะฉะนั้น จะเป็น เกษโトイ หรือ เกสันเต ก็นบว่าถูกต้องตามความหมายที่ต้องการทั้งนั้น

โสภิโต - โสภีโต (๖)

โสภิโต เป็นชื่อของพระอรหันต์องค์หนึ่ง บางฉบับเป็น โสภีโต (ภิ เป็น ภี) โสภิโต ก็เป็นคำเดียวกับที่เราเอามาใช้ในภาษาไทยว่า โสภิต ที่ แปลว่า งาม นั่นเอง คำว่า โสภิต มี แต่คำว่า โสภีต นั้นไม่มี เพราะฉะนั้น ศัพท์ที่ถูกต้องก็คือ โสภิโต ไม่ใช่ โสภีโต

อนึ่ง คำแปลข้อความในพระคາถาชินบัญชรบทนีเท่าที่พบ จะแปล โสภิโต เป็นชื่อของพระพุทธเจ้าในอดีตพระองค์หนึ่ง (องค์ที่ ๙ ในจำนวนพระ-

พุทธเจ้า ๒๘ พระองค์) หมายความว่าพระคາถาชินบัญชรบทนี่เป็นการอัญเชิญพระสโภตพุทธเจ้า ไม่ใช่อัญเชิญพระสโภตกระผู้เป็นพระอรหันต์สาวก

ทั้งนี้น่าจะเป็นพระศัพท์ภาษาบาลีที่ว่า **ສැඩිໂම මුනිප්‍රක්ටා** ชวนให้เข้าใจเช่นนั้น เพราะคำว่า **මුනිප්‍රක්ටා** โดยปกติจะหมายถึงพระพุทธเจ้า นอกจากนี้ยังมีคำว่า **සුරිය වෘ පස්ගංගරී** ซึ่งแปลว่า ผู้มีแสงสว่างเพียงดังดวงอาทิตย์ กำกับอยู่ด้วย คำนี้ก็น่าจะเป็นคำแสดงคุณสมบัติของพระพุทธเจ้ามากกว่าของพระสาวก ดังนั้นมีอพิจารณาเฉพาะถ้อยคำจึงชวนให้เข้าใจไปว่าเป็นการอัญเชิญพระสโภตพุทธเจ้า

ศัพท์ว่า **ප්‍රශ්න** แปลตามตัวว่า **ໂක්තාවු** ศัพทนี้ไม่ได้ใช้ในความหมายตรงตัว แต่มีความหมายโดยนัย คือหมายถึง **บุคคลที่ได้เด่นที่สุดในหมู่** พากเดียวกัน **මුනිප්‍රක්ටා** จึงหมายถึง **มุนිผู้เลิศที่สุด** หรือ **ผู้เลิศที่สุดในหมู่** มุนีด้วยกัน และศัพท์ว่า **මුනි** ในที่นี้ก็มิได้หมายถึงพระพุทธเจ้าโดยเฉพาะ แต่หมายถึงนักบวช บรรพชิต คือผู้ออกจากบ้านเรือนไปถือเพศนักบวช ประพฤติธรรม

ตามศัพท์ **මුනි** แปลว่า ผู้มีความรู้ ศัพท์ว่า **මුනි** ที่หมายถึงพระพุทธเจ้า จะเป็น **මුනිනු** แปลว่า ผู้เป็นใหญ่ในหมู่มุนี ผู้เป็นใหญ่กว่ามุนี ทั้งหลาย หรือที่แปลสั้นๆ ว่า **พระจอมมุนි** อย่างในบทพาหุงที่เราได้ยินกันคุ้นหูที่ว่า **ចිතා මුනින්ගේ තනුເශ්‍යා** ...

สรุปว่า **මුනිප්‍රක්ටා** ไม่จำเป็นจะต้องหมายถึงพระพุทธเจ้าเสมอไป พระอรหันต์สาวกก็เป็น **මුනිප්‍රක්ටා** ได้

แต่เหตุผลสำคัญอยู่ที่พระคາถาชินบัญชรมิได้อัญเชิญพระพุทธเจ้า เป็นรายพระองค์ หากแต่อัญเชิญเป็นคำรวม ดังในบทข้างต้นที่ว่า **ຕණහ්-ගරාහෝ ප්‍රජා මුනිප්‍රක්ටා නයියකා** คือระบุแต่เพียงว่า อัญเชิญพระ-

พระพุทธเจ้า ๒๘ พระองค์ มีพระตัณหังกรเป็นต้น พระสโภกิตพุทธเจ้าก็รวมอยู่ในคำนี้ด้วยแล้ว จึงไม่มีเหตุผลอะไรที่จะต้องแยกอัญเชิญเป็นต่างหากอีก พระองค์หนึ่ง แล้วถ้าจะลองตั้งข้อสงสัยว่าทำไมจึงจะพระสโภกิตพุทธเจ้า จะตอบว่าอย่างไร

อิกประการหนึ่ง ข้อความในตอนนี้เป็นการเชิญพระอรหันตสาวก กล่าวคือ ก่อนหน้านี้ก็เชิญพระอานන्दและพระราหุลมาสถิตที่หูข้างขวา เชิญพระมหากัสสปะและพระมหานามมาสถิตที่หูข้างซ้าย ต่อจากนี้จึงเชิญพระสโภกิตมาสถิตที่ห้ายทอย และหลังจากนี้ก็เชิญพระกุมารกัสสปะมาสถิตปาก

ถ้า สโภกิโต หมายถึงพระสโภกิตพุทธเจ้า ทำไม่จึงอัญเชิญพระพุทธเจ้า มาแทรกในระหว่างพระสาวก แล้วพระพุทธเจ้ามีตั้ง ๒๘ พระองค์ ทำไม่จึง อัญเชิญพระสโภกิตพุทธเจ้าองค์เดียว (ถ้าตอบว่าที่ตรงนั้นสถิตได้อย่างเดียว ก็ยังไม่พ้นที่จะต้องสงสัยต่อไปอีกว่า ทำไมจึงต้องเป็นพระสโภกิตพุทธเจ้า พระสโภกิตพุทธเจ้ามีคุณสมบัติเฉพาะกับที่ตรงนั้นอย่างไรหรือ) และจุดที่ อัญเชิญมาสถิตก็คือ ห้ายทอย อันเป็นจุดที่ไม่เด่นไปกว่าพระสาวกธรรมดา เลย ว่ากันตามตรงแล้วก็เป็นจุดที่ด้อยกว่าพระสาวกด้วยซ้ำไป อย่างเช่น พระอนุรุทธะเป็นเพียงพระสาวก เชิญให้สถิตที่หัวใจ แต่พระสโภกิตพุทธเจ้า กลับอัญเชิญไปไว้ที่ห้ายทอย ดูไม่สมฐานะเอาเสียเลย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา พระคานชาตินบัญชรบที่จึงไม่ใช่เป็นการ อัญเชิญพระสโภกิตพุทธเจ้า หากแต่เป็นการเชิญพระสโภกิตกระแสผู้เป็นพระอรหันตสาวกจึงจะถูกต้อง

๙. บุณโน อังคุลิมาโล จะ^๑
เกรา ปัญจะ อิเม ชาตา

อุปัลินนทะสีวะลี
นະลาเต ติละกา มะมะ

อุปัลินนทะสีวะลี - อุปালี นันทะสีวะลี (๙)

ในที่นี้ เป็น อุปัลินนทะสีวะลี แต่บางฉบับเป็น อุปัลี นันทะสีวะลี ถ้าจะถามว่าคำไหนถูก คำตอบก็คือถูกทั้งคู่ อุปัลี ก็ถูก อุปัลี ก็ถูก ข้อแตกต่างก็คือ ถ้าเป็น อุปัลี เขียนติดกันเป็น อุปัลินนทะสีวะลี แต่ถ้าเป็น อุปัลี เขียนแยกกันเป็น อุปัลี นันทะสีวะลี

จำสั้นๆ ก็ได้ คือ ลิ (เสียงสั้น) ติดกัน ลี (เสียงยาว) แยกกัน

เวลาเขียนให้อ่าน ไม่เป็นปัญหา เพราะมองเห็นได้ว่าติดกันหรือแยกกัน แต่ในเวลาสวด เสียงสวดไม่สามารถซึ่ได้ว่าคำนี้ติดกันหรือแยกกัน ปัญหาที่ควรถามก็คือ คำนี้ควรเป็น อุปัลี หรือเป็น อุปัลี

วิธีวินิจฉัยก็คือ เอาชื่อของพระอรหันต์ที่ระบุในที่นี่มาเรียงกันดู ในคานานี้อุกามะ พระอรหันต์ ๕ องค์ คือ พระปุณณะ พระองคุลิมาล พระอุบาลี พระนันทะ และ พระสีวะ

พระปุณณะ ภาษาบาลีว่า ปุณโณ พระองคุลิมาล ภาษาบาลีว่า อังคุลิมาโล (เคยเห็นฉบับหนึ่ง เป็น อังคุลิมาโร คนที่เขียนคงจะไปนึกถึงคำว่า มาร ซึ่พระอรหันต์องค์นี้ เป็น มาล ล ลิง สะกดครับ ไม่ใช่ มาร หรือ มาล เป็นคำเดียวกับ มาลา ที่แปลว่า พวงดอกไม้ หรือที่เรามักเรียกว่า พวงมาลัย องคุลิมาล แปลว่า ผู้มีนิร्वมือเป็นพวงมาลัย) และมีคำว่า จะ (ที่แปลว่า และ หรือ ด้วย) อยู่ด้วย ตามหลักการแปล เมื่อมี จะ อยู่ในที่เช่นนี้ ต้องเอาคำว่า จะ ไปควบกับคำนามอื่นๆ ด้วย คือ ปุณโโน ก็ต้องเป็น ปุณโโน จะ แปลว่า พระปุณณะด้วย และ อังคุลิมาโล ก็ต้องเป็น อังคุลิมาโล จะ แปลว่า พระองคุลิมาลด้วย

ปุณโโน อังคุลิมาโล จะ เป็นคานานึงบท หรือหนึ่งวรรค อุกามะ พระอรหันต์ ๒ องค์ คือ พระปุณณะและพระองคุลิมาล

อุปัลินนทะสีวะลี หรือ อุปালี นันทะสีวะลี เป็นคำอีกหนึ่งบท
ออกนามพระอรหันต์ ๓ องค์ คือ พระอุบาลี พระนันทะ และ พระสีวะลี ถ้า
เอามาว่า จะ ในบทแรกมាតราวด้วย ก็จะต้องเป็น อุปัลี จะ แปลว่า พระ
อุบาลีด้วย

ครั้นมาถึงพระนันทะ ก็ควรจะพูดว่า นันໂທ จะ แปลว่า พระนันทะ
ด้วย และพระสีวะลี ก็จะต้องเป็น สีວะลี จะ แปลว่า พระสีวะลีด้วย

แต่เชื่อพระนันทะ ไปอยู่เป็นคำลำดับที่ ๔ และ ที่ ๕ ในวรรค ท่าน
ไม่ได้แต่งเป็น นันໂທ เพราะพยานค์ลำดับที่ ๕ ของคาการรคที่ ๒ หรือบท
ที่ ๒ นี้จะต้องเป็นคำลหุ คือเสียงเบาหรือเสียงสัน คำว่า ໂທ เป็นคำครุ คือ
เสียงหนักหรือเสียงยาว ใช้ไม่ได้ จึงต้องเป็น ຖະ เมื่อเป็น ຖະ ก็ต้องเอาไป
สมासคือเอาไปรวมกับคำหลัง เป็น นันทะสีวะลี และถือว่าเป็นคำเดียวกัน
(กฎเกณฑ์เดียวกับ อาນันทะราหุลา ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น)

เมื่อ นันໂທ ไปรวมกับ สีວะลี เป็นคำเดียวกัน คือ นันทะสีวะลี ไป
แล้ว อุปัลี ซึ่งก็อยู่ในกลุ่มคำนามด้วยกัน และอยู่ในบทคาการเดียวกัน จึง
ไม่ควรจะแยกอยู่คำเดียว แต่ควรรวมเข้าเป็นคำเดียวกันทั้ง ๓ นาม เป็น
อุปัลินนทะสีวะลี นี้คือเหตุผลที่ไม่ควรเป็น อุปัลี นันทะสีวะลี

ະລາເຕ - ນະລາເງູ (๙)

คำนี้แปลว่า หน้าผาก ใช้ได้ทั้ง ๑ เต่า และ ແງ້ປັກ

ຕິລະກາ - ຕືລະກາ (๙)

คำนี้แปลว่า รอยเจิม คือที่เราเอามาใช้ทับศัพท์ว่า ດີລັກ คำที่ถูกต้อง
คือ ຕິລະກາ ไม่ใช่ ຕືລະກາ

๙. เสสาสีติ มหาตรา	วิชิตา ชินะสาวากา
เอเตสีติ มหาตรา	ชิตะวันโน ชิโนรสานา
ชาลันตา สีละเตเซนะ	อังคะมังเคสุ สัมณิตา

วิชิตา - ชิตา จะ (๙)

คำว่า **วิชิตา** บางฉบับเป็น **ชิตา** จะ ความหมายเกือบจะเท่ากัน **วิชิตา** แปลว่า ชนะแล้วอย่างวิเศษ ส่วน **ชิตา** แปลว่า ชนะแล้ว คำว่า จะ แปลว่า และ ไม่ได้ทำให้เกิดความหมายแตกต่างอะไรเพิ่มขึ้น จึงเห็นได้ว่า **วิชิตา** ได้ความหมายสูงกว่า **ชิตา**

เอเตสีติ - เอต้าสีติ (๙)

เอเตสีติ บางฉบับเป็น **เอต้าสีติ** คำแปลก็เหมือนกัน เพียงแต่วิธีประกอบศัพท์ต่างกันเล็กน้อย คือคำนี้มาจากคำว่า **เอเต + อสีติ** ถ้าลบ อ ที่คำหลัง คือ อสีติ (ภาษาไวยากรณ์เรียกว่า ลบสารหลัง) ก็เป็น **เอเตสีติ** ถ้า ลบ เอ ที่คำหน้า (เอ ที่คำว่า เต คือ ต + เอ = เต) เอเต ก็จะเป็น **เอต** แล้ว ที่จะ อ ที่คำหลัง (คือ อสีติ) เป็น อา แล้วอา เอต บวกกับ อา ก็เป็น **เอต้า** สำเร็จรูปเป็น **เอต้าสีติ** (ภาษาไวยากรณ์เรียกวิธีทำ เช่นนี้ว่า ลบสารหน้า ที่จะ สารหลัง)

เมื่อ **เอเตสีติ** หรือ **เอต้าสีติ** ก็ใช้ได้ทั้งคู่ ตามว่าคำไหนจะเหมาะสมกว่า กัน ผມเห็นว่า **เอเตสีติ** เหมาะกว่า เพราะยังคงเห็นคำเดิม คือ **เอเต** กับ **อสีติ** ชัดเจน (คำว่า อสีติ เพียงแต่เสียง อะ หายไปพยางค์เดียว) ส่วน **เอต้าสีติ** นั้นหน้าตาเปลี่ยนไปมาก แต่ที่เสียงต่อการเข้าใจผิดอย่างยิ่งก็คือ คำว่า **เอต้า**

– ไปตรงกับ เอต้า ที่เป็นรูปของอิตถีลิงค์ ถ้าเอต้า บวกกับ อสีติ ก็จะ สำเร็จรูปเป็น เอต้าสีติ เมื่อนั้น จึงเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาว่า เอต้าสีติ มาจากคำเดิมว่าอะไรกันแน่ เอต้า + อสีติ หรือ เอต้า + อสีติ ?

ชะลันตา - ชะวันตา (๙)

คำว่า ชะลันตา บางฉบับเป็น ชะวันตา ความหมายแตกต่างกัน ชะลันตา แปลว่า รุ่งเรือง ส่วน ชะวันตา แปลว่า แล่นไป หมายถึง ว่องไว หรือ รวดเร็ว คล่องแคล่ว

เมื่อประกอบความเข้ากับคำว่า สีละเตเซนะ (ด้วยเดชแห่งศีล) จะเห็นได้ว่า รุ่งเรืองด้วยเดชแห่งศีล คือ ศีลเป็นเหตุให้รุ่งเรือง ได้ความสนิท ดีกว่า ส่วนที่ว่า แล่นไปด้วยเดชแห่งศีล นั้นฟังเข้าใจยาก แม้จะประกอบเข้า กับคำแปลอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ว่องไวด้วยเดชแห่งศีล รวดเร็วด้วยเดชแห่งศีล หรือ คล่องแคล่วด้วยเดชแห่งศีล ก็ล้วนแต่ฟังไม่สนิท เพราะฉะนั้น ชะลันตา สีละเตเซนะ จึงเหมาะสมกว่า

ค่าตามดังต่อไปนี้ แปลกจากทุกค่าที่ผ่านมา คือทุกค่าที่ผ่านมา จะเป็นค่าหนึ่งบท คือมี ๔ วรรค หรือ ๔ บาท แต่ค่าที่ ๙ มี ๖ วรรค ภาษาฉันทลักษณ์เรียกว่า คากา กึง คือมี ๑ คากา (๔ บาท) กับ กึงคากา (๓ บาท) พินิจความใน ๔ บาทแรก ก็แปลกอีก คือ เสารสีติ มหาตรา กับ เอเตสีติ มหาตรา นั้น ความหมายเกือบจะเท่ากันหรือซ้ำกัน ต่างกันเพียง เสาร (ที่เหลือ) กับ เอเต (เหล่านี้) เท่านั้น ส่วน วิชิตา ชินะสาวากา (ผู้ชนะ กิเลสแล้ว เป็นพระสาวกของพระชนิจเจ้า) กับ ชิตะวันโนะ ชินโนะสา (ผู้ชนะ กิเลสแล้ว เป็นอรสองของพระชนิจเจ้า) นั้น ความหมายเท่ากันหรือซ้ำกันเลย ที่เดียว

ผมอยากจะเดาใจกวีผู้จนาพระคາถาชินบัญชรว่า เดิมท่านก็คงตั้งใจแต่งเพียง ๒ บาท เช่นแต่งว่า **ເສດຖະກິດ ມະຫາເຄຣາ ວິຊີຕາ ງິນະສາວະກາ** แต่พอแต่งไปแล้วเกิดความคิดขึ้นอีกสำนวนหนึ่ง เป็น **ເອເຕສີຕິ ມະຫາເຄຣາ ຜິຕະວັນໂຕ ທີ່ໂນຮະສາ** ແລ້ວກີດປັບປຸງເທິຍບວ່າສຳນວນໃහນຈະດີກວ່າກັນ

ในระหว่างที่ยังไม่ได้ตกลงใจนั้น ก็เขียนลงไว้ทั้งสองสำนวน ແລ້ວກີດ ๒ บาทข้างท้าย (**ຈະລັນຕາ ສີລະເຕເຊະ ອັ້ງຄະມັງເຄສູ ສັນຫຼືຕາ**) โดยตั้งใจว่าจะเลือกสำนวนทั้งสองข้างต้นให้เหลือเพียงสำนวนเดียวคือ ๒ บาท แต่แล้วในที่สุดท่านก็ไม่ได้ตกลงใจเลือกสำนวนໃහນและตัดสำนวนໃහນ คงไว้ทั้งคู่ เลยกลายเป็น ๖ วรรค หรือคากີ່ງ ทำให้เจ้าความซ້ากันดังที่ปรากฏ

**๑๒. ງິນະສາວະຮະສັງຍຸຕາ
ວາຕະປິຕາທີສັນຫຼືຕາ
ອະເສດຖະກິດ ວິຊີຕາ ຍັນຕຸ**

**ສັດຕັບປາກຮະລັກກະຕາ
ພາທີ່ຂໍ້ມັດຕຸປໍ່ທະວາ
ອະນັນຕະຈິນະເຕະສາ**

ຈິນານາວະຮະສັງຍຸຕາ - ງິນະສາວະຮະສັງຍຸຕາ (๑๒)

คำนี้ที่เห็นบ่อยมากจะเป็น **ຈິນານາວະຮະສັງຍຸຕາ** และบางทีก็แยกเป็น **ຈິນາ** **ນາວະຮະສັງຍຸຕາ** บางฉบับ คำว่า **ວະຮະ** เป็น **ພະຮະ** คือเป็น **ຈິນານາພະຮະສັງຍຸຕາ** คำว่า **ວະຮະ** เป็น **ພະລະ** ก็มี คือเป็น **ຈິນາ** **ນານາພະລະສັງຍຸຕາ**

คำที่ถูกต้องตรงกันแน่ๆ ก็คือ **ຈິນາ** **ຈຶ່ງສັ່ພົດ**เดิมคือ **ຈິນ** (**ຈິນະ**) หมายถึงพระพุทธเจ้า คำที่ตรงกันอีกคำหนึ่งก็คือ **ນານາ** **ແປລວ່າ** **ຕ່າງໆ** **ວະຮະ** **ຈຶ່ງ**อาจแปลงเป็น **ພະຮະ** ได้ เป็นคำคุณศัพท์ **ແປລວ່າ** **ບຣະເສຣີຫຼື** คำว่า **ນານາວະຮະສັງຍຸຕາ** จะต้องแปลว่า **ບຣກອບພຣ້ອມດ້ວຍ - ບຣະເສຣີຫຼືຕ່າງໆ** **ຈຶ່ງຍັງໄນ່**

ทราบว่าประกอบด้วยอะไรที่ประเสริฐ ดังนั้น นานาภะระสังยุตตา จึงมีปัญหาในเรื่องแปลไม่ได้ความหมาย

ถ้าเป็น นานาพะละสังยุตตา แปลได้ความซัดเจน คือแปลว่า ประกอบพร้อมด้วยกำลังต่างๆ

แต่ไม่ว่าจะเป็น นานาภะระสังยุตตา หรือ นานาพะละสังยุตตา ข้อบกพร่องที่สำคัญคือ เมื่อร่วมกับ ชีนา แล้ว จำนวนคำเกิน ๘ พยางค์โดยไม่มีเหตุอันควรยกเว้น หมายความว่า ฉันท์ชนิดนี้บางกรณีอาจมีคำเกิน ๘ พยางค์ เป็น ๙ พยางค์ได้บ้าง มีศัพท์เรียกว่า “นวักชริกะ” แปลว่า “มีเก้า อักษร”

เช่น วิริเยน ทุกขมจเจติ (วิริเยนະ ทุกขะมจเจติ) กรณีตัวอย่างนี้ ท่านว่า คำว่า วิริ สามารถออกเสียงรูปรัดคล้ายๆ วิร (วิน) จึงยอมให้นับ วิร เป็น ๑ พยางค์ จึงเท่ากับยังเป็น ๘ พยางค์อยู่นั่นเอง

แต่ นานาภะระสังยุตตา หรือ นานาพะละสังยุตตา ไม่เข้าหลักเกณฑ์ ที่กล่าวนี้ คำที่ดูคล้ายกับจะเข้าเกณฑ์ คือ วะระ (วร) หรือ พะละ (pls) ถ้า จะอ่านรูปรัดเป็น วร (วัน) หรือ พล (พัน) ก็น่าจะได้ แต่ไม่ได้ เพราะ ระ หรือ ละ อยู่ในลำดับที่จะต้องเป็นคำลหุ (พยางค์ที่ ๕ ของวรคที่ ๑ และ วรคที่ ๓ จะต้องเป็นคำลหุ โปรดสังเกตดูที่คานาบที่นั่นๆ) ดังนั้น จึงต้อง ออกเสียงเป็น วะระ หรือ พะละ ตรงตัว ซึ่งทำให้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะยอม ให้เป็น “นวักชริกะ” ได้

อีกประการหนึ่ง ชิน บวกกับ นานา ต้องเป็น ชินนานา จะ เป็น ชินนานา ไม่ได้ ถ้าเป็น ชินนานา - ก็ไม่ทราบว่าจะแปลว่าอย่างไร

ถึงจะแยกเป็น ชีนา นานาพะละสังยุตตา นอกจากจำนวนคำจะเกิน ๘ พยางค์แล้ว ก็ยังมีปัญหารือเรื่องแปลอยู่นั่นเอง คือแม้จะแปลได้ว่า พระชินเจ้า

ทรงประกอบพร้อมด้วยกำลังต่างๆ แต่พอไปดูข้อความในวรรคต่อไปคือ **สัตตปปการะลังกษา** (แปลว่า ประดับเป็นกำแพงเจ็ดชั้น) ซึ่งเป็นคำขยายความของคำว่า **ชินา** ก็จะกล่าวเป็นว่า อัญเชิญพระพุทธเจ้ามาประดับเป็นกำแพงเจ็ดชั้น หรือไม่ก็หมายความว่า พระพุทธเจ้ามีกำแพงเจ็ดชั้นเป็นเครื่องประดับ ซึ่งไม่ใช่ความหมายที่ถูกต้อง

เพราะฉะนั้น จึงต้องสรุปว่า **ชินานานาภะระสังยุตตา** ก็คือ **ชินา** นานาภะระสังยุตตา ก็คือ **ชินา** นานาพะละสังยุตตา ก็คือ ไม่ใช่คำที่ถูกต้อง

คำที่ถูกต้องก็คือ **ชินามาภะระสังยุตตา** ซึ่งประกอบด้วยคำว่า **ชิน + อาณา** (= **ชินานา**) + **ภะ** (= **ชินามา**) + **สังยุตตา** = **ชินามาภะระสังยุตตา**

อาณา แปลว่า อำนาจ **ภะ** ขยายคำว่า **อาณา** = **อาณาว** แปลว่า อำนาจอันประเสริฐ หมายถึงพลังอำนาจในทางธรรมคือคุณงามความดี ไม่ใช่อำนาจในทางร้าย **ชินามา** จึงแปลว่า อำนาจอันประเสริฐของพระชินเจ้า

ชินามาภะระสังยุตตา สัตตปปการะลังกษา ขยายความคำว่า **พระปริตรและพระสูตร** จึงแปลว่า ขออัญเชิญพระปริตรและพระสูตรอันประกอบด้วยอำนาจอันประเสริฐของพระชินเจ้ามาประดับเป็นกำแพงเจ็ดชั้น

คำว่า **ชินานา** นั้น ถ้าฟังแต่เสียง ก็อาจเข้าใจได้ว่าเป็นคำ **ชิ + นา** เพราะเราคุ้นกับคำว่า **นา** มากกว่า **อาณา** และตามความรู้เดิม **ชิน** เป็นนามของพระพุทธเจ้า จาก **ชิ + นา** ก็เลยเข้าใจไปว่าต้องเป็น **ชิน + นา** = **ชินานา** (**ชินนา**) และเมื่อหมายถึงพระพุทธเจ้าหลายองค์ **ชิน** ก็ต้องเป็น **ชิน** ก็จึงเข้าใจผิดเป็น **ชินานา** ไปด้วยประการฉะนี้

สรุปเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องก็คือ พระคaarารคนี้ไม่มีคำว่า **นา** แต่อย่างใดทั้งสิ้น มีแต่คำว่า **อาณา** และมีคำว่า **ชิน** (**ชินะ**) อยู่ข้างหน้า **ชิน** บวกกับ **อาณา** ก็เป็น **ชินานา** บวกกับ **ภะ** (ภะระ) เป็น **ชินามา** บวกกับ

สงยุตต (แปลว่า ประกอบพร้อม) เป็น ชินานารสงยุตต แจกรูปตามพหุ-
วนะ ปุ่งลิงค์ เป็น ชินานารสงยุตตา เขียนตามคำอ่านว่า ชินานาระ-
สงยุตตา แปลทั้งวรค่าว่า ประกอบด้วยอำนาจของพระเจ้าที่ประเสริฐของพระชนเจ้า

ວາຕະປິຕາທີສໍ້ມະນຸຈາຕາ - ວາລະມີກາທີສໍ້ມະນຸຈາຕາ (๑๒)

ພຣະຄາວຣຣານີ້ คำว่า ວາຕະປິຕາ ບາງຈັບເປັນ ວາລະມີກາ
ຄ້າພືນໃຈແນ່ອັກຊຣວິທີ (ທຳນອງເດືອກກັບ ຮາຫຸໂລ ກັບ ຮາຫຸຮາ) ວາຕະ
ປິຕຕ ກັບ ວາລະມີກ ກົມືທາງທີ່ຈະຜິດເພື່ອນຄລາດເຄລື່ອນກັນໄດ້ເຊັ່ນກັນ

ກາ ນັ້ນ ຕຽບກັນຍູ້ແລ້ວ ທີ່ນີ້ ຕ ກັບ ລ ອັກຊຣຂອມດູເຜີນໆ ອາຈນອງເຫັນ
ຄລ້າຍກັນໄດ້ ຄ້າເຂົ້າມີທາງແລ້ວຍຶ່ງມີທາງເປັນໄປໄດ້ມາກ ເພຣະະນັ້ນ ວາຕ
ກັບ ວາລ ຈຶ່ງອາຈສລັບສັບສນກັນໄດ້

ແຕ່ ປິຕຕ ກັບ ມີກ ນັ້ນມີທາງຄລາດເຄລື່ອນກັນໄດ້ຈ່າຍທີ່ສຸດ ເພຣະ
ປ ປລາ ກັບ ມ ມ້າ ຕ້ວອັກຊຣຂອມເຂົ້າມີເໝືອນກັນ ຕ່າງກັນຕຽບທີ່ມີຂີດນິດເດືອກ
ຕ້ວອຍ່າງທີ່ໄກລ້າເຄີຍທີ່ສຸດຄື່ອ ບ ໃບໄມ້ ກັບ ພ ຖາສີ ໃນອັກຊຣໄທຍ ບ ກັບ ພ
ເຂົ້າມີເໝືອນກັນ ຕ່າງກັນຕຽບທີ່ຄ້າໃສ່ຈີດທີ່ມີຮູ່ປ່າງເໝືອນໄມ້ໜັນອາກະທັບລົງ
ໄປທີ່ເສັ້ນຫຼັງຂອງ ບ ຕ້ວາ ບ ໃບໄມ້ ກົມືຈະກລາຍເປັນ ພ ຖາສີ ໄປທັນທີ

ປ ປລາ ກັບ ມ ມ້າ ຂອງອັກຊຣຂອມກົມືເຂົ້າມີເໝືອນກັນ ຈະເຂົ້າມີ
ຕ້ອງເຂົ້າມີ ປ ປລາ ກ່ອນ ແລ້ວໃສ່ຈີດທີ່ມີຮູ່ປ່າງເໝືອນໄມ້ໜັນອາກະລົງໄປຕຽບ
ກລາງ ປ ປລາ (ຂອໃຫ້ນິກເຫັນກັບການເຂົ້າມີ ພ ຖາສີ ເຮົາເຂົ້າມີ ບ ໃບໄມ້ກ່ອນ ແລ້ວ
ຈຶ່ງໃສ່ຈີດທີ່ເສັ້ນຫຼັງຂອງ ບ ໃບໄມ້ ແຕ່ຕ້ວາ ມ ມ້າ ອັກຊຣຂອມນັ້ນ ແທນທີ່ຈະ
ໃສ່ຈີດທີ່ເສັ້ນຫຼັງ ກົມືໃສ່ຈີດຕຽບກລາງຮະຫວ່າງເສັ້ນໜ້າກັບເສັ້ນຫຼັງ) ເຮົາກັນວ່າ
“ໄສ້ກລາງ” ປ ປລາ ກົມືຈະກລາຍເປັນ ມ ມ້າ ໄປທັນທີ

ส่วน ๗ เต่า กับ ค ความ ในอักษรขอมนั้นรูป่างเหมือนกัน ต่างกันแต่ ๗ เต่า จะมีหัวกลมหันเข้า แต่ ค ความ หัวกลมหันออก หรือบางทีก็ไม่มีหัว เทียบกับอักษรไทยก็เหมือน ด เด็ก กับ ค ความ นั้นแหล่ะ

ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์มีการสังคายนาระไตรปฎกอยู่คราวหนึ่ง งานหลักของการสังคายนานครรั้งนั้นก็คือ เอาใบลานที่จารพระไตรปฎกเป็นภาษาบาลีอักษรขอมมาตราจแก้ตัว ๗ เต่า กับ ค ความ คำไหนเป็น ๗ เต่า ก็เขียนหัวให้ชัดเจน เรียกว่า “สังคายนาแต้มหัวตะ”

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ หากจะเขียน ป ปลา แต่เพลオไปเติมไส้ก้างเข้า ป ปลา ก็กลายเป็น ม ม้า ไป หรือต้องการจะเขียน ม ม้า แต่ลีมเติมไส้ก้าง ก็กลายเป็น ป ปลา ไป ต้องการจะเขียน ค ความ แต่เพลօใส่หัวเข้า ค ความ ก็กลายเป็น ๗ เต่า ต้องการจะเขียน ๗ เต่า แต่ลีมใส่หัวก็กลายเป็น ค ความ ไป

ปิต (ปิตต) จึงกลายเป็น มิค และ มิค ก็กลายเป็น ปิต ไปได้ด้วยประการจะนี้

ปัญหาที่น่าถามก็คือ กรณีรัจนาพระคາถาชินบัญชรตั้งใจจะพูดว่า วะทะปิตตาทิ หรือ วะละมิคაทิ ?

วะทะปิตต แปลว่า ลมและดี (ดี ในที่นี้หมายถึงอวัยวะชนิดหนึ่งในร่างกาย) ส่วน วะละมิค แปลว่า สัตว์ร้าย

วะ แปลว่า มุ่ร้าย หรือ - ซึ่งกินสัตว์อื่น มิค ตรงกับคำสันสกฤตว่า મණු ที่เรามักคุ้นกันดี แปลว่า เนื้อ ซึ่งหมายถึงสัตว์จำพวกเก้งกว้าง วะมิค จึงแปลตามตัวว่า เนื้อที่ดูร้าย หรือ เนื้อซึ่งกินสัตว์อื่น และไม่ได้หมายถึงเก้งกว้าง แต่หมายถึง สัตว์ร้าย หรือสัตว์จำพวกที่เราเรียกว่า เสือสิงห์กระทิง แรด หรือสูเจี้ยวเขี้ยวขอ อะไรเทอกันนั้น

พระคາถาวรรคนี้ขยายความวรรณคหลังที่ว่า พาหิรชณตตปททะวา ซึ่งแปรรวมกันทั้งสองวรรคว่า อุปทะทั้งหลายทั้งภายนอกและภายใน อันเกิดแต่เหตุมี โรคลมและโรคดี เป็นต้น (ถ้าเป็น วัตตะปิตตาทิ) หรือ ...อันเกิดแต่เหตุมี สัตว์ร้าย เป็นต้น (ถ้าเป็น วัลสมิคاثิ)

คำว่า อุปทะ นั้นหมายถึงเหตุร้ายทั้งปวง ที่แยกเป็น ทุกข์ ภัย โรค (ดังที่ปรากฏในคำอารามนาพระปริตรที่ว่า สัพพะ ทุกขะ วินาสายะ ... สัพพะ ภะยะ วินาสายะ ... สัพพะ โรค วินาสายะ แปลว่า เพื่อความสิ้นไปแห่ง สรรพทุกข์ ... สรรภัย ... สรรพโรค) ในที่นี้ท่านระบุว่า อุปทะทั้งภายนอกและภายใน ก็หมายถึงทุกข์ ภัย โรค ที่เกิดจากภายนอกด้วย เกิดจากภายในด้วย

ดูจากคำที่ปรากฏ ถ้าเป็น วัตตะปิตตาทิ (โรคลมและโรคดีเป็นต้น) นี่คือเกิดจากภายใน แต่ถ้าเป็น วัลสมิคاثิ (สัตว์ร้ายเป็นต้น) นี่คือเกิดจากภายนอก ทั้งสองคำนี้ต่างก็ขาดกันไปคำละอย่าง คือ วัตตะปิตตาทิ ได้แต่ อุปทะภายนอก ขาดภายนอก ส่วน วัลสมิคاثิ ก็ได้แต่อุปทะภายนอก ขาดภายนอก แต่ทั้งนี้ก็มิได้มีข้อบังคับว่าจะต้องระบุอุปทะทั้งภายนอกให้ครบ จะระบุภายนอกก็ถือว่าใช้ได้เหมือนกัน

ในที่นี้น่าจะพินิจกันตรงที่ว่า アナุภาพหรืออำนาจอันประเสริฐ ของพระชนเจ้า ของพระสูตรและพระปริตร และของพระอรหันตสาวกทั้งหลาย ซึ่งรวมแล้วก็คือ พระรัตนตรัย นั้น หากจะเอยอ้างขึ้นมาเพื่อขัดปดเป้าหรือป้องกันอุปทะกันแล้ว ระหว่างอุปทะที่เกิดจากโรค กับอุปทะที่เกิดจากสัตว์ร้าย อย่างไหนจะคู่ควรแก่อานุภาพหรืออำนาจอันประเสริฐนั้นมากกว่า กัน ทั้งนี้ เพราะถ้าหากจับคู่ไม่ถูก ก็จะกลایเป็นอย่างคำพังเพยที่ว่า ชีชังจับตึกแต่น (อานุภาพยิ่งใหญ่ แต่ใช้ปราบของเล็กน้อย) หรือไม่ก็ เอาไม่ซักไปจัดไม้ชุง (อันตรายใหญ่หลวง แต่กำลังป้องกันแก่ไขมีน้อยนิด)

ในความเห็นของผม อันตรายจากสัตว์ร้ายนั้น แม้คนทั่วไปที่มีกำลังกายกำลังอาวุธ ไม่เลือกว่าจะเป็นคนดีคนเลวหรือคนฉลาดคนเขลา ก็อาจสามารถปราบป้องกันได้ อย่าว่าแต่เพียงสัตว์ร้ายเลย แม้แต่ภัยจากคนร้ายก็ยังอาจใช้กำลังเข้ากำราบได้ อนุภาพแห่งพระชนเจ้า หรืออนุภาพแห่งพระรัตนตรัย จึงน่าจะใช้กำจัดปัดเป่าอุปทานที่เหนือกว่านี้

ถ้าเทียบกันแล้ว อุปทานที่เกิดจากโรคภัยไข้เจ็บก็น่าจะเหนือกว่า คือกำจัดปัดเป่าหรือแก้ไขป้องกันได้ยากกว่าอุปทานที่เกิดจากสัตว์ร้าย ยิ่งถ้าใช้จินตนาการในเชิงอุปมาอุปไมย ตีความคำว่า **โรค** ให้ลึกลงไปถึงกิเลสในใจที่เปรียบเหมือนโรครุมเร้าจิตมนุษย์อยู่ตลอดเวลาด้วยแล้ว การใช้อานุภาพแห่งพระชนเจ้าเข้ากำราบจึงนับว่าเป็นวิธีการที่ถูกต้องที่สุด ดังนั้น **ວາตະ-ປິຕາທີ** (โรคลมและโรคดีเป็นต้น) จึงน่าจะเหมาะสมกว่า **ວາລະມີຄາທີ** (สัตว์ร้ายเป็นต้น)

ວິນະຍັງ - ວິລະຍັງ (๑๒)

ผมเคยเห็นพระคາถาชินบัญชรฉบับพม่า ซึ่งเขาเรียกว่า **ຮັດນບັງຈາ** ตรงคำว่า **ວິນະຍັງ** นี้ เป็น **ວິລະຍັງ**

ວິນະຍັງ นั้นเป็นที่คุ้นตา คือคำว่า **ວິນຍ** ที่เรารู้กันว่าหมายถึงศีลของพระสงฆ์นั่นเอง แต่คำว่า **ວິນຍ** ในที่นี้แปลตามศัพท์ว่า การกำจัดออกไประการขับออกไประการนำออกไประการเลิก การทำลาย

ວິນະຍັງ ຍັນຕຸ แปลตามศัพท์ก็ต้องว่า

จะถึงการกำจัดออกไประการขับออกไประการนำออกไประการ

จะถึงการขับออกไประการนำออกไประการ

จะถึงการนำออกไป

จะถึงการเลิกไป

จะถึงการทำลายไป

ขมวดความให้กระซับเข้าไปก็ว่า จะถึงความหมดสึ้นไป

ส่วน **วิลัยัง** (วิลัย) นั้น ก็คือที่ในภาษาไทยเรามาใช้ว่า **วิลัย** นั้นเอง
วิลัย คำนี้ไม่ใช่ **วีไล** ที่แปลว่า งาม

วิลัยัง แปลว่า การละลายหรือหายหมดไป พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ให้คำนิยามว่า ความย่ออยยับ การสลาย การทำให้สลาย

คำว่า **วินะยัง** นั้นใช้ในความหมายทางบวกก็ได้ ทางลบก็ได้ แต่ **วิลัยัง** ใช้ในความหมายทางลบอย่างเดียว จะเห็นได้ว่าในที่นี้ **วิลัยัง** มีความหมายที่ตรงตัว ตรงกับเรื่อง หรือจะเรียกว่าตรงประเด็นกว่า **วินะยัง**

พระคชาชินบัญชรที่ปรากฏอยู่ในภาษาบาลีอักษรไทยนั้น มีแต่ **วินะยัง ยันตุ** ทั้งนั้น ผมยังไม่เคยเห็นที่เป็น **วิลัยัง ยันตุ** เลย ครั้นจะแก้ **วินะยัง** ให้เป็น **วิลัยัง** ก็เกรงใจครุบำอาจารย์ อีกทั้งความหมายก็ไม่ได้ขัดข้องเสียความแต่ประการใด ก็จึงยังคงเป็น **วินะยัง** อยู่ต่อไป

แต่ถ้าจะให้เดาใจกวีผู้จนาแล้วละก็ ผมเชื่อว่าท่านตั้งใจจะแต่งว่า **วิลัยัง ยันตุ** ไม่ใช่ **วินะยัง ยันตุ** อย่างแน่นอน

๓๓. วะสะโต เม สะกิจเจนะ ชินะปัญชะระมัชมัมหิ	สะทา สัมพุทธะปัญชะเร วิหะรันตัง มะทีตะเล
สะทา ปາเลนตุ มัง สัพเพ เต มะหาปริสาสะภา	

มะทีตะเล - มะธีตะเล (๓)

คำนี้ไม่ควรจะเป็นปัญหาเลยถ้ารู้หลักอักษรวิธีง่ายๆ ของภาษาบาลี
นั้นก็คือ ในภาษาบาลีไม่มี ຍ nakshuk เมื่อนอกกับที่ไม่มี ද เด็ก ไม่มี ප ใบไม้
หรือไม่มี ທ ຫ ອ อะไรทำนองเดียวกันนั้นแหล่ะ

ที่มักเขียนคำว่า **มะทีตะเล** เป็น **มะธีตะเล** นั้น เกิดจากคนที่หัวใจ
กระดูกกระดิก เอารูปหรือเสียงในภาษาบาลีมาคิดความหมายตามรูปตาม
เสียงภาษาไทย ทำนองเดียวกับคำที่พูดมาแล้วข้างต้น ที่ว่า **สุนักข์ตัง** บาง
คนเข้าใจไปว่า เกี่ยวข้องกับ **สุนข**(hma) หรือ **อะยัมกะทันตา** ก็มีคนเอาไปใช้
ในความหมายที่ว่า ทำผิดทำชั่วแล้วได้รับโทษรับทุกข์ทันตาเห็น

จึงขอได้โปรดทราบโดยทั่วไปว่า **มะทีตะเล** ต้องเขียนอย่างนี้ คือ **ທ** หีบ สาระ **ວ** คำนี้ไม่ใช่คำไทย และไม่ได้มีความหมายเหมือนกับคำไทยที่เขียน
อย่างเดียวกันนี้แต่ประการใดเลย จึงไม่ควรทำหัวใจให้กระดูกกระดิกโดยไร้
เหตุผล

คำว่า **มะทีตะเล** นี้ เวลาออกเสียง ผู้รู้ท่านออกเสียงว่า **มะธีตะเล**
แต่จะเอาไปเขียนแก้ **ທ** หีบ ให้เป็น **ຍ** nakshuk ไปด้วยนั้น ผิดหลักภาษาบาลีครับ

๑๔.	อิจเจวามันโต	สุคุตโต สุรักโข
	ชินานุภาวนะ	ชิต្រปัททะโว
	ธัมมานุภาวนะ	ชิตาริสังโน
	สังฆานุภาวนะ	ชิตันตยะราโย
	สัทธิมานุภาวนะปัลโต	จะรามิ ชินะปัญชะเรติ.

ชิตปัททะโว - ชิตุปัททะโว (๑๔)

คำนี้ประกอบด้วย ชิต + อุปัททะโว ต กับ อุ รวมกันเป็น ตุ ถ้าพูดตามวิธีประสมคำที่เราเคยเรียนกันมา เช่นว่า ก อะ กะ ก อ ก ก ตรงนี้ก็ต้องว่า ต อุ ตุ

แต่เรื่องยังไม่จบแค่นี้ เพราะหลักของการรวมกัน หรือที่เรียกเป็นศัพท์ทางไวยากรณ์ว่า สนธิ ยังมีต่อไปอีกว่า ต รวมกับ อุ เป็น ตุ แล้วต้อง “ทีอะสระหลัง” อีกด้วย สระหลังในที่นี้ก็คือ อุ ทีอะก็คือทำให้เสียงยาว อุ ก็ต้องเป็น อุ เพราะฉะนั้น แทนที่จะเป็น ต อุ ตุ ก็ต้องเป็น ต อุ ตุ

นอกจากนี้ยังมีเหตุผลทางชั้นหลักชนิดเข้ามาเสริมอีกด้วย กล่าวคือ ลำดับคำตรงนี้ต้องเป็นคำครุ หรือคำเสียงยาว ตุ เป็นคำลหุ หรือเสียงสั้น จึงใช้ไม่ได้ ต้องเป็นคำครุหรือเสียงยาวจึงจะใช้ได้ เพราะฉะนั้นคำนี้เป็นชิตปัททะโว จึงถูกต้องด้วยประการทั้งปวง

ตรงนี้ขออธิบายหลักชั้นหลักชนิดในภาษาบาลีพอให้อ่านพระคາถาชินบัญชรได้อย่างสบายใจสักเล็กน้อย ดังนี้

ได้กล่าวไว้ในตอนเริ่มต้นโน้นว่า พระคາถาชินบัญชรแต่งเป็นคำกลอนที่ในภาษาบาลีเรียกว่า ฉันท์ หรือ คatha

พระคາถาชินบัญชรบทที่ ๑ ถึงบทที่ ๑๓ เป็น ปัญ瓦ตرزันท์

พระคາถาบทที่ ๑๔ เป็น อินทริเซียรฉันท์ ผสมกับ อุเปนทริเซียรฉันท์ คือบทที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ เป็นอินทริเซียรฉันท์ ส่วนบทที่ ๒ เป็นอุเปนทริเซียรฉันท์

และมี ปัญ瓦ตرزันท์ ลงท้ายอีก ๒ บท หรือกึ่งคatha

ฉันท์บทหนึ่งจะต้องมี ๔ บาท หรือ ๔ วรรค เรียกว่า คานาหนึ่ง จะแต่งสักกี่คานาก็แล้วแต่ความประสงค์ จะแต่งไม่ครบ ๔ บาทก็ได้ แต่ต้อง จบลงในบาทคู่ คือบาทที่ ๒ จะแต่งบาทเดียว หรือ ๓ บาทไม่ได้ พูดง่ายๆ ว่า ถ้าไม่ถึง ๔ บาท ต้องเป็น ๒ บาท เรียกว่า กีงคานา ถ้าเกิน ๔ บาท ก็ต้อง เป็น ๖ บาท ฉันท์ที่มี ๖ บาท เรียกว่า คานากึง คือคานาหนึ่งกับอีกกีงคานา

คำที่เอามาประกอบกันเป็นข้อความในฉันท์ต่างๆ นั้น ท่านแบ่งเป็น กลุ่ม กลุ่มละ ๓ พยางค์ เรียกว่า คณะ มือญี่ ๘ คณะ มีชื่อเรียกแตกต่างกัน ไปตามลักษณะของเสียงสันຍາວ หรือที่เรียกว่า ครุลุ ที่ประกอบกันเข้าเป็น คณะนั้นๆ เช่น

ถ้ามีคำเสียงຍາວ หรือครุ เรียงกันทั้ง ๓ พยางค์ เช่นภาษาไทยว่า **ไปไห่นมา** เรียกว่า ม คณะ (มะ คณะ)

ถ้ามีคำเสียงสันຍາວ หรือลุ ทั้ง ๓ พยางค์ เช่น **มุทะลุ** เรียกว่า น คณะ (นะ คณะ) อย่างนี้เป็นต้น

จะแต่งฉันท์ประเททไห่น ก็มีข้อกำหนดว่า ต้องใช้คณะฉันท์คณะนั้น คณะนี้ ตามจำนวนคำในแต่ละบาท

ปฐย瓦ตราชันท์มีจำนวนคำบาทละ ๘ พยางค์ อินทริเชียรฉันท์และ อุเปนทริเชียรฉันท์ มีจำนวนคำบาทละ ๑๑ พยางค์

ปฐย瓦ตราชันท์ มีจำนวนคำบาทละ ๘ พยางค์นั้น แบ่งเป็นคณะฉันท์ ได้ ๒ คณะ รวม ๖ พยางค์ ท่านกำหนดให้เริ่มตั้งแต่พยางค์ที่ ๒ ถึงที่ ๗ (๒-๔ คณะหนึ่ง ๕-๗ อีกคณะหนึ่ง) จะใช้คณะฉันท์อะไรก็เป็นไปตาม ที่กำหนด (ซึ่งจะไม่ออกล่าวถึงกรายละเอียด เพราะหนังสือเล่มนี้ไม่ใช่ตำรา แต่งฉันท์) ส่วนพยางค์ที่ ๑ และที่ ๘ ให้ใช้คำได้อย่างอิสระ คือจะใช้คำเสียงຍາວ (ครุ) หรือเสียงสันຍາວ (ลุ) ก็ได้ เรียกันว่า “ครุลอย”

ส่วนอินทริเชียรฉันท์และอุเปนทริเชียรฉันท์มีจำนวนคำบาทละ ๑๖ พยางค์ แบ่งเป็นคณะฉันท์ได้ ๓ คณะ รวม ๙ พยางค์ ท่านกำหนดให้เริ่มตั้งแต่พยางค์ที่ ๑ จะใช้คณะฉันท์อะไรบ้างก็เป็นไปตามที่กำหนด เช่น กันที่เหลืออีก ๒ พยางค์ข้างท้ายกำหนดให้เป็น “ครุลoyer” คือใช้คำเสียงยาว (ครุ) ทึ้งสองคำ หรือคำสุดท้ายเสียงสั้น (ลหุ) ก็ได้

เพื่อเป็นทางลัดให้อ่านพระคາถาชินบัญชรได้อย่างเข้าใจลีลาของฉันท์ ผมขอเสนอวิธีสังเกตคำครุลหุของฉันท์ทึ้งสองประเภทแบบง่ายๆ ดังนี้

ปัจ្យิยาวัตรฉันท์ บทที่ ๑ และที่ ๓ สังเกตเฉพาะคำที่ ๕ ๖ ๗ จะเป็น สั้น - ยาว - ยาว

1	2	3	4	5 สั้น	6 ยาว	7 ยาว	8
ตัณ	หং	গ	ৰা	হ	য়ি	পু	চা
সঁপ	পে	প	তিঘ	হি	তা	ম্য	হং

ปัจ្យิยาวัตรฉันท์ บทที่ ๒ และที่ ๔ สังเกตเฉพาะคำที่ ๕ ๖ ๗ จะเป็น สั้น - ยาว - สั้น

1	2	3	4	5 สั้น	6 ยาว	7 สั้น	8
ওঁঘ	ঝঃ	ঁৰ	ঁস	তি	না	ঝঃ	গ
মঁত	ঁঘ	ঁৰ	ঁত	ঁন	নিস	ঁস	ৰা

ขอให้ลองเอาบทอื่นๆ มาเทียบดูอีก โดยปกติจะเหมือนกันทุกแห่ง ส่วนอินทริเชียรฉันท์ มีจำนวนคำบาทละ ๑๖ พยางค์ ทุกบทจะมี ตำแหน่งคำที่เป็นครุ (ยาว) ลหุ (สั้น) ดังนี้

1	ยา	2	ยา	3	สั้น	4	ยา	5	ยา	6	สั้น	7	สั้น	8	ยา	9	สั้น	10	ครุ	ลอย	11	โล
อ	ิ	จ	เ	ว	ะ	ม	ั	ນ	โ	ต	ສ	ุ	ค	ุ	ต	โ	ต	ສ	ุ	ร	ัก	โ
ช	ั	ม	า	น	ุ	ก	า	ເ	ວ	ນ	ະ	ช	ិ	ຕ	າ	ຣ	ិ	ស	៉ា	ង	ុ	ម
ส	៉	ង	ា	ន	ុ	ក	ា	ເ	ວ	ន	ະ	ច	ិ	ត	ំ	ព	ំ	រ	ោ	រ	ោ	យ

โปรดสังเกตว่า บทแรก อิจเจะมันໂຕ... ตรงคำลำดับที่ ๗ ซึ่งตามข้อกำหนดระบุว่า เป็นเสียงสั้น (ลหุ) แต่คำที่ท่านแต่ง กลับเป็นเสียงยาว (ครุ) คือ គុត

คราวนี้มาพินิจบทที่ ๒ ของพระคາถาบทที่ ๑๔ นี้ซึ่งมีข้อความว่า ชินานุภาวนะចិត្តប័ណ្ណ ว่าตามฉบับลักษณ์ท่านเรียกว่า อุเปนទវិជីយ ฉันท์ มีตัวอย่างดังนี้

**ឧសនុតាំ មំ ចិរសនុពេន
 មិនាគិ ក្រាតី អូវាំ ឯុវេន
 មយាលិ ក្រាតី និមិនេយុយ ឧលុលាំ
 វិទិ ឬំ ឃុរានាំ គិតិស៊ាំ..**

នាមខេយ ឱនប៉ុកើរោដ្ឋីមិតិកិឡិចិតិ
 សិរិយិកវាំសាមិទិតិមានាន
 ប៉ុកើរោដ្ឋីមិថិដ្ឋាសិរិយិកវាំដ្ឋាស
 ពោះប៉ុកើរោដ្ឋីមិថិដ្ឋាសិរិយិកវាំទៅ
 រោចកិប៉ុកើរោដ្ឋីមិថិដ្ឋាសិរិយិកវាំទៅ

ทุกภาษามีตัวแห่งคำที่เป็นครุ (ယາ) ลหุ (สั้น) ดังนี้

1สั้น	2ယາ	3สั้น	4ယາ	5ယາ	6สั้น	7สั้น	8ယາ	9สั้น	10ครุloy	11loy
อะ	สัน	ฤ	ตั้ง	มัง	จิ	ระ	สัน	ฤ	เต	นะ
ນີ	นา	ຕີ	ໄກ	ຕີ	ອະ	ຈຸ	ວັງ	ຈຸ	ເວ	ນະ
ນະ	ຍາ	ປີ	ໄກ	ຕີ	ນິ	ມີ	ເນຍ	ຍະ	ວັນ	ນູ້ງ
ອີ	ໂຕ	ອະ	ຫັ້ງ	ຖຸ	ຮະ	ຕະ	ຮັງ	ຄະ	ມີສ	ສັງ

คราวนี้ดูของจริงในพระราชานาชินบัญชรบที่ ๑๔ บทที่ ๒

1สั้น	2ယາ	3สั้น	4ယາ	5ယາ	6สั้น	7สั้น	8ယາ	9สั้น	10ครุloy	11loy
ຈີ	ນາ	ນຸ	ກາ	ເວ	ນະ	ຈີ	ຖຸ	<u>ປັກ</u>	<u>ທະ</u>	ໄວ

โปรดสังเกตว่าบทที่ ๒ นี้ที่ว่าเป็นอุเปนทรવิเชียรฉันท์ ตรงคำลำดับที่ ๙ ซึ่งตามข้อกำหนดระบุว่า เป็นเสียงสั้น (ลหุ) แต่คำที่ท่านแต่ง กลับเป็นเสียงယา (ครุ) คือ ປັກ และตรงคำลำดับที่ ๑๐ ตามข้อกำหนดระบุว่า เป็นครุloy ซึ่งในที่นี้หมายถึงคำครุ (เสียงယา) ที่ไม่ได้จัดเข้ากลุ่มเป็นคณะฉันท์ ท่านก็แต่งเป็นคำลหุ (เสียงสั้น) คือ ທະ

พุดง่ายๆ ว่า คำที่ ๙ กับ ๑๐ ต้องเป็น สั้น - ယາ แต่ท่านแต่งกลับกัน เป็น ယາ - สั้น

ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า ผิดฉันทลักษณ์ หรือ ผิดคณะฉันท์ ว่ากันตรงๆ ก็ต้องว่าเป็นข้อด้อย หรือเป็นความบกพร่องอย่างหนึ่ง แต่ผู้มีใจนอบน้อมต่อบูรพาจารย์ไม่ควรคิดเช่นนั้นเลย ต้องคิดว่า กวียอมเป็นนายของภาษา คือท่านยอมมีอิสระในการใช้ถ้อยคำตามที่ท่านเห็นสมควร นั่นคือท่านยอม

มีอิสระในการที่จะ “แห่วกกฎ” ได้บ้างเป็นธรรมด้า คิดอย่างนี้แล้วเราจะ
สบายใจ และสวดพระคາถาชินบัญชรได้ด้วยจิตที่เป็นกุศลออย่างแท้จริง

ชินบัญชรฉบับฉึกศัพท์

เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ ผู้ได้หนังสือมาเล่มหนึ่ง เป็นเอกสาร
อัดสำเนาเย็บเล่ม ที่ปกเขียนว่า **คู่มือพิธีการและบทสาدمนตร์ โครงการไหว้พระ**
เสริมสิริมงคลจังหวัดราชบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เนื้อในระบุ
ว่า วนิดา ตรีสวัสดิ์ รวมและเรียบเรียง

ในเล่มมีพระคາถาชินบัญชรอยู่ด้วย แต่เขียนแบ่งวรคตอนแบบ
แปลกราชบาลีผิดกว่าฉบับทั่วๆ ไป ผู้ขอยกมาให้ดูเป็นตัวอย่างเพียง
เล็กน้อย ดังนี้

ชาญา สณา กษา พุทธา	เชตະวา มารัง 朔瓦 หะนัง
จะตุ สจจา สะภัง ระสัง	เย ปิวสุ นะรา สะภา

ตัณหักระราทโย พุทธา	อภูฐานวีเศติ นา ยะกา
สัพเพ ประติภูมิทา มัยหัง	มัตตะเก เต มุนิส สาระ

สีเต ประติภูมิโトイ มัยหัง	พุทธะ รัมโม ทวีโล จะเน
สังโโถ ประติภูมิโトイ มัยหัง	อุเร สัพพะคุณา กะโร

หะทะเย เม อะนุรุทโธ	สารีปุตโトイ จะ หักขิเณ
โภณทัญโญ ปภูมิภา คัสมิง	โมคคัลลาโน จะวา มะเก

หักขิเณ 朔ະเน ມัยหัง	อาสุง อาນันทาราหุโล
กัสสะโป จะมะหา นามो	อุภาสุง วามะโใส ຕະເກ

จะเห็นได้ว่า ข้อความก็เหมือนฉบับทั่วๆ ไป (รวมทั้งตรงที่เป็นคำผิดก็ยังผิดเหมือนกับฉบับทั่วไปด้วย) แต่ฉบับนี้แบ่งวรรคแยกคำแบลกแหวกันไว้จากฉบับอื่นๆ ผสมไม่ทราบว่าท่านผู้ร่วบรวมและเรียบเรียงคิดทำขึ้นเองหรือไปได้แบบฉบับอย่างนี้มาจากไหน

ขอได้โปรดทราบทั่วโลกก่อนว่า การแบ่งวรรค แยกคำ ฉีกศัพท์ ในภาษาชินบัญชรตามที่ปรากฏในหนังสือเล่มดังกล่าวข้างต้นนั้น ไม่ถูกต้อง ผิดหลักภาษาบาลี และที่สำคัญมากก็คือ ไม่ควรที่จะเผยแพร่เป็นอย่างยิ่ง ถ้าพิมพ์ออกมาย่างนี้แล้วไม่มีใครทักทวง ภาษาชินบัญชรจะเลอะเทอะจนไม่มีความศักดิ์สิทธิ์อะไรเหลืออยู่อีกต่อไป

ภาษาชินบัญชรเป็นภาษาบาลี ภาษาบาลีนี้นักนิรุกติศาสตร์ท่านจัดอยู่ในตระกูล Indo-European คือภาษาที่ใช้กันอยู่ในชุมพูธีปและทวีปยุโรป (ชุมพูธีป คืออินเดีย รวมทั้งชาติที่เราเรียกรวมๆ ว่า พวาก แขก ยุโรป ก็คือที่เราเรียกรวมๆ ว่า พวากผู้ร่วม)

ยกตัวอย่างให้เข้าใจง่ายๆ ก็คือ ถ้อยคำในภาษาบาลีมีหลักเกณฑ์ หลายอย่างที่คล้ายกับภาษาของชาวยุโรป เช่นภาษาอังกฤษเป็นต้น หลักข้อหนึ่งก็คือ ภาษาบาลี เขียนแยกคำเป็นคำๆ เช่น โนเม ตสส (นะโน ตั้สสะ) โนเม ก็คำหนึ่ง ตสส ก็แยกเป็นอีกคำหนึ่ง ถ้าไปเขียนติดกันเป็น โนเมตสส ความหมายก็จะคลาดเคลื่อนไปอีกอย่างหนึ่ง เทียบกับภาษาอังกฤษ เช่น the กับ sun ก็เขียน the sun คือแบ่งวรรคระหว่าง the กับ sun ไม่ใช่เขียนติดกันเป็น thesun หรือในทางกลับกัน คำว่า season ถ้าไปเขียนแยกเป็น sea คำหนึ่ง son คำหนึ่ง ความหมายก็จะกลับไปเป็นอีกอย่างหนึ่ง ทันที

ขอให้ลองเทียบกับภาษาไทย จะเข้าใจชัดขึ้น ภาษาไทยเรามีได้
เขียนแยกเป็นคำๆ แบบนั้น เช่น

เรา ไม่ ได เขียน แยก เป็น คำ ๆ
แต่เราเขียนติดกันเป็น - เราไม่ไดเขียนแยกเป็นคำๆ

ถ้าท่านไปเห็นตัวหนังสือฝรั่งเขียนว่า

LON GLI VET HEK ING

อย่างนี้ ท่านจะสามารถอ่านและทราบความหมายได้หรือไม่ ?

ผมเชื่อว่า แม้แต่ผู้เชี่ยวชาญภาษาฝรั่งก็จะต้องสงสัยว่าเป็นภาษา
ของชาติไหน อ่านว่าอย่างไร หรือถ้าอ่านได้ก็คงไม่ทราบว่าจะแปลว่าอะไร
แต่ถ้าเราเอาตัวหนังสือฝรั่งข้างต้นนั้นมาเขียนแบ่งวรรคแยกคำเสีย
ใหม่ เป็น

LONG LIVE THE KING

คราวนี้ แม้เราไม่ใช่ฝรั่ง แต่ก็คงพอจะคุ้นตาอยู่บ้าง และรู้ว่าอักษร
ฝรั่งข้างต้นนั้น ที่แท้ก็คือภาษาอังกฤษ อ่านว่า ลอน ลีฟ เดอะ คิง แปลว่า **ขอ
พระเจ้ายุ่งทรงพระเจริญ** นี้เอง แต่พระราเมยแยกคำแบ่งวรรคผิด จึงไม่
รู้ว่าเป็นภาษาอะไร และแปลว่าอะไร

ภาษาอังกฤษตามตัวอย่างนี้ ฉันได้ พระคາถาชินบัญชรที่ยกมาให้ดู
เป็นตัวอย่างข้างต้นก็ฉันนั้นแหล่ะครับ

เห็นได้ชัดว่า ผู้ที่จัดการแยกคำในพระคາถาชินบัญชรฉบับนี้ไม่ได้มี
ความรู้ภาษาบาลีเลย แต่จัดการแยกศัพท์แยกคำอาตามที่ตัวเองเห็นว่าเหมาะสมใจ

โดยอาจจะถือเอาจังหวะสวดที่เคยได้ฟังมา หรือที่ตนสวดเอง ว่าหยุด ตรงพยานค์นั้นๆ แล้วก็เลยแบ่งวรรคแยกคำให้เป็นแบบนั้น แต่ขอได้โปรดทราบว่า ภาษาบาลีมิได้ใช้เกณฑ์แบบนั้นในการแยกศัพท์แบ่งคำหรือครับ

การจะรู้ว่าคำไหนต้องเขียนแยกกัน หรือคำไหนต้องเขียนติดกันนั้น ต้องเรียนจึงจะรู้ครับ บอกกันสั้นๆ ตรงนี้ไม่ได้ เว้นแต่โครงคิดจะจำเอาเป็นคำๆ ไป ก็อาจจะพอแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นบางเรื่อง แต่ถ้าไปเจอคำที่ไม่เคยเห็น ก็จะยังคงไม่รู้เรื่องอยู่นั้นเอง

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ที่มีศรัทธาพิมพ์พระคາถาชินบัญชรแจกจ่ายนั้น ส่วนมากมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) ไม่มีความรู้ภาษาบาลี แม้แต่ภาษาบาลีในพระคາถาชินบัญชร นั้นเอง

(๒) ไม่มีความปรารถนาที่จะศึกษาเรียนรู้

(๓) ไม่พยายามที่จะปรึกษาสอบถามผู้ที่รู้ให้ถ้วนเสียก่อน

ได้ต้นฉบับมาอย่างไร หรือขอบใจฉบับไหน ก็พิมพ์ไปตามฉบับนั้น คำไหนผิดถูกอย่างไร ไม่รับทราบ ทราบอยู่อย่างเดียวว่าพระคາถาชินบัญชร นั้นหลังและศักดิ์สิทธิ์ และการพิมพ์หนังสือสอดมนต์หรือหนังสือธรรมะจาก เป็นธรรมทานนั้นได้บุญมาก เชื่อและยึดถืออยู่เคนี้เท่านั้น

ฝ่ายท่านที่ได้รับหนังสือเล่มนั้นไป ส่วนมากก็จะมีคุณสมบัติแบบ เดียวกับท่านผู้ที่มีศรัทธาพิมพ์แจกตั้งกล่าวข้างต้นนั้นเอง แต่เพิ่มเข้าไปอีก ข้อหนึ่ง คือ

(๔) ยึดถือตามตัวหนังสือที่ได้มารอย่างเห็นยิ่วแน่น

คือ เชื่อมั่นว่าถ้อยคำตามที่พิมพ์ไว้ในหนังสือนั้นถูกต้องแล้ว ต้อง สอดหรือต้องว่าไปตามนั้น ครบทักษะจะเลี้ยงว่า ก็หนังสือเขาว่าอย่างนั้น ถ้าผิดเขาจะพิมพ์อกรมาได้หรือ

พระฉะนั้น การพิมพ์หนังสือสอดมนต์หรือหนังสือธรรมะแจกเป็น ธรรมทานนั้นได้บุญมากก็จริง แต่สิ่งที่เราลืมบอกไปด้วย ก็คือ ถ้าหนังสือ เล่มนั้นเขียนผิดมาก ก็ได้บาปมากด้วยเช่นกัน โทษฐานเผยแพร่องผิดคำผิด ให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้นครับ

ถ้าเราซ่วยกันบอกเรื่องนี้ไปพร้อมๆ กันด้วย ผมชี้ว่าทั้งท่านผู้มี ศรัทธาจะพิมพ์ และท่านที่มีหน้าที่จัดทำต้นฉบับ ก็คงจะเข้มงวดการดูแลเรื่อง ความถูกต้องกันมากขึ้น อย่างน้อยเราก็คงจะได้ยินคำเตือน หรือการตั้งข้อ สงสัยก่อนพิมพ์กันมากขึ้นว่า **ต้นฉบับที่จะนำมาพิมพ์นี่ ตรวจสอบถูกต้อง แล้วหรือยัง ?**

ข้อเสนอแนะ

พระคາถาชินบัญชรเป็นมนต์ที่มีผู้นิยมสวดกันแพร่หลาย แต่มีผู้ พินิจไว้ไม่มากและไม่แพร่หลาย หมายความว่า มีแต่ผู้นิยมสวด แต่ไม่ค่อย มีผู้พินิจพิจารณา หรือสนใจคร่รู้ถึงความเป็นมา ถ้อยคำสำนวน ตลอดจน ความหมายในบทพระคາถา

ส่วนมากแล้วได้ฉบับพิมพ์มาจากที่ไหนก็สอดตามนั้นไป จะผิดจะถูก ตรงไหนอย่างไร ไม่สำคัญ หรือคิดว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญ หรือไม่ก้มอบความ ไว้วางใจให้กับหนังสือเล่มนั้นโดยอ้างว่าคงมีผู้รู้ตรวจสอบมาแล้วเป็นอย่างดี หรือไม่ก็อ้างว่า ถ้าไม่ถูกต้องเขาจะพิมพ์อกรมาได้อย่างไร

อย่างดีขึ้นมาหน่อยก็ตั้งข้อสงสัยว่า ฉบับนั้นว่าอย่างนี้ ฉบับนี้ว่า อย่างนั้น แล้วอันไหนถูกกันแน่ เสร็จแล้วก็มักจะไม่มีคำตอบ หรือไม่สนใจที่จะฟังคำตอบหรือหาคำตอบต่อไป

เรียกว่า มีแต่ศรัทธา แต่ไม่ค่อยอยากมีปัญญา

พระพุทธศาสนาสอนไว้ักหน่าว่า ศรัทธากับปัญญานั้นต้องมีให้สมดุลกัน

ถ้าศรัทธาเกินปัญญา ก็จะเชื่อมไม่โดยไม่ต้องคิดถึงเหตุผล
ถ้าปัญญาเกินศรัทธา ก็จะปฏิเสธตะพີไป ไม่เอาอะไรมุด
แต่ถ้าศรัทธากับปัญญาได้ส่วนกันดี ก็จะเชื่อจะทำอย่างมีเหตุผล
ความมีเหตุผลก็ไปหนุนให้ศรัทธามั่นคงยิ่งขึ้น
ศรัทธาที่มั่นคงก็จะเป็นพื้นฐานให้เกิดปัญญาต่อไปอีก
การกระทำ คำพูด และความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานคือศรัทธาและ
ปัญญาที่มั่นคงอย่างนี้ ย่อมจะนำไปสู่ความพัฒนาที่ดีอย่างแท้จริง

มิผู้รู้ได้พินิจพระคາถาชินบัญชรไว้หลายແง່ມຸນ ເທົ່າທີ່ພອະຈະລຶກໄດ້
ໃນขณะนີ້ກີ່ອ

๑. สมเด็จพระญาณสัมวาร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆ-
ปริณายก ได้เคยทรงนิพนธ์ถึงความเป็นมาของพระคາถาชินบัญชร พร้อมทั้ง
ทรงชำระตรวจสอบไว้ตั้งแต่เมื่อยังไม่ได้ทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช
บทพะนิพนธ์นั้นเผยแพร่ได้อ่าน แต่ไม่แน่ใจว่าลงพิมพ์ในนิตยสาร ธรรมจักษุ หรือ
พุทธจักร อะไرن์แหลก ดูเหมือนว่ามีบางตอนในบทพะนิพนธ์นั้นที่บอกว่า พระ-

คากาชินบัญชรนั่นมาจากการลังกา และมีบางส่วนอยู่ในอาภานาจิยสูตร หรือพระสูตรอะไรสักสูตรหนึ่งในพระไตรปิฎกด้วย

ความท่อนหายนี้ยังไม่ขอยืนยัน

๒. ท่านอาจารย์ นาวาอากาศเอก (พิเศษ) แย้ม ประพันธ์ทองกี เคยวิเคราะห์พระคากาชินบัญชรไว้ ผมจำได้ว่า ตรงคำที่ว่า **瓦ตะปิตตา-ทิสัญชาตา** นั้น ท่านอาจารย์แย้มบอกว่าต้องเป็น **วาละมิคาทิสัญชาตา** บทวิเคราะห์ของท่านพิมพ์เผยแพร่ในหนังสืออะไร ผมจำไม่ได้เสียแล้ว

๓. ท่านอาจารย์ พร รัตนสุวรรณ ก็เป็นอีกท่านหนึ่งที่เคยวิเคราะห์พระคากาชินบัญชร ดูเหมือนจะพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารที่ชื่อ **วิญญาณ** หรืออะไรนี่แหละ แต่รู้สึกว่าแนวความคิดในการวิเคราะห์ของท่านนั้นท่านจะบอกว่าได้มาจากการเข้าทรงติดต่อกับสมเด็จโต หรืออะไรคล้ายๆ อย่างนี้ ผมเคยได้อ่าน และจำได้ว่าที่ว่า **ສීເສ** ต้องเป็น **ສීල මුනිසසරා** ต้องเป็น **මත්තුසසරා** ก็มาจากแนววิเคราะห์ของท่านอาจารย์พรนี่แหละ

๔. หนังสือที่น่าสนใจอีกเล่มหนึ่ง คือ **รัตนบัญชร** ผมเคยอ่านที่หอสมุดแห่งชาติ เป็นหนังสือเล่มเล็กๆ บางๆ จะเป็นหนังสือของหอสมุดแห่งชาติหรือหนังสือส่วนตัวของท่านผู้ใดครับผู้หนึ่งที่ทำงานอยู่ที่นั่น ก็ไม่แน่ใจ และดูเหมือนจะเป็นภาษาอังกฤษหรือไม่ก็ภาษาญี่ปุ่นหรือพม่าอย่างโดยทั่วไป ที่แน่ๆ คือไม่ใช่ภาษาไทย แต่ภาษาบาลีที่เป็นตัวพระคากาชินบัญชร ซึ่งในหนังสือนั้นเรียกเป็น **รัตนบัญชร** นั้นผมค่อนข้างแน่ใจว่า พิมพ์เป็นอักษรโรมัน หนังสือเล่มนี้แหละที่ผมบอกว่าเป็นพระคากาชินบัญชรฉบับพม่า

ในขณะที่เขียนบทพินิจพระคยาชาธินบัญชรนี้ ผมไม่มีแหล่งข้อมูลที่เอ่ยถึงทั้ง ๔ เรื่องนี้อยู่ในมือเลยแม้แต่เรื่องเดียว เป็นการเขียนจากความจำและเขียนไปตามความรู้ความเข้าใจของตัวเองล้วนๆ ซึ่งอาจไม่ถูก หรือไม่ตรงกับที่ผู้รู้ท่านได้แสดงไว้ในที่นั้นๆ เลยก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะ ของผมก็คือ ขอเชิญชวนท่านที่นิยมเลื่อมใสพระคยาชาธินบัญชร ที่มีสติปัญญา มีกำลัง มีโอกาส หรือมีความสามารถทางใดทางหนึ่ง ได้โปรดช่วยกันเสาะหาข้อมูลที่ผมเอ่ยถึงทั้ง ๔ เรื่องนั้น หรือแม้กระทั่งท่านผู้ใดได้พบเห็นว่ามีท่านผู้รู้ได้อุ่ยถึงเรื่องพระคยาชาธินบัญชรไว้ในที่ไหน อีก ก็ขอให้ช่วยกันบอกกล่าว หรือรวบรวมมาไว้เป็นข้อมูลในที่เดียวกัน แล้วช่วยกันศึกษา วิเคราะห์ พินิจพิจารณา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่กว้างขวางและถูกต้องตรงตามหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันจะเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตัวท่านผู้เลื่อมใสครับ ทราพระคยาชาธินบัญชรนั้นเอง และแก่เพื่อนมนุษย์อื่นๆ อีกเป็นอันมาก

ขออุ่นโน้มนาต่อท่านที่มีจิตเป็นกุศลไว้ ณ ที่นี้ด้วย

รายชื่อเจ้าภาพร่วมพิมพ์หนังสือ พนิจพระคานธิบัญชร

๑. คุณวีไควรณ ทศพะรินทร์	๒๐๐ บาท
๒. อาจารย์สมศักดิ์ เศรษฐกิจ	๓๐๐ บาท
๓. อาจารย์อารีย์ ศรีพิทักษ์สกุล	๔๐๐ บาท
๔. อาจารย์สุกิจ — อาจารย์อารดี สุชนันทบุตร	๗๘๐ บาท
๕. คุณนวลพรรณ นาคใหญ่	๒๐๐ บาท
๖. คุณสะอาด — คุณอาภาภรณ์ สังข์เขียว	๒๐๐ บาท
๗. คุณกวิล — คุณพัวรณ ณ นคร	๑๐๐ บาท
๘. คุณอรพรรณ นาคใหญ่	๒๐๐ บาท
๙. อาจารย์สุรศักดิ์ - อาจารย์วันทนा นาคใหญ่	๑๒๐ บาท
๑๐. คุณทวีป — คุณสายสะอาด น่ำมองค์	๑๐๐ บาท
๑๑. คุณไซโอย — คุณจินตนา ลี้เทียน	๓๐๐ บาท
๑๒. อาจารย์พรรณี คงเจริญ (กทม.)	๖๐๐ บาท
๑๓. คุณพัชราภรณ์ ภูรัต (กทม.)	๑,๐๐๐ บาท
๑๔. อาจารย์อำนวย คุณสุข (จันทบุรี)	๖๐๐ บาท
๑๕. พลอากาศโถ สันนิ พิทยาภรณ์ (กทม.)	๓,๐๐๐ บาท
๑๖. อาจารย์โรจน์ — อาจารย์สาคร โรจนสาครบุตร	๑,๐๐๐ บาท
๑๗. อาจารย์นิตยา ไชยชลอ (กทม.)	๑,๐๐๐ บาท
๑๘. ผศ.พิทักษ์ — อาจารย์กฤษา อาจารคุ้มวงศ์	๑,๐๐๐ บาท
๑๙. อาจารย์วรวรรณ ศาสตร์พิศาล (ภูเก็ต)	๓,๐๐๐ บาท
๒๐. อาจารย์วรวรรณ ศาสตร์พิศาล (สุโขทัย)	๑,๐๐๐ บาท
๒๑. อาจารย์เสาวนีร์ ศิริมัย (ฉะบุรี)	๑,๐๐๐ บาท
๒๒. อาจารย์โสพส โชคตะจิตตะ (ชุมพร)	๑,๐๐๐ บาท

๒๓. อาจารย์คุณนัญญา – คุณปภาวดี ชูสกุล	๑,๘๐๐ บาท
๒๔. อาจารย์เพ็ญพร วัฒนพันธ์ (นนทบุรี)	๕๐๐ บาท
๒๕. น.พ.สุเทพ – คุณจันทนา, ภัทรินทร์, พิชญ์สินี, พีรวิชช์ ปุณณะตระกูล (นนทบุรี)	๑๐,๐๐๐ บาท
๒๖. อาจารย์อภิสิทธิ์ รุจจนเวท (เชียงใหม่)	๑,๐๐๐ บาท
๒๗. อาจารย์รำไพ ชิตชิกุล (สุพรรณบุรี)	๑,๐๐๐ บาท
๒๘. อาจารย์บังอร เอี่ยมรอด (กทม.)	๖๐๐ บาท
๒๙. ดร.วีไภารณ วิภาจักษณกุล (เพชรบูรณ์)	๑,๐๐๐ บาท
๓๐. อาจารย์ฉลวย บุญเลิศ, คุณอัครรัช บุญเลิศ	๑,๐๐๐ บาท
๓๑. ครอบครัว คุณอุคพล - คุณนันทวadee บุญเลิศ	๕๐๐ บาท
๓๒. ครอบครัว คุณวัฒนะ – คุณสงวนวงศ์ วรรณสูตร	๕๐๐ บาท
๓๓. คุณจิรวัฒน์, คุณจิรนันท์ บุญเลิศ	๕๐๐ บาท
๓๔. คุณกุลกาญจน์, คุณมงคล บุญเลิศ	๕๐๐ บาท
๓๕. คุณสุวคนธ์ ยอดจันทร์	๒๐๐ บาท
๓๖. นาวาตรี บรรเทิง เดชงาม (กทม.)	๕๐๐ บาท
๓๗. อาจารย์สุชาติ – อาจารย์ถนอมนวล อัศวกิตานนท์ และคณา (พระนครศรีอยุธยา)	รวม ๑๒,๐๐๐ บาท
ดังนี้ (หมายเลข ๓๗.- หมายเลข ๔๕.)	
๓๘. คุณไพรัช บำรุง	๑,๐๐๐ บาท
๓๙. คุณทั่วเรือกิล – วรรณต์ – ด.ช. นิโคลาย ชอร์สตรอม	๑,๐๐๐ บาท
๔๐. คุณพงษ์ศักดิ์ พรหมหริรัญกุล	๕๐๐ บาท
๔๑. คุณเดชา โพนทอง	๕๐๐ บาท
๔๒. คุณศุภจัตรา เจียมภู่	๕๐๐ บาท
๔๓. คุณโภศล – คุณพรพิมล ประจำถิ่น	๓๐๐ บาท
๔๔. คุณชลธิชา ประจำถิ่น	๓๐๐ บาท
๔๕. คุณบริวัตร ชำนาญทัพ	๓๐๐ บาท

๑๖. คุณพงพรณ กรรัศมีโชค	๓๐๐ บาท
๑๗. คุณวิเชียร สว่างช่วง	๓๐๐ บาท
๑๘. คุณเพ็ญศรี วิเชียรเทียบ	๓๐๐ บาท
๑๙. คุณอรุณ ตะหล้า	๒๔๐ บาท
๒๐. คุณนวลจันทร์ โพนทอง	๒๐๐ บาท
๒๑. คุณณอมทรัพย์ บำรุง	๒๐๐ บาท
๒๒. คุณสุมาลี ศักดิ์สิทธานุภาพ	๒๐๐ บาท
๒๓. คุณนิศานาถ ชุมงาม	๑๕๐ บาท
๒๔. คุณธุจิรักษ์ ศรีลิ่ม	๑๕๐ บาท
๒๕. คุณอิทธพล – วลัยกรณ์ – ด.ช. ภาณุวัชร คงชนะ	๑๒๐ บาท
๒๖. คุณกาญจน โพนทอง	๑๒๐ บาท
๒๗. คุณจรัญญา สมร	๑๒๐ บาท
๒๘. คุณคณิต – ด.ญ. คณิตา กุลเทพบันฑิตย์	๑๒๐ บาท
๒๙. คุณปริยาภัทร จำปาไชครี	๑๒๐ บาท
๒๙. คุณเพียงใจ ภู่ขวัญ	๑๒๐ บาท
๒๑. คุณชลธิชา แซ่ตัง	๑๒๐ บาท
๒๒. คุณ瓦สนา แซ่ตัง	๑๒๐ บาท
๒๓. คุณกุมภา อพินรัมย์ และครอบครัว	๑๒๐ บาท
๒๔. คุณศรีเสาวลักษณ์ วงศ์แก้ว	๑๒๐ บาท
๒๕. คุณวิวัฒน์ กังวะฟไกรไพศาล	๑๐๐ บาท
๒๖. คุณปณิธ ชมชื่น	๖๐ บาท
๒๗. คุณโอลิฟล เสียวเสียว	๖๐ บาท
๒๘. คุณณัฏฐนิชา วันตัน และครอบครัวอิมภูเขาทอง	๖๐ บาท
๒๙. คุณสุกัญญา พรหมา	๖๐ บาท
๓๐. คุณวิเชียร – นางคราญ วงศ์อนันต์	๖๐ บาท
๓๑. คุณจิตาภา กุณาศรี	๖๐ บาท

ໜ໑. ຄຸນກິນຕາກາ ບຸຜູ້ໃຈຍ	໬໠ ບາທ
ໜ໒. ຄຸນພເຢາວ໌ ແຍ້ມຄຸ້ມ	໬໠ ບາທ
ໜ໓. ຄຸນສມານ – ເບຜູງມາສ – ດ.ຊ. ວົງສອຣ ຕາຍກະໂທກ	໬໠ ບາທ
ໜ໔. ຄຸນຄົງຮັກ ຂັ້ນເພີ່ມ	໬໠ ບາທ
ໜ໕. ຄຸນຄະນຶ່ງນິຈ ປະກອບກິຈ	໬໠ ບາທ
ໜ໖. ຄຸນຕຣີເທພ ມະລິຫອງ	໬໠ ບາທ
ໜ໗. ຄຸນກາງູຈນາ ເດືດພຸດໜາ	໬໠ ບາທ
ໜ໘. ຄຸນປຣານປຣີຢາ ວິວິຍະ	໬໠ ບາທ
ໜ໙. ຄຸນວລ້ຍຮັກໝົນ ສີທີ່ອອນ	໬໠ ບາທ
ໜ໑. ຄຸນໜບາ ສນິ	໬໠ ບາທ
ໜ໒. ຄຸນການດາ ແກີດພິບູລຍ	໬໠ ບາທ
ໜ໓. ຄຸນປະໄພ ຈຸລົມີ	໬໠ ບາທ
ໜ໔. ຄຸນສຸດໃຈ – ດ.ຊ. ສພັ້ນ ສຸຂາຮມັນ	໬໠ ບາທ
ໜ໕. ຄຸນຮນາກຮົນ ຈັນສີ	໬໠ ບາທ
ໜ໖. ຄຸນສມຄວີລ ຮັຕນາຈາරຍ	໬໠ ບາທ
ໜ໗. ຄຸນກມລວຽຮນ ຕາມວົງສ ອຸທີສໃຫ້ຄຸນແມ່ຄຳມື ມຸງເມືອງ	໬໠ ບາທ
ໜ໘. ຄຸນໄພສາລ – ຄຸນອຮຸນ ບຸຮິນທົວໝານາ	໩໠໠ ບາທ
ໜ໙. ຄຸນພຣພຈນ – ຄຸນສຸດາຮັຕນ – ກອງທີພຍ	໨໢໐ ບາທ
ໜ໑. ຄຸນສໍາວັກ ແລະ ນ.ສ.ເຢາວນາງູ	໨໢໐ ບາທ
ໜ໒. ຄຸນຈີຕວາ – ຄຸນຄົງຮັດນັຍ ບາຮມື	໑,໦໦໦ ບາທ
ໜ໓. ຄຸນສຸຮີຍ ສຸນທາ ແບະກອບຄຮວ	໨໦໦ ບາທ
ໜ໔. ຄຸນສາຮີຕ – ຄຸນຮຸຈິກາງູຈນ – ວັກຍາ ຕຣິຕາຮັກໝ	໨໦໦ ບາທ
ໜ໕. ຄຸນຮັຕນາ ພຖກຫາອາກຮົນ	໩໠໠ ບາທ
ໜ໖. ຄຸນອກວິວໝົນ – ຈິຮ້ຍາ – ວິເຮນັງຮູ້ ບາຮມື	໩໠໠ ບາທ
ໜ໗. ນາວາເອກ ສຸນທ ບ້ວຈິນດາ (ກທມ.)	៥໦໦ ບາທ
ໜ໘. ເຮືອຕຣີໜູ້ງ ໄພລິນ ແກ່ງຮຸ່ງ (ກທມ.)	៥໦໦ ບາທ

๙๔. อาจารย์ศรุดา สุวรรณะ	๖๐๐ บาท
๙๕. คุณแม่นทอง บริหารรักษา	๓๐๐ บาท
๑๐๐. คุณวิไลวรรณ เขียวรัตน์	๓๐๐ บาท
๑๐๑. คุณบุญสม มะลิสุวรรณ	๓๐๐ บาท
๑๐๒. คุณณัชชา มะลิสุวรรณ	๑,๒๐๐ บาท
๑๐๓. คุณจิตติมา มะลิสุวรรณ	๓๐๐ บาท
๑๐๔. คุณเกรียงไกร บุญเลิศ	๑๐๐ บาท
๑๐๕. พศ.มงคล ชาวเรือ (พระนครศรีอยุธยา)	๔๐๐ บาท
๑๐๖. อาจารย์ฉันทนา ศิริพันธุ์ (กทม.)	๑,๐๐๐ บาท
๑๐๗. อาจารย์ประนอม เนียบพลับ (กทม.)	๖๐๐ บาท
๑๐๘. ว่าที่ร้อยตรี นำพล ถินมธุรส	๑,๐๐๐ บาท
๑๐๙. คุณเดือน – คุณวันเพ็ญ พุทธคุณเมตตา	๔๐๐ บาท
๑๑๐. คุณบุญส่ง ตรีนิตร์ (พระนครศรีอยุธยา)	๔๐๐ บาท
๑๑๑. คุณอบ สวนป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชชนนีนาถ	๑๐๐ บาท
๑๑๒. คุณชัยชนะ ถินมธุรส	๔๐๐ บาท
๑๑๓. อุบасิกา จิตนิภา เรืองกิจ	๑๒๐ บาท
๑๑๔. พลตรี อิทธิ – อาจารย์สาวลักษณ์ วงศ์อัยรา	๖๐๐ บาท
๑๑๕. อาจารย์ดำรงศักดิ์ บุญสู (อ่างทอง)	๑,๐๐๐ บาท
๑๑๖. อาจารย์กัญจลักษณ์ ฉายจันทร์ (ชลบุรี)	๖๐๐ บาท
๑๑๗. ชุมธรรมารา สร้างสรรค์ (พัทยา)	๑๒,๐๐๐ บาท
๑๑๘. คุณวathanा ศรีพิบูลย์	๒๐๐ บาท
๑๑๙. อาจารย์กุพชก้า โรจนสุวรรณ (สงขลา)	๖๐๐ บาท
๑๒๐. เรือเอก ประเสริฐ – คุณรพีพร, สิทธิศักดิ์ สังข์สุวรรณ (พัทลุง)	๑,๐๐๐ บาท
๑๒๑. รศ.ดร.พรรณราย ทรัพยະประภา	๑,๐๐๐ บาท
๑๒๒. ผอ.วิรช – อาจารย์พัฒน์ ภักดี	๔๐๐ บาท

๑๒๓. นางทองสุข ทรัพย์ประเสริฐ และบุตรธิดา	๕,๘๐๐	บาท
๑๒๔. นavaตรี สมราย – อาจารย์กุหลาบ แสงกระสินธ์	๑,๐๐๐	บาท
๑๒๕. คุณละເວີຍດ ທ້າງເພີ່ມ, ຄຸນອຣນຸ່າ ທ້າງເພີ່ມ	๖๐๐	บาท
๑๒๖. อาจารย์ศศิธร กันเรือง	๕๐๐	บาท
๑๒๗. อาจารย์ชมพູນຸທ ແກ່ນຄຣ	๕๐๐	บาท
๑๒๘. ຄຸນສຸກາພ ຮຽມສີທີ່	๑,๐๐๐	บาท
๑๒๙. ຈ.ສ.ອ.ຫຼິ້ງ ໂສກນ ໂສກນຮາພງໝໍ	๑,๐๐๐	บาท
๑๓๐. ຈ.ສ.ອ.ສາຍ – ບຸນຍ້ອມ ພິມພົວງູ້	๓๐๐	บาท
๑๓๑. ຈ.ສ.ອ.ພຣມພຣ ໂສກນຮາພງໝໍ	๓๐๐	บาท
๑๓๒. ຄຣອບຄຣວ ອິນທົກຄໍາ	๒๐๐	บาท
๑๓๓. ຄຣອບຄຣວ ສວງໜັນນີ້	๒๐๐	บาท
๑๓๔. ຄຣອບຄຣວ ພຣມອຢູ່	๒๐๐	บาท
๑๓๕. ຄຣອບຄຣວ ມາທອງ	๒๐๐	บาท
๑๓๖. ຄຣອບຄຣວ ເຮືອງເດືອ	๒๐๐	บาท
๑๓๗. ຄຣອບຄຣວ ນ້ອຍຄໍາແພັງ	๒๐๐	บาท
๑๓๘. ຄຣອບຄຣວ ທອງທັບ	๒๐๐	บาท
๑๓๙. ພ.ອ.ອນຸວັດີ ບຸນສຸວະຮະນ	๑๐๐	บาท
๑๔๐. ຄຸນຄົງສັກດີ ພລຈັນທີ່	๑๐๐	บาท
๑๔๑. ຄຸນອກົກກົງໝໍ ພລຈັນທີ່	๑๐๐	บาท
๑๔๒. ຄຸນອີຣິພົງສໍ ພລຈັນທີ່	๑๐๐	บาท
๑๔๓. ຄຸນນພຣຕົນ໌ ພລຈັນທີ່	๑๐๐	บาท
๑๔๔. ຄຸນອືດິພຣ ພລຈັນທີ່	๑๐๐	บาท
๑๔៥. ຄຸນພຣພຣມ ທຶ່ງແກ້ວ	๑๐๐	บาท
๑๔៦. ຄຸນເຖິນທອງ ມ່ວງແດງ	๑๐๐	บาท
๑๔៧. อาจารย์ພນມ – ຄຸນລັກໝົມື, ຂວັງໝູນກ ມັນທາ, ຜົນສຣາ ແສງທອງ	๑,๑๐๐	บาท

๑๔๘. อาจารย์ธีรภูร ชมใจ	๒๐๐ บาท
๑๔๙. คุณปรีชา – เพ็ญจันทร์ แก้วเจริญ	๒๐๐ บาท
๑๕๐. ครอบครัวศศินิล, งามข้า (อยุธยา)	๕๐๐ บาท
๑๕๑. คุณสุพัตรา เก้าเรียนชัย (อยุธยา)	๖๐ บาท
๑๕๒. เรือเอกหญิง สมควร บุณยะกมล (กทม.)	๓๐๐ บาท
๑๕๓. นavaโทหญิง สุนทรี รุ่งเสมอ และคณะ ดังนี้ (หมายเลขอ ๑๕๓.- หมายเลข ๑๕๘.)	๑,๒๐๐ บาท
๑๕๔. นavaตรี ประจำ รุ่งเสมอ	
๑๕๕. นavaเอกหญิง หยาดนาภา บุญอนันต์	
๑๕๖. นางสุนีย์ หลีน้อย	
๑๕๗. นายวีระชัย รุ่งเสมอ	
๑๕๘. นavaโท ปัญญา สามัคคี	
๑๕๙. นavaตรี ภูวนารถ – คุณณัฐนรี แสงภู	๗๒๐ บาท
๑๖๐. คุณเลื่อมใส ใจเจึง (กทม.)	๑,๐๐๐ บาท
๑๖๑. พ.จ.อ.สุขเกษม ชูใหม่	๑,๐๖๐ บาท
๑๖๒. พ.จ.อ.หญิง วรรณา แสงสวاد	๑๐๐ บาท
๑๖๓. อาจารย์อนงค์ เธียรธนุ (กทม.)	๕๐๐ บาท
๑๖๔. ส.อ.ประสาน จาริด คุณวิจารณ์ – คุณช่วย – คุณอมรรัตน์ มีจันทร์	๕๐๐ บาท
๑๖๕. คุณรัตน์มนี ตันยิ่งยง	๑,๒๐๐ บาท
๑๖๖. คุณปานิสา รนสманโชค	๖๐๐ บาท
๑๖๗. อาจารย์อารีพร พัฒนาวงศ์	๓๐๐ บาท
๑๖๘. คุณณัฏฐาดี พัฒนาวงศ์	๓๐๐ บาท
๑๖๙. คุณอุรัสยา พัฒนาวงศ์	๓๐๐ บาท
๑๗๐. คุณอภิษญา พัฒนาวงศ์	๓๐๐ บาท
๑๗๑. เด็กหญิง ณัฏฐนิช วิรุพวชิระ	๓๐๐ บาท

๑๗๒. คุณสุพิทย์ วัชระไพรเจน	๖๐๐ บาท
๑๗๓. อาจารย์สุจินดา เกิดสินทรัพย์	๖๐๐ บาท
๑๗๔. คุณณภัทร ชินกุลกิจนิวัฒน์	๖๐๐ บาท
๑๗๕. คุณสุภาพร ดราศรีศักดิ์	๓๐๐ บาท
๑๗๖. ผศ.ฐานันนี แจ่มจันทร์	๓๐๐ บาท
๑๗๗. คุณนงลักษณ์ เจริญดินไทย	๓๐๐ บาท
๑๗๘. คุณวิลาวัลย์ ถาวรกิจ	๓๐๐ บาท
๑๗๙. คุณอัญญา ตันศิริมาศ	๓๐๐ บาท
๑๘๐. คุณสุจitra เจียมสกุลธร	๓๐๐ บาท
๑๘๑. คุณพรพรรณ พรพิไลสวัสดิ์	๓๐๐ บาท
๑๘๒. คุณจำนัน จิยังศุภวัต	๓๐๐ บาท
๑๘๓. คุณศรีอุทัย พัฒโนยธิน	๑๗๐ บาท
๑๘๔. คุณบุญศรี ศรีเมราชกุล	๓๐๐ บาท
๑๘๕. คุณ瓦สนา ทองศรี	๓๐๐ บาท
๑๘๖. คุณเสาวนีย์ พัฒโนยธิน	๓๐๐ บาท
๑๘๗. คุณละอω จินดา	๓๐๐ บาท
๑๘๘. คุณสมคิด – คุณพจนा, รัฐอิດ้า ^{ณัฐชาพรรณ ร่มโพธิ์ทอง}	๓,๐๐๐ บาท
๑๘๙. คุณบรรพต รัตนพฤกษาณห์	๖๐๐ บาท
๑๙๐. คุณอมรา วีณิน	๓๐๐ บาท
๑๙๑. คุณเพ็ญศิริ มิตรวิจารณ์	๒๐๐ บาท
๑๙๒. คุณสนธยา อัครวิเนค	๓๐๐ บาท
๑๙๓. คุณสุวิทรา บุญเนื้อ	๓๐๐ บาท
๑๙๔. คุณวีระศักดิ์ เลอวิศิษฐ์	๓๐๐ บาท
๑๙๕. คุณสมชาย เลิศราชนิทรรవณิช	๖๐๐ บาท
๑๙๖. คุณณัชพร ตันฑสิทธิ์	๓๐๐ บาท

๑๙๗. คุณกรมวรรณ ดาวประกายมงคล	๖๐๐	บาท
๑๙๘. คุณดุลย์วัฒน์ พัฒนาวงศ์ไทย	๓๐๐	บาท
๑๙๙. พ.ท.สมศักดิ์ พิมพ์เลิศ, คุณสยาม กิจประเสริฐ, ด.ช.วริทธิภัทร พิมพ์เลิศ	๑,๒๐๐	บาท
๒๐๐. คุณประทีป – คุณนภาพร แย้มเกตุ และครอบครัว	๓,๐๐๐	บาท
๒๐๑. คุณบุญเรือง วงศ์ประเสริฐ อุทิศให้บรรพบุรุษ	๓๐๐	บาท
๒๐๒. คุณณัฐพร รุจิระภูมิ อุทิศให้พ่อแม่ เจ้ากรรมนายเวร	๖๐๐	บาท
๒๐๓. คุณวรร哇ฒน์ มุนินสาทร	๓๐๐	บาท
๒๐๔. คุณบดินทร์ภัทร – คุณลัดดา, คุณเปมิกา, คุณพณิชพงศ์ คุณจิระธชย์ และ คุณชลิตพงษ์ อธิบดีตระกูล	๑,๒๐๐	บาท
๒๐๕. คุณสม – คุณบุญรอด จันเรือง, พ.จ.อ.เกรียงเดช จันเรือง	๑,๐๐๐	บาท
๒๐๖. คุณฉโอด – คุณสมทรง สังข์พระมหาณ์ (นนทบุรี)	๑,๒๐๐	บาท
๒๐๗. ร.ท.สุชาย – คุณอรุณี, คุณณภัสสันนิชา สังข์พระมหาณ์	๖๐๐	บาท
๒๐๘. คุณดวงทอง (แจ่ม) วิลาศรี	๑๒๐	บาท
๒๐๙. คุณวิทยา – คุณปราณี ปัญญาสิทธิ์	๑๙๐	บาท
๒๑๐. อาจารย์พัฒนา - อาจารย์ไชศรี, คุณฤตินันท์ พัฒนามวงศ์	๖๐๐	บาท
๒๑๑. อาจารย์มานะ – คุณเทียมจิตต์ พิมพ์จุฬา	๖๐๐	บาท
๒๑๒. คุณปัญญา – คุณพเยาว์ ศรีประเสริฐ และครอบครัว	๗๘๐	บาท
๒๑๓. คุณสถานพร – คุณดอกไม้ บุตรดา	๖๐๐	บาท
๒๑๔. คุณกล่างใจ, คุณนิชกานต์ เทคนิรันประเสริฐ	๒๔๐	บาท
๒๑๕. คุณพยุง – คุณชะໄລ, คุณสุนันทา สดสี	๓๐๐	บาท
๒๑๖. คุณธนาวัฒน์ ปานนิล, คุณพิมนภัทร์ สดสี	๓๐๐	บาท
๒๑๗. ร.อ.เกษม – คุณนงเยาว์, ด.ญ.โซติกา เรืองขจิต	๖๐๐	บาท
๒๑๘. คุณตระการ – อาจารย์แสงระวี ธนภัทรศรีกุล และครอบครัว	๖๐๐	บาท

๒๑๙. อาจารย์สุดใจ แสงสินชัย	๙,๕๐๐ บาท
๒๒๐. คุณพรกิวนทร์ แสงสินชัย	๕,๐๐๐ บาท
๒๒๑. คุณศิลปกร แสงสินชัย	๕,๐๐๐ บาท
๒๒๒. เรือเอก อนุสรนาวี แสงสินชัย	๕,๐๐๐ บาท
พ.ท.หญิง กฤติยา ศรีธุระวนิช	๒,๐๐๐ บาท
๒๒๓. คณะชมรมธรรมราชา บริจาคในวันทำบุญ ๙ วัด ๑๖ ก.ค. ๒๕	๓,๐๐๐ บาท
๒๒๔. อาจารย์ประพันธ์ พงษ์ประสิทธิ์	๕๐๐ บาท
๒๒๕. นava atrir หญิง กนกอร อั่มเมือง	๒๐๐ บาท
๒๒๖. เรือเอก วีระยุทธ เพื่อการพิพัฒน์	๒๐๐ บาท
๒๒๗. เรือโทหญิง มาเรียม จันทร์สวน	๒๐๐ บาท
๒๒๘. นava toth หญิง สรวงวรัชญ์ วัจนะรัตน์	๖๐๐ บาท
๒๒๙. อาจารย์ตรา หงษ์ทอง	๕๐๐ บาท

รวมยอดถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ **๑๕๑,๗๐๐ บาท**
(หนึ่งแสนห้าหมื่นหนึ่งพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)

ขออนุโมทนาในกุศลทานมัยบริจากของทุกๆ ท่านเป็นอย่างยิ่ง
 ขอทานมัย ปัตติทานมัย และปัตตาโนุโมทนานมัยบุญกุศลนี้
 จงสำเร็จผลสมควรมุ่งมาดปรากรณาทุกสิ่งทุกประการ ทุกภพทุกชาติ
 รวมทั้งชาตินี้ด้วย จนกว่าจะถึงความพันทุกข์ คือพระนิพพาน เทอญ.

ยศ ชื่อ นามสกุล ของท่านได ผิดพลาดคลาดเคลื่อน
 (โดยเฉพาะ ก ศ ค ด ต ซึ่งเขียนด้วยลายมือคล้ายกันมาก)
 ผู้ร่วบรวมจัดพิมพ์ข้ออภัยไว ณ ที่นี้ด้วย

